

**POLITIKE, UKREPI
IN PROGRAMI
ZA PREPREČEVANJE
POŠKODB
OTROK IN MLADOSTNIKOV
V SLOVENIJI**

NIJZ

Nacionalni inštitut
za javno zdravje

POLITIKE, UKREPI IN PROGRAMI ZA PREPREČEVANJE POŠKODB OTROK IN MLADOSTNIKOV V SLOVENIJI

Avtorice:

Prim. mag. Mateja Rok Simon, dr. med., spec. javnega zdravja

Tina Medved, dr. med.

Mag. Nina Scagnetti, univ. dipl. soc.

Jezikovni pregled:

Mihaela Törnar

Oblikovanje:

Andreja Frič

Založnik:

Nacionalni inštitut za javno zdravje, Trubarjeva 2, 1000 Ljubljana

Elektronski vir.

Spletni naslov:

<http://www.nijz.si>

Fotografije:

Shutterstock, Pressfoto/Free pik

Kraj in leto izdaje:

Ljubljana, 2017

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

614.8-053.2(497.4)

ROK-Simon, Mateja

Politike, ukrepi in programi za preprečevanje poškodb otrok in mladostnikov v Sloveniji / [avtorice Mateja Rok Simon, Tina Medved, Nina Scagnetti]. - Ljubljana : Nacionalni inštitut za javno zdravje, 2017

ISBN 978-961-7002-25-6

1. Gl. stv. nasl. 2. Medved, Tina, zdravnica 3. Scagnetti, Nina, 1972-
289479680

POLITIKE,
UKREPI
IN PROGRAMI
ZA
PREPREČEVANJE
POŠKODB
**OTROK
IN
MLADOSTNIKOV
V SLOVENIJI**

KAZALO

PREGOVOR // Marjan Bilban	I
POVZETEK	III
SEZNAM UPORABLJENIH KRATIC	V
SEZNAM SLIK IN PREGLEDNIC	VI
IZHODIŠČA	13
Breme otrok in mladostnikov zaradi poškodb	13
Potencialno preprečljive smrti zaradi poškodb	16
Pravica otrok do varnega okolja	17
NAMEN IN CILJI	18
PREPREČEVANJE POŠKODB	19
Strategije in pristopi	19
Interdisciplinarno in medsektorsko sodelovanje	20
OCENA STANJA NA PODROČJU SPREJETIH POLITIK IN UKREPOV V SLOVENIJI	22
Pregled nekaterih z dokazi podprtih nacionalnih politik in ukrepov v Sloveniji in evropskih državah	23
PREDNOSTNA PODROČJA	26
KONCEPT IN METODOLOGIJA	27
Nivojska struktura imenika	27
1. raven: Varnostno področje	27
2. raven: Vrsta intervencije	28
3. raven: Opis intervencije	30
Struktura zapisa intervencije	30
LITERATURA	31
IMENIK POLITIK, UKREPOV IN PROGRAMOV V SLOVENIJI PO VARNOSTNIH PODROČJIH	35
PADCI	37
PROMET	63
STIK Z VROČIMI TEKOČINAMI IN OGNJEM	101
ŠPORT IN REKREACIJA	121
UTOPITVE	155
ZADUŠITVE	172
ZASTRUPITVE	191
STVARNO KAZALO	210

PREDGOVOR

Poškodbe so eden od najmanj razumljenih, vendar zelo pomembnih socialnih, ekonomskih in medicinskih problemov našega časa. Njihovega pomena kot bolezni sodobnega človeka dolgo časa niso v zadostni meri prepoznali ne medicinski ne drugi strokovnjaki javnega zdravstva. Publikacija *Politike, ukrepi in programi za preprečevanje poškodb otrok in mladostnikov v Sloveniji* obravnava problematiko poškodb na sistematičen in pregleden način na ciljni populaciji otrok in mladostnikov. Izbrana tematika je zahtevna in kompleksna, v našem prostoru v strokovni in znanstveni literaturi relativno skromno obravnavana. Na drugi strani pa so v praksi poškodbe otrok in mladostnikov pogost pojav, saj so, kot navajajo avtorice, vodilni vzrok smrti otrok v prvem letu starosti in mladostnikov, pogoste so tudi obravnave otrok v službah nujne medicinske pomoči in/ali sprejemi v bolnišnice. Statistični podatki o poškodbah pa ne razgrnejo njihovega celotnega problema: podatki o umrljivosti odkrivajo le vrh ledene gore tega problema, podatki o hospitalizacijah pa ga razsvetljujejo le nekoliko bolj. Razlogov za nujnost in potrebnost izbrane publikacije je torej veliko.

Kompleksnost obravnave tematike se kaže na treh področjih: raznolikost ciljne populacije, raznolikost situacij, v katerih pride do poškodb, in raznolikost poškodb. Otroci in mladostniki so zelo heterogena ciljna populacija. Med posamezniki iz populacije je velika razlika v starosti in posledično tudi v telesnem in psihičnem razvoju in zmožnostih, znotraj populacij so razlike tudi v socialnih okoljih, iz katerih izhajajo posamezniki, ter njihovih interesih. Na področju obvladovanja poškodb si zaslužijo posebno pozornost, saj so bolj ranljiva populacija. Imajo svoje specifičnosti, ki so drugačne od tistih, ki jih imajo odrasli, ali posamezne ciljne populacije, kot so odrasli, starostniki, kronični bolniki, pisarniški delavci, delavci na prostem ipd. Situacije, v katerih pride do poškodb, obsegajo različna področja njihovega življenja – dom, prosti čas, šola. Tudi nabor poškodb je zelo obsežen: prometne nezgode, zadušitve, utopitve, padci, zastrupitve itd. Vse to pa določa tudi politike, ukrepe in programe za preprečevanje poškodb v tej ciljni populaciji.

Najpomembnejši vidik v raziskovanju pojavnosti poškodb predstavljata možnost za njihovo preprečevanje in zmanjševanje resnosti poškodb. Pri tem je najmanj učinkovit način, s katerim se osredotočimo le na posamezne vzroke poškodb. Bolj uspešne so strategije, ki vključujejo prijeme in strokovnjake različnih strok. Tudi termin »preprečevanje nezgod« je bolje zamenjati s pojmom »obvladovanje poškodb«, katerega cilj je zmanjševanje števila poškodb in obsega boljše poznavanje dejavnikov tveganja, predvidevanje možnosti za poškodbe in aktivno obvladovanje teh dejavnikov.

Publikacija ponudi tudi nekatere aktualne statistične podatke o obsegu problematike poškodb med otroki in mladostniki v Sloveniji in tujini. Pri tem pa je pomembno zavedanje, da v statistiki pogosto ne razpolagamo s podatki o dolgoročnih posledicah, ki jih občuti poškodovana oseba, npr. po poškodbi hrbtenjače, o disfunkciji možganov, izgubi spomina, ponavljajočih se glavobolih po poškodbi glave, o brazgotinah, kontrakturah po opeklinah ter drugih posledicah (emocionalne, vedenjske motnje, razpad družine, zakona, izguba kariere itd.). Za družbo so poškodbe velikansko finančno breme, ki pa ga je težko natančno izračunati. Če je še mogoče izračunati stroške zdravljenja in rehabilitacije zaradi poškodb ter odsotnosti z dela, pa je skoraj nemogoče oceniti stroške socialnih posledic poškodb. Za razliko od kroničnih bolezni je pri poškodbah agens (energija, ki lahko povzroči poškodbo) venomer prisoten, mogoče ga je meriti in določiti način, s katerim se agens širi v okolje. Od kroničnih in nalezljivih bolezni se poškodbe ločijo tudi po tem, da nimajo dolge inkubacijske dobe oz. se (razen pri opeklinah in zastrupitvah) pojavijo takoj po izpostavitvi agensu.

Cilj aktivnosti javnega zdravja (zdravstva) je, da določi sile, ki lahko povzročijo poškodbo, mehanizme, po katerih so ljudje tem silam lahko izpostavljeni in ukrepe, ki jih je potrebno uvesti, da do poškodb ne bi prišlo. Posamezne poškodbe se od primera do primera razlikujejo po vrsti sile in načinu njenega delovanja, reakcijah človeka, njegovem zdravstvenem stanju in oskrbi po poškodbi. Glede na to delovanje javnega zdravstva razdelimo na tri nivoje: primarna, sekundarna in terciarna preventiva. Navedena delitev je relevantna tudi za upravljanje poškodb pri populaciji otrok in mladostnikov, kot je predstavljena v pričujoči publikaciji. Cilj primarne preventive je preprečiti, da bi do poškodbe sploh prišlo, in sicer s preprečevanjem širjenja agensa oziroma izpostavljenosti človeka temu agensa (npr. prometna zakonodaja, zaščitni pokrovčki na steklenicah s kemikalijami), vključuje torej preprečevanje dogodka ali nastanka poškodbe v času dogodka. Sekundarna preventiva skuša preprečiti poškodbo oziroma zmanjšati njeno resnost, ko je že prišlo do neljubega dogodka oziroma širjenja energije (otroški varnostni avtomobilski sedeži, čelade za kolesarje ipd.). Pri tem je potrebno poudariti, da eno varovalno sredstvo varuje pred eno vrsto poškodbe, ne varuje pa vsega telesa. Terciarna preventiva zmanjšuje posledice poškodbe, ko je do nje že prišlo. Vključuje učinkovito medicinsko, psihično, poklicno, socialno idr. rehabilitacijo. Za uresničevanje uporabe preventivnih strategij so na razpolago številni pristopi in načini, med katerimi so najpogosteje uporabljeni izobraževanje, tehnološke spremembe, zakoni, predpisi, standardi in tožbe. Izobraževanje mora biti več kot samo enostaven prenos informacij, saj mora doseči spremembo stališč in vedenja ljudi.

Avtorice izbrano tematiko obravnavajo interdisciplinarno. Publikacija sistematično in po enotnih kriterijih predstavi 93 različnih politik, ukrepov in programov s področij (1) padcev, (2) prometa, (3) stika z vročo tekočino in ognjem, (4) športa in rekreacije, (5) utopitev, (6) zadušitev in (7) zastrupitev. Z imenikom obstoječih politik, ukrepov in programov ter obsežnim seznamom slovenskih in tujih, znanstvenih, strokovnih, strateških in javno političnih dokumentov v slovenskem in angleškem jeziku, združenim v seznamu virov, pa je publikacija tudi dragocen vir za nadaljnje raziskovanje in delo na dotičnem področju. Uporabna je za strokovnjake različnih strok, ki obravnavajo to tematiko, hkrati pa tudi za širšo javnost, pa tudi za posameznike, ki v politiki delujejo na tem področju.

Za učinkovito obvladovanje poškodb je pomembno predvsem izobraževanje in motiviranje ljudi na ključnih položajih v družbi, ki lahko vplivajo na uporabo različnih pristopov za preprečevanje poškodb: spremembe v okolju, oblikovanje izdelkov, sprejem zakonov, standardov itd. Preventiva poškodb je torej celovit program – serija koordiniranih aktivnosti usmerjenih h kontroli vseh dejavnikov, ki lahko povzročijo poškodbe. Uspešno delo na tem področju pomeni zmanjšanje števila nezgod in njihove teže, zmanjšanje njihovih posledic in izboljšanje preživetja. Do uresnitve tega smelega cilja pa vodi kompleksen pristop in sodelovanje različnih strokovnjakov (javno zdravstvo, tehnika, vedenjske znanosti, pravo, medicina, urbanizem, mehanika ...). Monografija strokovnjakov Nacionalnega inštituta za javno zdravje Republike Slovenije in njihovo znanstveno-raziskovalno ter tudi praktično delo na tem področju sta dobro izhodišče za interdisciplinarno delo. Pričujoča publikacija je za področje obvladovanja poškodb otrok in mladostnikov izjemno pomemben začetni korak za izboljšanje stanja v Sloveniji.

Prim. prof. dr. Marjan Bilban

POVZETEK

V Sloveniji so poškodbe vodilni vzrok smrti otrok po prvem letu starosti in mladostnikov. Vsako leto zaradi poškodb umre 11 otrok in 25 mladostnikov, starih 15–19 let. Pri predšolskih otrocih so najpogostejši vzroki smrtnih nenamernih poškodb prometne nezgode, utopitve, zadušitve, ukleščanje med predmete in padci; pri šolskih otrocih in mladostnikih prometne nezgode, padci in utopitve; pri mladostnikih pa tudi zastrupitve. Še precej več otrok, kot jih umre, je zaradi poškodb obravnavanih v službah nujne medicinske pomoči in/ali sprejetih v bolnišnico. Najpogostejši vzrok za hospitalizacijo predšolskih otrok so padci doma (59 %), sledijo prometne nezgode, udarec ob/s predmetom, zastrupitve, stik z vročo tekočino/predmetom. Padci (predvsem doma, pri športu in rekreaciji) so najpogostejši vzrok za hospitalizacijo tudi med šolskimi otroki, v starosti 15–19 let pa so na drugem mestu za prometnimi nezgodami. Raziskovalci ocenjujejo, da bi lahko preprečili do 90 % poškodb, če bi dosledno izvajali strategije, ki so dokazano učinkovite pri preprečevanju poškodb. Če bi v Sloveniji uspeli znižati stopnjo umrljivosti zaradi poškodb na stopnjo, kot jo ima Nizozemska, ki je ena izmed najvarnejših držav in ima najnižjo stopnjo umrljivosti otrok in mladostnikov v Evropi, bi po ocenah lahko preprečili šest smrti letno oziroma rešili 17 % teh življenj.

Namen publikacije z imenikom obstoječih politik, ukrepov in programov na področju preprečevanja poškodb otrok in mladostnikov je okrepiti opolnomočenost strokovnjakov, njihovo mreženje in medsektorsko sodelovanje, izboljšati osveščenost javnosti ter spodbuditi večjo zavezanost politike in strokovnjakov za razvoj in implementacijo dobrih praks, razvoj novih in spoštovanje sprejetih varnostnih standardov ter nadzor nad izvajanjem predpisov v vseh sektorjih.

Raziskovanje na področju vzrokov nastanka nezgod in poškodb je pripomoglo, da se je prvotno preprečevanje poškodb z izključno zdravstveno vzgojo za spremembo stališč in vedenja ljudi preusmerilo tudi v spreminjanje okolja. Kombinacija izobraževanja, izvajanja zakonodaje s spoštovanjem standardov za zagotavljanje varnega bivalnega okolja (prometna varnost, gradnja objektov, uporaba varnostne opreme ...) ter proizvodov in preprečevanja tveganega vedenja (vožnja pod vplivom alkohola) ima namreč večji učinek na zmanjševanje neenakosti v umrljivosti zaradi poškodb, kot bi ga imele le medijske aktivnosti in izobraževanje posameznikov. Spremembe okolja in proizvodov so še posebno pomembne, če posameznik s svojim vedenjem ne more preprečiti nastanka poškodbe, npr. v avtomobilu brez varnostnih pasov. Kljub temu pa ostajata človekovo vedenje in osebna odgovornost še vedno pomembna dejavnika za nastanek nezgod in poškodb.

Izkušnje najvarnejših evropskih držav potrjujejo, da obstajajo na dokazih temelječe učinkovite intervencije in ukrepi, ki bi lahko prispevali k zmanjševanju bremena poškodb tudi v preventivno manj razvitih državah. Preverjeno učinkovite strategije kažejo na pomembno vlogo zdravstvenega sektorja pri obvladovanju in zdravljenju poškodb ter njihovih posledic, medtem ko je večina ukrepov za njihovo preprečevanje kljub vsemu v domeni drugih sektorjev (prometnega, šolskega, gospodarskega, prostorskega ...). Pri preprečevanju katerekoli vrste poškodb pri ciljni populaciji je vedno mogoče izbrati eno ali več ustreznih strategij, preprečevanje pa je bolj učinkovito, če uporabimo več strategij hkrati. Izvajanje teh strategij je dobra investicija za izboljšanje zdravja otrok, hkrati pa se investicija v preventivne ukrepe večkratno povrne.

V mednarodni oceni varnosti otrok v Sloveniji v letu 2011, ki povzema uspešnost slovenskih politik in ukrepov na nacionalni ravni pri zagotavljanju varnosti otrok in mladostnikov, je bilo ugotovljeno, da je Slovenija najbolj uspešna na področju zagotavljanja varnosti v prometu, izboljšati pa bi bilo treba

delovanje na področju preprečevanja poškodb doma in v prostem času (utopitve, padci, zastrupitve, zadužitve in opekline/oparine, športne poškodbe) z izvajanjem programov in ukrepov, ki vključujejo zakonodajo, izobraževanja, projektiranje varnih bivalnih prostorov in proizvodov ter nadzor nad spoštovanjem standardov in izvajanjem predpisov. Predvsem se priporoča razvoj dodatnih programov za izboljšanje osveščenosti in zavedanja javnosti o tveganjih za poškodbe otrok in učinkovitih preventivnih ukrepov, razviti pa bi bilo treba tudi dodatne programe in ukrepe, usmerjene v zmanjševanje neenakosti.

Publikacija z imenikom obstoječih politik, ukrepov in programov omogoča vpogled v intervencije na področju preprečevanja poškodb otrok in mladostnikov, ki se izvajajo v Sloveniji, in vsebuje ključne informacije o posameznih prikazanih intervencijah ter povezave do relevantnih dokumentov in gradiv. Opisanih je 93 različnih politik, ukrepov in programov na sedmih varnostnih področjih: padci, promet, stik z vročo tekočino in ognjem, šport in rekreacija, utopitve, zadužitve, zastrupitve. Politike, ukrepi in programi so opisani po enotnih kriterijih in prikazani strukturirano na treh ravneh: na prvi ravni so intervencije razdeljene po glavnih varnostnih področjih, v okviru katerih je potrebno njihovo izvajanje (npr. utopitve, zadužitve, zastrupitve ...); na drugi ravni so v okviru varnostnega področja intervencije razdeljene v skupine glede na prevladujoči pristop pri preprečevanju poškodb (npr. strateški dokumenti, varnost proizvodov, varnost bivalnega okolja ...); na tretji ravni pa je za vsako intervencijo izdelan povzetek vsebine in ključnih informacij o intervenciji (npr. raven izvajanja, pristop, ciljna populacija ...).

SEZNAM UPORABLJENIH KRATIC

AAP	ang. American Academy of Pediatrics = Ameriška akademija za pediatrijo
CDC	ang. Centers for Disease Control and Prevention = Center za obvladovanje bolezni in preventivo
CE	fran. Conformité Européenne = evropska skladnost
CO	ogljikov monoksid
CPP	cestno prometni predpisi
CSN	ang. Children's Safety Network = Mreža za varnost otrok
DARS	Družba za avtoceste Republike Slovenije
ECSA	ang. European Child Safety Alliance = Evropsko združenje za varnost otrok
EU	Evropska unija
FIS	fran. Fédération Internationale de Ski = Mednarodna smučarska organizacija
IDB	ang. Injury Data Base = Baza poškodb
MOSA	Mobilizacija skupnosti za odgovorno rabo alkohola
NIJZ	Nacionalni inštitut za javno zdravje
NMP	nujna medicinska pomoč
OŠ	osnovna šola
RAPEX	ang. Rapid Alert System for Non-food Consumer Products = sistem za hitro izmenjavo informacij o nevarnih proizvodih za potrošnike
SAICM	ang. Strategic Approach to International Chemicals Management = Mednarodna strategija ravnanja s kemikalijami
SBO	Spremljanje bolnišničnih obravnav
SPV	Svet za vzgojo in preventivo v cestnem prometu
SZBO	Spremljanje zunajbolnišničnih obravnav
WHO	ang. World Health Organization = Svetovna zdravstvena organizacija
ZD	zdravstveni dom
ZŠAM	Združenje šoferjev in avtomehanikov
ZUBSTAT	Zunajbolnišnična statistika
ZUTS	Združenje učiteljev in trenerjev smučanja Slovenije

SEZNAM SLIK IN PREGLEDNIC

SLIKE

Slika 1: Umrli otroci (0–6 let) zaradi poškodb po zunanjem vzroku, Slo, 2007–2012.....	14
Slika 2: Umrli šolski otroci in mladostniki zaradi poškodb po zunanjem vzroku, Slo, 2007–2012.....	14
Slika 3: Hospitalizacije otrok (0–6 let) zaradi poškodb po zunanjem vzroku, Slo, 2008–2012.	14
Slika 4: Hospitalizacije šolskih otrok in mladostnikov zaradi poškodb po zunanjem vzroku, Slo, 2008–2012..	14
Slika 5: Otroci (10–14 let) obravnavani v NMP zaradi poškodb po zunanjem vzroku, Slo, 2012.	15
Slika 6: Mladostniki (15–19 let) obravnavani v NMP zaradi poškodb po zunanjem vzroku, Slo, 2012.	15
Slika 7: Umrljivost otrok in mladostnikov (1–19 let) zaradi nenamernih poškodb v evropskih državah, povprečje 2009–2011.....	16
Slika 8: Skupna ocena varnosti otrok in mladostnikov v Sloveniji 2012.....	22

PREGLEDNICE

Preglednica 1: Pregled nekaterih z dokazi podprtih politik in ukrepov na nacionalni ravni v 27 evropskih državah, junij 2012.....	24
---	----

IZHODIŠČA

Breme otrok in mladostnikov zaradi poškodb

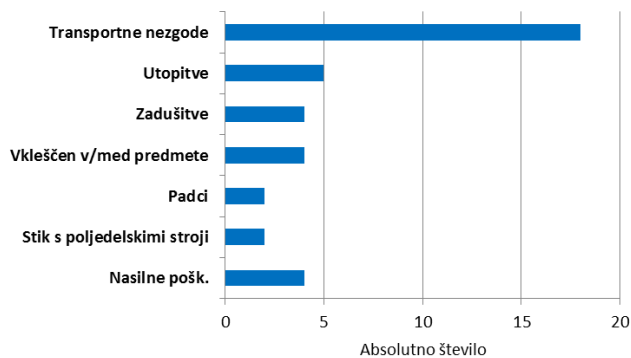
Poškodbe so tako kot v večini evropskih držav tudi v Sloveniji velik problem na področju javnega zdravja ter družbeni problem z resnimi demografskimi in ekonomskimi posledicami. Zaradi poškodb izgubljam predvsem mlade ljudi, ki bodo v prihodnje še pomembnejši kot gonilna sila naše hitro starajoče se družbe. Tako so v Sloveniji poškodbe še vedno vodilni vzrok smrti otrok po prvem letu starosti in mladostnikov. Kljub padanju števila poškodb in izboljšanju varnosti znaša delež umrlih zaradi poškodb pri otrocih, starih 1–6 let, 31 odstotkov, v starosti 7–14 let 27 odstotkov, pri mladostnikih pa kar 69 odstotkov njihove celokupne umrljivosti (Rok Simon, 2014).

Vsako leto zaradi poškodb umre 11 otrok in 25 mladostnikov, starih 15–19 let. V starosti 0–6 let so najpogostejši vzroki smrtnih nenamernih poškodb prometne nezgode, utopitve, zadužitve, ukleščanje med predmete in padci; v starosti 7–14 let in 15–19 let prometne nezgode, padci in utopitve; pri mladostnikih (15–19 let) pa tudi zastrupitve (Slika 1, Slika 2) (Rok Simon, 2014). Še precej več otrok, kot jih umre, je zaradi poškodb obravnavanih v službah nujne medicinske pomoči in/ali sprejetih v bolnišnico. Poškodbe so v Sloveniji na četrtem mestu po številu primerov hospitalizacij (4540 primerov na leto) v starosti 0–19 let. Daleč najpogostejši vzrok za hospitalizacijo v starosti 0–6 let so padci doma (59 %), sledijo prometne nezgode, udarec ob/s predmetom, zastrupitve, stik z vročo tekočino/predmetom. Padci (predvsem doma, pri športu in rekreaciji) so najpogostejši vzrok za hospitalizacijo tudi v starosti 7–14 let, v starosti 15–19 let pa so na drugem mestu za prometnimi nezgodami (Rok Simon, 2014) (Slika 3, Slika 4).

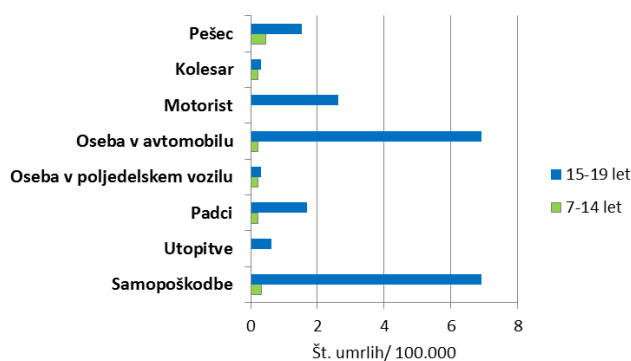
Otroci so žrtve v **prometu** predvsem kot pešci in potniki v avtomobilu, poškodbe v prometu pa so tudi glavni vzrok za sprejem na zdravljenje v bolnišnico (Rok Simon, 2014). Delež umrlih otrok kot pešcev v prometu se v zadnjem desetletju manjša, kar opažajo tudi v drugih razvitih državah in razlagajo z manjšo izpostavljenostjo, saj otroke vozimo večinoma v avtomobilu (Sethi in sod., 2008). Problem pa še vedno ostaja visoka umrljivost otrok kot potnikov v avtomobilu. Po podatkih o meritvah pripetosti z varnostnim pasom v Sloveniji ni pripetih do 20 % otrok, mlajših od 12 let (Bilban, 2014). Med razlogi se navajajo slaba kultura varnosti, slaba ozaveščenost staršev in visoka cena sedežev.

Mladostniki so ena najbolj ogroženih skupin v prometu zaradi neizkušenosti, iskanja vznemirljivih situacij in precenjevanja svojih sposobnosti, nižje tolerance na alkohol, prehitre vožnje, vožnje ponoči in med vikendom. Mladostniki (15–19 let) se smrtno poškodujejo v večini primerov kot osebe v avtomobilu in motoristi, poškodbe v prometu pa so tudi glavni vzrok za sprejem na zdravljenje v bolnišnico. Motoristi imajo povprečno dvajsetkrat večje tveganje za smrtne poškodbe v primerjavi z vozniki in potniki v avtomobilu. Pri nas so motoristi žrtve napak drugih udeležencev v prometu, pogosto pa so tudi sami povzročitelji nesreč, predvsem zaradi vožnje s preveliko hitrostjo in alkoholiziranosti (Resolucija varnosti cestnega prometa, 2013).

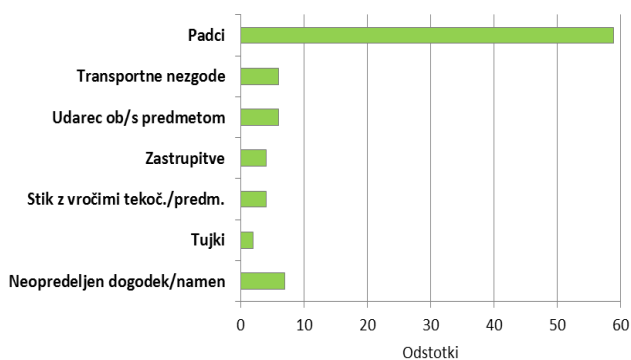
Poleg prometnih nezgod mlajše otroke ogrožajo še **utopitve, zadužitve in padci**, starejši otroci pa se smrtno poškodujejo še zaradi padcev in utopitev (Rok Simon, 2014). Večina poškodb se zgodi doma ali v bližini doma, razen utopitev, saj se je v zadnjih letih največ otrok utopilo v vodah v naravi, »skoraj« utopitve pa so se zgodile v bazenih. Tako kot utopitve, so tudi zadužitve najpogostejše pri otrocih do tretjega leta starosti, ki se zadušijo predvsem s hrano in drobnimi predmeti (Rok Simon, 2014).

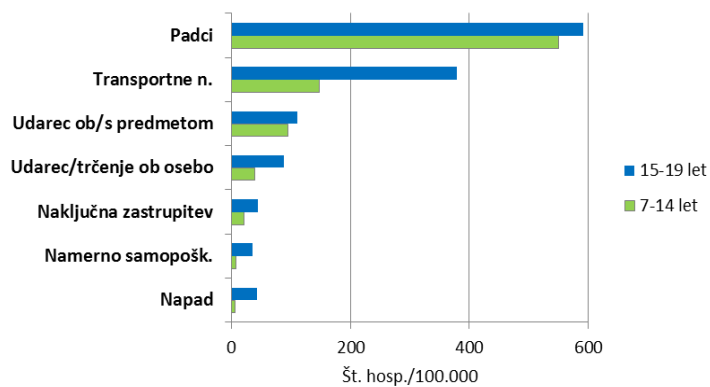
Slika 1: Umrli otroci (0–6 let) zaradi poškodb po zunanjem vzroku, Slo, 2007–2012. Vir: Rok Simon, 2014.

Slika 2: Umrli šolski otroci in mladostniki zaradi poškodb po zunanjem vzroku, Slo, 2007–2012. Vir: Rok Simon, 2014.

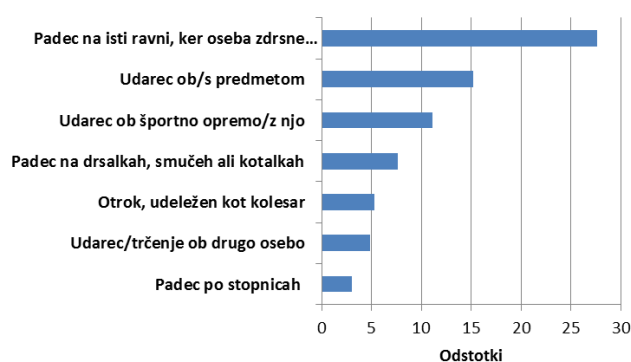
Slika 3: Hospitalizacije otrok (0–6 let) zaradi poškodb po zunanjem vzroku, Slo, 2008–2012. Vir: Rok Simon, 2014.

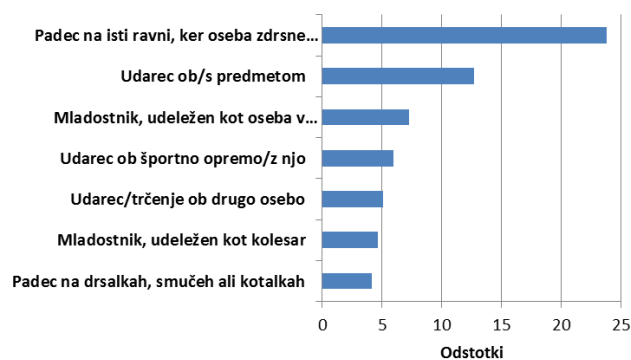
Slika 4: Hospitalizacije šolskih otrok in mladostnikov zaradi poškodb po zunanjem vzroku, Slo, 2008–2012. Vir: Rok Simon, 2014.

Med vzroki za poškodbe, ki zahtevajo zdravljenje v bolnišnici, izstopajo padci. Pri mlajših otrocih gre predvsem za padce na isti ravni, padce s povišja, po stopnicah, z igral in z zgradb; starejši otroci pa se poškodujejo pri padcih na isti ravni v času športnih aktivnosti, pri padcih po stopnicah, z igral in z dreves. Otroci do tretjega leta starosti so pogosto zdravljeni v bolnišnici še zaradi **zastрупitev** in **opeklin** zaradi stika z vročo tekočino (Rok Simon, 2014).

Športno udejstvovanje je ena najpogostejših aktivnosti mladih, športne poškodbe pa predstavljajo 30–40 % vseh v bolnišnici zdravljenih poškodb mladih, ki so nastale doma in v prostem času (Rok Simon, 2014; Rok Simon in Mihevc Ponikvar, 2009). Pri nas se mladostniki poškodujejo v času **športnih aktivnosti in vadbe** največkrat zaradi padca, udarca ob/s predmetom, udarca ob ali trčenja z drugo osebo. Fantje se poškodujejo in so zdravljeni v bolnišnici 3-krat pogosteje kot dekleta, med drugim tudi zaradi pogostejšega športnega udejstvovanja (Drev, 2011).

Slika 5: Otroci (10–14 let) obravnavani v NMP zaradi poškodb po zunanjem vzroku, Slo, 2012. Vir: Rok Simon in Zupanič, 2015.

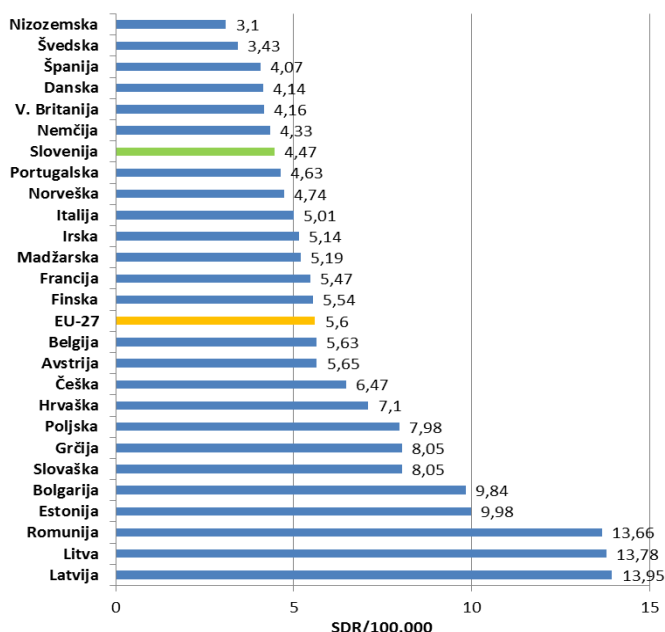
Slika 6: Mladostniki (15–19 let) obravnavani v NMP zaradi poškodb po zunanjem vzroku, Slo, 2012. Vir: Rok Simon in Zupanič, 2015.

Tudi obravnave otrok in mladostnikov v službah nujne medicinske pomoči (NMP) kažejo na veliko število poškodb zaradi športnih aktivnosti in vadbe. Zaradi poškodb in zastрупitev je vsako leto obravnavanih skoraj 47.000 otrok in mladostnikov, od tega 34,5 % zaradi padcev (Rok Simon in Zupanič, 2015). Predšolski otroci so se poškodovali najpogosteje zaradi padcev doma, predvsem na isti ravni, ker jim je zdrsnilo ali so se spotaknili, manj pogosto pa so padli s povišja, igral in po stopnicah. Šolski otroci in mladostniki so bili obravnavani največkrat zaradi padcev, pa tudi zaradi udarcev ob/s športno opremo in udarcev/trčenja ob drugo osebo v času športa in vadbe v prostem času in med izobraževanjem (Slika 5, Slika 6) (Rok Simon in Zupanič, 2015). Večje tveganje za poškodbe je povezano z določenimi športi (npr. ekipni športi z žogo), pogostostjo športne aktivnosti, predhodnimi poškodbami in višjim socialno-ekonomskim položajem (Eurosafte, 2013; Kumpula in Paavola, 2008).

Socialno-ekonomski položaj družine je pomemben dejavnik tveganja za poškodbe otrok (Sethi in sod., 2008; Laflamme, 2010). Večje tveganje za poškodbe imajo otroci iz revnejših družin, ki živijo v gosto naseljenih in z vidika varnosti manj urejenih bivalnih okoljih (slaba prometna infrastruktura, prost dostop do balkonov in teras, slabo vzdrževana igrišča) (WHO, 2007). V manj premožnih družinah starši v nižjem deležu uporabljajo varnostno opremo, otroke slabše nadzorujejo, imajo pa tudi slabšo dostopnost do zdravstvene službe (Rok Simon, 2015; Towner in sod., 2005). Nasprotno pa imajo večje tveganje za športne poškodbe otroci in mladostniki, ki izhajajo iz družin z najboljšim materialnim stanjem in tisti, ki imajo boljši učni uspeh oz. obiskujejo srednjo šolo z zahtevnejšim programom (Rok Simon, 2011), kar je bilo ugotovljeno tudi v drugih študijah (Simpson in sod., 2005; Pickett in sod., 2005). Med vzroki navajajo, da imajo mladostniki iz bogatejših družin več priložnosti za udeležbo pri športnih in rekreacijskih aktivnostih zaradi boljše zmožnosti plačila stroškov in boljše dostopnosti, zato imajo tudi večje tveganje za to vrsto poškodb (Hanson in Chen, 2007; Potter in sod., 2005).

Potencialno preprečljive smrti zaradi poškodb

Zaradi nenamernih smrtnih poškodb otrok in mladostnikov letno izgubimo več kot 2500 potencialnih let življenja, tj. let, v katerih ti otroci ne bodo mogli rasti, se učiti in pomembno prispevati k razvoju družbe. Raziskovalci ocenjujejo, da bi lahko preprečili do 90 % poškodb, če bi dosledno izvajali strategije, ki so dokazano učinkovite pri preprečevanju poškodb (MacKay in Vincenten, 2012).

Slika 7: Umrljivost otrok in mladostnikov (1–19 let) zaradi nenamernih poškodb v evropskih državah, povprečje 2009–2011. Vir: WHO European Detailed Mortality Database, Dec 2015.

V Sloveniji od poznih 80. let prejšnjega stoletja stopnja umrljivosti zaradi nenamernih poškodb pri otrocih in mladostnikih sicer stalno pada, kljub temu pa je še 1,2-krat višja kot na Nizozemskem (Slika 7) (WHO, 2015). Če bi uspeli znižati stopnjo umrljivosti zaradi poškodb na stopnjo, kot jo ima Nizozemska, ki je ena izmed najvarnejših držav in ima najnižjo stopnjo umrljivosti otrok in mladostnikov v Evropi, bi po ocenah lahko preprečili 6 smrti letno oziroma rešili 17 % teh življenj. Poleg tega ima tudi Nizozemska še potencial za znižanje svoje stopnje umrljivosti, kar pomeni, da bi lahko v Sloveniji preprečili še več smrti naših otrok in mladostnikov zaradi poškodb (Slika 7, Preglednica 1).

Pravica otrok do varnega okolja

V *Deklaraciji Združenih narodov o otrokovih pravicah* je zapisana pravica otrok do najboljšega možnega zdravja in do varnega okolja (United Nations, 1989). Zato je dolžnost vsake družbe, da otrokom zagotovi pravico do varnosti, še posebej zaradi naslednjih razlogov:

- otroci nimajo dostopa do ustreznih informacij o proizvodih, katere uporabljajo in o okolju, v katerem živijo, poleg tega tudi niso sposobni razumeti posledic teh informacij;
- otroci in njihovi starši si okolij, v katerih živijo (npr. stanovanje, šola, vrtec, igrišče, prometne površine), običajno ne morejo izbirati sami, saj so pogojena s socialno-ekonomskimi pogoji;
- otroci in njihovi starši ne morejo sami presojati o potencialnih nevarnostih proizvodov moderne tehnologije ali kemičnih snovi (ECSCA, 2004).

NAMEN IN CILJI

Namen publikacije z imenikom obstoječih politik, ukrepov in programov na področju preprečevanja poškodb otrok in mladostnikov je okrepiti opolnomočenost strokovnjakov, njihovo mreženje in medsektorsko sodelovanje, izboljšati osveščenost javnosti ter spodbuditi večjo zavezanost politike in strokovnjakov za razvoj in implementacijo dobrih praks, razvoj novih in spoštovanje sprejetih varnostnih standardov ter nadzor nad izvajanjem predpisov v vseh sektorjih.

Cilji:

- S strukturo in naborom objav v imeniku pokazati, katere preventivne strategije in ukrepi so dokazano učinkoviti in kaj se v Sloveniji že izvaja. Na ta način bodo strokovnjaki in posamezni sektorji lažje prepoznali svojo vlogo pri zmanjševanju bremena poškodb na posameznem varnostnem področju.
- Okrepiti zavedanje strokovne javnosti o problemu poškodb ter spodbuditi izmenjavo informacij in prenos dobrih praks med deležniki in strokovnjaki iz različnih sektorjev.
- Približati informacije in nasvete za preprečevanje poškodb otrok staršem ter spodbuditi njihovo sodelovanje v programih promocije varnosti.
- Okrepiti kulturo varnosti in zavedanje laične javnosti o možnostih za reševanje problema poškodb ter spodbuditi civilno iniciativo za razvoj programov promocije varnosti v lokalnih skupnostih.
- Spodbuditi izgradnjo in širitev mreže sodelovanja med glavnimi deležniki v politiki, gospodarstvu, raziskovalni dejavnosti, nevladnimi organizacijami, strokovnjaki v vseh sektorjih in javnostmi.

PREPREČEVANJE POŠKODB

Raziskovanje na področju vzrokov nastanka nezgod in poškodb je pripomoglo, da se je prvotno preprečevanje poškodb z izključno zdravstveno vzgojo za spremembo stališč in vedenja ljudi preusmerilo tudi v spreminjanje okolja (Laflamme in sod., 1999). Države, ki imajo nizko incidenco poškodb, so dolga leta vlagale v varnost kot družbeno odgovornost (Sethi, 2007). Zato je imelo izobraževanje, izvajanje zakonodaje s spoštovanjem standardov za zagotavljanje varnega bivalnega okolja (prometna varnost, gradnja objektov, uporaba varnostne opreme ...), proizvodov in preprečevanje tveganega vedenja (vožnja pod vplivom alkohola) večji učinek na zmanjševanje neenakosti v umrljivosti zaradi poškodb, kot bi ga imeli le medijske aktivnosti in izobraževanje posameznikov (Peden in sod., 2008; Racioppi in sod., 2004; Sethi, 2006; Laflamme, 1998). Spremembe okolja in proizvodov so še posebno pomembne, če posameznik s svojim vedenjem ne more preprečiti nastanka poškodbe, npr. v avtomobilu brez varnostnih pasov. Kljub temu pa ostajata človekovo vedenje in osebna odgovornost še vedno pomembna dejavnika za nastanek nezgod in poškodb (Laflamme in sod., 1999).

Strategije in pristopi

Izkušnje najvarnejših evropskih držav potrjujejo, da obstajajo na dokazih temelječe učinkovite intervencije in ukrepi, ki bi lahko prispevali k zmanjšanju bremena poškodb tudi v preventivno manj razvitih državah (Sethi in sod., 2006). Strategije in pristopi za zmanjševanje števila žrtev so bili razviti na osnovi raziskovanja in empiričnega opazovanja ob upoštevanju Haddonove fazno faktorске matrike kot dinamičnega sistema, v katerem medsebojno delujejo človek, proizvodi/oprema in okolje v različnih časovnih fazah nezgode (Haddon, 1980). Strategije obsegajo intervencije za zmanjšanje izpostavljenosti tveganju, za preprečevanje nastanka nezgod, za zmanjšanje teže poškodb in za zmanjšanje posledic poškodb z izboljšanjem oskrbe po nezgodi:

- preprečitev nastanka izvora tveganja (npr. prenehamo s proizvodnjo toksičnih snovi);
- zmanjševanje količine, obsega izvora tveganja (npr. zdravila, pakiramo v manjših količinah);
- preprečitev aktiviranja že obstoječega izvora tveganja (npr. spremenimo dno kopalne kadi tako, da manj drsi);
- spreminjanje stopnje tveganja že v njegovem izvoru (npr. zračne blazine v avtomobilu);
- ločitev izvora tveganja od osebe v času in prostoru (npr. pločniki za ločitev pešcev od avtomobilov);
- ločitev izvora tveganja od osebe z materialno oviro (npr. izolacija električnih kablov);
- spreminjanje pomembnih lastnosti izvora tveganja (npr. višina otroških igral do 150 cm za otroke v starosti do 5 let);
- okrepitev odpornosti gostitelja, da bo bolj odporen proti posledicam tveganja (npr. uporaba kolesarske čelade);
- zmanjšanje škode, ki jo je povzročil izvor tveganja (npr. takojšnje nudenje prve pomoči);
- zdravljenje, rehabilitacija poškodovanca (npr. dostopnost do ustreznih programov rehabilitacije) (Haddon, 1980).

Pri preprečevanju katerekoli vrste poškodb pri ciljni populaciji je vedno mogoče izbrati eno ali več ustreznih strategij, preprečevanje pa je bolj učinkovito, če uporabimo več strategij hkrati. Izvajanje teh strategij je dobra investicija za izboljšanje zdravja otrok, hkrati pa se investicija v preventivne ukrepe večkratno povrne. Npr. 1 EUR porabljen za detektorje dima se povrne 69-krat, 1 EUR porabljen za otroške avtomobilne sedeže se povrne 38-krat, 1 EUR porabljen za kolesarske čelade se povrne 52-krat, 1 EUR porabljen za pediatrično svetovanje staršem se povrne 10-krat, 1 EUR porabljen za center za zastrupitve se povrne 7-krat in 1 EUR porabljen za izboljšanje prometne varnosti se povrne 3-krat (CDC, 2000; CSN, 2010).

Analiza ciljnih problemov s fazno-faktorsko matriko omogoča določitev najprimernejše kombinacije preventivnih strategij in pristopov glede na to, ali je pri preprečevanju določene vrste poškodb in nezgod najučinkoviteje delovati na človeka, proizvod/opremo, fizično ali socialno ekonomsko okolje (Haddon, 1980; Laflamme in sod., 1999). Tak sistematičen pristop in na njem temelječe preventivne strategije kažejo na to, da je dvig varnostne kulture, in s tem zmanjšanje števila nezgod in teže poškodb, mogoče doseči z medsektorskim in interdisciplinarnim sodelovanjem, vzgojo in izobraževanjem, razvojem preventivnih programov, zakonodajo (npr. s področja prometne varnosti, gradnje objektov, požarne varnosti, standardov s področja varnosti proizvodov), s povezovanjem nacionalne ravni in lokalnih skupnosti, z raziskovanjem, s spremembami v bivalnem in delovnem okolju, posodabljanjem nujne medicinske pomoči ter z zagotavljanjem dostopnosti do ustreznega zdravljenja in rehabilitacije (Sethi in sod., 2006; WHO, 2005). To pomeni, da v družbi skorajda ni sektorja, discipline ali poklica, ki ne bi mogel prispevati k večji varnosti ljudi, npr. zdravstveni delavci, pedagoški delavci, načrtovalci bivalnih in cestnih površin, igrišč, arhitekti, graditelji, oblikovalci, proizvajalci, politiki, novinarji itd.

Interdisciplinarno in medsektorsko sodelovanje

Preverjeno učinkovite strategije kažejo na pomembno vlogo zdravstvenega sektorja pri obvladovanju in zdravljenju poškodb ter njihovih posledic, medtem ko je večina ukrepov za njihovo preprečevanje kljub vsemu v domeni drugih sektorjev (prometnega, šolskega, gospodarskega, prostorskega ...) (MacKay in Vincenten, 2007; MacKay in Vincenten, 2010). Zdravstveni sektor ima vodilno vlogo in koordinira multisektorsko delovanje na tistih varnostnih področjih, na katerih vodenje drugih sektorjev ni prepoznano, npr. preprečevanje padcev, zadušitev, zastrupitev, poškodb starejših. Na področjih, katere tradicionalno vodijo drugi sektorji, npr. preprečevanje poškodb v prometu, utopitev, požarov, pa z analizami zdravstvenih posledic opozarja na problem ter zagovarja sprejetje in izvedbo z dokazi podprtih primerov dobrih praks in drugih ukrepov za zmanjšanje bremena zaradi poškodb. Zdravstveni sektor ima pomembno vlogo tudi pri krepitevi zavedanja, znanja in veščin strokovnjakov v vseh sektorjih, vzpostavitvi zanesljivega in primerljivega sistema spremljanja podatkov o poškodbah, identifikaciji bremena zaradi poškodb, vzrokov poškodb ter pri oceni potreb prebivalstva in evalvaciji programov (WHO, 2003; Racioppi in Sethi, 2009, Sethi in sod., 2010).

V zadnjem desetletju je bil na področju medsektorskega in interdisciplinarnega sodelovanja narejen velik korak naprej. Sprejeti so bili številni strateški dokumenti in akcijski načrti na področju preprečevanja poškodb otrok in mladostnikov, ki se uresničujejo z izvajanjem raznovrstnih aktivnosti, programov in ukrepov.

- Na področju prometne varnosti je bil sprejet *Nacionalni program varnosti cestnega prometa za obdobje 2013–2022* z obdobjnimi akcijskimi načrti, ki podpira medsektorsko sodelovanje in nadaljevanje izvajanja mnogovrstnih interdisciplinarnih strategij in ukrepov za preprečevanje poškodb v prometu (Resolucija, 2013).
- Leta 2013 je vlada sprejela *Posodobitev programa za otroke in mladino 2006–2016 za obdobje 2013–2016*, kar postavlja okvir za usklajeno medsektorsko in interdisciplinarno sodelovanje (M. za delo, družino in socialne zadeve, M. za zdravje, M. za notranje zadeve, M. za okolje in prostor, M. za šolstvo in šport, M. za kulturo), med prioritetskimi področji pa predvideva tudi preprečevanje poškodb in zastrupitev (Program, 2006; Posodobitev programa, 2013). Za izvajanje programa so bili sprejeti dvoletni akcijski načrti.
- Na področju preprečevanja športnih poškodb otrok in mladostnikov je bil leta 2014 sprejet posodobljen nacionalni program športa, ki med drugim v ciljeh predvideva izobraževanje, usposabljanje in izpopolnjevanje strokovnih kadrov v športu, ukrepe za izgradnjo kakovostnih športnih objektov in površin ter njihovo vzdrževanje, ukrepe za preprečevanje poškodb registriranih športnikov ter preprečevanje dopinga v športu (Nacionalni program športa, 2014).
- Na osnovi zaveze Slovenije, da bo izvajala cilje *Parmske deklaracije*, je leta 2011 vlada sprejela *Strategijo za zdravje otrok in mladostnikov v povezavi z okoljem 2012–2020* in kasneje še akcijski načrt za izvajanje te strategije, v kateri je med prednostnimi cilji tudi reševanje problema poškodb otrok in mladostnikov z osveščanjem, zagotavljanjem varnega okolja, upoštevanjem potreb otrok pri načrtovanju in oblikovanju ustanov, stanovanj, načrtih mobilnosti in prometne infrastrukture ter spodbujanjem varnosti izdelkov (Strategija, 2011; Akcijski načrt, 2013).
- Za področje kemijske varnosti otrok in mladostnikov je prav tako v strategiji in akcijskem načrtu za zdravje otrok in mladostnikov v povezavi z okoljem 2012–2020 predviden prednostni cilj s številnimi aktivnostmi za preprečevanje posledic zaradi kemičnih, bioloških in fizikalnih dejavnikov tveganj v okolju (Strategija, 2011; Akcijski načrt, 2013).

OCENA STANJA NA PODROČJU SPREJETIH POLITIK IN UKREPOV V SLOVENIJI

V okviru dveh evropskih projektov je bila izdelana ocena o varnosti otrok v Sloveniji, ki povzema uspešnost slovenskih politik in ukrepov na nacionalni ravni pri zagotavljanju varnosti otrok in mladostnikov, vključujoč specifična okolja nastanka nenamernih poškodb (npr. cesto, dom, okolja, kjer otroci preživljajo prosti čas), uspešnost vodenja in zavezanosti za ukrepanje ter obseg človeških in finančnih virov za delovanje na področju preprečevanja poškodb (MacKay in Vincenten, 2009; ^aMacKay in Vincenten, 2012) (Slika 8).

OCENA ZA POSAMEZNO PODROČJE VARNOSTI (od možnih petih zvezdic)	
Varnost na mopedu/skuterju	*****
Varnost potnikov/voznikov	*****
Varnost pešcev	*****
Varnost kolesarjev	*****
Varnost v vodi in ob vodi/preprečevanje utopitev	*****
Preprečevanje padcev	**
Preprečevanje zastrupitev	***
Preprečevanje opeklin/oparin	**
Preprečevanje zadušitev/zadavitev	***
Vodenje področja varnosti otrok	*****
Infrastruktura za varnost otrok	*****
Razvijanje opolnomočenosti na področju varnosti otrok	***

Slika 8: Skupna ocena varnosti otrok in mladostnikov v Sloveniji 2012.
Vir: ^aMacKay in Vincenten, 2012.

Ocenjeno je bilo, da je Slovenija najbolj uspešna na področju zagotavljanja varnosti otrok in mladostnikov v prometu, saj imamo s strani vlade sprejet nacionalni program varnosti, ki podpira izvajanje strategij in številnih ukrepov za preprečevanje poškodb v prometu. Izboljšati pa bi bilo treba delovanje na področju preprečevanja poškodb doma in v prostem času (utopitve, padci, zastrupitve, zadužitve in opekline/oparine) z izvajanjem programov in ukrepov, ki vključujejo zakonodajo, izobraževanje, projektiranje varnih bivalnih prostorov in proizvodov ter nadzor nad spoštovanjem standardov in izvajanjem predpisov.

Predvsem se priporoča razvoj dodatnih programov za izboljšanje osveščenosti in zavedanja javnosti o tveganjih za poškodbe otrok in učinkovitih preventivnih ukrepov, razviti pa bi bilo treba tudi programe in ukrepe, usmerjene v zmanjševanje neenakosti otrok in mladostnikov zaradi poškodb (MacKay in Vincenten, 2009; ^aMacKay in Vincenten, 2012). Glede na pozitivne izkušnje drugih držav (MacKay in Vincenten, 2006) bi veljalo v okviru šole za bodoče starše, preventivnih zdravstvenih pregledov otrok in patronažnega zdravstvenega varstva uvesti nacionalni program osebne svetovanja staršem o preprečevanju prometnih nezgod, padcev in drugih vzrokov za poškodbe doma in v prostem času (Macy in sod., 2014). Tak program bi prispeval tudi k zmanjševanju razlik v zdravju med posameznimi skupinami prebivalstva. Za manj izobražene starše se priporoča uporaba individualno prilagojenih zdravstveno vzgojnih informacij, ki so oblikovane glede na potrebe in značilnosti posameznikov, starši pa so posledično bolj motivirani in pogosteje začnejo izvajati ukrepe (Nansel, 2008). Neenakosti zaradi neizvajanja varnostnih ukrepov, ki so povezani s finančnimi stroški, pa bi lahko zmanjšali z dodatnim programom obiskov na domu, brezplačno varnostno opremo in montažo za družine s slabim materialnim položajem in enostarševske družine (Watson in sod., 2004).

Pregled nekaterih z dokazi podprtih nacionalnih politik in ukrepov v Sloveniji in evropskih državah

Evropske države se med seboj precej razlikujejo po umrljivosti otrok zaradi poškodb in oceni nacionalnih politik in ukrepov za preprečevanje poškodb zaradi posameznih zunanjih vzrokov. V oceni stanja nobena država ni bila konstantno najboljša ali najslabša po stopnji poškodb zaradi posameznih zunanjih vzrokov ali oceni politik v državi, vendar so imele države, ki imajo tradicionalno nizko umrljivost zaradi poškodb, relativno visoko ocenjene politike, še posebej na področju vodenja, infrastrukture in zmožnosti za preprečevanje poškodb otrok in mladostnikov (^aMacKay in Vincenten, 2012).

Glede na ugotovitve ocene varnosti otrok in mladostnikov v Sloveniji se priporoča uvedba nekaterih dodatnih z dokazi podprtih politik in ukrepov za preprečevanje poškodb otrok in mladostnikov, izboljšanje vodenja, zavezanost za ukrepanje ter zagotavljanje človeških in finančnih virov za delovanje na tem področju. Iz pregleda priporočenih dodatnih z dokazi podprtih politik in ukrepov po posameznih evropskih državah (27 držav članic EU) je razvidno, da se je Slovenija uvrstila med države, ki v celoti ali delno izvajajo le štiri ali manj ukrepov (Preglednica 1). V sedmih državah v celoti ali delno izvajajo 10–13 od 19 priporočenih dodatnih ukrepov, kar pomeni, da imamo še veliko možnosti za izboljšanje stanja in varnosti otrok v Sloveniji v naslednjih letih.

Preglednica 1: Pregled nekaterih z dokazi podprtih politik in ukrepov na nacionalni ravni v 27 evropskih državah, junij 2012. (Vir: ECSA, 2015).

	ANGLIJA	AVSTRUJA	BELGIJA	BOLGARIJA	ČEŠKA	DANSKA	FINSKA	FRANCUJA	GRČIJA	HRVAŠKA	IRSKA	ITALIJA	LATVIJA	LITVA	LUKSEMBURG
PROMET															
Zakonodaja (uporaba otroških sedežev v nasprotni smeri vožnje do 4. leta)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Zakonodaja (otroci na zadnjem sedežu do 13. leta)	0	0	0	X	X	0	0	X	0	0	X	0	XX	0	0
Obiski na domu (varnost otrok potnikov v vozilu)	XX	X	0	0	0	XX	XX	0	0	0	XX	0	XX	0	0
UTOPITVE															
Zakonodaja (zaščitna ograja za privatne bazene)	0	0	0	X	0	0	0	XX	0	0	0	0	0	X	0
Zakon (uporaba rešil. jopičev na vodi)	0	X	0	XX	X	X	X	X	X	0	XX	X	XX	X	X
Obiski na domu (varnosti otrok v vodi in ob vodi)	XX	X	0	0	0	0	XX	0	0	0	XX	XX	XX	0	0
PADCI															
Zakonodaja (prepoved oglaševanja in prodaje hojic)	0	XX	0	XX	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Obiski na domu (preprečevanje padcev otrok)	XX	X	0	0	0	XX	XX	0	0	0	XX	XX	XX	0	0
ZASTRUPITVE															
Zakonodaja (otrokom varna embalaža za pakiranje zdravil)	XX	0	X	X	0	0	0	0	0	0	0	XX	0	0	0
Obiski na domu (prepreč. zastr. otrok)	XX	X	0	0	0	XX	XX	0	0	0	XX	XX	XX	0	0
OPEKLINE															
Zakonodaja (temperatura vode iz pipe v domačem okolju)	X	0	0	0	0	0	0	X	0	0	0	0	0	0	0
Predpis (detektorji dima v vseh privatnih stavbah)	X	0	X	0	X	X	XX	XX	0	0	X	0	0	X	0
Zakonodaja (nevenljivo material za otroške pižame)	XX	XX	0	X	0	0	X	0	0	XX	XX	X	XX	X	0
Obiski na domu (prepreč. opeklin otrok)	XX	X	0	0	0	XX	XX	0	0	0	XX	XX	XX	X	0
ZADUŠITVE															
Zakonodaja (prepoved za balone iz lateksa)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Zakonodaja (prepoved za mešanje neužitnih produktov s hrano)	X	XX	XX	XX	X	0	XX	XX	0	0	0	X	XX	XX	XX
Zakonodaja (konstrukcija in prodaja žaluzij)	XX	0	0	0	0	XX	X	0	0	0	X	0	0	0	0
Zakonodaja (vrvice na otroških oblekah)	XX	0	0	X	0	XX	X	0	0	XX	X	XX	XX	XX	XX
Obiski na domu (prepreč. zaduš. otrok)	XX	X	0	0	0	XX	XX	0	0	0	XX	XX	XX	0	0

Legenda: XX Politika obstaja, je jasno izražena, sprejeta in uveljavljena; X Politika obstaja, je jasno izražena, ampak le delno sprejeta ali uveljavljena; O Politika ne obstaja ali ni jasno izražena.

Preglednica 1: (nadaljevanje) Pregled nekaterih z dokazi podprtih politik in ukrepov na nacionalni ravni v 27 evropskih državah, junij 2012. (Vir: ECSA, 2015).

	MADŽARSKA	MALTA	NEMČIJA	NIZOZEMSKA	NORVEŠKA	POLJSKA	PORTUGALSKA	ROMUNIJA	SLOVAŠKA	SLOVENIJA	ŠKOTSKA	ŠPANLIJA	ŠVEDSKA	WALES
PROMET														
Zakonodaja (uporaba otroških sedežev v nasprotni smeri vožnje do 4. leta)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	X	0	0
Zakonodaja (otroci na zadnjem sedežu do 13. leta)	X	0	0	0	0	X	X	X	X	0	0	X	0	0
Obiski na domu (varnost otrok potnikov v vozilu)	0	0	0	XX	XX	0	0	0	0	0	X	0	0	X
UTOPITVE														
Zakonodaja (zaščitna ograja za privatne bazene)	0	0	0	0	X	0	0	0	0	0	0	0	X	0
Zakon (uporaba rešil. jopičev na vodi)	X	X	0	0	X	XX	X	X	X	X	0	X	0	0
Obiski na domu (varnosti otrok v vodi in ob vodi)	X	0	0	XX	XX	X	0	0	0	0	X	0	X	X
PADCI														
Zakonodaja (prepoved oglaševanja in prodaje hojic)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Obiski na domu (preprečevanje padcev otrok)	X	0	XX	XX	XX	X	0	0	0	0	X	0	XX	X
ZASTRUPITVE														
Zakonodaja (otrokom varna embalaža za pakiranje zdravil)	XX	0	XX	0	0	XX	0	X	0	0	XX	XX	XX	XX
Obiski na domu (prepreč. zastr. otrok)	X	0	XX	XX	XX	X	0	0	0	0	X	0	XX	X
OPEKLINE														
Zakonodaja (temperatura vode iz pipe v domačem okolju)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	X	0	X	X
Predpis (detektorji dima v vseh privatnih stavbah)	0	X	X	X	X	0	0	X	0	0	X	X	XX	X
Zakonodaja (nevenljivo material za otroške pižame)	0	XX	0	X	X	X	0	0	0	0	XX	X	0	XX
Obiski na domu (prepreč. opeklin otrok)	X	0	0	XX	XX	XX	0	0	0	0	X	0	XX	X
ZADUŠITVE														
Zakonodaja (prepoved za balone iz lateksa)	0	0	XX	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Zakonodaja (prepoved za mešanje neužitnih produktov s hrano)	0	0	X	0	0	0	X	0	0	XX	X	0	0	X
Zakonodaja (konstrukcija in prodaja žaluzij)	0	XX	0	0	XX	0	0	0	0	XX	XX	0	0	XX
Zakonodaja (vrvice na otroških oblekah)	0	0	XX	0	XX	XX	0	0	XX	XX	XX	X	XX	XX
Obiski na domu (prepreč. zaduš. otrok)	0	0	0	XX	XX	0	0	0	0	0	X	0	XX	X

Legenda: XX Politika obstaja, je jasno izražena, sprejeta in uveljavljana; X Politika obstaja, je jasno izražena, ampak le delno sprejeta ali uveljavljana; O Politika ne obstaja ali ni jasno izražena.

PREDNOSTNA PODROČJA

Na osnovi ugotovitev analize podatkov o poškodbah otrok in mladostnikov (Rok Simon, 2014; Rok Simon, 2011), ocene stanja politik in ukrepov na nacionalni ravni v Sloveniji (MacKay in Vincenten, 2009; MacKay in Vincenten, 2012), seznama z dokazi podprtih učinkovitih ukrepov in primerov dobre prakse v evropskem prostoru (MacKay in sod., 2006; MacKay in sod., 2010) ter priporočil Sveta Evrope za preprečevanje poškodb in promocijo varnosti (Council of the EU, 2007) so bila začrtana prednostna področja za zmanjševanje bremena poškodb otrok in mladostnikov v Sloveniji:

1. Preprečevanje poškodb v prometu

- varnost potnikov/voznikov v avtomobilu
- varnost mopedistov/motoristov
- varnost pešcev
- varnost kolesarjev

2. Preprečevanje poškodb doma in v prostem času

- varnost v vodi in ob njej/preprečevanje utopitev
- preprečevanje zadušitev/zadavitev
- preprečevanje padcev
- preprečevanje zastrupitev
- preprečevanje opeklin/oparin

3. Preprečevanje poškodb pri športu in rekreaciji

4. Varnost proizvodov in bivalnih prostorov

- zakonodaja, standardi
- nadzor nad spoštovanjem standardov in izvajanjem predpisov

5. Izboljšanje opolnomočenosti strokovnjakov in mreženje

6. Izboljšanje osveščenosti javnosti

- razvoj programov in dobrih praks za preprečevanje poškodb in promocijo varnosti na nacionalni in lokalni ravni
- razvoj programov za boljšo dostopnost varnostne opreme

KONCEPT IN METODOLOGIJA

Publikacija z imenikom obstoječih politik, ukrepov in programov omogoča vpogled v intervencije na področju preprečevanja poškodb otrok in mladostnikov, ki se izvajajo v Sloveniji, in vsebuje ključne informacije o posameznih prikazanih intervencijah ter povezave do relevantnih dokumentov in gradiv.

Seznam imenika vključuje politike, ukrepe in programe, za katere je dokazano, da so učinkoviti tako na nacionalni ravni kakor tudi na regionalni ali lokalni ravni.

Seznam imenika izključuje intervencije, za katere vemo, da so učinkovite, vendar se izvajajo predvsem na lokalni ravni, zato bodo v seznam vključene v fazi njegovega dopolnjevanja.

Nivojska struktura imenika

Politike, ukrepi in programi so opisani po enotnih kriterijih in prikazani strukturirano na treh ravneh:

1. Na prvi ravni so intervencije razdeljene po glavnih varnostnih področjih, v okviru katerih je potrebno njihovo izvajanje (npr. utopitve, zadužitve, zastrupitve ...).
2. Na drugi ravni so v okviru varnostnega področja intervencije razdeljene v skupine glede na prevladujoči pristop pri preprečevanju poškodb (npr. strateški dokumenti, varnost proizvodov, varnost bivalnega okolja ...).
3. Na tretji ravni pa je za vsako intervencijo izdelan povzetek vsebine in ključnih informacij o intervenciji (npr. raven izvajanja, pristop, ciljna populacija ...).

1. raven: Varnostno področje

Na osnovi epidemiološke analize vzrokov smrtnih in težkih poškodb pri otrocih in mladostnikih (Rok Simon, 2014) ter priporočil Sveta Evrope za preprečevanje poškodb in promocijo varnosti (Council of the EU, 2007) so bila določena prioritarna varnostna področja, za katera so navedene in opisane intervencije, ki se izvajajo v Sloveniji:

- padci
- promet:
 - potnik
 - voznik
 - mopedist/motorist
 - pešec
 - kolesar
- stik z vročo tekočino in ognjem
- šport in rekreacija
- utopitve
- zadužitve
- zastrupitve

Za vsako varnostno področje so navedene in opisane intervencije, ki bodo razvrščene v skupine glede na prevladujočo vrsto pristopa.

2. raven: Vrsta intervencije

Skupine intervencij so bile določene na osnovi z dokazi podprtih učinkovitih pristopov pri preprečevanju poškodb in promociji varnosti (Theurer, 2013; Schnitzer, 2006; Towner, 2009; Sethi, 2008; AAP, 2011; MacKay in sod., 2006; MacKay in sod., 2010). V vsaki skupini so navedeni programi in ukrepi, ki so bili vključeni v oceno stanja politik in ukrepov na nacionalni ravni v Sloveniji (^aMacKay in Vincenten, 2012) in ob upoštevanju seznama z dokazi podprtih učinkovitih primerov dobre prakse v evropskem prostoru (^aMacKay in Vincenten, 2014; ^bMacKay in Vincenten, 2014; ^cMacKay in Vincenten, 2014). Skupine preventivnih intervencij niso navedene po vrstnem redu glede na pomembnost, saj je najbolj učinkovita ravno kombinacija različnih pristopov: spremembe okolja in proizvodov, izvajanje predpisov in nadzora ter izobraževanje.

Vrsta intervencije:

- Strategije, akcijski načrti, spremljanje podatkov
- Programi promocije varnosti
- Varnostna oprema
- Varnost proizvodov
- Varnost bivalnega okolja
- Prva pomoč

Strategije, akcijski načrti, spremljanje podatkov

Strateški dokumenti, ki obravnavajo problematiko poškodb, so pomembni za prepoznavanje kritičnih vrzeli v nacionalnih politikah, vodenju, infrastrukturi in opolnomočenosti. Njihov namen je prepričati ključne odločevalce, da je za preprečevanje poškodb potreben enoten, multisektorski in multidisciplinaren pristop, izvajanje z dokazi podprtih primerov dobre prakse ter znanje in veščine strokovnjakov v vseh sektorjih (WHO, 2003; Racioppi in Sethi, 2009). Strateški dokument je pisni dokument, sprejet s strani vlade in/ali parlamenta, ki vsebuje izjave in odločitve o odgovornostih, ciljih, prioritetah in glavnih usmeritvah za doseganje ciljev. Lahko gre za samostojen dokument, ki se v celoti nanaša na poškodbe ali pa je del širšega dokumenta, kjer se poškodbe ali posamezno področje varnosti obravnava kot eno od mnogih prednostnih področij.

Poleg strateških dokumentov so za postavitve okvira za učinkovito preprečevanje poškodb pomembni tudi zakonodaja in standardi, npr. s področja prometne varnosti, gradnje objektov, požarne varnosti, varnosti proizvodov ... (Shields in sod., 2006; WHO, 2009). Zakon pomeni predpisana pravila vedenja ali ravnanja, ki so pravno zavezujoča in jih uveljavlja vladni upravni organ ali regulatorna vladna agencija. Standardi so tehnični dogovori, izdelani s soglasjem s strani organizacije za standardizacijo in zainteresiranih strank, kot so industrija in potrošniki, ki zagotavlja tehnična pravila in navodila za izdelovalce in določa, kako bo deloval določen proizvod ali storitev. Zakonodaja je najbolj učinkovita, če se izvaja v kombinaciji s spremembami proizvodov in bivalnega okolja ter programi izobraževanja in osveščanja (WHO, 2004).

V publikaciji so ustrezna zakonodaja in standardi navedeni pri vsaki intervenciji posebej, npr. otroški avtomobilski sedež, kolesarska čelada, otrokom varna embalaža.

Pristop javnega zdravja k reševanju kateregakoli problema temelji na z dokazi podprtih dejstvih in multisektorskem sodelovanju. Tak pristop omogoča reševanje širokega spektra zdravstvenih problemov vključno s poškodbami in vključuje štiri ključne korake: določitev razširjenosti, resnosti in značilnosti problema; identifikacija dejavnikov, ki povečajo tveganje za poškodbe; ocena, s katerimi ukrepi bi problem lahko rešili in evalvacija ukrepov; izvedba najboljše ocenjene intervencije (Kruger, 2000). Spremljanje podatkov in poznavanje informacij o mehanizmu in drugih značilnostih poškodb je nepogrešljivo za razumevanje bremena zaradi poškodb v populaciji in je nujen prvi korak pri reševanju problema poškodb v javnem zdravju (Sethi, 2004).

Programi promocije varnosti

Izobraževanje staršev izboljša njihovo znanje (Swartz, 2013; Muller, 2014), vendar to ni dovolj za spremembo vedenja (Gittelman, 2006; Mock, 2003; Ingram, 2012). Bolj uspešni so programi, ki vključujejo kombinacijo izobraževanja, razvoj veščin, zakonodaje ter spremembe okolja in proizvodov. Primer je program s kombinacijo izobraževanja staršev in pomoči pri uporabi varnostne opreme (Tessier, 2010; Gittelman 2006), ki se lahko izvaja v času preventivnih pregledov otrok (Quinlan, 2007). Za zmanjševanje neenakosti zaradi slabega socialno ekonomskega položaja družin so se za uspešne izkazali programi obiskov na domu, ki so integrirani v sistem zdravstvenega varstva, brezplačna varnostna oprema in montaža (Ingram, 2011). Programi, ki so usmerjeni v skupnost in ne v posameznika, prav tako vključujejo širok spekter strategij: izobraževanje s spremembo vedenja, sprememba bivalnega okolja in proizvodov, izvajanje predpisov in nadzor (Klassen in sod., 2000). Pri izvajanju teh programov se uporabljajo sredstva, ki so na voljo v skupnosti in o uporabi le-teh soglašajo prebivalci skupnosti.

Varnostna oprema

Uporaba varnostne opreme bodisi zmanjšuje tveganje za nezgodo (npr. ograjica za stopnice, ograjica za štedilnik), ali zmanjšuje težo poškodb v nezgodi (npr. uporaba otroškega avtomobilskega sedeža, kolesarske čelade). Promocija uporabe varnostne opreme je običajno del programov izobraževanja in spremembe vedenja.

Varnost proizvodov

Mnogi proizvodi so izvor povečanega tveganja za poškodbe otrok, ker so izdelani z namenom, da jih uporabljajo odrasli. Sprememba proizvodov je pasiven ukrep za preprečevanje poškodb otrok v primerjavi z nadzorovanjem otrok s strani odrasle osebe (ECSA, 2004). Tovrstni ukrepi so najbolj učinkoviti, če se izvajajo v kombinaciji z zakonodajo ter programi izobraževanja in osveščanja (WHO, 2004). Primeri take intervencije so varovala na oknih, grelnik z vgrajenim termostatom za najvišjo dovoljeno temperaturo vode, otrokom manj nevarni vžigalniki.

Varnost bivalnega okolja

Otroci so posebej ranljivi za poškodbe, ker živijo v okolju, na katerega sami nimajo nobenega vpliva in je načrtovano za potrebe odraslih (Towner in Towner, 2001). Sprememba bivalnega okolja z namenom, da bi bilo bolj prijazno otrokom in njihovim staršem, je pomemben pristop k zmanjšanju tveganja otrok za poškodbe. Tovrstni ukrepi so najbolj učinkoviti, če se izvajajo v kombinaciji z zakonodajo ter programi izobraževanja in osveščanja (WHO, 2004). Primer take intervencije je načrtovanje in postavitve varnega otroškega igrišča ali določitev območij umirjenega prometa.

Prva pomoč

Glavni cilji ukrepov v primeru, ko že nastanejo poškodbe, so povečati možnosti za preživetje, omejiti resnost poškodb in drugih stanj, zmanjšati posledice in zagotoviti preživelim čim boljše okrevanje ter ponovno vrnitev in integracijo v skupnost. Očividci in ljudje, ki prvi prispejo na mesto nezgode, imajo pomembno vlogo pri klicanju reševalcev in nujne medicinske pomoči, pri zavarovanju mesta nezgode in pri nudenju prve pomoči. Raziskave potrjujejo, da mnogo smrti zaradi zapore dihalnih poti ali zunanje krvavitve lahko preprečijo že laiki s takojšnjim nudenjem prve pomoči. Tudi starši lahko z nudenjem prve pomoči otroku, ki se poškoduje ali zastrupi, ublažijo posledice poškodb ali preprečijo njegovo smrt.

3. raven: Opis intervencije

Za vsako intervencijo je izdelan povzetek vsebine in najpomembnejših informacij o izvajanju:

- raven izvajanja opredeljuje, na katero raven je bilo osredotočeno izvajanje ukrepa;
- pristop opredeljuje, kateri od glavnih pristopov ali kombinacij pristopov je bil uporabljen pri izvajanju ukrepa;
- kraj izvajanja je kraj, okolje ali dejavnost, v katerem se izvaja ukrep;
- ciljna populacija je skupina prebivalstva, pri kateri želimo zmanjšati breme poškodb;
- ciljna javnost je skupina prebivalstva, na katero delujemo z ukrepom;
- vsebina vključuje opis intervencije in ključne spletne povezave;
- kontakt vključuje naziv nosilca ukrepa in glavnih parterjev, njihove kontaktne podatke.

Struktura zapisa intervencije

NAZIV INTERVENCIJE	
RAVEN IZVAJANJA	Nacionalna, regionalna, lokalna
PRISTOP	Informiranje Izobraževanje, razvoj veščin, sprememba vedenja Izvajanje zakonodaje, standardov in nadzor Spreminjanje proizvodov in okolja Infrastruktura Zdravstvena oskrba Spremljanje podatkov
KRAJ IZVAJANJA	Zdravstveni dom, šola, vrtec, kopališče, skupnost, industrija, trgovina
CILJNA POPULACIJA	Otroci (predšolski, šolski, mladostniki), odrasli, skupnost
CILJNA JAVNOST	Otroci (predšolski, šolski, mladostniki), starši, drugi odrasli, proizvajalci, trgovci, arhitekti, gradbeniki, načrtovalci bivalnega okolja, splošna javnost ...
VSEBINA	Ozadje, namen in ključne vsebine ukrepa, časovni okvir, spletne povezave na relevantne dokumente, informacije in inštitucije
KONTAKT	Naziv nosilca ukrepa in glavnih parterjev, spletna stran, kontaktni podatki

LITERATURA

Akcijski načrt za izvajanje strategije Republike Slovenije za zdravje otrok v povezavi z okoljem 2012–2020. Ljubljana: Ministrstvo za zdravje, 2013. Dosegljivo 6.11.2015 na:

http://www.mz.gov.si/si/delovna_podrocja/javno_zdravje_preprecevanje_bolezni_in_krepitev_zdravja/okolje_in_zdravje/okolje_in_zdravje_otrok/#c17595.

American Academy of Pediatrics (AAP). Policy statement – Child Passenger safety. *Pediatrics* 2011; 127(4): 788–93.

Centers for Disease Control and Prevention (CDC). Working to prevent and control injury in the United States – Fact Book for the year 2000. Atlanta: National Centre for Injury Prevention and Control, 2000.

Children's Safety Network (CSN). Injury Prevention: what works? A summary of cost-outcome analysis for injury prevention programs (2010 update). Dosegljivo 17.5.2015 na:

<http://www.childrenssafetynetwork.org/sites/childrenssafetynetwork.org/files/ChildhoodinjuryCostprevention.pdf>.

Council Recommendation on the prevention of injury and the promotion of safety. Official Journal of the European Union 2007/C164/01. Dosegljivo 21.12.2015 na: www.eurosafe.eu.com.

Drev A. Telesna dejavnost in sedeča vedenja. V: Jeriček Klanšček H, Roškar S, Koprivnikar H, Pucelj V, Bajt M, Zupanič T (ured.). Neenakosti v zdravju in z zdravjem povezanih vedenjih slovenskih mladostnikov. Ljubljana: Inštitut za varovanje zdravja RS, 2011: 174–87.

European Child Safety Alliance (ECSA). That Sensitive Indicator of the World: An Historical Perspective on Children as Agents of Change in the Field of Health and Environment. Amsterdam: European Child Safety Alliance, 2004. Dosegljivo 9.11.2015 na: <http://www.childsafetyeurope.org/publications/info/child-policy-book.pdf>.

EuroSafe. Injuries in the European Union. Report on injury statistics for the years 2008–2010. Amsterdam: EuroSafe, 2013.

Gittelman MA, Pomerantz WJ, Laurence S. An emergency department intervention to increase booster seat use for lower socioeconomic families. *Acad Emerg Med* 2006; 13(4): 396–400.

Haddon W. Options for the prevention of motor vehicle crash injury. *Isr J Med* 1980; 16: 45–68.

Hanson MD, Chen E. Socioeconomic Status and Health Behaviours in Adolescence: A Review of the Literature. *J Behav Med* 2007; 30: 263–285.

Ingram JC, Deave T, Towner E, Errington G, Kay B, Kendrick D. Identifying facilitators and barriers for home injury prevention interventions for pre-school children: a systematic review of the quantitative literature. *Health Educ Res* 2012; 27(2): 258–68.

Klassen TP, MacKay JM, Moher D, Walker A, Jones AL. Community-based injury prevention interventions. *Future Child* 2000; 10(1): 83–110.

Kruger EG, Sharma GK, Lozano R. The global burden of injuries. *Am J Public Health* 2000; 90: 523–6.

Kumpula H, Paavola M. Injuries and risk taking among young people in Europe – The European Situation Analysis. EU project AdRisk. Helsinki: National Public Health Institute, 2008.

Laflamme L. Social Differences in Injury Risk. Knowledge Accumulated and Strategies for the Future. Stockholm: National Institute of Public Health, 1998.

Laflamme L, Hasselberg M, Burrows S. 20 years of research on socioeconomic inequality and children - Unintentional injuries - understanding the cause specific evidence at hand. *Int J Pediatr* 2010; article ID 819687: 1–23.

Laflamme L, Svanstrom L, Schelp L. Safety Promotion Research – A Public Health Approach to Accident and Injury Prevention. Stockholm: Karolinska Institutet, 1999.

MacKay M, Vincenten J, Brussoni M, Towner L. Child Safety Good Practice Guide: Good investments in unintentional child injury prevention and safety promotion. Amsterdam: European Child Safety Alliance, Eurosafe, 2006. Dosegljivo 23.3.2016 na: [http://www.eurosafe.eu.com/csi/eurosafe2006.nsf/wwwAssets/2B233C1234C23BA2C125786500399993/\\$file/GoodPracticeGuide.pdf](http://www.eurosafe.eu.com/csi/eurosafe2006.nsf/wwwAssets/2B233C1234C23BA2C125786500399993/$file/GoodPracticeGuide.pdf).

MacKay, Vincenten J. Action planning for child safety: A strategic and coordinated approach to reducing the number one cause of death for children in Europe. Amsterdam: European child safety alliance, Eurosafe, 2007.

MacKay M, Vincenten J. Child Safety Report Card 2009 – Slovenia. Amsterdam: European Child Safety Alliance, Eurosafe, 2009. Dosegljivo 17.9.2012 na: <http://www.childsafetyeurope.org/csi/eurosafe2006.nsf/wwwVwContent/l3childsafetyreportcards2009.htm>.

MacKay M, Vincenten J, Brussoni M, Towner L. Child Safety Good Practice Guide: Good investments in unintentional child injury prevention and safety promotion: Addendum 2010. Amsterdam: European Child Safety Alliance, Eurosafe, 2010. Dosegljivo 7.9.2015 na: <http://www.childsafetyeurope.org/publications/goodpracticeguide/info/good-practice-guide-addendum.pdf>.

MacKay, Vincenten J. Action planning for child safety: 2010 update other strategic and coordinated approach to reducing the number one cause of death and disability for children in Europe – injury. Amsterdam: European child safety alliance, Eurosafe, 2010.

^aMacKay M, Vincenten J. Child Safety Report Card 2012 – Slovenia. Birmingham: European Child Safety Alliance, Eurosafe, 2012. Dosegljivo 17. 9. 2012 na: <http://www.childsafetyeurope.org/reportcards/downloads.html>.

^bMacKay M, Vincenten J. Child Safety Report Card 2012: Europe Summary for 31 Countries. Birmingham: European Child Safety Alliance, Eurosafe, 2012.

^aMacKay M and Vincenten J. Good investments and 'best bets' to make communities safer for pre-school aged children. Birmingham: European Child Safety Alliance, 2014. Dosegljivo 26.5.2016 na: <http://www.childsafetyeurope.org/tactics/info/pre-school.pdf>.

^bMacKay M and Vincenten J. Good investments and 'best bets' to make communities safer for primary school aged children. Birmingham: European Child Safety Alliance, 2014. Dosegljivo 26.5.2016 na: <http://www.childsafetyeurope.org/tactics/info/primary-school.pdf>.

^cMacKay M and Vincenten J. Good investments and 'best bets' to make communities safer for secondary school aged children. Birmingham: European Child Safety Alliance, 2014. Dosegljivo 26.5.2016 na: <http://www.childsafetyeurope.org/tactics/info/secondary-school.pdf>.

Macy ML, Cunningham RM, Resnicow K, Freed GL. Disparities in age appropriate child passenger restraint use among children aged 1 to 12 years. *Pediatrics* 2014; 133: 262–71.

Mock C, Arreola-Rissa C, Trevino-Perez R, Almazan-Saavedra V, Zozaya-Paz JE, Gonzales-Solis R, et al. Injury prevention counselling to improve safety practices by parents in Mexico. *Bull World Health Organ* 2003; 81(8): 591–8.

Muller VM, Burke RV, Arbogast H, Ruiz PC, Nunez NM, San Mateo KR, et al. Evaluation of a child passenger safety class in increasing parental knowledge. *Accid Anal Prev* 2014; 63: 37–40.

Nansel TR, Weaver NL, Jacobsen HA, Glasheen C, Kreuter MW. Preventing unintentional pediatric injuries: a tailored intervention for parents and providers. *Health Educ Res* 2008; 23(4): 656–69.

Peden M, Oyegbite K, Ozanne - Smith J, Hyder AA, Branche C, Rahman AKMF, et al. (editors). World report on child injury prevention. Geneva: World Health Organization, 2008.

Pickett W, Molcho M, Simpson K, Janssen I, Kuntsche E, Mazur J, et al. Cross national study of injury and social determinants in adolescents. *Inj Prev* 2005;11: 213–218.

Posodobitev programa za otroke in mladino 2006–2016 za obdobje 2013–2016. Ljubljana: Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, 2013. Dosegljivo 8.10.2015 na: http://www.mddsz.gov.si/si/zakonodaja_in_dokumenti/pomembni_dokumenti/.

Potter BK, Speechley KN, Koval JJ, Gutmanis IA, Campbell MK, Manuel D. Socioeconomic status and non-fatal injuries among Canadian adolescents: variations across SES and injury measures. *BMC Public Health* 2005; 5: 132–144.

Priorities for child safety in the European Union: Agenda for action. Amsterdam: European Child Safety Alliance (ECSA), 2004.

Program za otroke in mladino 2006–2016. Ljubljana: Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, 2006.

Dosegljivo 23.4.2014 na:

http://www.mddsz.gov.si/fileadmin/mddsz.gov.si/pageuploads/dokumenti__pdf/pom2006_2016_splet_241006.pdf.

Racioppi F, Eriksson L, Tingvall C, Villaveces A. Preventing road traffic injury: a public health perspective for Europe.

Copenhagen: WHO Regional Office for Europe, 2004. Dosegljivo 19.2.2004 na: <http://www.euro.who.int/document/E82659.pdf>.

Racioppi F, Sethi D. Shaping comprehensive policies for injury prevention in Europe. *Int J Inj Contr Saf Promot. Special Issue: Selected papers from the European Conference on Injury Prevention and Safety Promotion, held on 9–10 October 2008. Paris: 2009;16: 65–71.*

Resolucija o nacionalnem programu varnosti cestnega prometa za obdobje od 2013 do 2022. Uradni list RS, št. 39/13.

Dosegljivo 25.6.2015 na: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=RESO92>.

Resolucija o Nacionalnem programu športa v Republiki Sloveniji za obdobje 2014–2023 (ReNPŠ14-23). Uradni list RS, št.

26/2014. Dosegljivo 15.2.2015 na: <https://www.uradni-list.si/1/content?id=117074>.

Rok Simon M. Poškodbe. V: Jeriček Klanšček H, Rožkar S, Koprivnikar H, Pucelj V, Bajt M, Zupanič T (ured.). *Neenakosti v zdravju in z zdravjem povezanih vedenjih slovenskih mladostnikov*. Ljubljana: Inštitut za varovanje zdravja RS, 2011: 96–104.

Rok Simon M. Epidemiologija poškodb otrok in mladostnikov v Sloveniji. Podiplomski študij Javno zdravje otrok, mladostnic in mladostnikov; šolsko leto 2014/2015. Ljubljana: Medicinska fakulteta Univerze v Ljubljani, Katedra za pediatrijo, 2014.

Rok Simon M. Raziskava o zagotavljanju varnosti otrok v Sloveniji. Ljubljana: Nacionalni inštitut za javno zdravje, 2015. (neobjavljeni podatki)

Rok Simon M, Mihevc Ponikvar B. Zdravje mladostnikov in mlajših odraslih. V: Rakar T, Boljka U (ured.). *Med otroštvom in odraslostjo. Analiza položaja mladih v Sloveniji 2009*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport – Urad RS za mladino, Inštitut RS za socialno varstvo, 2009; 95–110.

Rok Simon M, Zupanič T. Urgentne obravnave zaradi poškodb in zastrupitev. Ljubljana: Nacionalni inštitut za javno zdravje, 2015.

Quinlan KP, Holden J, Kresnow M. Providing car seat checks with well-child visits at an urban health center: a pilot study. *Inj Prev* 2007; 13: 352–4.

Schnitzer PG. Prevention of unintentional childhood injuries. *Am Fam Physician* 2006; 74 (11): 1864–9.

Sethi D. The role of public health in injury prevention. Policy briefing. Copenhagen: WHO Regional Office for Europe, 2007.

Dosegljivo 16. 12. 2012 na: http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0010/98803/Policy_briefing_1.pdf.

Sethi D, Habibula S, McGee K, Peden M, Bennett S, Hyder AA, Klevens J, Odero W, Suriyawongpaisal P. Guidelines for conducting community surveys on injuries and violence. Geneva: World Health organization, 2004.

Sethi D, Racioppi F, Baumgarten I, Vida P. Injuries and violence in Europe: Why they matter and what can be done.

Copenhagen: WHO Regional office for Europe, 2006.

Sethi D, Mitis F, Racioppi F. Preventing injuries in Europe: from international collaboration to local implementation.

Copenhagen: WHO Regional Office for Europe, 2010. Dosegljivo 12.10.2013 na:

<http://www.euro.who.int/en/what-we-do/health-topics/disease-prevention/violence-and-injuries/publications/2010/preventing-injuries-in-europe-from-international-collaboration-to-local-implementation>.

Sethi D, Towner E, Vincenten J, Segui-Gomez M, Racioppi F. European Report on Child Injury Prevention. Copenhagen: WHO European Office for Europe, 2008.

Shields N, Sethi D, Racioppi F, Aguirre IY, Baumgartner I. National responses to preventing violence and unintentional injuries. WHO European Survey. Copenhagen: WHO Regional Office for Europe, 2006.

Simpson K, Janssen I, Craig WM, Pickett W. Multilevel analysis of associations between socioeconomic status and injury among Canadian adolescents. *J Epidemiol Community Health* 2005; 59: 1072–1077.

Strategija Republike Slovenije za zdravje otrok in mladostnikov v povezavi z okoljem 2012–2020. Ljubljana: Ministrstvo za zdravje, 2011. Dosegljivo 23.3.2012 na:

http://www.mz.gov.si/si/delovna_podrocja/javno_zdravje_preprecevanje_bolezni_in_krepitev_zdravja/okolje_in_zdravje/okolje_in_zdravje_otrok/#c17595.

Swartz L, Glang A, Schwebel DC, GeigerWolfe EG, Gau J, Schroeder S. Keeping baby safe: A randomized trial of a parent training program for infant and toddler motor vehicle injury prevention. *Accid Anal Prev* 2013; 60: 35–41.

Tessier K. Effectiveness of hands-on education for correct child restraint use by parents. *Accid Anal Prev* 2010; 42: 1041–7.

Theurer WM, Bhavsar AK. Prevention of unintentional childhood injury. *Am Fam Physician* 2013; 87 (7): 502–9.

Towner E, Dowswell T, Emington G, Burkes M, Towner J. *Injuries in Children Aged 0–14 years and Inequalities*. London: Health Development Agency, 2005.

Towner E, Mytton J. Prevention of unintentional injuries in children. *Paediatr Child Health* 2009; 19 (11): 517–21.

Towner E, Towner J. The prevention of childhood unintentional injury. *Curr Paediatr* 2001; 11: 403–8.

United Nations. *Convention of Rights of the Child*. New York, 1989.

Watson M, Kendrick D, Coupland C, Woods A, Futers D, Robinson J. Providing child safety equipment to prevent injuries: randomised controlled trial. *BMJ* 2004; doi:10.1136/bmj.38309.664444.8F

World Health Organisation (WHO). *Developing National Policies on Violence and Injury Prevention*. Report on a WHO Meeting Geneva, 23–24 October 2003. Dosegljivo 8.6.2012 na: www.who.int.

World Health Organization (WHO). *How can injuries in children and older people be prevented?* Geneva: WHO Regional Office for Europe Health Evidence Network, 2004. Dosegljivo 7.11.2013 na: http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0004/74686/E84938.pdf?ua=1.

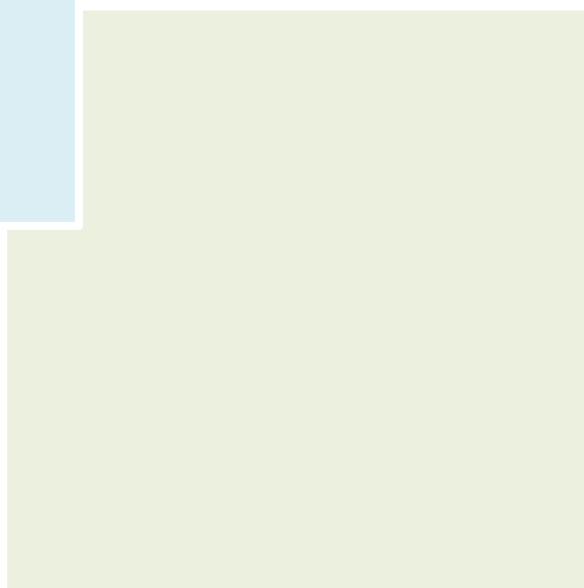
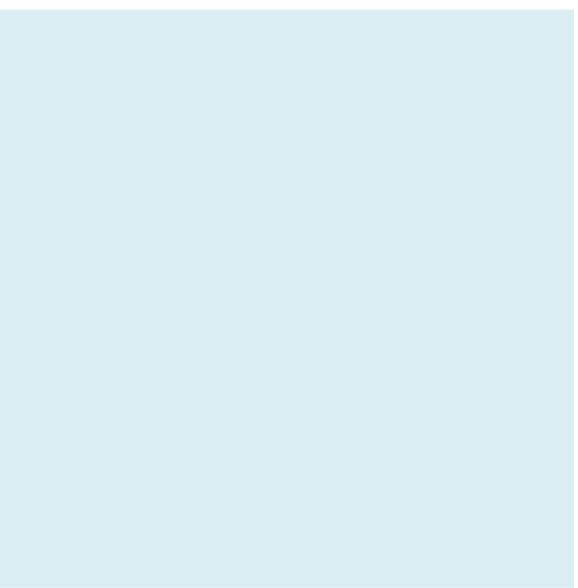
World Health Organisation (WHO). *WHO Regional Committee for Europe resolution EUR/RC55/R9 on prevention of injuries in the WHO European Region*. Copenhagen: WHO Regional Office for Europe, 2005.

World Health Organization (WHO). *Regional Office for Europe. Comparative Assessment of policies on housing safety in 18 countries of the European Union*. European Environment and Health Information System (ENHIS). Copenhagen: WHO Regional Office for Europe, 2007.

World Health Organisation (WHO). *Global status on road safety: time for action*. Geneva: World Health Organisation, 2009. Dosegljivo 25.2.2010 na: http://whqlibdoc.who.int/publications/2009/9789241563840_eng.pdf.

World Health Organization (WHO). *Regional Office for Europe. European mortality database (MDB)*. Copenhagen, December 2015. Dosegljivo 22.3.2016 na: <http://data.euro.who.int/hfamdb/>.

IMENIK POLITIK, UKREPOV
IN PROGRAMOV
**V SLOVENIJI PO
VARNOSTNIH
PODROČJIH**

PADCI

STRATEGIJE, AKCIJSKI NAČRTI, SPREMLJANJE PODATKOV

STRATEGIJA IN AKCIJSKI NAČRT ZA ZDRAVJE OTROK IN MLADOSTNIKOV V POVEZAVI Z OKOLJEM 2012–2020

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna

PRISTOP Izvajanje zakonodaje in nadzor

KRAJ IZVAJANJA Ministrstva, inštitucije

CILJNA POPULACIJA Otroci, mladostniki

CILJNA JAVNOST Vladni resorji, drugi deležniki

VSEBINA

Leta 2010 je bila na 5. ministrski konferenci sprejeta *Parmska deklaracija o okolju in zdravju otrok* v evropski regiji, ki je določila glavne prednostne cilje, katerim naj bi države sledile. Na tej podlagi je Vlada Republike Slovenije sprejela Strategijo za zdravje otrok in mladostnikov v povezavi z okoljem 2012–2020. Za izvajanje strategije je bil izdelan akcijski načrt, ki opredeljuje konkretne naloge resorjev in deležnikov do leta 2020, pristojni resorji pa bodo zagotovili potrebna sredstva. V akcijskem načrtu je med prednostnimi cilji tudi reševanje problema poškodb otrok in mladostnikov z osveščanjem, zagotavljanjem varnega okolja, upoštevanjem potreb otrok pri načrtovanju in oblikovanju ustanov, stanovanj, načrtih mobilnosti in prometne infrastrukture ter spodbujanjem varnosti izdelkov. Med drugim so posebej izpostavljene tudi aktivnosti na področju preprečevanja padcev, varnosti igrišč in promocije prve pomoči.

Strategijo si lahko ogledate na spletni strani:

http://www.mz.gov.si/uploads/media/strategija_zdravje_otrok_040212.pdf.

Akcijski načrt:

http://www.mz.gov.si/fileadmin/mz.gov.si/pageuploads/javno_zdravje_2015/okolje_in_otroci/_akcijski_nacrt_strategija_okolje_in_otroci_090715_.pdf.

KONTAKT

Ministrstvo za zdravje: <http://www.mz.gov.si/si/>

E-mail: gp.mz@gov.si

PROGRAM ZA OTROKE IN MLADINO 2006–2016 - POSODOBITEV ZA OBDOBJE 2013–2016

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna

PRISTOP Izvajanje zakonodaje in nadzor

KRAJ IZVAJANJA Ministrstva, inštitucije

CILJNA POPULACIJA Otroci, mladostniki

CILJNA JAVNOST Vladni resorji, drugi deležniki

VSEBINA

Leta 2006 je vlada sprejela *Program za otroke in mladino v RS 2006–2016*, leta 2013 pa *Posodobitev programa za otroke in mladino 2006–2016 za obdobje 2013–2016*, ki postavlja okvir za usklajeno medsektorsko in interdisciplinarno sodelovanje (M. za delo, družino in socialne zadeve, M. za zdravje, M. za notranje zadeve, M. za okolje in prostor, M. za šolstvo in šport, M. za kulturo). Med prioritetskimi področji predvideva tudi preprečevanje poškodb in zastrupitev, glavni cilj pa je spodbujanje izvajanja z dokazi podprtih preventivnih aktivnosti in ukrepov za preprečevanje poškodb in promocijo varnosti ter zmanjševanje neenakosti zaradi poškodb.

Program izpostavlja tudi upoštevanje potreb otrok pri načrtovanju in oblikovanju stanovanj, vrtcev, šol in drugih javnih ustanov.

Za izvajanje programa so bili sprejeti dvoletni akcijski načrti.

Posodobitev programa za otroke in mladino 2006–2016 za obdobje 2013–2016 si lahko ogledate na spletni strani: http://www.mddsz.gov.si/nc/si/medijsko_sredisce/novica/article/1966/7253/.

KONTAKT

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti: <http://www.mddsz.gov.si/>

E-mail: gp.mddsz@gov.si

ZDRAVSTVENI STATISTIČNI PODATKI

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna

PRISTOP Informiranje
Spremljanje podatkov

KRAJ IZVAJANJA Zdravstvene ustanove, Nacionalni inštitut za javno zdravje

CILJNA POPULACIJA Splošna javnost

CILJNA JAVNOST Splošna javnost, strokovna javnost, vladni resorji, drugi deležniki

VSEBINA

V Sloveniji podatke o poškodbah in zastrupitvah spremlja Nacionalni inštitut za javno zdravje v več zdravstvenih statističnih sistemih, in sicer registrsko v *Bazi umrlih*, v *sistemu spremljanja bolnišničnih obravnav (SBO)*, *zunajbolnišnični zdravstveni statistiki (ZUBSTAT)*, *zbirki podatkov o poškodbah pri delu* in drugih. Poleg tega se specifični podatki o okoliščinah nastanka poškodb spremljajo v bazi urgentnih obravnav zaradi poškodb in zastrupitev na vzorcu slovenskih bolnišnic *Injury Data Base (IDB)*, načrtuje pa se tudi zagon prenovljenega *sistema spremljanja zunajbolnišničnih obravnav (SZBO)* z zajemom podatkov o poškodbah in zastrupitvah v urgentnih ambulantah v vseh slovenskih bolnišnicah skladno z evropsko metodologijo.

Nacionalno spremljanje podatkov omogoča izračun nekaterih kazalnikov zdravstvenega stanja, kot je incidenca poškodb in zastrupitev v prometu, doma, v šoli in pri delu, med športnimi in prostočasnimi aktivnostmi ter analizo informacij o kraju in aktivnosti v času nastanka poškodbe/zastrupitve, predmetih, ki so povzročili nezgodo oziroma poškodbo, predvsem za potrebe načrtovanja in razvoja programov in ukrepov za preprečevanje poškodb in zastrupitev ter promocijo varnosti.

Več informacij o podatkovnih zbirkah in raziskavah ter dostopu do podatkov si lahko ogledate na spletni strani: <http://www.nijz.si/sl/podatki>.

Zakon o zbirkah podatkov s področja zdravstvenega varstva (Uradni list RS, št. 65/00 in 47/15):
<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO1419>.

KONTAKT

Nacionalni inštitut za javno zdravje: <http://www.nijz.si/sl>

E-mail: info@nijz.si

PROGRAMI PROMOCIJE VARNOSTI

PROGRAM NIJZ ZA PREPREČEVANJE POŠKODB PRI OTROCIH

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna

PRISTOP Izobraževanje, razvoj veščin, sprememba vedenja
Spreminjanje okolja

KRAJ IZVAJANJA Ambulante zdravstvenega varstva otrok, osnovne šole

CILJNA POPULACIJA Otroci, mladostniki

CILJNA JAVNOST Starši, zdravstveni delavci, pedagoški delavci

VSEBINA

Program NIJZ vključuje vzgojo za zdravje na področju preprečevanja poškodb in promocijo varnosti (promet, utopitve, zadušitve, padci na igrišču, pri kolesarjenju, rolanju in kotalkanju, zastrupitve, stik z vročo tekočino/predmeti ...) za bodoče starše, za predšolske otroke in njihove starše ter za šolske otroke in mladostnike. Namen programa je zmanjšati breme otrok in mladostnikov zaradi poškodb ter zmanjšati neenakosti v zdravju otrok zaradi poškodb. Aktivnosti potekajo v zdravstvu v obliki svetovanja staršem ob sistematskih preventivnih pregledih, pa tudi v vrtcih in šolah. Program predvideva obiske patronažne medicinske sestre s svetovanjem staršem na domu, usposabljanje zdravstvenega in pedagoškega osebja ter razvoj zdravstveno vzgojnih gradiv in priročnikov, ki so dosegljivi na spletni strani NIJZ. Gradiva si lahko ogledate na spletni strani:

Preprečevanje poškodb – otrok od rojstva do starosti 6 mesecev

(za strokovnjake): <http://www.zdaj.net/assets/Gradiva/Gradivo-za-strokovnjake/Preprecevanje-poskodb-otrok-0-6-mesecev-za-strokovnjake.pdf>,

(za starše): <http://www.zdaj.net/assets/Gradiva/Gradivo-za-starse-Nasveti-in-pogovori-o-dojencku/Preprecevanje-poskodb-in-izbira-otroske-opreme-otrok-od-rojstva-do-6-mesecev-za-starse.pdf>.

Preprečevanje poškodb – otrok v starosti od 6 mesecev do 3 let

(za strokovnjake): <http://www.zdaj.net/assets/Gradiva/Gradivo-za-strokovnjake/Preprecevanje-poskodb-otrok-6-mesecev-3-leta-za-strokovnjake.pdf>,

(za starše): <http://www.zdaj.net/assets/Gradiva/Gradivo-za-starse-Nasveti-in-pogovori-o-dojencku/Preprecevanje-poskodb-in-izbira-otroske-opreme-otrok-od-6-mesecev-do-3-let-za-starse.pdf>.

Preprečevanje poškodb – otrok v starosti od 3 do 6 let

(za strokovnjake): <http://www.zdaj.net/assets/Gradiva/Gradivo-za-strokovnjake/Preprecevanje-poskodb-otrok-3-6-let-za-strokovnjake.pdf>,

(za starše): <http://www.zdaj.net/assets/Gradiva/Gradivo-za-starse-Nasveti-in-pogovori-o-dojencku/Preprecevanje-poskodb-in-izbira-otroske-opreme-otrok-od-starosti-3-do-6-let-za-starse.pdf>.

Otroška oprema: izbira in varna uporaba (za strokovnjake):

<http://www.zdaj.net/assets/Gradiva/Gradivo-za-strokovnjake/Otroska-oprema-izbira-in-varna-uporaba-za-strokovnjake.pdf>.

Pravilnik za izvajanje preventivnega zdravstvenega varstva na primarni ravni:

<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=NAVO59>.

KONTAKT

Nacionalni inštitut za javno zdravje: <http://www.nijz.si/sl>

E-mail: info@nijz.si

PROGRAM UVAJANJA VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU V VZGOJO IN IZOBRAŽEVANJE

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna

PRISTOP Izobraževanje, razvoj veščin, sprememba vedenja

KRAJ IZVAJANJA Šola

CILJNA POPULACIJA Otroci, mladostniki

CILJNA JAVNOST Otroci, mladostniki, pedagoški delavci

VSEBINA

Program vodi Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti v sodelovanju z Ministrstvom za izobraževanje, znanost in šport, Zavodom RS za šolstvo ter Nacionalnim inštitutom za javno zdravje. Namen programa je seznaniti otroke, učence, dijake in študente z osnovnimi pravili varnega dela in hkrati vzgojiteljem in učiteljem ponuditi različna orodja in pripomočke, s pomočjo katerih bodo lahko na zanimiv način mladim približali varnost in zdravje pri delu.

Serijski Napo filmov o osnovah varnosti in zdravja pri delu (Napo je animiran junak in predstavlja delavca v katerikoli gospodarski dejavnosti). Napo animirane filme si lahko ogledate na spletni strani: https://www.napofilm.net/sl/napos-films/films?view_mode=page_grid,

ali jih naročite (brezplačno) po e-pošti: gp.mddsz@gov.si.

Napo spletno orodje za učitelje, ki ga lahko uporabljajo kot pripomoček pri pripravi in izvedbi učnih ur. Na voljo so gradiva *Napovi najboljši varnostni znaki*, *Pazi na svoje telo z Napom* in *Napov lov na nevarnosti*, ki si jih lahko ogledate na spletni strani:

<https://www.napofilm.net/sl/using-napo/napo-for-teachers>.

Izobraževalne predstave za vrtce in osnovne šole o osnovah varnosti in zdravja pri delu: *Napo v kraljestvu nevarnih snovi*, *Napo, pazi na varnost, zdravje in kapo!* ter *Hrup je za ušesa strup*.

Brezplačni seminarji *Varnost in zdravje pri delu v vrtcih in osnovnih šolah*. Program seminarjev si lahko ogledate na spletni strani:

<http://www.osha.mddsz.gov.si/varnost-in-zdravje-pri-delu/informacije-po-dejavnostih/solstvo>.

Priročnik Varen začetek, ki je namenjen mladim delavcem, študentom in dijakom, pa tudi učencem višjih razredov osnovne šole. V priročniku so na kratko predstavljene osnove varnega dela: obveznosti delodajalca in pravice ter dolžnosti delavca v zvezi z varnostjo in zdravjem pri delu, pravilno ravnanje z rezili in ostrimi predmeti, vročimi tekočinami, kemičnimi snovmi, stroji, pravilna raba osebne varovalne opreme, prva pomoč in drugi koristni nasveti. Priročnik si lahko ogledate na spletni strani:

<http://www.osha.mddsz.gov.si/resources/files/pdf/varen-zacetek.pdf>.

Resolucija o nacionalnem programu varnosti in zdravja pri delu (Uradni list RS, št. 126/03):

<https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina?urlid=2003126&stevilka=5394>.

KONTAKT

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti: <http://www.mddsz.gov.si/>

E-mail: gp.mddsz@gov.si

Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport: <http://www.mizs.gov.si/si/>

E-mail: gp.mizs@gov.si

Zavod RS za šolstvo: <http://www.zrss.si/>

E-mail: info@zrss.si

Nacionalni inštitut za javno zdravje: <http://www.nijz.si/sl>

E-mail: info@nijz.si

VAROVALNA OPREMA

VARNOSTNI MEHANIZEM ZA OKNA IN BALKONSKA VRATA

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna

PRISTOP Izvajanje zakonodaje, standardov in nadzor
Spreminjanje proizvodov in okolja

KRAJ IZVAJANJA Bivalno okolje, industrija, trgovina

CILJNA POPULACIJA Predšolski otroci

CILJNA JAVNOST Starši, splošna javnost, proizvajalci, trgovci

VSEBINA

V obdobju, ko se začne otrok intenzivno gibati in raziskovati okolje, se lahko sam vzpne na stol ali drug del pohištva ter pade skozi okno ali prek balkonske ograje. Če imamo majhne otroke, na okna in balkonska vrata namestimo varnostni mehanizem, ki onemogoča, da bi se okno/vrata lahko odprla za več kot 8 do 10 cm, in tako preprečuje, da bi otrok zlezel skozi priprto okno ali balkonska vrata. Varnostni mehanizmi morajo izpolnjevati minimalne varnostne zahteve v skladu s slovenskimi predpisi in standardi.

Priporočila za uporabo varnostnih mehanizmov za okna si lahko preberete na spletni strani: Preprečevanje poškodb (otrok v starosti od 6 mesecev do 3 let, od 3 do 6 let):

<http://www.zdaj.net/sl/gradiva/priprava-na-porod-in-starsevstvo-nasveti-in-pogovori-o-dojencku-gradivo-za-strokovnjake/>.

Zakon o splošni varnosti proizvodov (ZSVP-1) (Uradni list RS, št. 101/2003) določa, da se na trg lahko dajejo samo varni proizvodi: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO3707>.

Zakon o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti (Uradni list RS, št. 99/04 – uradno prečiščeno besedilo in 17/11):

<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO1599>.

SIST EN 16281:2013 *Izdelki za zaščito otrok – Zapirala za okna in balkonska vrata, ki jih potrošniki namestijo za varnost otrok – Varnostne zahteve in preskusne metode:*

<http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=f74a82ee-a60e-4e39-a0bb-1d2265ea784c>.

KONTAKT

Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo, Direktorat za notranji trg: <http://www.mgrt.gov.si/si/>

E-mail: gp.mgrt@gov.si

Tržni inšpektorat: <http://www.ti.gov.si/si/>

E-mail: gp.tirs@gov.si

ZAŠČITNE OGRAJICE ZA STOPNICE

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna

PRISTOP Izvajanje zakonodaje, standardov in nadzor
Spreminjanje proizvodov in okolja

KRAJ IZVAJANJA Bivalno okolje, industrija, trgovina

CILJNA POPULACIJA Predšolski otroci

CILJNA JAVNOST Starši, splošna javnost, proizvajalci, trgovci

VSEBINA

Ograjica za stopnice je varovalo, ki s svojo konstrukcijo (prečke, mehanizem za pričvrstitev) preprečuje, da bi otrok padel po stopnicah ali vstopil v zanj nevaren prostor. Na stopnicah vedno namestimo dve ograjici: na vrhu stopnic ograjico, ki se montira z vijačenjem v steno; na dnu stopnic pa lahko izberemo tudi tako, ki se namesti z mehanizmom na ekspanzijo zraka. Ograjico lahko namestimo tudi na podboj vrat, da prepreči dostop otroka do prostorov, ki zanj niso varni. Ograjice za stopnice prenehamo uporabljati, ko otrok zraste do $\frac{3}{4}$ višine ograjice, kar je okrog 2. leta starosti. Ograjice za stopnice morajo izpolnjevati minimalne varnostne zahteve v skladu s slovenskimi predpisi in standardi.

Priporočila za izbiro in uporabo zaščitne ograjice na stopnicah si lahko preberete na spletni strani:

Preprečevanje poškodb (otrok v starosti od 6 mesecev do 3 let), *Otroška oprema: izbira in varna uporaba:*

<http://www.zdaj.net/sl/gradiva/priprava-na-porod-in-starsevstvo-nasveti-in-pogovori-o-dojencku-gradivo-za-strokovnjake/>.

Zakon o splošni varnosti proizvodov (ZSVP-1) (Uradni list RS, št. 101/2003) določa, da se na trg lahko dajejo samo varni proizvodi: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO3707>.

Zakon o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti (Uradni list RS, št. 99/04 – uradno prečiščeno besedilo in 17/11): <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO1599>.

SIST EN 1930:2012 *Izdelki za otroke – Varnostne pregrade – Varnostne zahteve in preskusne metode:*

<http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=2817a615-067e-4b34-8505-80fbfbccda9>.

KONTAKT

Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo, Direktorat za notranji trg: <http://www.mgrt.gov.si/si/>

E-mail: gp.mgrt@gov.si

Tržni inšpektorat: <http://www.ti.gov.si/si/>

E-mail: gp.tirs@gov.si

ZAŠČITNI VOGALNIKI ZA POHIŠTVO

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna

PRISTOP Izvajanje zakonodaje in nadzor
Spreminjanje proizvodov in okolja

KRAJ IZVAJANJA Bivalno okolje, vrtci, industrija, trgovina

CILJNA POPULACIJA Predšolski otroci

CILJNA JAVNOST Starši, splošna javnost, proizvajalci, trgovci

VSEBINA

Majhni otroci pogosto padejo na ravnem, ko se spotaknejo, zapletejo ali jim spodsne in se poškodujejo zaradi udarca ob oster rob na pohištvo. Zato vogale radiatorjev in nizkega pohištva zaščitimo z zaščitnimi vogalniki. Tudi v vrtcu morajo biti vsi pohištveni robovi in vogali zavarovani s kotnimi zaobljenimi profili ali oblogo, ki blaži morebitne udarce. Zaščitni vogalniki morajo izpolnjevati minimalne varnostne zahteve v skladu s slovenskimi predpisi in standardi.

Priporočila za uporabo navedene varovalne opreme doma si lahko preberete na spletni strani:

Preprečevanje poškodb (otrok v starosti od 6 mesecev do 3 let, od 3 do 6 let):

<http://www.zdaj.net/sl/gradiva/priprava-na-porod-in-starsevstvo-nasveti-in-pogovori-o-dojencku-gradivo-za-strokovnjake/>.

Zakon o splošni varosti proizvodov (ZSVP-1) (Uradni list RS, št. 101/2003) določa, da se na trg lahko dajejo samo varni proizvodi: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO3707>.

Zakon o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti (Uradni list RS, št. 99/04 – uradno prečiščeno besedilo in 17/11): <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO1599>.

Pravilnik o normativih in minimalnih tehničnih pogojih za prostor in opremo vrtca (Uradni list RS, št. 73/00, 75/05, 33/08, 126/08, 47/10, 47/13 in 74/16), 34., 46. člen:
<http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV3140>.

KONTAKT

Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo, Direktorat za notranji trg: <http://www.mgrt.gov.si/si/>
E-mail: gp.mgrt@gov.si

Tržni inšpektorat: <http://www.ti.gov.si/si/>

E-mail: gp.tirs@gov.si

Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport: <http://www.mizs.gov.si/si/>

E-mail: gp.mizs@gov.si

Inšpektorat RS za šolstvo in šport: <http://www.iss.gov.si/>

E-mail: inspektorat-solstvo.mss@gov.si

ZAŠČITNA FOLIJA ZA STEKLENE POVRŠINE

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna

PRISTOP Izvajanje zakonodaje in nadzor
Spreminjanje proizvodov in okolja

KRAJ IZVAJANJA Bivalno okolje, vrtci, industrija, trgovina

CILJNA POPULACIJA Otroci

CILJNA JAVNOST Starši, splošna javnost, proizvajalci, trgovci

VSEBINA

Pri padcu se lahko otrok zaleti tudi v steklena vrata ali steklene površine pohištva in se poreže z razbitim steklom. Priporoča se uporaba posebne zaščitne plastične folije, ki se nalepi na stekleno površino in preprečuje, da bi se razbito steklo razletelo na kose in porezalo otroka. Tudi v vrtcu morajo biti okenska in vratna stekla v prostorih, v katerih se zadržujejo otroci, zavarovana s folijo. Zaščitna folija mora izpolnjevati minimalne varnostne zahteve v skladu s slovenskimi predpisi in standardi.

Priporočila za uporabo navedene varovalne opreme doma si lahko preberete na spletni strani:

Preprečevanje poškodb (otrok v starosti od 6 mesecev do 3 let, od 3 do 6 let):

<http://www.zdaj.net/sl/gradiva/priprava-na-porod-in-starsevstvo-nasveti-in-pogovori-o-dojencku-gradivo-za-strokovnjake/>.

Zakon o splošni varosti proizvodov (ZSVP-1) (Uradni list RS, št. 101/2003) določa, da se na trg lahko dajejo samo varni proizvodi: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO3707>.

Zakon o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti (Uradni list RS, št. 99/04 – uradno prečiščeno besedilo in 17/11):

<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO1599>.

Pravilnik o normativih in minimalnih tehničnih pogojih za prostor in opremo vrtca (Uradni list RS, št. 73/00, 75/05, 33/08, 126/08, 47/10, 47/13 in 74/16), 34., 46., 61. člen:

<http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV3140>.

SIST EN 15752-1:2014 *Steklo v gradbeništvu – Samolepljiva polimerna folija – 1. del: Definicije in zahteve*: <http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=c740f264-180c-46b8-bb0b-f0d095355e6c>.

KONTAKT

Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo, Direktorat za notranji trg: <http://www.mgrt.gov.si/si/>

E-mail: gp.mgrt@gov.si

Tržni inšpektorat: <http://www.ti.gov.si/si/>

E-mail: gp.tirs@gov.si

Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport: <http://www.mizs.gov.si/si/>

E-mail: gp.mizs@gov.si

Inšpektorat RS za šolstvo in šport: <http://www.iss.gov.si/>

E-mail: inspektorat-solstvo.mss@gov.si

NEDRSEČA PODLOGA ZA KOPALNO KAD

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna

PRISTOP Izvajanje zakonodaje in nadzor
Spreminjanje proizvodov in okolja

KRAJ IZVAJANJA Bivalno okolje, vrtci, industrija, trgovina

CILJNA POPULACIJA Predšolski otroci

CILJNA JAVNOST Starši, splošna javnost, proizvajalci, trgovci

VSEBINA

Otroku, ki se že dviguje na noge, lahko spodrsne in pade med kopanjem v kopalni kadi ter se poškoduje. Zato otroka med kopanjem ne spustimo izpred oči niti za trenutek, na dno kopalne kadi pa namestimo podlogo iz materiala, ki ne drsi. Tudi v vrtcih morajo sanitarije za otroke prvega starostnega obdobja obvezno vsebovati kad z ročno prho in z nedrsečo podlogo. Nedrseča podloga mora izpolnjevati minimalne varnostne zahteve v skladu s slovenskimi predpisi in standardi.

Priporočila za uporabo nedrseče podloge za kad doma si lahko preberete na spletni strani:

Preprečevanje poškodb (otrok v starosti od 6 mesecev do 3 let, od 3 do 6 let):

<http://www.zdaj.net/sl/gradiva/priprava-na-porod-in-starsevstvo-nasveti-in-pogovori-o-dojencku-gradivo-za-strokovnjake/>.

Zakon o splošni varosti proizvodov (ZSVP-1) (Uradni list RS, št. 101/2003) določa, da se na trg lahko dajejo samo varni proizvodi: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO3707>.

Zakon o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti (Uradni list RS, št. 99/04 – uradno prečiščeno besedilo in 17/11): <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO1599>.

Pravilnik o normativih in minimalnih tehničnih pogojih za prostor in opremo vrtca (Uradni list RS, št. 73/00, 75/05, 33/08, 126/08, 47/10, 47/13 in 74/16), 35. člen:
<http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV3140>.

KONTAKT

Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo, Direktorat za notranji trg: <http://www.mgrt.gov.si/si/>

E-mail: gp.mgrt@gov.si

Tržni inšpektorat: <http://www.ti.gov.si/si/>

E-mail: gp.tirs@gov.si

Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport: <http://www.mizs.gov.si/si/>

E-mail: gp.mizs@gov.si

Inšpektorat RS za šolstvo in šport: <http://www.iss.gov.si/>

E-mail: inspektorat-solstvo.mss@gov.si

ČELADA ZA UPORABNIKE KOLES, ROLK, ROLERJEV IN KOTALK

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna

PRISTOP Izvajanje zakonodaje, standardov in nadzor
Spreminjanje proizvodov

KRAJ IZVAJANJA Bivalno okolje, industrija, trgovina

CILJNA POPULACIJA Otroci, mladostniki, odrasli

CILJNA JAVNOST Starši, splošna javnost, proizvajalci, trgovci

VSEBINA

Z otrokom se dogovorimo o pravih vožnje s kolesom, rolko, rolerji, kotalkami in skirojem v bližnji okolici doma: ne dovolimo, da bi se vozil s kolesom ali rolal ... po ulici, dovozu, neograjenem dvorišču ali na parkirišču. Otrok se sme do 6. leta starosti voziti s kolesom le na pešpoti ali v območju za pešce, na območju umirjenega prometa pa le v spremstvu polnoletne osebe.

Med vožnjo s kolesom, rolko, rolerji, kotalkami, skirojem naj otrok/mladostnik vedno nosi pripeto zaščitno čelado; pri rolanju, rolkanju in kotalkanju pa tudi ostalo zaščitno opremo (ščitnike za zapestja, dlani, komolce in kolena). Čelade morajo izpolnjevati minimalne varnostne zahteve v skladu s slovenskimi predpisi in standardi.

Več o osebni varovalni opremi pri športnih aktivnostih si lahko preberete na spletni strani: http://www.zvd.si/media/medialibrary/2013/10/RDV_2013_01_Osebna_varovalna_oprema_pri_sportnih_aktivnostih.pdf.

Priporočila za izbiro in uporabo čelade si lahko preberete na spletni strani:

Preprečevanje poškodb (otrok v starosti od 6 mesecev do 3 let, od 3 do 6 let)
<http://www.zdaj.net/sl/gradiva/priprava-na-porod-in-starsevstvo-nasveti-in-pogovori-o-dojencku-gradivo-za-strokovnjake/>.

Zakon o pravilih cestnega prometa (Uradni list RS, št. 82/2013 – uradno prečiščeno besedilo in 68/16):
<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO5793>.

Zakon o splošni varosti proizvodov (ZSVP-1) (Uradni list RS, št. 101/2003) določa, da se na trg lahko dajejo samo vami proizvodi: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO3707>.

Zakon o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti (Uradni list RS, št. 99/04 – uradno prečiščeno besedilo in 17/11): <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO1599>.

Pravilnik o osebni varovalni opremi (Uradni list RS, št. 29/05, 23/06, 17/11 – ZTZPUS-1 in 76/11):
<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV5922>.

SIST EN 1080:2013 *Varovalne čelade za mlajše otroke*:
<http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=7d607a5a-76bd-41fa-8d63-4eef5dd591>.

SIST EN 1078:2012 + A1:2012 *Čelade za kolesarje in uporabnike rolk in kotalk*:
<http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=5477bfcd-716c-4f6a-bbc3-ff63cdda1e>.

KONTAKT

Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo, Direktorat za notranji trg: <http://www.mgrt.gov.si/si/>
E-mail: gp.mgrt@gov.si

Tržni inšpektorat: <http://www.ti.gov.si/si/>

E-mail: gp.tirs@gov.si

Policija: <http://www.policija.si/>

E-mail: gp.policija@policija.si

ŠČITNIKI ZA ZAPESTJA, DLANI, KOMOLCE IN KOLENA

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna

PRISTOP Izvajanje zakonodaje, standardov in nadzor
Spreminjanje proizvodov

KRAJ IZVAJANJA Industrija, trgovina

CILJNA POPULACIJA Otroci, mladostniki, odrasli

CILJNA JAVNOST Starši, splošna javnost, proizvajalci, trgovci

VSEBINA

Najbolje je, da se otroci rolajo, kotalkajo, rolkajo ali vozijo s skirojem le na igriščih ali posebnih površinah, kjer ni prometa in veliko pešcev. Drugače pa za otroke na rolerjih in rolkah veljajo ista prometna pravila kot za pešce, kar pomeni, da se morajo v spremstvu odrasle osebe rolati po pločnikih in uporabljati prehode za pešce.

Med vožnjo z rolko, rolerji, kotalkami, skirojem mora otrok/mladostnik vedno nositi pripeto zaščitno čelado in ostalo zaščitno opremo (ščitnike za zapestja, dlani, komolce in kolena). Ščitniki morajo izpolnjevati minimalne varnostne zahteve v skladu s slovenskimi predpisi in standardi.

Priporočila za uporabo varnostne opreme si lahko preberete na spletni strani:

Preprečevanje poškodb (otrok v starosti od 3 do 6 let):

<http://www.zdaj.net/sl/gradiva/priprava-na-porod-in-starsevstvo-nasveti-in-pogovori-o-dojencku-gradivo-za-strokovnjake/>.

Zakon o splošni varnosti proizvodov (ZSVP-1) (Uradni list RS, št. 101/2003) določa, da se na trg lahko dajejo samo varni proizvodi: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO3707>.

Zakon o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti (Uradni list RS, št. 99/04 – uradno prečiščeno besedilo in 17/11): <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO1599>.

Pravilnik o osebni varovalni opremi (Uradni list RS, št. 29/05, 23/06, 17/11 – ZTZPUS-1 in 76/11): <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV5922>.

SIST EN 14120:2003 + A1:2007 *Varovalna obleka – Ščitniki zapestja, dlani, kolena in komolca za uporabnike opreme za športe na kolesčkih – Zahteve in preskusne metode*: <http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=2ad3da71-a0ee-4baa-a1f0-a6a924a65494>.

KONTAKT

Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo, Direktorat za notranji trg: <http://www.mgrt.gov.si/si/>

E-mail: gp.mgrt@gov.si

Tržni inšpektorat: <http://www.ti.gov.si/si/>

E-mail: gp.tirs@gov.si

VARNOST PROIZVODOV

POHIŠTVO

RAVEN IZVAJANJA	Nacionalna
PRISTOP	Izvajanje zakonodaje, standardov in nadzor Spreminjanje proizvodov in okolja
KRAJ IZVAJANJA	Bivalno okolje, industrija, trgovina
CILJNA POPULACIJA	Otroci
CILJNA JAVNOST	Starši, splošna javnost, proizvajalci, trgovci

VSEBINA

Proizvodi v bivalnem in spalnem okolju morajo zadostiti splošnim varnostnim zahtevam in ne smejo ogroziti varnosti ali zdravja otrok. Ustrezati morajo kriterijem za kemijske lastnosti (preprečitev zastrupitve), požarne in toplotne lastnosti (gorljivost, strupenost plinov itd.), fizikalne in mehanske lastnosti (preprečitev padca, zagozditve, zadavitve, zadušitve ...).

PREVIJALNA MIZA

Večina poškodb povezanih s previjalno mizo se zgodi, ko otrok pade s previjalne mize na tla, ker ga starši pustijo brez nadzora. Previjalna miza mora imeti široko podnožje, ki zagotavlja stabilnost mize, in dvignjene robove na treh stranicah (oziroma na dveh stranicah, kadar je globina previjalne mize večja od njene širine), ki preprečujejo padec otroka s previjalne mize, nekatere previjalne mize imajo tudi varnostni pas ... Kljub temu otroka ne puščamo brez nadzora niti za trenutek. Previjalna miza mora izpolnjevati minimalne varnostne zahteve v skladu s slovenskimi predpisi in standardi.

Priporočila za izbiro in varno uporabo previjalne mize si lahko preberete na spletni strani:

Preprečevanje poškodb (otrok od rojstva do starosti 6 mesecev), *Otroška oprema: izbira in varna uporaba:*

<http://www.zdaj.net/sl/gradiva/priprava-na-porod-in-starsevstvo-nasveti-in-pogovori-o-dojencku-gradivo-za-strokovnjake/>.

SIST EN 12221-1:2008 + A1:2013 *Izdelki za otroke – Previjalne mize za domačo uporabo – 1. del: Varnostne zahteve:*

<http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=c329f589-62ed-44da-90ef-095d8a763864>.

SIST EN 12221-2:2008 + A1:2013 *Izdelki za otroke – Previjalne mize za domačo uporabo – 2. del: Preskusne metode:*

<http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=cf28adb8-5832-4997-b2b1-adb360ca19cf>.

OTROŠKA POSTELJICA

Otroška posteljica lahko predstavlja nevarnost za poškodbe majhnih otrok, če ni izdelana skladno z varnostnimi zahtevami. Otrok se lahko poškoduje, če sam spleza preko posteljne ograje in pade iz otroške posteljice. To se zgodi, če konstrukcijska zasnova posteljice ni ustrezna (npr. posteljica ni globoka vsaj 50 cm), ko je vzmetnica v najnižjem položaju, ali posteljna ograja nima navpičnih letvic ... Otroška posteljica mora izpolnjevati minimalne varnostne zahteve v skladu s slovenskimi predpisi in standardi.

Priporočila za izbiro in varno uporabo otroške posteljice si lahko preberete na spletni strani:

Preprečevanje poškodb (otrok od rojstva do starosti 6 mesecev, od 6 mesecev do 3 let),

Otroška oprema: izbira in varna uporaba:

<http://www.zdaj.net/sl/gradiva/priprava-na-porod-in-starsevstvo-nasveti-in-pogovori-o-dojencku-gradivo-za-strokovnjake/>.

SIST EN 716-1:2008 + A1:2013 *Pohišstvo – Otroške postelje in zložljive posteljice za domačo uporabo – 1. del: Varnostne zahteve:*

<http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=9264ec56-b88d-40b3-935c-bdefc7ddcd1e>.

SIST EN 716-2:2008 + A1:2013 *Pohišstvo – Otroške postelje in zložljive posteljice za domačo uporabo – 2. del: Preskusne metode:*

<http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=16f75027-317c-4019-9d60-014997b0636a>.

POGRAD

Spanje na zgornji postelji pograda za otroke, mlajše od 6 let, ni varno, ker so varnostni standardi za pograd določeni na osnovi povprečnih meritev telesa šestletnih otrok. Majhni otroci lahko padejo s pograda, če nima varnostne ograjice okrog celotnega obsega zgornje postelje razen v predelu odprtine za lestev, ali če ima varnostno ograjico, ki se samo natakne na vodila na posteljnem okvirju, ali če dno postelje, na katerem leži vzmetnica, ni dobro pritrjeno na posteljni okvir ... Pograd mora izpolnjevati minimalne varnostne zahteve v skladu s slovenskimi predpisi in standardi.

Priporočila za izbiro in varno uporabo pograda si lahko preberete na spletni strani:

Preprečevanje poškodb (otrok v starosti od 6 mesecev do 3 let, od 3 do 6 let), *Otroška oprema: izbira in varna uporaba:*

<http://www.zdaj.net/sl/gradiva/priprava-na-porod-in-starsevstvo-nasveti-in-pogovori-o-dojencku-gradivo-za-strokovnjake/>.

SIST EN 747-2:2012 + A1:2015 *Pohišstvo – Pogradi in visoke postelje – 2. del: Preskusne metode:*

<http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=1250934f-be96-4413-a442-aface42d1573>.

Zakon o splošni varnosti proizvodov (ZSVP-1) (Uradni list RS, št. 101/2003) določa, da se na trg lahko dajejo samo varni proizvodi: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO3707>.

Zakon o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti (Uradni list RS, št. 99/04 – uradno prečiščeno besedilo in 17/11): <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO1599>.

KONTAKT

Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo, Direktorat za notranji trg: <http://www.mgrt.gov.si/si/>

E-mail: gp.mgrt@gov.si

Tržni inšpektorat: <http://www.ti.gov.si/si/>

E-mail: gp.tirs@gov.si

OTROŠKA OPREMA

RAVEN IZVAJANJA	Nacionalna
PRISTOP	Izvajanje zakonodaje, standardov in nadzor Spreminjanje proizvodov
KRAJ IZVAJANJA	Industrija, trgovina
CILJNA POPULACIJA	Predšolski otroci
CILJNA JAVNOST	Starši, splošna javnost, proizvajalci, trgovci

VSEBINA

Proizvodi v bivalnem in spalnem okolju morajo zadostiti splošnim varnostnim zahtevam in ne smejo ogroziti varnosti ali zdravja otrok. Ustrezati morajo kriterijem za kemijske lastnosti (preprečitev zastrupitve), požarne in toplotne lastnosti (gorljivost, strupenost plinov itd.) ter fizikalne in mehanske lastnosti (preprečitev padca, zagozditve, zadavitve, zadušitve ...).

STAJICA

V primeru, da smo sami doma in moramo za kratek čas zapustiti otroka, ga zaradi njegove varnosti postavimo v stajico. Vendar se otrok lahko poškoduje tudi v stajici, če sam spleza preko ograje stajice in pade na tla ali na trde igrače v stajici. Stranice stajice morajo zato imeti navpične letvice, da se otrok ne more povzpeti po njih. Stajica mora izpolnjevati minimalne varnostne zahteve v skladu s slovenskimi predpisi in standardi.

Priporočila za izbiro in varno uporabo stajice si lahko preberete na spletni strani:

Preprečevanje poškodb (otrok od rojstva do starosti 6 mesecev, od 6 mesecev do 3 let), *Otroška oprema: izbira in varna uporaba*:

<http://www.zdaj.net/sl/gradiva/priprava-na-porod-in-starsevstvo-nasveti-in-pogovori-o-dojencku-gradivo-za-strokovnjake/>.

SIST EN 12227:2011 *Stajice za domačo uporabo – Varnostne zahteve in preskusne metode*:

<http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=4853823a-50f5-4e92-a799-18a3a1be2bab>.

STOLČEK ZA HRANJENJE

Večina poškodb otrok, povezanih s stolčki za hranjenje, je posledica padcev, ker otrok ni bil pripet, ali ni bil pravilno pripet z varnostnimi pasovi, hkrati pa ni bil pod nadzorom odrasle osebe. Izberemo stolček, ki je težek in ima širok podstavek, kar zagotavlja dobro stabilnost; ima 5-točkovni sistem varnostnih pasov, kar pomeni, da ima obvezno pas za med noge, ki preprečuje, da bi otrok zdrsnil s stolčka, in ramenske pasove, ki preprečujejo, da bi otrok v stolčku vstajal in padel iz njega. Stolček za hranjenje mora izpolnjevati minimalne varnostne zahteve v skladu s slovenskimi predpisi in standardi.

Priporočila za izbiro in varno uporabo stolčka si lahko preberete na spletni strani:

Preprečevanje poškodb (otrok v starosti od 6 mesecev do 3 let), *Otroška oprema: izbira in varna uporaba*:

<http://www.zdaj.net/sl/gradiva/priprava-na-porod-in-starsevstvo-nasveti-in-pogovori-o-dojencku-gradivo-za-strokovnjake/>.

SIST EN 14988-1:2006 + A1:2012 *Otroški visoki stoli – 1. del: Varnostne zahteve*:

<http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=75d798b4-36ef-4fb2-a017-b475ae9273ca>.

SIST EN 14988-2:2006 + A1:2012 *Otroški visoki stoli – 2. del: Preskusne metode*:

<http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=d5404bbe-d017-4265-9b3a-93e884808ffa>.

OTROŠKI LEŽALNIK

Uporabo otroškega ležalnika odsvetujemo, ker ne vpliva ugodno na otrokov razvoj. Dojenčka ovira pri samostojnih dvigih nog in medenice od podlage ter obračanju na bok, kar povzroča razvoj asimetrije in nepravilnih vzorcev gibanja. Največ poškodb se zgodi, ko dojenček ni pod nadzorom odrasle osebe in skupaj z ležalnikom pade z dvignjenih površin, kot so kuhinjski pult, miza ali kavč. Ležalnik mora imeti široko ogrodje, ki zagotavlja dobro stabilnost in 5-točkovni sistem varnostnih pasov, kar pomeni, da ima pasove za okrog pasu in za med noge, ki preprečujejo, da bi otrok zdrsnil z ležalnika, ramenski pasovi pa preprečujejo, da bi se otrok v ležalniku odrival navzgor in padel z ležalnika. Otroški ležalnik mora izpolnjevati minimalne varnostne zahteve v skladu s slovenskimi predpisi in standardi.

Priporočila za izbiro in uporabo ležalnika si lahko preberete na spletni strani:

Preprečevanje poškodb (otrok od rojstva do starosti 6 mesecev), *Otroška oprema: izbira in varna uporaba:*

<http://www.zdaj.net/sl/gradiva/priprava-na-porod-in-starsevstvo-nasveti-in-pogovori-o-dojencku-gradivo-za-strokovnjake/>.

SIST EN 16232:2013 *Izdelki za otroke – Gugalnice za dojenčke:*

<http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=d0f4bb48-1927-4fb9-af3c-9fee7a5da81a>.

OTROŠKI VOZIČEK

Največ poškodb otrok, povezanih z otroškim vozičkom, je posledica padca iz vozička, ker otrok ni bil pripet z varnostnimi pasovi. Izberemo otroški voziček, ki ima 5-točkovni sistem varnostnih pasov, kar pomeni, da ima obvezno pas za med noge, ki preprečuje, da bi otrok zdrsnil z vozička, in ramenske pasove, ki preprečujejo, da bi otrok v vozičku vstajal in padel iz njega. Voziček se lahko tudi prevrne skupaj z otrokom, če so ročajji preobremenjeni s težkimi vrečkami, ali če otrok v vozičku stoji. Otroški voziček mora izpolnjevati minimalne varnostne zahteve v skladu s slovenskimi predpisi in standardi.

Priporočila za izbiro in varno uporabo vozička si lahko preberete na spletni strani:

Preprečevanje poškodb (otrok od rojstva do starosti 6 mesecev, od 6 mesecev do 3 let), *Otroška oprema: izbira in varna uporaba:*

<http://www.zdaj.net/sl/gradiva/priprava-na-porod-in-starsevstvo-nasveti-in-pogovori-o-dojencku-gradivo-za-strokovnjake/>.

SIST EN 1888:2012 *Izdelki za otroke – Otroški vozički – Varnostne zahteve in preskusne metode:*

<http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=1abcc262-94ec-4fea-babd-6e3b204bd665>.

HOJCA

Uporabo hojce odsvetujemo, ker ne vpliva ugodno na otrokov razvoj in poveča tveganje za poškodbe, ki so skoraj vedno poškodbe glave. Otrok se s hojco giblje zelo hitro, zato so pogosti padci po stopnicah, trki s pohištvom ali steklenimi površinami, lahko pa se hojca tudi prevrne, ko otrok skuša prečkati neravna tla. Hojca mora imeti spodnji del okvirja s kolesi čim širši, da je hojca stabilna in poseben oprijemalni mehanizem na spodnjem delu okvirja s kolesi, ki ustavi hojco na robu stopnic. Hojca mora izpolnjevati minimalne varnostne zahteve v skladu s slovenskimi predpisi in standardi.

Priporočila za izbiro in uporabo hojce si lahko preberete na spletni strani:

Preprečevanje poškodb (otrok v starosti od 6 mesecev do 3 let), *Otroška oprema: izbira in varna uporaba:*

<http://www.zdaj.net/sl/gradiva/priprava-na-porod-in-starsevstvo-nasveti-in-pogovori-o-dojencku-gradivo-za-strokovnjake/>.

SIST EN 1273:2005 *Izdelki za otroke – Hojce – Varnostne zahteve in preskusne metode:*

<http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=21d59609-60cc-4056-9809-9df53243249a>.

Zakon o splošni varnosti proizvodov (ZSVP-1) (Uradni list RS, št. 101/2003) določa, da se na trg lahko dajejo samo varni proizvodi: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO3707>.

Zakon o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti (Uradni list RS, št. 99/04 – uradno prečiščeno besedilo in 17/11):

<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO1599>.

KONTAKT

Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo, Direktorat za notranji trg: <http://www.mgrt.gov.si/si/>

E-mail: gp.mgrt@gov.si

Tržni inšpektorat: <http://www.ti.gov.si/si/>

E-mail: gp.tirs@gov.si

SISTEM RAPEX

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna

PRISTOP Informiranje
Spremljanje podatkov

KRAJ IZVAJANJA

CILJNA POPULACIJA Splošna javnost, potrošniki

CILJNA JAVNOST Splošna javnost, potrošniki, proizvajalci, trgovci

VSEBINA

RAPEX (Rapid Alert System for Non-food Consumer Products) je vseevropski sistem za hitro izmenjavo informacij o proizvodih, za katere je bilo ugotovljeno, da bi pri uporabi v skladu s svojim namenom lahko predstavljali resno nevarnost za potrošnike v skladu s predpisi o splošni varnosti proizvodov. Več informacij o sistemu si lahko ogledate na spletni strani:

http://www.ti.gov.si/si/delovna_podrocja/varnost_proizvodov/rapex/.

Podatki o vrsti proizvoda, nevarnosti, povezani z njegovo uporabo in sprejetih ukrepih, ki so na voljo organom držav članic ali Evropski komisiji, so praviloma dosegljivi javnosti. Evropska komisija pri tem sodeluje s strokovnjaki, ki preverjajo varnost, pa tudi s proizvajalci, uvozniki, trgovci in nacionalnimi nadzornimi organi držav članic. Seznam nevarnih proizvodov si lahko ogledate na spletnih straneh varstva potrošnikov EU:

<http://ec.europa.eu/consumers/safety/rapex/alerts/main/index.cfm?event=main.listNotifications>.

Tržni inšpektorat RS je nacionalna RAPEX kontaktna točka za sprejem in posredovanje tovrstnih informacij. Posledica objave v tem sistemu je največkrat odpoklic in umik nevarnega izdelka s trga. V kolikor posedujete ali ste v prodajalni, pri znancih oziroma kje drugje opazili enega izmed proizvodov, ki je bil priglašen v sistem RAPEX in je objavljen na zgoraj navedenih spletnih straneh, to sporočite na naslov tirs.info@gov.si.

Uredba 765/2008 Evropskega parlamenta in Sveta o načinu mednarodne izmenjave informacij o ukrepih in dejanjih, ki omejujejo trgovanje s proizvodi (Uradni list EU L 218/30):

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:218:0030:0047:sl:PDF>.

Zakon o splošni varnosti proizvodov (ZSVP-1) (Uradni list RS, št. 101/2003) določa, da se na trg lahko dajejo samo varni proizvodi: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO3707>.

KONTAKT

Tržni inšpektorat RS: <http://www.ti.gov.si/si/>

E-mail: gp.tirs@gov.si

ZVEZA POTROŠNIKOV SLOVENIJE

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna

PRISTOP Informiranje

KRAJ IZVAJANJA

CILJNA POPULACIJA Splošna javnost, potrošniki

CILJNA JAVNOST Splošna javnost, potrošniki

VSEBINA

Zveza potrošnikov Slovenije je neodvisna, neprofitna in mednarodno priznana nevladna organizacija, ki že od leta 1990 dalje varuje in zastopa izključno interese potrošnikov. Njihovo poslanstvo so informirani in osveščeni potrošniki, ki poznajo in uveljavljajo svoje pravice ter na drugi strani potrošnikom naklonjena družba, ki spoštuje in varuje pravice potrošnikov.

V sodelovanju z neodvisnimi strokovnjaki in akreditiranimi laboratoriji preverjajo kakovost izdelkov in storitev, članom svetujejo pri pomembnih potrošniških vprašanjih, nudijo pa tudi strokovno pravno pomoč. Na spletni strani objavljajo informacije o aktualnih potrošniških temah, primerjalnike izdelkov in storitev, rezultate testiranj, informacije o odpoklicih ... Nekaj zanimivih in koristnih video vsebin o otroškem sedežu, varnih igračah, reklamaciji blaga ... si lahko ogledate na spletni strani:

<https://www.youtube.com/user/ZPSslo>.

Redno izhaja tudi **revija ZPStest**, ki je neodvisni vir v tržnem gospodarstvu in zagotavlja praktične informacije za sodobnega potrošnika:

<https://www.zps.si/index.php/revija-vip-top>.

Zakon o varstvu potrošnikov (Uradni list RS, št. 98/04 – uradno prečiščeno besedilo, 114/06 – ZUE, 126/07, 86/09, 78/11, 38/14 in 19/15):

<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO513>.

KONTAKT

Zveza potrošnikov Slovenije: www.zps.si

E-mail: zps@zps.si

E-mail uredništva spletne strani: web@zps.si

E-mail primerjalno testiranje: zpstest@zps.si

VARNOST BIVALNEGA OKOLJA

VARNOST STANOVANJSKIH OBJEKTOV

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna

PRISTOP Izvajanje zakonodaje, standardov in nadzor
Spreminjanje okolja

KRAJ IZVAJANJA Stanovanjski objekti

CILJNA POPULACIJA Otroci, mladostniki, splošna javnost

CILJNA JAVNOST Splošna javnost, potrošniki

VSEBINA

Zakonodaja določa tehnične zahteve za graditev stanovanj in stanovanjskih stavb. Med drugim določa inštalacije in opremo v stanovanju, definira dele v stanovanju kot zaključeni celoti ter višino in širino posameznih prostorov, širino stopnišča, prehode, minimalne tehnične zahteve za prostore, namenjene bivanju, minimalno opremo prostorov, vključno z odmiki opreme. Za zagotavljanje varnosti določa maksimalno višino in globino stopnic v cm in obvezno opremljenost z oprijemalom za roke glede na njihovo rabo in mesto vgradnje. Stopnišča, balkoni, lože, terase in podobne dvignjene površine morajo biti zavarovane z ograjo visoko najmanj en meter, odprtine v ograji pa morajo onemogočati prehod predmetov s premerom več kot 12 centimetrov in vzpenjanje otrok. Vsa okna, ki jih je mogoče odpreti in pri katerih je višina parapeta na notranji strani manjša od 0,90 metra, na zunanji strani pa večja od enega metra, morajo imeti dodatno varovalno ograjo z zgornjim oprijemalnim robom, ki sega najmanj en meter nad notranji gotovi pod.

Zakon o graditvi objektov (Uradni list RS, št. 102/04 – uradno prečiščeno besedilo, 14/05 – popr., 92/05 – ZJC-B, 93/05 – ZVMS, 111/05 – odl. US, 126/07, 108/09, 61/10 – Zrud-1, 20/11 – odl. US, 57/12, 101/13 – ZdavNepr, 110/13 in 19/15):

<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO3490>.

Stanovanjski zakon (Uradni list RS, št. 18/91-I, 19/91 – popr., 13/93 – ZP-G, 9/94 – odl. US, 21/94, 29/95 – ZPDF, 23/96, 24/96 – odl. US, 44/96 – odl. US, 1/00, 1/00 – odl. US, 22/00 – ZJS, 87/02 – SPZ, 29/03 – odl. US in 69/03 – SZ-1):

<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO125>.

Pravilnik o minimalnih tehničnih zahtevah za graditev stanovanjskih stavb in stanovanj (Uradni list RS, št. 125/03, 110/05 – popr. in 1/11):

<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV5261>.

KONTAKT

Ministrstvo za okolje in prostor: <http://www.mop.gov.si/>

E-mail: gp.mop@gov.si

Inšpektorat RS za okolje in prostor, Gradbena, geodetska in stanovanjska inšpekcija:

http://www.iop.gov.si/si/delovna_podrocja/gradbena_geodetska_in_stanovanjska_inspekcija/

E-mail: gp.irsop@gov.si

VARNOST OTROŠKIH IGRISČ

RAVEN IZVAJANJA

Nacionalna, lokalna

PRISTOP

Izvajanje zakonodaje, standardov in nadzor
Spreminjanje proizvodov in okolja

KRAJ IZVAJANJA

Igrišča v vrtcih in šolah
Igrišča v stanovanjskih naseljih, parkih
Igrišča v trgovskih centrih, gostinskih obratih, na turističnih kmetijah ipd.

CILJNA POPULACIJA

Otroci

CILJNA JAVNOST

Starši, krajinski arhitekti, proizvajalci igral, načrtovalci bivalnega okolja, lastniki in upravitelji igrišč

VSEBINA

Na igrišču, kjer je tveganje vnaprej natančno ocenjeno in temu ustrezno urejeno, se otroci skozi igro učijo samostojno ocenjevati tveganja za poškodbe in se pred njimi zavarovati. Najpogostejše poškodbe na otroškem igrišču so padci na (pre)trdo podlago in zadušitev zaradi zatikanja posameznih kosov otroških oblačil v igrala (npr. šalov, vrvic in vezalk).

Varnost otrok na otroških igriščih ni odvisna samo od ustreznega načrtovanja in izbire ustreznih igral, nujen je tudi stalen nadzor in zagotovitev rednih pregledov ter vzdrževanje najvišjih standardov varnosti na otroških igriščih (preprečevanje padcev, ublažitev padcev, preprečevanje nevarnosti zatikanja in ujemanja ter preverjanje konstrukcijske trdnosti). Pristojnost za izvajanje nadzora in ukrepanja imata Tržni inšpektorat RS, ki nadzoruje igrala na trgu in pri dobaviteljih (proizvajalcih, uvoznikih, distributerjih) ter igrala v okviru opravljanja poslovne dejavnosti (ob gostinskih obratih, turističnih kmetijah, trgovskih centri idr.), in Zdravstveni inšpektorat RS, ki nadzoruje otroška igrala v vrtcih. Odgovornost za urejenost in varnost otroških igral na površinah v lasti lokalne skupnosti (občin) je na strani njihovih lastnikov: npr. v stanovanjskih naseljih lastnikov stanovanj, v parkih in na drugih javnih površinah pa občine (lokalna samouprava). Za varnost igrišč v okviru vrtcev in opravljanje gospodarskih dejavnosti je dokaj dobro poskrbljeno, medtem ko je za igrišča v lasti lokalnih skupnosti in v šolstvu potrebna ureditev zakonodaje glede zahtev za varnost igrišč.

Priporočila za zagotavljanje varnosti na otroških igriščih si lahko preberete v na spletni strani:

Varna igra na otroškem igrišču (za starše):

<http://www.ti.gov.si/fileadmin/ti.gov.si/pageuploads/lgralaLetak.pdf>.

Otroška igrala – morajo biti varna, da njihova uporaba ne bo nevarna (za lastnike, vzdrževalce igrišč, odgovorne pristojne organe):

http://www.ti.gov.si/fileadmin/ti.gov.si/pageuploads/slike/OdprtaVrata/16_VARNOST_IGRAL.pdf.

Varno otroško igrišče (za lastnike, vzdrževalce igrišč, odgovorne pristojne organe, proizvajalce, dobavitelje igral): <http://www.ti.gov.si/fileadmin/ti.gov.si/pageuploads/lgralaBrosura.pdf>.

Preprečevanje poškodb (3 do 6 let), *Otroška oprema: izbira in varna uporaba*:

<http://www.zdaj.net/sl/gradiva/priprava-na-porod-in-starsevstvo-nasveti-in-pogovori-o-dojencku-gradivo-za-strokovnjake/>.

Zakon o splošni varnosti proizvodov (ZSVP-1):

<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO3707>.

Pravilnik o normativih in minimalnih tehničnih pogojih za prostor in opremo vrtca (Uradni list RS, št. 73/00, 75/05, 33/08, 126/08, 47/10, 47/13 in 74/16):

<http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV3140>.

SIST EN 1176-1:2008 *Oprema in podlage otroških igrišč – 1. del: Splošne varnostne zahteve in preskusne metode*:

<http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=94810bee-263c-4d04-9e8e-8fca0cd574a3>.

SIST EN 1176-2:2008 *Oprema in podlage otroških igrišč – 2. del: Dodatne posebne varnostne zahteve in preskusne metode za viseče gugalnice:*

<http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=e4e049d6-8be8-48c4-a826-fb05a5f7a5a4>.

SIST EN 1176-3:2008 *Oprema in podlage otroških igrišč – 3. del: Dodatne posebne varnostne zahteve in preskusne metode za tobogane:*

<http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=0602553b-3fd7-4603-a3cb-86eafea4f234>.

SIST EN 1176-4:2008 *Oprema in podlage otroških igrišč – 4. del: Dodatne posebne varnostne zahteve in preskusne metode za vrhne proge:*

<http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=c536106f-aaeb-4676-8bf5-8513191cc18f>.

SIST EN 1176-5:2008 *Oprema in podlage otroških igrišč – 5. del: Dodatne posebne varnostne zahteve in preskusne metode za vrtiljake:*

<http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=7df41586-843a-45be-898d-108138508e21>.

SIST EN 1176-6:2008 *Oprema in podlage otroških igrišč – 6. del: Dodatne posebne varnostne zahteve in preskusne metode za oporne gugalnice:*

<http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=5f54f694-1999-4c58-951d-f8db0f55605c>.

SIST EN 1176-7:2008 *Oprema in podlage otroških igrišč – 7. del: Navodila za vgradnjo, nadzor, vzdrževanje in delovanje:*

<http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=7d8c1405-cdf2-420f-a455-3395363412b8>.

SIST EN 1176-10:2008 *Oprema in podlage otroških igrišč – 10. del: Dodatne posebne varnostne zahteve in preskusne metode za zaključene igralne enote:*

<http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=c00a62a6-ec52-4bba-bc52-39c229390cc3>.

SIST EN 1176-11:2008 *Oprema igrišč in športne podlage – 11. del: Dodatne posebne varnostne zahteve in preskusne metode za prostorske mreže:*

<http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=8dea8134-d55a-464c-a936-b10dfef95bf9>.

SIST EN 1177:2008 *Podlage otroških igrišč, ki ublažijo udarce – Ugotavljanje kritične višine padca:*

<http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=d8df703e-cfc1-4274-b335-4b6e7a8c7eed>.

KONTAKT

Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo: <http://www.mgrt.gov.si/>

E-mail: gp.mgrt@gov.si

Tržni inšpektorat RS: <http://www.tirs.si/>

E-mail: gp.tirs@gov.si

Zdravstveni inšpektorat Republike Slovenije: <http://www.zi.gov.si/>

E-mail: gp.zirs@gov.si

Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport: <http://www.mizs.gov.si/si/>

E-mail: gp.mizs@gov.si

Skupnost občin Slovenije: <https://skupnostobcin.si>

E-mail: info@skupnostobcin.si

VARNOST V VRTCU

RAVEN IZVAJANJA

Nacionalna

PRISTOP

Izvajanje zakonodaje, standardov in nadzor
Spreminjanje okolja

KRAJ IZVAJANJA

Vrtci

CILJNA POPULACIJA

Predšolski otroci

CILJNA JAVNOST

Starši, načrtovalci bivalnega okolja, arhitekti, gradbeniki, lokalne skupnosti (občine)

VSEBINA

Temeljne naloge vrtcev so pomoč staršem pri celoviti skrbi za otroke, izboljšanje kakovosti življenja družin in otrok ter ustvarjanje pogojev za razvoj otrokovih telesnih in duševnih sposobnosti. V Sloveniji imamo kakovostne vrtece, ki otrokom nudijo možnosti za vsestranski razvoj. K temu pripomore izvajanje kakovostnih dejavnosti in organizacija dela z opremo, igrali, delovnimi pripomočki in drugimi orodji.

Občina je dolžna načrtovati in opredeliti tudi ustrezne površine za dejavnost predšolske vzgoje, pri čemer morajo biti prostori, namenjeni igri, ustrezno prilagojeni potrebam otrok kot tudi varnostnim zahtevam. Poleg ostalih varnostnih zahtev morajo biti v prostorih za otroke vsi vogali zavarovani s kotnimi zaobljenimi profili, pohišstvo pa izdelano skladno s slovenskimi nacionalnimi standardi s področja pohišstva v vrtcih oziroma izobraževalnih zavodih. Robovi stopnic morajo biti zaobljeni, ploskve stopnic izdelane iz nedrsečih materialov, stopniščna ograja pa mora onemogočati plezanje in prehod predmetov s premerom 8 cm in več. Okenski parapeti v nadstropju morajo biti najmanj 90 cm nad tlemi, okensko steklo mora biti zavarovano, da se ne razbije. Tudi stenska ogledala morajo biti zavarovana s folijo, da se ob udarcu ne razletijo na ostre kose. Kadar je terasa višja od terena ali je v nadstropju, mora biti ograjena z visoko ograjo, ki onemogoča plezanje in prehod predmetov. Otrokom mora biti zagotovljena varnost tako na poti v vrtec, kakor tudi na bližnje rekreacijske in parkovne površine ter na celotnem zemljišču vrtca.

Nadzor nad izvajanjem varnostnih zahtev izvajata šolski in zdravstveni inšpektorat.

Zakon o vrtcih:

<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO447>.

Pravilnik o normativih in minimalnih tehničnih pogojih za prostor in opremo vrtca (Uradni list RS, št. 73/00, 75/05, 33/08, 126/08, 47/10, 47/13 in 74/16):

<http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV3140>.

SIST EN 1729-1:2016 *Pohišstvo – Stoli in mize za vzgojno-izobraževalne ustanove – 1. del: Funkcionalne mere:*

<http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=342b8a6b-616e-4cc2-9a31-4e556e446b93>.

SIST EN 1729-1:2016/AC:2016 *Pohišstvo – Stoli in mize za vzgojno-izobraževalne ustanove – 1. del: Funkcionalne mere – Popravek AC:*

<http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=c5b9a0aa-aada-42a8-8b56-4f8ab724fad3>.

SIST EN 1729-2:2012 + A1:2016 *Pohišstvo – Stoli in mize za vzgojno-izobraževalne ustanove – 2. del: Varnostne zahteve in preskusne metode (vključno z dopolnilom A1):*

<http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=b2eab828-20ba-4d25-ad0b-441a9de51a80>.

KONTAKT

Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport: <http://www.mizs.gov.si/si/>

E-mail: gp.mizs@gov.si

Inšpektorat Republike Slovenije za šolstvo in šport: <http://www.iss.gov.si/>

E-mail: inspektorat-solstvo.mss@gov.si

Zdravstveni inšpektorat Republike Slovenije: <http://www.zi.gov.si/>

E-mail: gp.zirs@gov.si

Skupnost občin Slovenije: <https://skupnostobcin.si>

E-mail: info@skupnostobcin.si

PRVA POMOČ

TEČAJI PRVE POMOČI

RAVEN IZVAJANJA Lokalna

PRISTOP Izobraževanje, razvoj veščin, sprememba vedenja

KRAJ IZVAJANJA Območne enote Rdečega križa Slovenije

CILJNA POPULACIJA Otroci, mladostniki, odrasli

CILJNA JAVNOST Mladostniki, starši, splošna javnost

VSEBINA

Iz analize vzrokov nastanka poškodb in možnosti za ukrepanje izhaja, da je treba hkrati uporabiti več strategij, če želimo izboljšati preživetje in zmanjšati posledice zaradi poškodb, pri čemer je prva pomoč tudi ena od strategij. Poznavanje nudenja prve pomoči je v vsakdanjem življenju izredno pomembno, saj le tako lahko na kraju dogodka izvedemo nekatere pomembnejše ukrepe še pred prihodom nujne medicinske pomoči in sočloveku s tem morda celo rešimo življenje.

Vpišite se v tečaj prve pomoči, kjer se boste naučili pravih tehnik, s katerimi lahko rešite življenje svojemu otroku ali drugemu bližnjemu. Poučevanje laikov iz prve pomoči je eno temeljnih poslanstev Rdečega križa Slovenije, izvajajo pa ga območna združenja Rdečega križa, ki so razporejena po posameznih občinah v Sloveniji.

Priročnike Rdečega križa o prvi pomoči si lahko ogledate na spletni strani:

<http://www.rks.si/sl/Knjige/>.

Zakon o Rdečem križu Slovenije (Uradni list RS, št. 7/93 in 79/10):

<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO250>.

KONTAKT

Rdeči križ Slovenije: <http://www.rks.si/>

E-mail: rdecikriz@rks.si

Območna združenja Rdečega križa: http://www.rks.si/sl/Lokacije_RKS/

PRIPOROČILA ZA UKREPANJE V VRTCU OB NUJNIH STANJIH

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna

PRISTOP Izobraževanje, razvoj veščin, sprememba vedenja
Spreminjanje okolja

KRAJ IZVAJANJA Vrtci

CILJNA POPULACIJA Predšolski otroci

CILJNA JAVNOST Pedagoški delavci, zaposleni v vrtcu, pediatri, starši

VSEBINA

Ob sodelovanju Ministrstva za šolstvo in šport, Ministrstva za zdravje in Inštituta za varovanje zdravja so bila leta 2011 (dopolnjena izdaja 2012) izdelana *Priporočila za ukrepanje v vrtcu ob nujnih stanjih in nenadno nastalih bolezenskih znakih* ter posredovana v uporabo vsem slovenskim vrtcem. Dokument je prinesel v vrtce enoten algoritem ravnanja ob življenje ogrožajočih in drugih nenadno nastalih bolezenskih stanjih, ki zahtevajo ukrepanje in/ali zdravniško pomoč. V njem so opredeljena načela, kako je treba pravilno ukrepati, in navedeni pogoji za nemoteno ukrepanje, npr. priprava potrebnih seznamov imen in telefonskih števil, podatkov o zdravstvenih posebnostih otrok, usposobljenost osebja za nudenje prve pomoči, zagotavljanje opreme za prvo pomoč ...

Priporočila za vrtce si lahko ogledate na spletni strani:

http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/podrocje/vrtci/pdf/Priporocila_ukrepanje_nujna_stanja_18_6_12.pdf.

KONTAKT

Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport: <http://www.mizs.gov.si/>

E-mail: gp.mizs@gov.si

PROMET

STRATEGIJE, AKCIJSKI NAČRTI, SPREMLJANJE PODATKOV

NACIONALNI PROGRAM VARNOSTI CESTNEGA PROMETA 2013–2022

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna

PRISTOP Zakonodaja in nadzor

KRAJ IZVAJANJA Ministrstva, inštitucije

CILJNA POPULACIJA Otroci, mladostniki, splošna javnost

CILJNA JAVNOST Vladni resorji, drugi deležniki

VSEBINA

Cilj *Nacionalnega programa varnosti cestnega prometa* je zmanjšanje najhujših posledic (smrtne žrtve in hudo telesno poškodovani udeleženci) prometnih nesreč v cestnem prometu. To je mogoče doseči z učinkovitim izvajanjem mnogovrstnih interdisciplinarnih strategij in ukrepov ter z zagotavljanjem politične volje, medsektorskega sodelovanja in družbene podpore. Z dokazi podprti ukrepi, ki zmanjšujejo tveganje za smrtne poškodbe v prometu, so vzpostavitev in uveljavljanje omejitev hitrosti glede na vrsto ceste; vzpostavitev in uveljavljanje zakonodaje s področja prepovedi vožnje pod vplivom alkohola, uporabe varnostnih pasov, otroških avtomobilskih sedežev in čelad; razvoj prometne infrastrukture, vključno s fizično ločitvijo različnih vrst udeležencev v prometu; umirjanje prometa za znižanje hitrosti v urbanih predelih; uvajanje standardov s področja varnosti avtomobilov in opreme; vzpostavitev in uveljavljanje zakonodaje o uporabi luči na motornih vozilih v dnevem času; in uvajanje sistema postopnega pridobivanja vozniškega dovoljenja za voznike začetnike. Ciljem *Nacionalnega programa varnosti cestnega prometa* sledijo posamezni obdobjni načrti.

Nacionalni program varnosti cestnega prometa 2013–2022 si lahko ogledate na spletni strani:
http://www.avp-rs.si/wp-content/uploads/2012/02/nacionalni_program_2013_2022.pdf.

Obdobjni načrt za zagotavljanje varnosti cestnega prometa v letih 2015 in 2016 si lahko ogledate na spletni strani:
https://www.avp-rs.si/file/2012/02/osnutek_OBDOBNI_NA%C4%8CRT_2015_2016_kazalo.pdf.

Zakonodajo s področja prometne varnosti si lahko ogledate na spletni strani:
http://www.mzi.gov.si/si/delovna_podrocja/promet/prometna_politika/zakonodaja/#c10885.

KONTAKT

Javna agencija Republike Slovenije za varnost prometa: <http://www.avp-rs.si/>
E-mail: info.avp@avp-rs.si

Ministrstvo za infrastrukturo: <http://www.mzi.gov.si/si/>
E-mail: gp.mzi@gov.si

STRATEGIJA IN AKCIJSKI NAČRT ZA ZDRAVJE OTROK IN MLADOSTNIKOV V POVEZAVI Z OKOLJEM 2012–2020

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna

PRISTOP Izvajanje zakonodaje in nadzor

KRAJ IZVAJANJA Ministrstva, inštitucije

CILJNA POPULACIJA Otroci, mladostniki

CILJNA JAVNOST Vladni resorji, drugi deležniki

VSEBINA

Leta 2010 je bila na 5. ministrski konferenci sprejeta *Parmska deklaracija o okolju in zdravju otrok* v evropski regiji, ki je določila glavne prednostne cilje, katerim naj bi države sledile. Na tej podlagi je Vlada Republike Slovenije sprejela *Strategijo za zdravje otrok in mladostnikov v povezavi z okoljem 2012–2020*. Za izvajanje strategije je bil izdelan akcijski načrt, ki opredeljuje konkretne naloge resorjev in deležnikov do leta 2020, pristojni resorji pa bodo zagotovili potrebna sredstva. V akcijskem načrtu je med prednostnimi cilji tudi reševanje problema poškodb otrok in mladostnikov z osveščanjem, zagotavljanjem varnega okolja, upoštevanjem potreb otrok pri načrtovanju in oblikovanju ustanov, stanovanj, načrtih mobilnosti in prometne infrastrukture ter spodbujanjem varnosti izdelkov. Med drugim so posebej izpostavljene tudi aktivnosti na področju preprečevanja poškodb v prometu, izgradnja mreže varnih peš in kolesarskih poti ter promocija prve pomoči.

Strategijo si lahko ogledate na spletni strani:

http://www.mz.gov.si/uploads/media/strategija_zdravje_otrok_040212.pdf.

Akcijski načrt:

http://www.mz.gov.si/fileadmin/mz.gov.si/pageuploads/javno_zdravje_2015/okolje_in_otroci/_akcijski_nacrt_strategija_okolje_in_otroci_090715_.pdf.

KONTAKT

Ministrstvo za zdravje: <http://www.mz.gov.si/si/>

E-mail: gp.mz@gov.si

STATISTIČNI PODATKI O PROMETNIH NEZGODAH

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna

PRISTOP Informiranje
Spremljanje podatkov

KRAJ IZVAJANJA Policijske postaje, Ministrstvo za notranje zadeve

CILJNA POPULACIJA Splošna javnost

CILJNA JAVNOST Splošna javnost, strokovna javnost, vladni resorji, drugi deležniki

VSEBINA

V Sloveniji podatke o prometnih nezgodah spremlja Ministrstvo za notranje zadeve. Za področje prometne varnosti sta na voljo dve datoteki: datoteka prometnih nesreč in datoteka oseb, ki nastopajo v prometnih nesrečah kot povzročitelji ali oškodovanci udeleženci. Obe datoteki sta med seboj v relaciji, in sicer preko številke prometne nesreče. Podatki se v datoteko prepisujejo dvakrat letno, in sicer februarja za preteklo leto in julija za prvo polletje tekočega leta (ti podatki se z letno obdelavo obnovijo). V datoteki so zajete vse prometne nesreče, pri ogledu katerih je sodelovala policija, zgodile pa so se v obravnavanem obdobju.

Več informacij o podatkovnih zbirkah ter dostopu do podatkov si lahko ogledate na spletni strani: <http://www.policija.si/index.php/statistika/prometna-varnost/627>.

Statistične podatke o prometnih nezgodah in poročila o prometni varnosti si lahko ogledate na spletni strani: <http://www.policija.si/index.php/statistika/prometna-varnost>.

Zakon o pravilih cestnega prometa (Uradni list RS, št. 82/2013 – uradno prečiščeno besedilo in 68/16): <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO5793>.

KONTAKT

Ministrstvo za notranje zadeve: <http://www.mmnz.gov.si/>

E-mail: gp.mnz@gov.si

Policija: <http://www.policija.si/>

E-mail: gp.policija@policija.si

ZDRAVSTVENI STATISTIČNI PODATKI

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna

PRISTOP Informiranje
Spremljanje podatkov

KRAJ IZVAJANJA Zdravstvene ustanove, Nacionalni inštitut za javno zdravje

CILJNA POPULACIJA Splošna javnost

CILJNA JAVNOST Splošna javnost, strokovna javnost, vladni resorji, drugi deležniki

VSEBINA

V Sloveniji podatke o poškodbah in zastrupitvah spremlja Nacionalni inštitut za javno zdravje v več zdravstvenih statističnih sistemih, in sicer registrsko v *Bazi umrlih*, v *sistemu spremljanja bolnišničnih obravnav (SBO)*, *zunajbolnišnični zdravstveni statistiki (ZUBSTAT)*, *zbirki podatkov o poškodbah pri delu* in drugih. Poleg tega se specifični podatki o okoliščinah nastanka poškodb spremljajo v bazi urgentnih obravnav zaradi poškodb in zastrupitev na vzorcu slovenskih bolnišnic *Injury Data Base (IDB)*, načrtuje pa se tudi zagon prenovljenega *sistema spremljanja zunajbolnišničnih obravnav (SZBO)* z zajemom podatkov o poškodbah in zastrupitvah v urgentnih ambulantah v vseh slovenskih bolnišnicah skladno z evropsko metodologijo.

Nacionalno spremljanje podatkov omogoča izračun nekaterih kazalnikov zdravstvenega stanja, kot je incidenca poškodb in zastrupitev v prometu, doma, v šoli in pri delu, med športnimi in prostočasnimi aktivnostmi ter analizo informacij o kraju in aktivnosti v času nastanka poškodbe/zastrupitve, predmetih, ki so povzročili nezgodo oziroma poškodbo, predvsem za potrebe načrtovanja in razvoja programov in ukrepov za preprečevanje poškodb in zastrupitev ter promocijo varnosti.

Več informacij o podatkovnih zbirkah in raziskavah ter dostopu do podatkov si lahko ogledate na spletni strani: <http://www.nijz.si/sl/podatki>.

Zakon o zbirkah podatkov s področja zdravstvenega varstva (Uradni list RS, št. 65/00 in 47/15):
<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO1419>.

KONTAKT

Nacionalni inštitut za javno zdravje: <http://www.nijz.si/sl>
E-mail: info@nijz.si

PROGRAMI PROMOCIJE ZDRAVJA

PROGRAM NIJZ ZA PREPREČEVANJE POŠKODB PRI OTROCIH

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna

PRISTOP Izobraževanje, razvoj veščin, sprememba vedenja
Spreminjanje okolja

KRAJ IZVAJANJA Ambulante zdravstvenega varstva otrok, osnovne šole

CILJNA POPULACIJA Otroci, mladostniki

CILJNA JAVNOST Starši, zdravstveni delavci, pedagoški delavci

VSEBINA

Program NIJZ vključuje vzgojo za zdravje na področju preprečevanja poškodb in promocijo varnosti (promet, utopitve, zadušitve, padci na igrišču, pri kolesarjenju, rolanju in kotalkanju, zastrupitve, stik z vročo tekočino/predmeti ...) za bodoče starše, za predšolske otroke in njihove starše ter za šolske otroke in mladostnike. Namen programa je zmanjšati breme otrok in mladostnikov zaradi poškodb ter zmanjšati neenakosti v zdravju otrok zaradi poškodb. Aktivnosti potekajo v zdravstvu v obliki svetovanja staršem ob sistematskih preventivnih pregledih, pa tudi v vrtcih in šolah. Program predvideva obiske patronažne medicinske sestre s svetovanjem staršem na domu, usposabljanje zdravstvenega in pedagoškega osebja ter razvoj zdravstveno vzgojnih gradiv in priročnikov, ki so dosegljivi na spletni strani NIJZ. Gradiva si lahko ogledate na spletni strani:

Preprečevanje poškodb – otrok od rojstva do starosti 6 mesecev

(za strokovnjake): <http://www.zdaj.net/assets/Gradiva/Gradivo-za-strokovnjake/Preprecevanje-poskodb-otrok-0-6-mesecev-za-strokovnjake.pdf>,

(za starše): <http://www.zdaj.net/assets/Gradiva/Gradivo-za-starse-Nasveti-in-pogovori-o-dojencku/Preprecevanje-poskodb-in-izbira-otroske-opreme-otrok-od-rojstva-do-6-mesecev-za-starse.pdf>.

Preprečevanje poškodb – otrok v starosti od 6 mesecev do 3 let

(za strokovnjake): <http://www.zdaj.net/assets/Gradiva/Gradivo-za-strokovnjake/Preprecevanje-poskodb-otrok-6-mesecev-3-leta-za-strokovnjake.pdf>,

(za starše): <http://www.zdaj.net/assets/Gradiva/Gradivo-za-starse-Nasveti-in-pogovori-o-dojencku/Preprecevanje-poskodb-in-izbira-otroske-opreme-otrok-od-6-mesecev-do-3-let-za-starse.pdf>.

Preprečevanje poškodb – otrok v starosti od 3 do 6 let

(za strokovnjake): <http://www.zdaj.net/assets/Gradiva/Gradivo-za-strokovnjake/Preprecevanje-poskodb-otrok-3-6-let-za-strokovnjake.pdf>,

(za starše): <http://www.zdaj.net/assets/Gradiva/Gradivo-za-starse-Nasveti-in-pogovori-o-dojencku/Preprecevanje-poskodb-in-izbira-otroske-opreme-otrok-od-starosti-3-do-6-let-za-starse.pdf>.

Otroška oprema: izbira in varna uporaba (za strokovnjake):

<http://www.zdaj.net/assets/Gradiva/Gradivo-za-strokovnjake/Otroska-oprema-izbira-in-varna-uporaba-za-strokovnjake.pdf>.

Tudi živali upoštevajo prometne predpise (za otroke):

<http://www.nijz.si/publikacije/tudi-zivali-upostevajo-prometne-predpise>.

Pravilnik za izvajanje preventivnega zdravstvenega varstva na primarni ravni:

<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=NAVO59>.

KONTAKT

Nacionalni inštitut za javno zdravje: <http://www.nijz.si/sl>

E-mail: info@nijz.si

TEKMOVANJA KAJ VEŠ O PROMETU

RAVEN IZVAJANJA	Nacionalna, regionalna, lokalna
PRISTOP	Izobraževanje, razvoj veščin, sprememba vedenja

KRAJ IZVAJANJA Šole

CILJNA POPULACIJA Otroci, mladostniki

CILJNA JAVNOST Otroci, mladostniki, pedagoški delavci

VSEBINA

Kot dodatno spodbudo za učenje prometnih pravil, razvijanje spretnosti in pravilne vožnje v prometu, organizirajo šole v sodelovanju z občinskimi Sveti za preventivo in vzgojo v cestnem prometu tekmovanja *Kaj veš o prometu*. Na tekmovanju sodelujejo učenci od 5. do 9. razreda osnovne šole s kolesi, ter učenci 8. in 9. razreda in dijaki srednjih šol po opravljenem izpitu H kategorije s kolesi z motorjem. Preizkusijo se v teoretičnem poznavanju prometnih predpisov, spretnostni vožnji na poligonu ter praktični vožnji v dejanskem prometu. Občinskim in regijskim kvalifikacijskim tekmovanjem vsako leto sledi državno tekmovanje, na katerem vsi tekmovalci s kolesi ter tekmovalci s kolesi s pomožnim motorjem prejmejo čelado. Vsebinsko zasnovano tekmovanje in vsa gradiva za njihovo izvedbo zagotavlja AVP.

Več informacij o tekmovanjih *Kaj veš o prometu* si lahko preberete na spletni strani:
<https://www.avp-rs.si/preventiva/prometna-vzgoja/programi/kaj-ves-o-prometu/>.

KONTAKT

Javna agencija Republike Slovenije za varnost prometa: <http://www.avp-rs.si/>

E-mail: info.avp@avp-rs.si

Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport: <http://www.mizs.gov.si/>

E-mail: gp.mizs@gov.si

Občinski sveti za preventivo in vzgojo v cestnem prometu:

<https://www.avp-spv.si/kontakti-spv>

PROMETNI DNEVI NA ŠOLAH

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna, lokalna

PRISTOP Izobraževanje, razvoj veščin, sprememba vedenja

KRAJ IZVAJANJA Osnovne šole

CILJNA POPULACIJA Otroci, mladostniki

CILJNA JAVNOST Otroci, mladostniki, pedagoški delavci, starši, lokalne skupnosti

VSEBINA

Občinski Sveti za preventivo in vzgojo v cestnem prometu ob mednarodnem tednu otroka organizirajo šolske ure namenjene prometni varnosti, v okviru katerih učenci pripravijo šolske prometne koticke, kjer seznanjajo vse učence s prometnimi dejavnostmi na šoli, prikazujejo šolski prometni okoliš in nevarnosti v njem. Učenci narišejo risbe in pišejo spise o prometu ter izdelajo gesla in transparente, v okolici šol opozorijo vse udeležence v prometu in pristojne službe na svojo varnost s tem, da poslikajo primeren del prometne površine (del ceste, pločnik ali pot v parku).

V okviru *Prometnih dni* za nižje razrede potekajo aktivnosti povezane s projektom *Pasavček*, risanje, lutkovne predstave, *Jumicar* itd., za višje razrede pa aktivnosti povezane z varnim kolesarjenjem, pregledi koles itd. K vsebinam *Prometnega dne* so povabljeni tudi starši (na roditeljskih sestankih) in drugi prebivalci v okolici šole (popoldanska predavanja, otroške razstave na temo prometa itd.). Priporoča se tudi obisk županov s predstavitvijo svojega videnja prometne situacije v šolskem okolišu in ogled varnih šolskih poti v okolici osnovnih šol, na osnovi katerega se izvedejo morebitne izboljšave.

Več informacij o *Prometnih dnevih* na šolah si lahko preberete na spletni strani:
<https://www.avp-rs.si/preventiva/prometna-vzgoja/programi/prometni-dnevi/>.

KONTAKT

Javna agencija Republike Slovenije za varnost prometa: <http://www.avp-rs.si/>
E-mail: info.avp@avp-rs.si

Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport: <http://www.mizs.gov.si/>
E-mail: gp.mizs@gov.si

Občinski sveti za preventivo in vzgojo v cestnem prometu:
<https://www.avp-spv.si/kontakti-spv>

PROMETNE DELAVNICE ZA MLADOSTNIKE

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna, lokalna

PRISTOP Izobraževanje, razvoj veščin, sprememba vedenja

KRAJ IZVAJANJA Šole

CILJNA POPULACIJA Otroci, mladostniki

CILJNA JAVNOST Otroci, mladostniki, pedagoški delavci, starši, lokalne skupnosti

VSEBINA

Javna agencija za varnost prometa je oblikovala pedagoške delavnice o prometni varnosti, namenjene učencem višjih razredov osnovne šole in dijakom srednjih šol v starosti od 12 do 17 let. Delavnica obsega vsebine s področja prometne varnosti in prometne vzgoje: udeležba v prometu v različnih vlogah (pešec, kolesar, potnik, voznik motorja oz. osebnega avtomobila), uporaba in odnos do različnih zaščitnih sredstev, uživanje alkohola in drugih drog ter vožnja pod vplivom teh substanc, kaj nam predstavlja varnost itd. Prometne delavnice vključujejo različne socialne igre in metode skupinskega dela (igre vlog, diskusije itd.), izvajajo pa se samostojno ali ob programu prometne vzgoje (npr. program obveznih izbirnih vsebin CPP v srednji šoli). V dogovoru s šolo lahko občinski Svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu za udeležene dijake organizira tudi praktičen prikaz uporabe varnostnega pasu (*Zaletavček*), merjenja reakcijskih časov (*Stopko*) in naletne teže s prilagojenimi tehnicami na posebej prirejenih pripravah. V sodelovanju z nevladnimi organizacijami pa se dijaki srečajo z vrstniki, ki so utrpeli trajne posledice zaradi prometne nesreče.

Več informacij o *Prometnih delavnicah* za mladostnike si lahko preberete na spletni strani: <https://www.avp-rs.si/preventiva/preventivne-akcije/prometne-delavnice/>.

KONTAKT

Javna agencija Republike Slovenije za varnost prometa: <http://www.avp-rs.si/>

E-mail: info.avp@avp-rs.si

Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport: <http://www.mizs.gov.si/>

E-mail: gp.mizs@gov.si

Občinski sveti za preventivo in vzgojo v cestnem prometu:

<https://www.avp-spv.si/kontakti-spv>

UČITELJI – »MENTORJI PROMETNE VZGOJE«

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna, lokalna

PRISTOP Izobraževanje, razvoj veščin, sprememba vedenja

KRAJ IZVAJANJA Osnovne šole

CILJNA POPULACIJA Otroci, mladostniki

CILJNA JAVNOST Pedagoški delavci

VSEBINA

Učitelj »mentor prometne vzgoje« na osnovni šoli izvaja vsebine prometne vzgoje skladno z učnimi načrti in programi ter letnim delovnim načrtom. Na Javni agenciji za varnost prometa priporočajo, da se na šoli določi učitelja, ki koordinira izvajanje aktivnosti in sodeluje z občinskim Svetom za preventivo in vzgojo v cestnem prometu, Policijo in drugimi deležniki na lokalni ravni, kar omogoča lažje izvajanje skupnih nalog in dobavo gradiv. Učitelj »mentor prometne vzgoje« na osnovni šoli organizira kolesarski izpit, če je posebej usposobljen na podlagi uvodnega usposabljanja Prometna vzgoja v OŠ; koordinira in pripravi Načrt šolskih poti ter sodeluje pri predlogih in urejanju šolskih poti; organizira prometne dneve na šoli; sodeluje v različnih prometno preventivnih programih (tekmovanje *Kaj več o prometu*, *Bodi preViden*, *Pasavček* itd.); zagotavlja potrebna preventivna gradiva preko občinskih Svetov za vzgojo in preventivo v cestnem prometu (SPV).

Več informacij o vlogi učitelja »mentorja prometne vzgoje« si lahko preberete na spletni strani:

<https://www.avp-rs.si/preventiva/vloga-mentorjev/>.

KONTAKT

Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport: <http://www.mizs.gov.si/>

E-mail: gp.mizs@gov.si

Javna agencija Republike Slovenije za varnost prometa: <http://www.avp-rs.si/>

E-mail: info.avp@avp-rs.si

Občinski sveti za preventivo in vzgojo v cestnem prometu: <https://www.avp-spv.si/kontakti-spv>

OBČINSKI SVETI ZA PREVENTIVO IN VZGOJO V CESTNEM PROMETU

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna, lokalna

PRISTOP Izobraževanje, razvoj veščin, sprememba vedenja

KRAJ IZVAJANJA Lokalna skupnost

CILJNA POPULACIJA Otroci, mladostniki, splošna javnost

CILJNA JAVNOST Lokalna skupnost

VSEBINA

Občinski Sveti za preventivo in vzgojo v cestnem prometu (občinski SPV) na lokalni ravni skrbijo za izvajanje prometne preventive ter koordinacijo aktivnosti in ukrepov za večjo prometno varnost. Delujejo preko lokalnih skupnosti, kjer sodelujejo z vsemi lokalnimi institucijami, povezanimi s prometno varnostjo, kot so občinski oddelki za urejanje prometa in izobraževanje, vrtci, osnovnimi in srednjimi šolami, policijo, občinskimi redarstvi, nevladnimi organizacijami itd. V večini primerov je kontaktna oseba občinskega SPV dosegljiva preko občine: <https://www.avp-spv.si/kontakti-spv>.

Občinski SPV se povezujejo med seboj in sodelujejo z Javno agencijo RS za varnost prometa, ki pripravlja strokovna izhodišča za posamezne akcije, skrbi za usmeritve in obveščenost, spremlja aktivnosti na lokalni ravni, skrbi za preventivna gradiva, izvajanje preventivnih dogodkov itd. Več informacij si lahko preberete na spletni strani: <https://www.avp-rs.si/preventiva/obcinski-spv/>.

Zakon o voznikih (ZVoz-1) (Uradni list RS, št. 85/2016):
<http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?sop=2016-01-3686>.

KONTAKT

Javna agencija Republike Slovenije za varnost prometa: <http://www.avp-rs.si/>

E-mail: info.avp@avp-rs.si

Skupnost občin Slovenije: <https://skupnostobcin.si/>

E-mail: info@skupnostobcin.si

PROGRAMI PROMOCIJE ZDRAVJA – POTNIK V AVTOMOBILU

PASAVČEK	
RAVEN IZVAJANJA	Nacionalna, lokalna
PRISTOP	Izobraževanje, razvoj veščin, sprememba vedenja
KRAJ IZVAJANJA	Vrtci, osnovne šole
CILJNA POPULACIJA	Otroci
CILJNA JAVNOST	Otroci, pedagoški delavci, starši
VSEBINA	<p><i>Zakon o pravilih cestnega prometa</i> določa, da mora biti, med vožnjo v motornem vozilu z vgrajenim zadrževalnim sistemom, otrok, manjši od 150 cm, zavarovan z zadrževalnim sistemom, ki je primeren otrokovi telesni masi.</p> <p>V Sloveniji v vrtcih in oddelkih prve triade osnovne šole poteka program <i>Pasavček</i>, katerega vodi, koordinira in izvaja Javna agencija za varnost prometa. Namen programa je spodbujati pravilno uporabo otroških varnostnih sedežev in varnostnih pasov med vožnjo otrok in tudi odraslih, kar jasno sporoča tudi slogan <i>Red je vedno pas pripet</i>. Temelji na pozitivni spodbudi, saj nagrajuje otroke, ki so aktivni v projektnem delu in so v osebnem avtomobilu pripeti. Otroci prejmejo različne nagrade (zapestnica, figurica, tatooji, baloni itd. z likom <i>Pasavčka</i>; figurica <i>Pasavčka</i>, ki se lahko z ježki pripne na varnostni pas). Podrobnosti o programu najdete na spletni strani: http://www.avp-rs.si/preventiva/preventivne-akcije/varnostni-pas-in-otroski-sedezi/pasavcek/.</p> <p>Priporočila glede uporabe varnostnih pasov si lahko preberete na spletni strani: http://www.avp-rs.si/wp-content/uploads/2015/05/PRIPORO%C4%8CILA_ZA_UPORABO_VAR_PASUV_mar2015.pdf.</p> <p>Publikacijo <i>Red je vedno pas pripet</i> si lahko preberete na spletni strani: http://www.avp-rs.si/wp-content/uploads/2012/02/web_pasavec_brosura_Priloga2.pdf.</p> <p><i>Zakon o pravilih cestnega prometa</i> (Uradni list RS, št. 82/2013 – uradno prečiščeno besedilo in 68/16): http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO5793.</p>
KONTAKT	Javna agencija Republike Slovenije za varnost prometa: http://www.avp-rs.si/ E-mail: info.avp@avp-rs.si
	Ministrstvo za infrastrukturo: http://www.mzi.gov.si/ E-mail: gp.mzi@gov.si
	Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport: http://www.mizs.gov.si/ E-mail: gp.mizs@gov.si
	Občinski sveti za preventivo in vzgojo v cestnem prometu: https://www.avp-spv.si/kontakti-spv

PRVA VOŽNJA, VARNA VOŽNJA

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna, lokalna

PRISTOP Izobraževanje, razvoj veščin, sprememba vedenja

KRAJ IZVAJANJA Porodnišnice, šole za bodoče starše

CILJNA POPULACIJA Otroci

CILJNA JAVNOST Starši, medicinsko osebje

VSEBINA

Zakon o pravilih cestnega prometa določa, da mora biti med vožnjo v motornem vozilu z vgrajenim zadrževalnim sistemom otrok, manjši od 150 cm, zavarovan z zadrževalnim sistemom, ki je primeren otrokovi telesni masi.

V okviru programa *Prva vožnja, varna vožnja* Javna agencija za varnost prometa organizira usposabljanje medicinskega osebja v porodnišnicah po Sloveniji, da lahko le-to svetuje staršem o varni vožnji otrok in uporabi otroških varnostnih sedežev. Ponekod lahko celo prikažejo pravilno uporabo avtosedeža za dojenčke na posebnem demonstracijskem sedežu (Izola, Ptuj, Postojna, Murska Sobota, Novo mesto). Poleg tega na AVP organizirajo in izvajajo predavanja za starše v okviru šol za bodoče starše, ki niso obvezna, ampak so del dodatnega programa (v okviru ljubljanske porodnišnice in ZD Domžale). Starše na teh srečanjih seznanijo s pravilno uporabo in namestitvijo otroških varnostnih sedežev za različne starostne skupine in vrste otroških sedežev.

Več informacij o programu si lahko preberete na spletni strani:

<https://www.avp-rs.si/preventiva/preventivne-akcije/varnostni-pas-in-otroski-sedezi/prva-voznja-varna-voznja/>.

Publikacijo *Red je vedno pas pripet* si lahko preberete na spletni strani:

http://www.avp-rs.si/wp-content/uploads/2012/02/web_pasavec_brosura_Priloga2.pdf.

Zakon o pravilih cestnega prometa (Uradni list RS, št. 82/2013 – uradno prečiščeno besedilo in 68/16):

<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO5793>.

Pravilnik za izvajanje preventivnega zdravstvenega varstva na primarni ravni:

<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=NAVO59>.

KONTAKT

Javna agencija Republike Slovenije za varnost prometa: <http://www.avp-rs.si/>

E-mail: info.avp@avp-rs.si

Ministrstvo za infrastrukturo: <http://www.mzi.gov.si/>

E-mail: gp.mzi@gov.si

Ministrstvo za zdravje Republike Slovenije: <http://www.mz.gov.si/>

E-mail: gp.mz@gov.si

Občinski sveti za preventivo in vzgojo v cestnem prometu:

<https://www.avp-spv.si/kontakti-spv>

PROGRAMI PROMOCIJE ZDRAVJA – PEŠEC

BODI PREVIDEN	
RAVEN IZVAJANJA	Nacionalna, lokalna
PRISTOP	Izobraževanje, razvoj veščin, sprememba vedenja Izvajanje zakonodaje, standardov in nadzor
KRAJ IZVAJANJA	Osnovne šole
CILJNA POPULACIJA	Otroci in starejši od 65 let
CILJNA JAVNOST	Otroci, pedagoški delavci, starši, splošna javnost
VSEBINA	<p><i>Zakon o pravilih cestnega prometa</i> določa, da morajo otroci imeti na poti v vrtec in prvi razred osnovne šole ter domov spremstvo polnoletne osebe. Spremljevalci so lahko tudi otroci, starejši od 10 let in mladoletniki, če to dovolijo starši. Otroci morajo ponoči ali ob zmanjšani vidljivosti med hojo po cesti nositi odsevnik na vidnem mestu na strani, ki je obrnjena proti vozišču. Učenci prvega in drugega razreda osnovne šole pa morajo na poti v šolo in iz nje nositi poleg odsevnika tudi rumeno rutico, nameščeno okoli vratu.</p> <p>Nacionalna preventivna akcija s sloganom <i>Bodi preViden</i> poteka skozi vse zimske mesece, ko je ogroženost pešcev največja. Namen akcije je osveščati pešce glede pomena uporabe odsevnih predmetov, voznike pa opozarjati na večjo pozornost in skrb za pešce. Akcijo koordinira Javna agencija za varnost prometa v sodelovanju z ostalimi institucijami, ki skrbijo za večjo prometno varnost. V lokalnih okoljih potekajo številni preventivni dogodki: prostovoljci pod okriljem občinskih SPV pešcem, ki so dejansko ogroženi, delijo brezplačne odsevne trakove za njihovo večjo varnost; prikazuje se nujnost uporabe odsevnih predmetov s pomočjo posebnega demonstracijskega rekvizita <i>Vidka</i>. V šolah učenci 4. razredov obravnavajo temo varnosti pešcev, starši prvošolcev pa na uvodnem roditeljskem sestanku prejmejo knjižico <i>Prvi koraki v svetu prometa</i>, katero si lahko ogledate na spletni strani: https://www.avp-rs.si/file/2012/02/prvi-koraki-v-svetu-prometa.pdf.</p> <p>Več informacij o akciji si lahko preberete na spletni strani: https://www.avp-rs.si/preventiva/preventivne-akcije/varnost-pescev/bodi-previden/.</p> <p><i>Zakon o pravilih cestnega prometa</i> (Uradni list RS, št. 82/2013 – uradno prečiščeno besedilo in 68/16): http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO5793.</p>
KONTAKT	Javna agencija Republike Slovenije za varnost prometa: http://www.avp-rs.si/ E-mail: info.avp@avp-rs.si
	Ministrstvo za infrastrukturo: http://www.mzi.gov.si/si/ E-mail: gp.mzi@gov.si
	Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport: http://www.mizs.gov.si/ E-mail: gp.mizs@gov.si
	Občinski sveti za preventivo in vzgojo v cestnem prometu: https://www.avp-spv.si/kontakti-spv

PROGRAMI PROMOCIJE ZDRAVJA – MLADI VOZNIK

NE UPORABLJAJTE TELEFONA MED VOŽNJO

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna, lokalna

PRISTOP Izobraževanje, razvoj veščin, sprememba vedenja
Izvajanje zakonodaje, standardov in nadzor

KRAJ IZVAJANJA Promet, inštitucije

CILJNA POPULACIJA Mladi vozniki, vozniki

CILJNA JAVNOST Mladi vozniki, vozniki, splošna javnost

VSEBINA

Zakon o pravilih cestnega prometa vozniku prepoveduje uporabo opreme ali naprav na način, da bi zmanjševale slušno ali vidno zaznavanje ali zmožnost obvladovanja vozila (maska, slušalke, telefon itd.), razen v primeru uporabe naprave za prostoročno telefoniranje.

Glede uporabe mobilnih telefonov v prometu je posebej izpostavljena mlajša generacija, pa tudi vozniki srednje starosti, ki veliko uporabljajo telefon pri poslovanju. Javna agencija RS za varnost prometa je v sodelovanju z drugimi partnerji pripravila nacionalno akcijo *Ne uporabljajte telefona med vožnjo*, ki obsega medijsko kampanjo; aktivnosti na lokalni ravni v sodelovanju z občinskimi sveti za preventivo in vzgojo v cestnem prometu; policija in občinska redarstva izvajajo poostren nadzor nad uporabo mobilnih telefonov med vožnjo; na Izpitnih centrih osveščajo vse kandidate (predvsem mlade) glede tveganja zaradi uporabe telefona med vožnjo; s plakati opozarjajo na problematiko preko različnih pooblaščenih organizacij za tehnične preglede in registracijo vozil, v šolah vožnje in drugod; v sodelovanju z DARSom opozarjajo na problematiko s plakati na avtocestah in počivališčih ter preko avtocestnih portalov.

Več informacij o akciji si lahko preberete na spletni strani:

<https://www.avp-rs.si/preventiva/preventivne-akcije/uporaba-mobilnih-telefonov/>.

Zakon o pravilih cestnega prometa (Uradni list RS, št. 82/2013 – uradno prečiščeno besedilo in 68/16):

<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO5793>.

KONTAKT

Javna agencija Republike Slovenije za varnost prometa: <http://www.avp-rs.si/>

E-mail: info.avp@avp-rs.si

Ministrstvo za infrastrukturo: <http://www.mzi.gov.si/si/>

E-mail: gp.mzi@gov.si

Občinski sveti za preventivo in vzgojo v cestnem prometu: <https://www.avp-spv.si/kontakti-spv>

Policija: <http://www.policija.si/>

E-mail: gp.policija@policija.si

HVALA, KER VOZIŠ ZMerno!

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna, lokalna

PRISTOP Izobraževanje, razvoj veščin, sprememba vedenja
Izvajanje zakonodaje, standardov in nadzor

KRAJ IZVAJANJA Promet, inštitucije

CILJNA POPULACIJA Mladi vozniki, vozniki

CILJNA JAVNOST Mladi vozniki, vozniki, splošna javnost

VSEBINA

Medijska akcija *Hvala, ker voziš zmerno!* opozarja voznike predvsem na vožnjo v naseljih, kjer se pogosteje pojavljajo ranljivejši udeleženci v prometu (pešci, kolesarji, otroci, starejši). Z akcijo ljudi osveščajo in informirajo, da lahko za lastno varnost in varnost drugih udeležencev v prometu največ storijo z odgovornim ravnanjem v prometu. Javna agencija za varnost prometa je v sodelovanju s šolami voženj in izpitnimi centri pripravila aktivnosti in predstavitev predvsem za mlade voznike; v sodelovanju z Ministrstvom za izobraževanje in Zavodom za šolstvo pa bodo z dopisom obveščene tudi srednje šole, da predstavijo problematiko svojim dijakom. Preventivne in medijske aktivnosti potekajo tudi na lokalni ravni v sodelovanju z občinskimi sveti za preventivo in vzgojo v cestnem prometu, s strani Policije in občinskih redarstev pa poteka poostreni nadzor hitrosti.

Več informacij o akciji si lahko preberete na spletni strani:

<https://www.avp-rs.si/preventiva/preventivne-akcije/hvala-ker-vozis-zmerno/>.

Zakon o pravilih cestnega prometa (Uradni list RS, št. 82/2013 – uradno prečiščeno besedilo in 68/16):

<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO5793>.

KONTAKT

Javna agencija Republike Slovenije za varnost prometa: <http://www.avp-rs.si/>

E-mail: info.avp@avp-rs.si

Ministrstvo za infrastrukturo: <http://www.mzi.gov.si/si/>

E-mail: gp.mzi@gov.si

Občinski sveti za preventivo in vzgojo v cestnem prometu: <https://www.avp-spv.si/kontakti-spv>

Policija: <http://www.policija.si/>

E-mail: gp.policija@policija.si

PROGRAMI PROMOCIJE ZDRAVJA – ALKOHOL

MOBILIZACIJA SKUPNOSTI ZA ODGOVORNO RABO ALKOHOLA (MOSA)

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna

PRISTOP Informiranje

KRAJ IZVAJANJA Spletna stran

CILJNA POPULACIJA Otroci, mladostniki, odrasli

CILJNA JAVNOST Otroci, mladostniki, odrasli, prodajalci, natakariji, tržniki, policisti, vladne in nevladne organizacije

VSEBINA Namen MOSA je vzpostavitev nadorganizacijske entitete, ki povezuje slovenske akterje delujoče na področju preprečevanja in zmanjševanja škodljivih posledic pitja alkohola, bodisi strokovno, politično ali zasebno. Na spletu so informacije s področja alkoholne politike v Sloveniji redno zbrane in urejene tako, da do njih lahko dostopajo vsi zainteresirani. Delovanje MOSA je usklajeno s prioritetaми na področju alkoholne problematike, ki jih izpostavljata stroka in Ministrstvo za zdravje Republike Slovenije. Na E-mail MOSA lahko prijavite opaženo kršitev zakonodaje, kritizirate slabe ukrepe alkoholne politike ter vse drugo, kar vas jezi v zvezi z alkoholom.

Seznam preventivnih programov na področju preprečevanja tveganega pitja alkohola in njihovo vsebino si lahko ogledate na spletni strani:

http://www.infomosa.si/baze_podatkov/preventivni_programi/seznam.html.

KONTAKT

Fakulteta za družbene vede, Center za socialno psihologijo: <http://www.infomosa.si/>

E-mail: info@infomosa.si

PROGRAMI PROMOCIJE ZDRAVJA – MOTORIST

PREVENTIVNE DELAVNICE ZA MOTORISTE

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna, lokalna

PRISTOP Izobraževanje, razvoj veščin, sprememba vedenja

KRAJ IZVAJANJA Policijske postaje, poligoni

CILJNA POPULACIJA Vozniki in potniki na motornem kolesu in mopedu

CILJNA JAVNOST Vozniki in potniki na motornem kolesu in mopedu, splošna javnost

VSEBINA

Motoristi spadajo med ogrožene skupine udeležencev, ki so pogosto žrtve prometnih nesreč. Zato Policija vsako leto organizira preventivni dogodek z delavnicami za motoriste, namenjen obnovitvi znanja in izkušenj. V odvisnosti od območja policijske uprave si motoristi lahko ogledajo praktičen prikaz spretnostne vožnje policista motorista - inštruktorja na poligonu in se tudi sami preizkusijo v spretnosti vožnji. Pri policistih lahko poiščejo številne nasvete za varnejšo motoristično sezono (pravilna izbira in uporaba motoristične opreme, pravilna drža na motornem kolesu, tehnične osnove varne vožnje, pomen predvidevanja in prepoznavanja nevarnosti v prometu, tehnike vožnje motornega kolesa v zavojih ter tehnike vožnje motornega kolesa v skupinski vožnji). Motoriste opozorijo še na problematiko hitrosti in alkohola v cestnem prometu, mogoče je preizkusiti tudi alkotest. Motorist reševalec prikaže nudenje prve pomoči nezavestnim ponesrečencem ter pri krvavitvah zaradi odtrganih udov, obiskovalci pa se lahko naučijo tudi pravilne uporabe defibrilatorja.

Več informacij o delavnicah za motoriste najdete na spletni strani:

<http://www.policija.si/index.php/preventiva/-prometna-varnost-category-blog/800-za-vejo-varnost-motoristov>.

Strokovno publikacijo za motoriste Ne spreglej si lahko ogledate na spletni strani:

http://www.moto-aktivisti.si/data/upload/brosura_hitrost.pdf.

Napotke za večjo varnost motoristov si lahko ogledate tudi na spletnih straneh:

<https://www.avp-rs.si/preventiva/svetovalnica/motoristi/>,

<https://www.avp-rs.si/preventiva/preventivne-akcije/ne-spreglej-3x-poglej/>.

KONTAKT

Policija: <http://www.policija.si/>

E-mail: gp.policija@policija.si

PROGRAMI PROMOCIJE ZDRAVJA – KOLESAR

BISTRO GLAVO VARUJE ČELADA

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna, lokalna

PRISTOP Izobraževanje, razvoj veščin, sprememba vedenja

KRAJ IZVAJANJA Šole, lokalna skupnost

CILJNA POPULACIJA Otroci, mladostniki, odrasli

CILJNA JAVNOST Otroci, mladostniki, pedagoški delavci, starši, splošna javnost

VSEBINA *Zakon o pravilih cestnega prometa* določa, da morata voznik in potnik na kolesu imeti do dopolnjenega 18. leta starosti med vožnjo ustrezno pripeto zaščitno kolesarsko čelado.

Javna agencija za varnost prometa že tradicionalno izvaja akcijo *Bistro glavo varuje čelada*, s katero oblikujejo pozitiven odnos do uporabe kolesarskih čelad in drugih varnostnih čelad ter spodbujajo njihovo uporabo. V okviru akcije občinski sveti za preventivo in vzgojo v cestnem prometu organizirajo posebne prireditve, prav tako pa se aktivnosti izvajajo v okviru *Evropskega tedna mobilnosti*. Učenci kolesarji na prireditvah organizirano spoznavajo značilnosti prometnih ureditev v naselju, opozarjajo na nujnost varnega kolesarjenja in uporabe zaščitnih sredstev za lastno varnost. Na prireditvah so organizirana tudi tekmovanja v spretnostni vožnji in druge aktivnosti.

Več informacij o izbiri in uporabi kolesarske čelade si lahko preberete na spletni strani:

<http://www.avp-rs.si/wp-content/uploads/2015/05/2-Kolesarjenje-otrok-osnutek-letaka-12-4-2015.pdf>.

Prikaz pravilne izbire kolesarske čelade si lahko ogledate v preventivno izobraževalnem videu:

<https://www.avp-rs.si/preventiva/preventivne-akcije/varnost-kolesarjev/bistro-glavo-varuje-celada/>.

Zakon o pravilih cestnega prometa (Uradni list RS, št. 82/2013 – uradno prečiščeno besedilo in 68/16):

<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO5793>.

KONTAKT

Javna agencija Republike Slovenije za varnost prometa: <http://www.avp-rs.si/>

E-mail: info.avp@avp-rs.si

Ministrstvo za infrastrukturo: <http://www.mzi.gov.si/si/>

E-mail: gp.mzi@gov.si

Občinski sveti za preventivo in vzgojo v cestnem prometu:

<https://www.avp-spv.si/kontakti-spv>

Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport: <http://www.mizs.gov.si/>

E-mail: gp.mizs@gov.si

PREVENTIVNA AKCIJA KOLESARJI

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna, lokalna

PRISTOP Izobraževanje, razvoj veščin, sprememba vedenja

KRAJ IZVAJANJA Promet, šole, lokalna skupnost

CILJNA POPULACIJA Otroci, mladostniki, odrasli

CILJNA JAVNOST Otroci, mladostniki, pedagoški delavci, starši, splošna javnost

VSEBINA

V okviru nacionalne preventivne akcije *Kolesarji*, ki jo koordinira Javna agencija za varnost prometa, potekajo usmerjene aktivnosti za večjo varnost kolesarjev spomladi ter dodatno v okviru *Evropskega tedna mobilnosti* v septembru.

Med ukrepi, ki se v času akcije izvajajo, so: medijske aktivnosti in promocija varnega kolesarjenja; usposabljanja za vožnjo kolesa različnih ciljnih skupin, strokovnjakov, mentorjev prometne vzgoje, starejših; promocija kolesarjenja kot načina vsakodnevnega prevoza (v službo, šolo ...); izvajanje kolesarskih izpitov po šolah in nadgradnja spletnega sistema za pripravo otrok; izvajanje tekmovanj *Kaj veš o prometu* na šolski, občinski in državni ravni; pregled infrastrukture za kolesarje na lokalni ravni; nadzor nad ravnanjem voznikov ter nadzor nad ravnanjem kolesarjev s strani Policije in občinskih redarstev.

Več informacij o preventivni akciji si lahko pogledate na spletni strani:

<https://www.avp-rs.si/preventiva/preventivne-akcije/varnost-kolesarjev/>.

KONTAKT

Javna agencija Republike Slovenije za varnost prometa: <http://www.avp-rs.si/>

E-mail: info.avp@avp-rs.si

Občinski sveti za preventivo in vzgojo v cestnem prometu:

<https://www.avp-spv.si/kontakti-spv>

Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport: <http://www.mizs.gov.si/>

E-mail: gp.mizs@gov.si

Skupnost občin Slovenije: <https://skupnostobcin.si/>

E-mail: info@skupnostobcin.si

Policija: <http://www.policija.si/>

E-mail: gp.policija@policija.si

USPOSABLJANJE VOZNIKOV IN KOLESARJEV

ŠOLE VOŽNJE

RAVEN IZVAJANJA

Nacionalna

PRISTOP

Izobraževanje, razvoj veščin, sprememba vedenja
Izvajanje zakonodaje in nadzor

KRAJ IZVAJANJA

Šole vožnje

CILJNA POPULACIJA

Kandidati za voznike

CILJNA JAVNOST

Kandidati za voznike, učitelji predpisov, učitelji vožnje

VSEBINA

V Sloveniji imamo registrirane 204 šole vožnje, ki pri svojem delu sodelujejo z Ministrstvom za notranje zadeve, Javno agencijo za varnost prometa in drugimi institucijami. Šola vožnje sme začeti opravljati dejavnost usposabljanja kandidatov, ko izpolni pogoje, predpisane z *Zakonom o voznikih* ter drugimi predpisi in jo Javna agencija Republike Slovenije za varnost prometa vpiše v register šol vožnje. Splošni del teoretičnega usposabljanja kandidatov za voznike traja najmanj 16 pedagoških ur organiziranega vzgojno-izobraževalnega dela po predpisanem programu usposabljanja, trajanje dodatnega dela teoretičnega usposabljanja pa je odvisno od kategorije in je opredeljeno v zakonu. Kandidat začne s praktičnim delom usposabljanja po uspešno opravljenem teoretičnem delu vozniškega izpita. Register šol vožnje si lahko ogledate na spletni strani:

<http://rpo.avp-rs.si/Register.aspx>.

Učitelj predpisov v šoli vožnje, ki poučuje pravila o varnosti cestnega prometa, mora imeti najmanj izobrazbo pridobljeno po visokošolskem strokovnem študijskem programu prve stopnje in veljavno dovoljenje za učitelja predpisov. Usposabljanje za učitelja predpisov izvaja Javna agencija RS za varnost prometa. Praktično vožnjo v cestnem prometu pa lahko poučujejo učitelji vožnje, ki imajo veljavno dovoljenje za učitelja vožnje določene kategorije. Eden izmed pogojev za pridobitev dovoljenja za učitelja vožnje je opravljen program usposabljanja, katerega izvaja Javna agencija za varnost prometa.

Zakon o voznikih (Uradni list RS, št. 85/16):

<http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?sop=2016-01-3686>.

KONTAKT

Združenje šol vožnje Slovenije: <https://avtosome.gzs.si/>

E-mail: avtosome@gzs.si

Javna agencija Republike Slovenije za varnost prometa: <http://www.avp-rs.si/>

E-mail: info.avp@avp-rs.si

Ministrstvo za infrastrukturo: <http://www.mzi.gov.si/si/>

E-mail: gp.mzi@gov.si

VOZNIŠKI IZPIT IN VOZNIŠKO DOVOLJENJE

RAVEN IZVAJANJA

Nacionalna

PRISTOP

Izobraževanje, razvoj veščin, sprememba vedenja
Izvajanje zakonodaje in nadzor

KRAJ IZVAJANJA

Izpitni centri, Rdeči križ Slovenije, upravne enote

CILJNA POPULACIJA

Kandidati za voznike

CILJNA JAVNOST

Kandidati za voznike

VSEBINA

Vozniški izpit za voznika motornih vozil lahko v Republiki Sloveniji opravljajo kandidati, ki imajo v Republiki Sloveniji stalno prebivališče ali začasno prebivališče več kot šest mesecev. Vozniški izpit je sestavljen iz teoretičnega in praktičnega dela. Izpit iz prve pomoči opravi kandidat za voznika pri pristojni organizaciji Rdečega križa. Pred začetkom praktičnega usposabljanja morajo kandidati za voznika opraviti zdravstveni pregled pri izvajalcu zdravstvene dejavnosti, ki izpolnjuje predpisane pogoje. Seznam izvajalcev zdravstvene dejavnosti je dosegljiv na spletni strani Ministrstva za zdravje: http://www.mz.gov.si/fileadmin/mz.gov.si/pageuploads/javno_zdravje_2015/vozniki/seznam_izvajalce_v_vozniki_sept_2016.pdf.

Kandidat za voznika motornih vozil opravlja vozniki izpit v izpitnem centru, katerega sam izbere. Seznam izpitnih centrov v Sloveniji si lahko ogledate na spletni strani: <https://www.avp-rs.si/o-agenciji/organiziranost/izpitni-centri-za-vozniske-izpite-2/>.

Upravna enota izda vozniško dovoljenje osebi, ki je zmožna voziti vozilo, kar dokaže z veljavnim zdravniškim spričevalom, je dopolnila predpisano starost za vožnjo vozil in je opravila vozniki izpit pred pristojno izpitno komisijo za vozniske izpite. Vozniško dovoljenje za vožnjo motornih vozil kategorij A2, A, B, BE, C1, C1E, C in CE se vozniku začetniku izda z veljavnostjo do dopolnjenega 21. leta starosti oziroma za dve leti po prvi pridobitvi vozniskega dovoljenja. Vozniško dovoljenje se vozniku začetniku podaljša, ko opravi program dodatnega usposabljanja voznikov začetnikov.

Več informacij o vozniskem izpitu, izpitnih centrih in vozniskem dovoljenju si lahko preberete na spletnih straneh:

<https://www.avp-rs.si/vozniki-in-vozniski-izpiti/o-vozniskem-izpitu/>,

<https://www.avp-rs.si/vozniki-in-vozniski-izpiti/izpitni-centri/>,

<https://www.avp-rs.si/vozniki-in-vozniski-izpiti/voznisko-dovoljenje/>.

Zakon o voznikih (Uradni list RS, št. 85/16):

<http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?sop=2016-01-3686>.

KONTAKT

Javna agencija Republike Slovenije za varnost prometa: <http://www.avp-rs.si/>

E-mail: info.avp@avp-rs.si

Ministrstvo za infrastrukturo: <http://www.mzi.gov.si/si/>

E-mail: gp.mzi@gov.si

Združenje šol vožnje Slovenije: <https://avtosole.gzs.si/>

E-mail: avtosole@gzs.si

Izpitni centri: <https://www.avp-rs.si/o-agenciji/organiziranost/izpitni-centri-za-vozniske-izpite-2/>

Ministrstvo za zdravje: <http://www.mz.gov.si/>

E-mail: gp.mz@gov.si

Rdeči križ Slovenije: <http://www.rks.si/>

E-mail: rdecikriz@rks.si

VOŽNJA S SPREMLJEVALCEM

RAVEN IZVAJANJA	Nacionalna
PRISTOP	Izobraževanje, razvoj veščin, sprememba vedenja Izvajanje zakonodaje in nadzor

KRAJ IZVAJANJA Promet

CILJNA POPULACIJA Kandidati za voznike

CILJNA JAVNOST Kandidati za voznike, spremljevalci

VSEBINA

Vožnja s spremljevalcem pomeni, da vozi vozilo v cestnem prometu oseba, ki še nima pravice voziti samostojno in jo v vozilu spremlja oseba, ki pri tem ne opravlja dela učitelja vožnje. Tako lahko osebo, staro najmanj 16 let, ki še nima pravice voziti samostojno, v vozilu z »L« tablico spremlja oseba, vpisana v evidenčni karton vožnje, stara najmanj 27 let, z najmanj pet let veljavnim vozniškim dovoljenjem in ne več kot petimi kazenskimi točkami. Postopek vpisa spremljevalca kandidata za voznika v evidenčni karton vožnje (vožnja s spremljevalcem) vodijo izpitni centri.

Pri vožnji s spremljevalcem si kandidat za voznika motornih vozil nabira izkušnje in oblikuje vozniške navade, zato je pomembno, da spremljevalec z zgledom in nasveti prispeva k usvojitvi vzorcev ravnanja, ki zagotavljajo umirjen, varen in nemoten potek prometa, ter skrbi za postopen prehod od vožnje v manj zahtevnih okoliščinah k tisti v zahtevnejših. Za dosego pričakovanih koristi naj bi vožnja s spremljevalcem trajala vsaj eno leto in naj bi kandidat pri tem prevozil vsaj 3000 km.

Več informacij o vožnji s spremljevalcem si lahko preberete na spletni strani:

<https://www.avp-rs.si/vozniki-in-vozniski-izpiti/voznja-s-spremljevalcem-2/>.

Zakon o voznikih (Uradni list RS, št. 85/16):

<http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?sop=2016-01-3686>.

KONTAKT

Javna agencija Republike Slovenije za varnost prometa: <http://www.avp-rs.si/>

E-mail: info.avp@avp-rs.si

Ministrstvo za infrastrukturo: <http://www.mzi.gov.si/si/>

E-mail: gp.mzi@gov.si

Izpitni centri: <https://www.avp-rs.si/o-agenciji/organiziranost/izpitni-centri-za-vozniske-izpite-2/>

DODATNO USPOSABLJANJE VOZNIKOV ZAČETNIKOV

RAVEN IZVAJANJA	Nacionalna
PRISTOP	Izobraževanje, razvoj veščin, sprememba vedenja Izvajanje zakonodaje in nadzor
KRAJ IZVAJANJA	Javna agencija za varnost prometa, pooblaščen organizacije
CILJNA POPULACIJA	Vozniki začetniki
CILJNA JAVNOST	Vozniki začetniki
VSEBINA	<p>Voznik začetnik, ki ima v Republiki Sloveniji stalno ali začasno prebivališče in je opravil vozniški izpit ter pridobil vozniško dovoljenje za vožnjo motornih vozil kategorije A2 ali A in B, mora opraviti program dodatnega usposabljanja voznikov začetnikov. Program dodatnega usposabljanja voznikov začetnikov obsega skupinsko delavnico o varnosti cestnega prometa in psihosocialnih odnosih med udeleženci cestnega prometa, s poudarkom na soočenju voznikov začetnikov s tveganji, nesrečami in njihovimi posledicami ter vadbo varne vožnje. Programa dodatnega usposabljanja se lahko voznik začetnik udeleži po najmanj šestih mesecih od izdaje vozniškega dovoljenja, oba sklopa pa morata biti opravljena do poteka veljavnosti vozniškega dovoljenja voznika začetnika.</p> <p>Program dodatnega usposabljanja voznikov začetnikov ter program izobraževanja in dodatnega usposabljanja izvajalcev programov dodatnega usposabljanja voznikov začetnikov izvaja javna agencija ali pravne osebe in samostojni podjetnik posameznik, če izpolnjujejo pogoje, določene v zakonu.</p> <p>Seznam pooblaščenih organizacij za izvajanje dodatnega usposabljanja za voznike začetnike si lahko ogledate na spletni strani: http://rpo.avp-rs.si/Register.aspx.</p> <p><i>Zakon o voznikih</i> (Uradni list RS, št. 85/16): http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?sop=2016-01-3686.</p>
KONTAKT	Javna agencija Republike Slovenije za varnost prometa: http://www.avp-rs.si/ E-mail: info.avp@avp-rs.si Ministrstvo za infrastrukturo: http://www.mzi.gov.si/si/ E-mail: gp.mzi@gov.si

REHABILITACIJSKI PROGRAMI

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna

PRISTOP Izobraževanje, razvoj veščin, sprememba vedenja
Izvajanje zakonodaje in nadzor

KRAJ IZVAJANJA Javna agencija za varnost prometa, pooblaščenice organizacije, izvajalci zdravstvene dejavnosti

CILJNA POPULACIJA Vozniki

CILJNA JAVNOST Vozniki

VSEBINA

Rehabilitacijskega programa se mora udeležiti oseba, kateri je izrečeno prenehanje veljavnosti vozniškega dovoljenja in so ji bile izrečene kazenske točke zaradi vožnje pod vplivom alkohola, prepovedanih drog, psihoaktivnih zdravil ali drugih psihoaktivnih snovi ali odklonitve preverjanja psihofizičnega stanja in jo v program napoti sodišče po opravljenem kontrolnem zdravstvenem pregledu v primeru odložitve izvršitve prenehanja veljavnosti vozniškega dovoljenja. Namen rehabilitacijskih programov je odpravljanje temeljnih vzrokov za ponavljanje kršitev cestnoprometnih predpisov, kar pomeni predvsem spremembo voznikovega razmišljanja, njegovih stališč in pogledov na prometno varnost. Sodišče pri določitvi ustreznega rehabilitacijskega programa, ki ga določi na podlagi zdravniškega spričevala, izbira med tremi rehabilitacijskimi programi:

1. edukacijske delavnice, ki jih izvaja javna agencija:
<https://www.avp-rs.si/usposabljanja-preizkusi-znanja/rehabilitacijski-programi-2/edukacijske-delavnice/>;
2. psihosocialne delavnice, ki jih izvaja javna agencija:
<https://www.avp-rs.si/usposabljanja-preizkusi-znanja/rehabilitacijski-programi-2/psihosocialne-delavnice/>;
3. programi zdravljenja odvisnosti, ki jih izvajajo izvajalci zdravstvene dejavnosti, ki opravljajo dejavnost psihiatrije.

Rehabilitacijski program za voznike, ki prekrškov niso storili pod vplivom alkohola, prepovedanih drog ali drugih psihoaktivnih snovi pa je usposabljanje za varno vožnjo, ki ga izvaja javna agencija ali pravne osebe in samostojni podjetnik posameznik, če izpolnjujejo pogoje, določene v zakonu:
<https://www.avp-rs.si/usposabljanja-preizkusi-znanja/rehabilitacijski-programi-2/usposabljanje-za-varno-voznjo/>.

Seznam pooblaščenih organizacij za izvajanje dodatnega usposabljanja voznikov za varno vožnjo si lahko ogledate na spletni strani: <http://rpo.avp-rs.si/Register.aspx>.

Zakon o voznikih (Uradni list RS, št. 85/16): <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?sop=2016-01-3686>.

KONTAKT

Javna agencija Republike Slovenije za varnost prometa: <http://www.avp-rs.si/>

E-mail: info.avp@avp-rs.si

Ministrstvo za infrastrukturo: <http://www.mzi.gov.si/si/>

E-mail: gp.mzi@gov.si

KOLESARSKI IZPIT

RAVEN IZVAJANJA	Nacionalna
PRISTOP	Izobraževanje, razvoj veščin, sprememba vedenja
KRAJ IZVAJANJA	Osnovne šole, promet
CILJNA POPULACIJA	Otroci
CILJNA JAVNOST	Otroci, starši, pedagoški delavci

VSEBINA

Otrok do 14. leta starosti, ki nima opravljenega kolesarskega izpita, sme voziti kolo v cestnem prometu le v spremstvu polnoletne osebe. Otrok, star najmanj osem let, ki ima pri sebi veljavno kolesarsko izkaznico, in oseba, ki je starejša od 14 let, pa lahko samostojno vozi kolo v cestnem prometu. Tudi moped, katerega konstrukcijsko določena hitrost ne presega 25 km/h, sme voziti v cestnem prometu otrok od 12. do 14. leta starosti, ki ima pri sebi kolesarsko izkaznico, in oseba, ki je starejša od 14 let.

Kolesarske izpite organizirajo osnovne šole ob pomoči staršev in občinskih svetov za preventivo in vzgojo v cestnem prometu, ter policije po programu usposabljanja otrok za vožnjo kolesa Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport. Program usposabljanja otrok za vožnjo kolesa predvideva tri dele: pridobivanje teoretičnih znanj in preizkus znanja; spretnostna vožnja s kolesom po poligonu (spretnostnem in prometnem); praktična vožnja v dejanskem prometu z opravljanjem praktičnega dela kolesarskega izpita. Program izvajajo le učitelji, ki so uspešno opravili seminar za izvajalce programa usposabljanja v okviru stalnega strokovnega izpopolnjevanja Zavoda za šolstvo RS.

Koncept *Usposabljanje za vožnjo kolesa in kolesarski izpit* Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport si lahko ogledate na spletni strani:

http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/podrocje/os/devetletka/program_drugo/Usp_osabljanje_za_voznjo_kolesa_kolesarski_izpit.pdf.

Več informacij o kolesarskem izpitu si lahko preberete na spletni strani:

<https://www.avp-rs.si/preventiva/prometna-vzgoja/programi/kolesarski-izpiti/>.

Zakon o voznikih (Uradni list RS, št. 85/16):

<http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?sop=2016-01-3686>.

KONTAKT

Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport: <http://www.mizs.gov.si/>

E-mail: gp.mizs@gov.si

Zavod RS za šolstvo: <http://www.zrss.si/>

E-mail: info@zrss.si

Javna agencija Republike Slovenije za varnost prometa: <http://www.avp-rs.si/>

E-mail: info.avp@avp-rs.si

Občinski sveti za preventivo in vzgojo v cestnem prometu: <https://www.avp-spv.si/kontakti-spv>

Ministrstvo za infrastrukturo: <http://www.mzi.gov.si/si/>

E-mail: gp.mzi@gov.si

VAROVALNA OPREMA

OTROŠKI VARNOSTNI SEDEŽI

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna

PRISTOP Izvajanje zakonodaje, standardov in nadzor
Spreminjanje proizvodov

KRAJ IZVAJANJA Promet, industrija, trgovina

CILJNA POPULACIJA Otroci

CILJNA JAVNOST Starši, splošna javnost, proizvajalci, trgovci

VSEBINA

Zakon o pravilih cestnega prometa določa, da mora biti med vožnjo v motornem vozilu z vgrajenim zadrževalnim sistemom otrok, manjši od 150 cm, zavarovan z zadrževalnim sistemom, ki je primeren otrokovi telesni masi.

Otroški varnostni sedeži so glede na otrokovo težo in starost razdeljeni v tri skupine:

Skupina 0+: sedeži za otroke do največ 13 kg telesne teže oziroma do 10 mesecev starosti. Dojenček v sedežu je s hrbtom obrnjen v smeri vožnje.

Skupina I: sedeži za otroke od 9 do 18 kg telesne teže oziroma stare od 8 mesecev do približno 4 let. Sedež mora biti nameščen tako, da je otrok v njem obrnjen v smeri vožnje. Univerzalni otroški sedeži, ki ponujajo zaščito otrok od rojstva do starosti 4 let, se ne priporočajo.

Skupina II+III: sedeži (jahači) za otroke, težke med 15 in 36 kg oziroma stare od 3 do 12 let. Jahači brez naslonov se ne priporočajo.

Sedeži morajo izpolnjevati minimalne varnostne zahteve v skladu s slovenskimi predpisi in standardi. Trenutno sta v veljavi dva varnostna standarda za sedeže, stari standard ECE R44.04 in novi UN R129 (i-Size). Zaenkrat je na evropskem tržišču na voljo še malo sedežev, ki so izdelani skladno z UN R129 standardom (otroka vozimo v takem sedežu v nasprotni smeri vožnje do 15. meseca starosti).

Več o izbiri in varni uporabi otroških varnostnih sedežev si lahko preberete v publikaciji *Red je vedno pas pripet* na spletni strani:

<https://www.avp-rs.si/file/2012/02/red-je-vedno-pas-pripet.pdf>.

Zakon o pravilih cestnega prometa (Uradni list RS, št. 82/2013 – uradno prečiščeno besedilo in 68/16): <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO5793>.

Zakon o splošni varnosti proizvodov (ZSVP-1) (Uradni list RS, št. 101/2003) določa, da se na trg lahko dajejo samo varni proizvodi: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO3707>.

Zakon o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti (Uradni list RS, št. 99/04 – uradno prečiščeno besedilo in 17/11): <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO1599>.

ECE R44.04 Regulation No.44 (UN/ECE) *Uniform provisions concerning the approval of restraining devices for child occupants of power driven vehicles ('child restraint systems')*: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2005:330:0056:0157:EN:PDF>.

UN R129 Regulation: 129 (UN/ECE). *Uniform provisions concerning the approval of enhanced Child Restraint Systems used on board of motor vehicles (ECRS)*: <http://www.unece.org/fileadmin/DAM/trans/main/wp29/wp29regs/2013/R129e.pdf>.

KONTAKT

Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo, Direktorat za notranji trg: <http://www.mgrt.gov.si/si/>
E-mail: gp.mgrt@gov.si

Tržni inšpektorat: <http://www.ti.gov.si/si/>
E-mail: gp.tirs@gov.si

Policija: <http://www.policija.si/>
E-mail: gp.policija@policija.si

MOTORISTIČNA ČELADA

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna

PRISTOP Izvajanje zakonodaje, standardov in nadzor
Spreminjanje proizvodov

KRAJ IZVAJANJA Promet, industrija, trgovina

CILJNA POPULACIJA Vozniki in potniki na mopedu, lahkem štirikolesu, motornem kolesu, trikolesu in štirikolesu brez zaprte kabine

CILJNA JAVNOST Vozniki in potniki na mopedu, lahkem štirikolesu, motornem kolesu, trikolesu in štirikolesu brez zaprte kabine, proizvajalci, trgovci

VSEBINA

Zakon o pravilih cestnega prometa določa, da morata voznik in potnik na mopedu, lahkem štirikolesu, motornem kolesu, trikolesu in štirikolesu brez zaprte kabine med vožnjo nositi na glavi ustrezno pripeto homologirano zaščitno motoristično čelado. Voznik in potnik na mopedu, katerega konstrukcijsko določena hitrost ne presega 25 km/h, imata lahko namesto homologirane zaščitne motoristične čelade ustrezno pripeto zaščitno kolesarsko čelado. Čelade morajo izpolnjevati minimalne varnostne zahteve v skladu s slovenskimi predpisi in standardi.

Več informacij o izbiri in uporabi motoristične čelade si lahko preberete na spletni strani: <https://www.avp-rs.si/preventiva/svetovalnica/motoristi/>.

Zakon o pravilih cestnega prometa (Uradni list RS, št. 82/2013 – uradno prečiščeno besedilo in 68/16): <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO5793>.

Zakon o splošni varnosti proizvodov (ZSVP-1) (Uradni list RS, št. 101/2003) določa, da se na trg lahko dajejo samo varni proizvodi: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO3707>.

Zakon o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti (Uradni list RS, št. 99/04 – uradno prečiščeno besedilo in 17/11): <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO1599>.

ECE 22/05 Regulation No.22. Revision 4. (UNECE) *Uniform provisions concerning the approval of protective helmets and their visors for drivers and passengers of motor cycles and mopeds*: <https://www.unece.org/fileadmin/DAM/trans/main/wp29/wp29regs/r022r4e.pdf>.

KONTAKT

Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo, Direktorat za notranji trg: <http://www.mgrt.gov.si/si/>

E-mail: gp.mgrt@gov.si

Tržni inšpektorat: <http://www.ti.gov.si/si/>

E-mail: gp.tirs@gov.si

Policija: <http://www.policija.si/>

E-mail: gp.policija@policija.si

ZAŠČITNA OPREMA ZA MOTORISTE

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna

PRISTOP Izvajanje zakonodaje, standardov in nadzor
Spreminjanje proizvodov

KRAJ IZVAJANJA Promet, industrija, trgovina

CILJNA POPULACIJA Vozniki in potniki na motornem kolesu

CILJNA JAVNOST Vozniki in potniki na motornem kolesu, splošna javnost, proizvajalci, trgovci

VSEBINA

Poleg motoristične čelade k varnosti motorista veliko pripomore tudi uporaba ustrezne zaščitne opreme, ki je namenjena predvsem zaščiti ob padcu. Med priporočeno zaščitno opremo sodi usnjen kombinezon ali tekstilni kombinezon z vgrajenimi ščitniki, rokavice in škornji. Sočasno z nakupom kombinezona je najlažje izbrati tudi ustrezen ščitnik hrbtenice – želvo. Za boljšo vidnost in večjo opaznost v prometu se priporoča uporaba odsevne motoristične jakne ali odsevnega brezrokavnika ter odsevnih elementov na drugi zaščitni opremi. Zaščitna oprema za motoriste mora izpolnjevati minimalne varnostne zahteve v skladu s slovenskimi predpisi in standardi.

Več informacij o zaščitni opremi za motoriste si lahko preberete na spletni strani:

<https://www.avp-rs.si/preventiva/svetovalnica/motoristi/>.

Zakon o splošni varnosti proizvodov (ZSVP-1) (Uradni list RS, št. 101/2003) določa, da se na trg lahko dajejo samo varni proizvodi: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO3707>.

Zakon o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti (Uradni list RS, št. 99/04 – uradno prečiščeno besedilo in 17/11): <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO1599>.

Pravilnik o osebni varovalni opremi (Uradni list RS, št. 29/05, 23/06, 17/11 – ZTZPUS-1 in 76/11): <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV5922>.

SIST EN 1621-1:2013 *Varovalne obleke za zaščito motoristov pred mehanskimi vplivi – 1. del: Ščitniki sklepov za motoriste – Zahteve in preskusne metode:*

<http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=49d88cec-8b75-431e-9896-1ceb2b9d1899>.

SIST EN 1621-2:2014 *Varovalne obleke za motoriste pred mehanskimi vplivi – 2. del: Ščitniki hrbta za motoriste – Zahteve in preskusne metode:*

<http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=64c14b4b-d926-429d-a4eb-6404ca6a973f>.

SIST EN 1621-4:2013 *Varovalne obleke za zaščito motoristov pred mehanskimi vplivi – 4. del: Napihljive zaščitne blazine za motoriste (airbag) – Zahteve in preskusne metode:*

<http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=f4995f35-c458-4f78-a10e-cd176c31e2e6>.

SIST EN 1938:2010 *Osebno varovanje oči – Zaščitna očala za voznike motornih koles in mopedov:*

<http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=c64f16b3-e41e-4cce-bc79-d6d5e4bd1adc>.

SIST EN 13634:2016 *Varovalna obutev za voznike motornih koles – Zahteve in preskusne metode:*

<http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=860b5d02-c79b-46c3-b359-fb827e04dccf>.

KONTAKT

Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo, Direktorat za notranji trg: <http://www.mgrt.gov.si/si/>

E-mail: gp.mgrt@gov.si

Tržni inšpektorat: <http://www.ti.gov.si/si/>

E-mail: gp.tirs@gov.si

KOLESARSKI SEDEŽ ZA OTROKA

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna

PRISTOP Izvajanje zakonodaje, standardov in nadzor
Spreminjanje proizvodov

KRAJ IZVAJANJA Promet, industrija, trgovina

CILJNA POPULACIJA Otroci

CILJNA JAVNOST Starši, splošna javnost, proizvajalci, trgovci

VSEBINA

Zakon o pravilih cestnega prometa določa, da je na kolesu dovoljeno prevažati otroka mlajšega od osem let le, če je na kolesu pritrjen poseben sedež za otroka in je kolo dodatno opremljeno s stopalkami za noge, ki morajo biti prilagojene velikosti otroka. Sedež za otroka mora biti narejen tako, da ustreza velikosti otroka; je trdno povezan s kolesom; je nameščen tako, da ne ovira voznika, mu ne zmanjšuje preglednosti in gibljivosti; onemogoča poškodovanje otroka.

Kolesarski sedež za otroka mora izpolnjevati minimalne varnostne zahteve v skladu s slovenskimi predpisi in standardi.

Priporočila za uporabo kolesarskega sedeža za otroka si lahko preberete na spletni strani:

Preprečevanje poškodb (otrok v starosti od 6 mesecev do 3 let, od 3 do 6 let):

<http://www.zdaj.net/sl/gradiva/priprava-na-porod-in-starsevstvo-nasveti-in-pogovori-o-dojencku-gradivo-za-strokovnjake/>.

Zakon o pravilih cestnega prometa (Uradni list RS, št. 82/2013 – uradno prečiščeno besedilo in 68/16):

<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO5793>.

Zakon o splošni varnosti proizvodov (ZSVP-1) (Uradni list RS, št. 101/2003) določa, da se na trg lahko dajejo samo varni proizvodi: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO3707>.

Zakon o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti (Uradni list RS, št. 99/04 – uradno prečiščeno besedilo in 17/11): <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO1599>.

SIST EN 14344:2005 *Izdelki za otroke – Otroški sedeži za kolesa – Varnostne zahteve in preskusne metode*: <http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=3a099484-bed8-443d-a8fa-a43f1687b259>.

KONTAKT

Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo. Direktorat za notranji trg: <http://www.mgrt.gov.si/si/>

E-mail: gp.mgrt@gov.si

Tržni inšpektorat: <http://www.ti.gov.si/si/>

E-mail: gp.tirs@gov.si

Policija: <http://www.policija.si/>

E-mail: gp.policija@policija.si

ČELADA ZA UPORABNIKE KOLES, ROLK, ROLERJEV IN KOTALK

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna

PRISTOP Izvajanje zakonodaje, standardov in nadzor
Spreminjanje proizvodov

KRAJ IZVAJANJA Promet, industrija, trgovina

CILJNA POPULACIJA Otroci, mladostniki, odrasli

CILJNA JAVNOST Starši, splošna javnost, proizvajalci, trgovci

VSEBINA

Zakon o pravih cestnega prometa določa, da morata voznik in potnik na kolesu imeti do dopolnjenega 18. leta starosti med vožnjo ustrezno pripeto zaščitno kolesarsko čelado. Otrok se sme do 6. leta starosti voziti s kolesom le na pešpoti ali v območju za pešce, na območju umirjenega prometa pa le v spremstvu polnoletne osebe.

Med vožnjo s kolesom, rolko, rolerji, kotalkami, skirojem naj otrok/mladostnik vedno nosi pripeto zaščitno čelado; pri rolanju, rolkanju in kotalkanju pa tudi ostalo zaščitno opremo (ščitnike za zapestja, dlani, komolce in kolena). Čelade morajo izpolnjevati minimalne varnostne zahteve v skladu s slovenskimi predpisi in standardi.

Več informacij o izbiri in uporabi kolesarske čelade si lahko preberete na spletni strani:

<http://www.avp-rs.si/wp-content/uploads/2015/05/2-Kolesarjenje-otrok-osnutek-letaka-12-4-2015.pdf>.

Prikaz pravilne izbire kolesarske čelade si lahko ogledate v preventivno izobraževalnem videu:

<https://www.avp-rs.si/preventiva/preventivne-akcije/varnost-kolesarjev/bistro-glavo-varuje-celada/>.

Zakon o pravih cestnega prometa (Uradni list RS, št. 82/2013 – uradno prečiščeno besedilo in 68/16):

<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO5793>.

Zakon o splošni varosti proizvodov (ZSVP-1) (Uradni list RS, št. 101/2003) določa, da se na trg lahko dajejo samo varni proizvodi: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO3707>.

Zakon o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti (Uradni list RS, št. 99/04 – uradno prečiščeno besedilo in 17/11):

<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO1599>.

Pravilnik o osebni varovalni opremi (Uradni list RS, št. 29/05, 23/06, 17/11 – ZTZPUS-1 in 76/11):

<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV5922>.

SIST EN 1080:2013 *Varovalne čelade za mlajše otroke*:

<http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=7d607a5a-76bd-41fa-8d63-4eecff5dd591>.

SIST EN 1078:2012 + A1:2012 *Čelade za kolesarje in uporabnike rolk in kotalk*:

<http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=5477bfcd-716c-4f6a-bbc3-ff63cdda1e>.

KONTAKT

Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo, Direktorat za notranji trg: <http://www.mgrt.gov.si/si/>

E-mail: gp.mgrt@gov.si

Tržni inšpektorat: <http://www.ti.gov.si/si/>

E-mail: gp.tirs@gov.si

Policija: <http://www.policija.si/>

E-mail: gp.policija@policija.si

SISTEM RAPEX

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna

PRISTOP Informiranje
Spremljanje podatkov

KRAJ IZVAJANJA

CILJNA POPULACIJA Splošna javnost, potrošniki

CILJNA JAVNOST Splošna javnost, potrošniki, proizvajalci, trgovci

VSEBINA

RAPEX (Rapid Alert System for Non-food Consumer Products) je vseevropski sistem za hitro izmenjavo informacij o proizvodih, za katere je bilo ugotovljeno, da bi pri uporabi v skladu s svojim namenom lahko predstavljali resno nevarnost za potrošnike v skladu s predpisi o splošni varosti proizvodov. Več informacij o sistemu si lahko ogledate na spletni strani:

http://www.ti.gov.si/si/delovna_podrocja/varnost_proizvodov/rapex/.

Podatki o vrsti proizvoda, nevarnosti, povezani z njegovo uporabo in sprejetih ukrepih, ki so na voljo organom držav članic ali Evropski komisiji, so praviloma dosegljivi javnosti. Evropska komisija pri tem sodeluje s strokovnjaki, ki preverjajo varnost, pa tudi s proizvajalci, uvozniki, trgovci in nacionalnimi nadzornimi organi držav članic. Seznam nevarnih proizvodov si lahko ogledate na spletnih straneh varstva potrošnikov EU:

<http://ec.europa.eu/consumers/safety/rapex/alerts/main/index.cfm?event=main.listNotifications>.

Tržni inšpektorat RS je nacionalna RAPEX kontaktna točka za sprejem in posredovanje tovrstnih informacij. Posledica objave v tem sistemu je največkrat odpoklic in umik nevarnega izdelka s trga. V kolikor posedujete ali ste v prodajalni, pri znancih oziroma kje drugje opazili enega izmed proizvodov, ki je bil priglašen v sistem RAPEX in je objavljen na zgoraj navedenih spletnih straneh, to sporočite na naslov tirs.info@gov.si.

Uredba 765/2008 Evropskega parlamenta in Sveta o načinu mednarodne izmenjave informacij o ukrepih in dejanjih, ki omejujejo trgovanje s proizvodi (Uradni list EU L 218/30):

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:218:0030:0047:sl:PDF>.

Zakon o splošni varosti proizvodov (ZSVP-1) (Uradni list RS, št. 101/2003) določa, da se na trg lahko dajejo samo varni proizvodi: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO3707>.

KONTAKT

Tržni inšpektorat RS: <http://www.ti.gov.si/si/>

E-mail: gp.tirs@gov.si

ZVEZA POTROŠNIKOV SLOVENIJE

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna

PRISTOP Informiranje

KRAJ IZVAJANJA

CILJNA POPULACIJA Splošna javnost, potrošniki

CILJNA JAVNOST Splošna javnost, potrošniki

VSEBINA

Zveza potrošnikov Slovenije je neodvisna, neprofitna in mednarodno priznana nevladna organizacija, ki že od leta 1990 dalje varuje in zastopa izključno interese potrošnikov. Njihovo poslanstvo so informirani in osveščeni potrošniki, ki poznajo in uveljavljajo svoje pravice ter na drugi strani potrošnikom naklonjena družba, ki spoštuje in varuje pravice potrošnikov.

V sodelovanju z neodvisnimi strokovnjaki in akreditiranimi laboratoriji preverjajo kakovost izdelkov in storitev, članom svetujejo pri pomembnih potrošniških vprašanjih, nudijo pa tudi strokovno pravno pomoč. Na spletni strani objavljajo informacije o aktualnih potrošniških temah, primerjalnike izdelkov in storitev, rezultate testiranj, informacije o odpoklicih ... Nekaj zanimivih in koristnih video vsebin o otroškem sedežu, varnih igračah, reklamaciji blaga ... si lahko ogledate na spletni strani:

<https://www.youtube.com/user/ZPSslo>.

Redno izhaja tudi **revija ZPStest**, ki je neodvisni vir v tržnem gospodarstvu in zagotavlja praktične informacije za sodobnega potrošnika:

<https://www.zps.si/index.php/revija-vip-top>.

Zakon o varstvu potrošnikov (Uradni list RS, št. 98/04 – uradno prečiščeno besedilo, 114/06 – ZUE, 126/07, 86/09, 78/11, 38/14 in 19/15):

<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO513>.

KONTAKT

Zveza potrošnikov Slovenije: www.zps.si

E-mail: zps@zps.si

E-mail uredništva spletne strani: web@zps.si

E-mail primerjalno testiranje: zpstest@zps.si

VARNO OKOLJE

PRESOJA VARNOSTI CESTNE INFRASTRUKTURE

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna, regionalna, lokalna

PRISTOP Infrastruktura
Izvajanje zakonodaje, standardov in nadzor

KRAJ IZVAJANJA Prometna infrastruktura

CILJNA POPULACIJA Splošna javnost

CILJNA JAVNOST Gradbeniki, načrtovalci bivalnega okolja, vladni resorji, lokalne skupnosti, splošna javnost

VSEBINA

Zakon o cestah določa in ureja status in kategorizacijo cest; enotna pravila za gradnjo, upravljanje in vzdrževanje cest ter pogoje za uporabo nekategoriziranih cest zaradi zagotavljanja enakih pogojev za varno odvijanje cestnega prometa na celotnem cestnem omrežju; obvezno gospodarsko javno službo za zagotavljanje stanja javnih cest za varen in neoviran promet; upravljanje, gradnjo, vzdrževanje in varstvo javnih cest in prometa na njih.

Presojanje prometne varnosti oziroma varnosti cestne infrastrukture v celotnem »življenjskem ciklu ceste« pomeni korak naprej k izboljšanju prometne varnosti. Področje dela presojevalcev varnosti cest v Sloveniji je trenutno obvezno za presojo avtocestnega križa, ki je del transevropske cestne mreže, presojevalci pa so že sedaj pristojni tudi za strokovno presojo ostalih državnih cest in cest v upravljanju s strani lokalnih skupnosti, kjer je problematika varnosti cest najbolj pereča. Javna agencija za varnost prometa je leta 2011 usposobila prvo generacijo licenciranih presojevalcev varnosti cest. Program usposabljanja je bil pripravljen skladno z določili *Pravilnika o preverjanju varnosti cestne infrastrukture in usposabljanju presojevalcev varnosti cest* in potrjen pri Ministrstvu za infrastrukturo. Seznam presojevalcev varnosti cest si lahko ogledate na spletni strani:

https://www.avp-rs.si/file/2012/02/presojevalci_varnosti_cest.pdf.

Več informacij o presoji varnosti cest si lahko preberete na spletni strani:

<https://www.avp-rs.si/seznami-in-kontakti/presoja-varnosti-cest/>.

Izpolnite lahko tudi obrazec *Izboljšava na vertikalni in horizontalni prometni signalizaciji* in ga pošljete Javni agenciji za varnost prometa preko elektronske pošte na naslov infrastruktura@avp-rs.si. Namen obrazca je identificirati nepravilnosti, ki jih opažate na vertikalni in horizontalni prometni signalizaciji ter poskušati podati čim več predlogov izboljšav. Najdete ga na spletni strani:

<https://www.avp-rs.si/wp-content/uploads/2015/04/obrazec-izboljsava-na-vertikalni-in-horizontalni-prometni-signalizaciji1.pdf>.

Zakon o cestah (Uradni list RS, št. 109/10, 48/12, 36/14 – odl. US in 46/15):

<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO5788>.

Pravilnik o preverjanju varnosti cestne infrastrukture in usposabljanju presojevalcev varnosti cest (Uradni list RS, št. 50/11): <https://www.uradni-list.si/1/content?id=104279>.

KONTAKT

Ministrstvo za infrastrukturo: <http://www.mzi.gov.si/si/>

E-mail: gp.mzi@gov.si

Direkcija RS za infrastrukturo: <http://www.di.gov.si/>

E-mail: gp.drsi@gov.si

Družba za avtoceste v republiki Sloveniji d.d.: <https://www.dars.si/>

E-mail: gp@dars.si

Javna agencija Republike Slovenije za varnost prometa: <http://www.avp-rs.si/>

E-mail: info.avp@avp-rs.si

VARNE ŠOLSKE POTI

RAVEN IZVAJANJA

Nacionalna, lokalna

PRISTOP

Izobraževanje, razvoj veščin, sprememba vedenja
Izvajanje zakonodaje, standardov in nadzor

KRAJ IZVAJANJA

Osnovne šole, lokalna skupnost

CILJNA POPULACIJA

Otroci

CILJNA JAVNOST

Otroci, starši, pedagoški delavci, splošna javnost

VSEBINA

Vsaka osnovna šola naj bi imela izdelan *Načrt šolskih poti*. Javna agencija za varnost prometa izdaja *Smernice za šolske poti*, ki so v pomoč osnovnim šolam in lokalnim skupnostim pri izdelavi učinkovitih načrtov šolskih poti, celovitejšem pregledu in izboljšanju varnosti ter poenotenem označevanju šolskih poti. Smernice so medresorsko usklajene in osnovane na aktualni zakonodaji in primerih dobrih praks iz lokalnih okolij, ki učinkovito ter celostno pristopajo k večji varnosti na šolskih poteh. Ogledate si jih lahko na spletni strani: https://www.avp-rs.si/file/2015/04/smernice_%C5%A1olske_poti_AVP_2016.pdf.

Za učinkovit sistem zagotavljanja večje varnosti na šolskih poteh je nujno sodelovanje pristojnih inštitucij: osnovnih šol, ki oblikujejo načrte šolskih poti in jih komunicirajo z učenci in starši; lokalnih skupnosti, ki upravljajo s cestno infrastrukturo; lokalnih svetov za preventivo in vzgojo v cestnem prometu, ki povezujejo vse pristojne lokalne deležnike področja varnosti v cestnem prometu in so zakonsko pristojni za presojo ogroženosti varnosti učenca na poti v šolo; in policije. Več informacij o šolskih poteh si lahko preberete na spletni strani: <https://www.avp-rs.si/preventiva/solske-poti/>.

Kot nadgradnja varovanja otrok na šolskih poteh je v okviru šole organizirana *Šolska prometna služba*, ki poteka celo leto. V njej lahko sodelujejo prostovoljci člani občinskih SPV, člani društev šoferjev in avtomehanicov ZŠAM, društev upokojencev, gasilcev, motorističnih klubov, učitelji predpisov in vožnje, starši ali stari starši šolskih otrok, bližnji prebivalci ter drugi prostovoljci. Javna agencija za varnost prometa skupaj s Policijo organizira posebno izobraževanje za prostovoljce, ki obsega tudi praktični trening.

Več informacij o *Šolski prometni službi* si lahko preberete na spletni strani:

<https://www.avp-rs.si/preventiva/prometna-vzgoja/programi/zacetek-sole/solska-prometna-sluzba/>

Zakon o osnovni šoli (Uradni list RS, št. 81/06 – uradno prečiščeno besedilo, 102/07, 107/10, 87/11, 40/12 – ZUJF, 63/13 in 46/16 – ZOFVI-K): <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO448>.

Zakon o cestah (Uradni list RS, št. 109/10, 48/12, 36/14 – odl. US in 46/15):

<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO5788>.

Pravilnik o prometni signalizaciji in prometni opremi na cestah (Uradni list RS, št. 99/15):

<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV11505>.

KONTAKT

Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport: <http://www.mizs.gov.si/>

E-mail: gp.mizs@gov.si

Javna agencija Republike Slovenije za varnost prometa: <http://www.avp-rs.si/>

E-mail: info.avp@avp-rs.si

Občinski sveti za preventivo in vzgojo v cestnem prometu:

<https://www.avp-spv.si/kontakti-spv>

Ministrstvo za infrastrukturo: <http://www.mzi.gov.si/si/>

E-mail: gp.mzi@gov.si

OBMOČJE UMIRJENEGA PROMETA / OBMOČJE OMEJENE HITROSTI

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna, lokalna

PRISTOP Infrastruktura
Izvajanje zakonodaje, standardov in nadzor

KRAJ IZVAJANJA Prometna infrastruktura

CILJNA POPULACIJA Splošna javnost

CILJNA JAVNOST Gradbeniki, načrtovalci bivalnega okolja, lokalne skupnosti, splošna javnost

VSEBINA

Območje umirjenega prometa je del ceste, cesta v naselju ali del naselja, ki je namenjen predvsem pešcem in je kot tako označeno s predpisano prometno signalizacijo; v območju umirjenega prometa imajo pešci prednost pred drugimi udeleženci cestnega prometa. Najvišja dovoljena hitrost vozila je v območju umirjenega prometa in v območju za pešce 10 km/h. Območje omejene hitrosti pa je s predpisano prometno signalizacijo označen del naselja, v katerem je zaradi gostote poselitve ali drugih urbanih značilnosti, varnosti prometa pešcev ali kolesarjev hitrost omejena na 30 km/h.

Uvajanje ukrepov za umiritev prometa predvsem pri vstopih v naselje, pred prehodi za pešce, v neposredni bližini šol, vrtcev, nakupovalnih središč in spalnih naselij, ter zmanjšanje povprečne hitrosti v naseljih je učinkovito za izboljšanje prometne varnosti. Verjetnost za smrt pešca ob trku pri hitrosti 50 km/h je kar 85-odstotna, pri hitrosti 30 km/h pa se verjetnost, da bo pešec zaradi trka umrl, zmanjša na manj kot 10 odstotkov.

V času *Tedna mobilnosti* se v slovenskih mestih izvaja akcija *Ulice otrokom*, v sklopu katere se za en dan zaprejo ulice v okolici šol in vrtcev po Sloveniji, kjer bi lahko potekala otroška igra. Zaprtje ulic, ki bi jih lahko z dolgoročnejsimi ukrepi preuredili v območja umirjenega prometa, nosi simbolično sporočilo, da je v urbanih središčih površin, namenjenih igri otrok, bistveno premalo.

Več informacij o akciji si lahko preberete na spletni strani:

<https://www.avp-rs.si/preventiva/preventivne-akcije/varnost-pescev/ulice-otrokom/>.

Priročnik *Umirjanje hitrosti – problematika in izvajanje aktivnosti* na lokalni ravni si lahko ogledate na spletni strani: https://www.avp-rs.si/file/2015/04/HITROST-NA-LOKALNI-RAVNI-Umirjanje-hitrosti-AVP-SOS-_kon%C4%8Dna_.pdf.

Zakon o pravilih cestnega prometa (Uradni list RS, št. 82/2013 – uradno prečiščeno besedilo in 68/16): <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO5793>.

Zakon o cestah (Uradni list RS, št. 109/10, 48/12, 36/14 – odl. US in 46/15): <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO5788>.

Pravilnik o prometni signalizaciji in prometni opremi na cestah (Uradni list RS, št. 99/15): <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV11505>.

Skupnost občin Slovenije: <https://skupnostobcin.si/>

E-mail: info@skupnostobcin.si

KONTAKT

Ministrstvo za infrastrukturo: <http://www.mzi.gov.si/si/>

E-mail: gp.mzi@gov.si

Javna agencija Republike Slovenije za varnost prometa: <http://www.avp-rs.si/>

E-mail: info.avp@avp-rs.si

PRVA POMOČ

TEČAJI PRVE POMOČI

RAVEN IZVAJANJA Lokalna

PRISTOP Izobraževanje, razvoj veščin, sprememba vedenja

KRAJ IZVAJANJA Območne enote Rdečega križa Slovenije

CILJNA POPULACIJA Otroci, mladostniki, odrasli

CILJNA JAVNOST Mladostniki, starši, splošna javnost

VSEBINA

Iz analize vzrokov nastanka poškodb in možnosti za ukrepanje izhaja, da je treba hkrati uporabiti več strategij, če želimo izboljšati preživetje in zmanjšati posledice zaradi poškodb, pri čemer je prva pomoč tudi ena od strategij. Poznavanje nudenja prve pomoči je v vsakdanjem življenju izredno pomembno, saj le tako lahko na kraju dogodka izvedemo nekatere pomembnejše ukrepe še pred prihodom nujne medicinske pomoči in sočloveku s tem morda celo rešimo življenje.

Vpišite se v tečaj prve pomoči, kjer se boste naučili pravilnih tehnik, s katerimi lahko rešite življenje svojemu otroku ali drugemu bližnjemu. Poučevanje laikov iz prve pomoči je eno temeljnih poslanstev Rdečega križa Slovenije, izvajajo pa ga območna združenja Rdečega križa, ki so razporejena po posameznih občinah v Sloveniji.

Priročnike Rdečega križa o prvi pomoči si lahko ogledate na spletni strani: <http://www.rks.si/sl/Knjige/>.

Zakon o Rdečem križu Slovenije (Uradni list RS, št. 7/93 in 79/10):
<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO250>.

KONTAKT

Rdeči križ Slovenije: <http://www.rks.si/>

E-mail: rdecikriz@rks.si

Območna združenja Rdečega križa: http://www.rks.si/sl/Lokacije_RKS/

PRIPOROČILA ZA UKREPANJE V VRTCU OB NUJNIH STANJIH

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna

PRISTOP Izobraževanje, razvoj veščin, sprememba vedenja
Spreminjanje okolja

KRAJ IZVAJANJA Vrtci

CILJNA POPULACIJA Predšolski otroci

CILJNA JAVNOST Pedagoški delavci, zaposleni v vrtcu, pediatri, starši

VSEBINA

Ob sodelovanju Ministrstva za šolstvo in šport, Ministrstva za zdravje in Inštituta za varovanje zdravja so bila leta 2011 (dopolnjena izdaja 2012) izdelana *Priporočila za ukrepanje v vrtcu ob nujnih stanjih in nenadno nastalih bolezenskih znakih* ter posredovana v uporabo vsem slovenskim vrtcem. Dokument je prinesel v vrtce enoten algoritem ravnanja ob življenje ogrožajočih in drugih nenadno nastalih bolezenskih stanjih, ki zahtevajo ukrepanje in/ali zdravniško pomoč. V njem so opredeljena načela, kako je treba pravilno ukrepati, in navedeni pogoji za nemoteno ukrepanje, npr. priprava potrebnih seznamov imen in telefonskih števil, podatkov o zdravstvenih posebnostih otrok, usposobljenost osebja za nudenje prve pomoči, zagotavljanje opreme za prvo pomoč ...

Priporočila za vrtce si lahko preberete na spletni strani:

http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/podrocje/vrtci/pdf/Priporocila_ukrepanje_nujna_stanja_18_6_12.pdf.

KONTAKT

Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport: <http://www.mizs.gov.si/>

E-mail: gp.mizs@gov.si

STIK Z VROČIMI TEKOČINAMI IN OGNJEM

STRATEGIJE, AKCIJSKI NAČRTI, SPREMLJANJE PODATKOV

STRATEGIJA IN AKCIJSKI NAČRT ZA ZDRAVJE OTROK IN MLADOSTNIKOV V POVEZAVI Z OKOLJEM 2012–2020

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna

PRISTOP Izvajanje zakonodaje in nadzor

KRAJ IZVAJANJA Ministrstva, inštitucije

CILJNA POPULACIJA Otroci, mladostniki

CILJNA JAVNOST Vladni resorji, drugi deležniki

VSEBINA Leta 2010 je bila na 5. ministrski konferenci sprejeta Parnska deklaracija o okolju in zdravju otrok v evropski regiji, ki je določila glavne prednostne cilje, katerim naj bi države sledile. Na tej podlagi je Vlada Republike Slovenije sprejela *Strategijo za zdravje otrok in mladostnikov v povezavi z okoljem 2012–2020*. Za izvajanje strategije je bil izdelan akcijski načrt, ki opredeljuje konkretne naloge resorjev in deležnikov do leta 2020, pristojni resorji pa bodo zagotovili potrebna sredstva. V akcijskem načrtu je med prednostnimi cilji tudi reševanje problema poškodb otrok in mladostnikov z osveščanjem, zagotavljanjem varnega okolja, upoštevanjem potreb otrok pri načrtovanju in oblikovanju ustanov, stanovanj, načrtih mobilnosti in prometne infrastrukture ter spodbujanjem varnosti izdelkov. Med drugim so posebej izpostavljene tudi aktivnosti na področju preprečevanja opeklin in promocije prve pomoči.

Strategijo si lahko ogledate na spletni strani:

http://www.mz.gov.si/uploads/media/strategija_zdravje_otrok_040212.pdf.

Akcijnski načrt:

http://www.mz.gov.si/fileadmin/mz.gov.si/pageuploads/javno_zdravje_2015/okolje_in_otroci/_akcijski_nacrt_strategija_okolje_in_otroci_090715_.pdf.

KONTAKT Ministrstvo za zdravje: <http://www.mz.gov.si/si/>

E-mail: gp.mz@gov.si

PROGRAM ZA OTROKE IN MLADINO 2006–2016 – POSODOBITEV ZA OBDOBJE 2013–2016

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna

PRISTOP Izvajanje zakonodaje in nadzor

KRAJ IZVAJANJA Ministrstva, inštitucije

CILJNA POPULACIJA Otroci, mladostniki

CILJNA JAVNOST Vladni resorji, drugi deležniki

VSEBINA

Leta 2006 je vlada sprejela *Program za otroke in mladino v RS 2006–2016*, leta 2013 pa *Posodobitev programa za otroke in mladino 2006–2016 za obdobje 2013–2016*, ki postavlja okvir za usklajeno medsektorsko in interdisciplinarno sodelovanje (M. za delo, družino in socialne zadeve, M. za zdravje, M. za notranje zadeve, M. za okolje in prostor, M. za šolstvo in šport, M. za kulturo). Med prioritetskimi področji predvideva tudi preprečevanje poškodb in zastrupitev, glavni cilj pa je spodbujanje izvajanja z dokazi podprtih preventivnih aktivnosti in ukrepov za preprečevanje poškodb in promocijo varnosti ter zmanjševanje neenakosti zaradi poškodb. Za izvajanje programa so bili sprejeti dvoletni akcijski načrti.

Posodobitev programa za otroke in mladino 2006–2016 za obdobje 2013–2016 si lahko ogledate na spletni strani: http://www.mddsz.gov.si/nc/si/medijsko_sredisce/novica/article/1966/7253/.

KONTAKT

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti: <http://www.mddsz.gov.si/>

E-mail: gp.mddsz@gov.si

ZDRAVSTVENI STATISTIČNI PODATKI

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna

PRISTOP Informiranje
Spremljanje podatkov

KRAJ IZVAJANJA Zdravstvene ustanove, Nacionalni inštitut za javno zdravje

CILJNA POPULACIJA Splošna javnost

CILJNA JAVNOST Splošna javnost, strokovna javnost, vladni resorji, drugi deležniki

VSEBINA

V Sloveniji podatke o poškodbah in zastrupitvah spremlja Nacionalni inštitut za javno zdravje v več zdravstvenih statističnih sistemih, in sicer registrsko v *Bazi umrlih*, v *sistemu spremljanja bolnišničnih obravnav (SBO)*, *zunajbolnišnični zdravstveni statistiki (ZUBSTAT)*, *zbirki podatkov o poškodbah pri delu* in drugih. Poleg tega se specifični podatki o okoliščinah nastanka poškodb spremljajo v bazi urgentnih obravnav zaradi poškodb in zastrupitev na vzorcu slovenskih bolnišnic *Injury Data Base (IDB)*, načrtuje pa se tudi zagon prenovljenega *sistema spremljanja zunajbolnišničnih obravnav (SZBO)* z zajemom podatkov o poškodbah in zastrupitvah v urgentnih ambulantah v vseh slovenskih bolnišnicah skladno z evropsko metodologijo.

Nacionalno spremljanje podatkov omogoča izračun nekaterih kazalnikov zdravstvenega stanja, kot je incidenca poškodb in zastrupitev v prometu, doma, v šoli in pri delu, med športnimi in prostočasnimi aktivnostmi ter analizo informacij o kraju in aktivnosti v času nastanka poškodbe/zastrupitve, predmetih, ki so povzročili nezgodo oziroma poškodbo, predvsem za potrebe načrtovanja in razvoja programov in ukrepov za preprečevanje poškodb in zastrupitev ter promocijo varnosti.

Več informacij o podatkovnih zbirkah in raziskavah ter dostopu do podatkov si lahko ogledate na spletni strani: <http://www.nijz.si/sl/podatki>.

Zakon o zbirkah podatkov s področja zdravstvenega varstva (Uradni list RS, št. 65/00 in 47/15):
<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO1419>.

KONTAKT

Nacionalni inštitut za javno zdravje: <http://www.nijz.si/sl>

E-mail: info@nijz.si

PROGRAMI PROMOCIJE VARNOSTI

PROGRAM NIJZ ZA PREPREČEVANJE POŠKODB PRI OTROCIH

RAVEN IZVAJANJA

Nacionalna

PRISTOP

Izobraževanje, razvoj veščin, sprememba vedenja
Spreminjanje okolja

KRAJ IZVAJANJA

Ambulante zdravstvenega varstva otrok, osnovne šole

CILJNA POPULACIJA

Otroci, mladostniki

CILJNA JAVNOST

Starši, zdravstveni delavci, pedagoški delavci

VSEBINA

Program NIJZ vključuje vzgojo za zdravje na področju preprečevanja poškodb in promocijo varnosti (promet, utopitve, zadržitve, padci na igrišču, pri kolesarjenju, rolanju in kotalkanju, zastrupitve, stik z vročo tekočino/predmeti ...) za bodoče starše, za predšolske otroke in njihove starše ter za šolske otroke in mladostnike. Namen programa je zmanjšati breme otrok in mladostnikov zaradi poškodb ter zmanjšati neenakosti v zdravju otrok zaradi poškodb. Aktivnosti potekajo v zdravstvu v obliki svetovanja staršem ob sistematskih preventivnih pregledih, pa tudi v vrtcih in šolah. Program predvideva obiske patronažne medicinske sestre s svetovanjem staršem na domu, usposabljanje zdravstvenega in pedagoškega osebja ter razvoj zdravstveno vzgojnih gradiv in priročnikov, ki so dosegljivi na spletni strani NIJZ. Gradiva si lahko ogledate na spletni strani:

Preprečevanje poškodb – otrok od rojstva do starosti 6 mesecev

(za strokovnjake): <http://www.zdaj.net/assets/Gradiva/Gradivo-za-strokovnjake/Preprecevanje-poskodb-otrok-0-6-mesecev-za-strokovnjake.pdf>,

(za starše): <http://www.zdaj.net/assets/Gradiva/Gradivo-za-starse-Nasveti-in-pogovori-o-dojencku/Preprecevanje-poskodb-in-izbira-otroske-opreme-otrok-od-rojstva-do-6-mesecev-za-starse.pdf>.

Preprečevanje poškodb – otrok v starosti od 6 mesecev do 3 let

(za strokovnjake): <http://www.zdaj.net/assets/Gradiva/Gradivo-za-strokovnjake/Preprecevanje-poskodb-otrok-6-mesecev-3-leta-za-strokovnjake.pdf>,

(za starše): <http://www.zdaj.net/assets/Gradiva/Gradivo-za-starse-Nasveti-in-pogovori-o-dojencku/Preprecevanje-poskodb-in-izbira-otroske-opreme-otrok-od-6-mesecev-do-3-let-za-starse.pdf>.

Preprečevanje poškodb – otrok v starosti od 3 do 6 let

(za strokovnjake): <http://www.zdaj.net/assets/Gradiva/Gradivo-za-strokovnjake/Preprecevanje-poskodb-otrok-3-6-let-za-strokovnjake.pdf>,

(za starše): <http://www.zdaj.net/assets/Gradiva/Gradivo-za-starse-Nasveti-in-pogovori-o-dojencku/Preprecevanje-poskodb-in-izbira-otroske-opreme-otrok-od-starosti-3-do-6-let-za-starse.pdf>.

Otroška oprema: izbira in varna uporaba (za strokovnjake):

<http://www.zdaj.net/assets/Gradiva/Gradivo-za-strokovnjake/Otroska-oprema-izbira-in-varna-uporaba-za-strokovnjake.pdf>.

Pravilnik za izvajanje preventivnega zdravstvenega varstva na primarni ravni:

<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=NAVO59>.

KONTAKT

Nacionalni inštitut za javno zdravje: <http://www.nijz.si/sl>

E-mail: info@nijz.si

PROGRAM UVAJANJA VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU V VZGOJO IN IZOBRAŽEVANJE

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna

PRISTOP Izobraževanje, razvoj veščin, sprememba vedenja

KRAJ IZVAJANJA Šola

CILJNA POPULACIJA Otroci, mladostniki

CILJNA JAVNOST Otroci, mladostniki, pedagoški delavci

VSEBINA

Program vodi Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti v sodelovanju z Ministrstvom za izobraževanje, znanost in šport, Zavodom RS za šolstvo ter Nacionalnim inštitutom za javno zdravje. Namen programa je seznaniti otroke, učence, dijake in študente z osnovnimi pravili varnega dela in hkrati vzgojiteljem in učiteljem ponuditi različna orodja in pripomočke, s pomočjo katerih bodo lahko na zanimiv način mladim približali varnost in zdravje pri delu.

Serija Napo filmov o osnovah varnosti in zdravja pri delu (Napo je animiran junak in predstavlja delavca v katerikoli gospodarski dejavnosti). Napo animirane filme si lahko ogledate na spletni strani:

https://www.napofilm.net/sl/napos-films/films?view_mode=page_grid,

ali jih naročite (brezplačno) po e-pošti: gp.mddsz@gov.si.

Napo spletno orodje za učitelje, ki ga lahko uporabljajo kot pripomoček pri pripravi in izvedbi učnih ur. Na voljo so gradiva *Napovi najboljši varnostni znaki*, *Pazi na svoje telo z Napom* in *Napov lov na nevarnosti*, ki si jih lahko ogledate na spletni strani:

<https://www.napofilm.net/sl/using-napo/napo-for-teachers>.

Izobraževalne predstave za vrtce in osnovne šole o osnovah varnosti in zdravja pri delu: *Napo v kraljestvu nevarnih snovi*, *Napo, pazi na varnost, zdravje in kapo!* ter *Hrup je za ušesa strup*.

Brezplačni seminarji *Varnost in zdravje pri delu v vrtcih in osnovnih šolah*. Program seminarjev si lahko ogledate na spletni strani:

<http://www.osha.mddsz.gov.si/varnost-in-zdravje-pri-delu/informacije-po-dejavnostih/solstvo>.

Priročnik Varen začetek, ki je namenjen mladim delavcem, študentom in dijakom, pa tudi učencem višjih razredov osnovne šole. V priročniku so na kratko predstavljene osnove varnega dela: obveznosti delodajalca in pravice ter dolžnosti delavca v zvezi z varnostjo in zdravjem pri delu, pravilno ravnanje z rezili in ostrimi predmeti, vročimi tekočinami, kemičnimi snovmi, stroji, pravilna raba osebne varovalne opreme, prva pomoč in drugi koristni nasveti. Priročnik si lahko ogledate na spletni strani:

<http://www.osha.mddsz.gov.si/resources/files/pdf/varen-zacetek.pdf>.

Resolucija o nacionalnem programu varnosti in zdravja pri delu (Uradni list RS, št. 126/03):

<https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina?urlid=2003126&stevilka=5394I>.

KONTAKT

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti: <http://www.mddsz.gov.si/>

E-mail: gp.mddsz@gov.si

Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport: <http://www.mizs.gov.si/si/>

E-mail: gp.mizs@gov.si

Zavod RS za šolstvo: <http://www.zrss.si/>

E-mail: info@zrss.si

Nacionalni inštitut za javno zdravje: <http://www.nijz.si/sl>

E-mail: info@nijz.si

BODI ZVEZDA, NE MEČI PETARD

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna, lokalna

PRISTOP Izobraževanje, sprememba vedenja

KRAJ IZVAJANJA Osnovne šole, mediji

CILJNA POPULACIJA Otroci, mladostniki, splošna javnost

CILJNA JAVNOST Otroci, mladostniki, starši, pedagoški delavci, splošna javnost

VSEBINA

V okviru programa *Bodi zvezda, ne meči petard* policija izvaja preventivne aktivnosti z namenom preprečevanja negativnih posledic uporabe pirotehničnih izdelkov.

Najpomembnejši vzrok za nastanek poškodb je objestnost in nepremišljenost, predvsem mladoletnikov, ki uporabljajo prepovedane izdelke, kupljene na črnem trgu. Glavni cilj programa je zato osveščanje in seznanjanje učencev osnovnih šol z nevarnostmi in posledicami pri uporabi pirotehničnih izdelkov.

Vsako leto policijske uprave že oktobra pričnejo z medijsko kampanjo in preventivnimi akcijami v šolah; prek medijev (radio, TV, tiskani mediji) opozarjajo javnost na prepoved nakupa, posesti in uporabe pirotehničnih izdelkov kategorije 2 in 3, katerih glavni učinek je pok ter nevarnosti pri njihovi nepravilni uporabi; razdelijo plakate, pripravljene na Generalni policijski upravi, osnovnim šolam in predstavijo problematiko v posameznih oddelkih; vključujejo se v projekte občin in drugih organizacij, katerih aktivnosti so usmerjene v preprečevanje negativnih posledic uporabe pirotehničnih izdelkov. Poleg tega s prisotnostjo na terenu preprečujejo nedovoljeno in neustrezno uporabo pirotehničnih izdelkov, izvajajo poostren nadzor nad potencialnimi oskrbovalci črnega trga in represivne ukrepe.

Podrobnosti o programu si lahko ogledate na spletni strani:

<http://www.policija.si/index.php/o-policiji/448-bodi-zvezda-ne-mei-petard?lang>.

Zakon o eksplozivih in pirotehničnih izdelkih (Uradni list RS, št. 35/08 in 19/15):

<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO4983>.

KONTAKT

Policija: <http://www.policija.si>

E-mail: gp.policija@policija.si

Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport: <http://www.mizs.gov.si/>

E-mail: gp.mizs@gov.si

VAROVALNA OPREMA

TERMOSTAT ZA NASTAVITEV TEMPERATURE VODE

RAVEN IZVAJANJA	Nacionalna
PRISTOP	Izvajanje zakonodaje, standardov in nadzor Spreminjanje proizvodov in okolja
KRAJ IZVAJANJA	Bivalno okolje, vrtci, industrija, trgovina
CILJNA POPULACIJA	Otroci, mladostniki, odrasli
CILJNA JAVNOST	Starši, splošna javnost, načrtovalci bivalnega okolja, proizvajalci, trgovci
VSEBINA	<p>Opekline z vročimi tekočinami sodijo med najpogostejše vzroke za zdravljenje majhnih otrok v bolnišnici zaradi poškodb. Otrok se lahko opari s tekočo vodo iz armature v kopalni kadi ali na umivalniku. Oparine najbolj učinkovito preprečimo tako, da na mešalni vodovodni armaturi uporabljamo termostat za nastavitev temperature vode, ki ga nastavimo na največ 50 stopinj Celzija. Termostatski ventil neprekinjeno meša toplo in hladno vodo. Pri padcu tlaka ali temperature se nemudoma odzove in ustrezno prilagodi količini tople in hladne vode ter s tem ohranja želeno temperaturo vode na konstantni ravni. V vrtcih je obvezna vgradnja termostata in nastavitve temperature tople vode pri umivalnikih za otroke ter pri kadicah in prah za nego otrok, ki ne sme presegati 35 stopinj Celzija.</p> <p>Termostat za nastavitev temperature vode mora izpolnjevati minimalne varnostne zahteve v skladu s slovenskimi predpisi in standardi.</p> <p>Priporočila za varno uporabo termostata za nastavitev temperature vode si lahko preberete na spletni strani:</p> <p>Preprečevanje poškodb (otrok v starosti od 6 mesecev do 3 let): http://www.zdaj.net/sl/gradiva/priprava-na-porod-in-starsevstvo-nasveti-in-pogovori-o-dojencku-gradivo-za-strokovnjake/.</p> <p><i>Zakon o splošni varnosti proizvodov (ZSVP-1)</i> (Uradni list RS, št. 101/2003) določa, da se na trg lahko dajejo samo varni proizvodi: http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO3707.</p> <p><i>Zakon o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti</i> (Uradni list RS, št. 99/04 – uradno prečiščeno besedilo in 17/11): http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO1599.</p> <p><i>Pravilnik o normativih in minimalnih tehničnih pogojih za prostor in opremo vrtca</i> (Uradni list RS, št. 73/00, 75/05, 33/08, 126/08, 47/10, 47/13 in 74/16), 54. člen: http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV3140.</p> <p>SIST EN 1287:2000 <i>Sanitarne armature – Nizkotlačni termostatski mešani ventili – Splošne tehnične zahteve</i>: http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=ea6ea79a-dede-42e3-865d-0e97202dd4c0.</p>
KONTAKT	Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo, Direktorat za notranji trg: http://www.mgrt.gov.si/si/ E-mail: gp.mgrt@gov.si
	Tržni inšpektorat: http://www.ti.gov.si/si/ E-mail: gp.tirs@gov.si

OGRAJICA ZA ŠTEDILNIK, ZAŠČITNA MREŽA ZA PEČ IN KAMIN

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna

PRISTOP Izvajanje zakonodaje, standardov in nadzor
Spreminjanje proizvodov in okolja

KRAJ IZVAJANJA Bivalno okolje, industrija, trgovina

CILJNA POPULACIJA Predšolski otroci

CILJNA JAVNOST Starši, splošna javnost, proizvajalci, trgovci

VSEBINA

Opekline z vročimi tekočinami sodijo med najpogostejše vzroke za zdravljenje majhnih otrok v bolnišnici zaradi poškodb. Otroka zavarujemo pred opeklinami v kuhinji tako, da ga nikoli ne pustimo samega v kuhinji. Med kuhanjem vedno uporabljamo zadnje kuhalne plošče, ročaje posod pa obrnemo proti zadnjemu delu štedilnika. Še bolje je, če na štedilnik namestimo zaščitno *ograjico* tako, da otrok ne more zlitati nase vroče tekočine iz posod na štedilniku.

Otroci lahko dobijo težke opekline tudi ob stiku z vročo pečjo ali drugimi grelnimi telesi, zato pred kamin, **peč, in vroče radiatorje postavimo zaščitno mrežo.**

Ograjica za štedilnik, zaščitna mreža za peč in kamin morajo izpolnjevati minimalne varnostne zahteve v skladu s slovenskimi predpisi in standardi.

Priporočila za varno uporabo ograjice za štedilnik, zaščitne mreže za peč in kamin si lahko preberete na spletni strani:

Preprečevanje poškodb (otrok v starosti od 6 mesecev do 3 let):

<http://www.zdaj.net/sl/gradiva/priprava-na-porod-in-starsevstvo-nasveti-in-pogovori-o-dojencku-gradivo-za-strokovnjake/>.

Zakon o splošni varnosti proizvodov (ZSVP-1) (Uradni list RS, št. 101/2003) določa, da se na trg lahko dajejo samo varni proizvodi: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO3707>.

Zakon o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti (Uradni list RS, št. 99/04 – uradno prečiščeno besedilo in 17/11):

<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO1599>.

SIST EN 1930:2012 Izdelki za otroke – Varnostne pregrade – Varnostne zahteve in preskusne metode.

<http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=2817a615-067e-4b34-8505-80fbbf6ccda9>

KONTAKT

Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo, Direktorat za notranji trg: <http://www.mgrt.gov.si/si/>

E-mail: gp.mgrt@gov.si

Tržni inšpektorat: <http://www.ti.gov.si/si/>

E-mail: gp.tirs@gov.si

JAVLJALNIK ZA DIM

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna

PRISTOP Izvajanje zakonodaje, standardov in nadzor
Spreminjanje proizvodov in okolja

KRAJ IZVAJANJA Zasebni in javni objekti, industrija, trgovina

CILJNA POPULACIJA Otroci, mladostniki, odrasli

CILJNA JAVNOST Splošna javnost, starši, načrtovalci bivalnega okolja, proizvajalci, trgovci

VSEBINA

Avtomatski sistemi za odkrivanje in javljanje požarov so sistemi, ki so nepogrešljivi in predpogoj za kvalitetno varovanje objektov pred požari. Cilj vseh sistemov za odkrivanje in javljanje požarov je, da se požar odkrije v njegovi najbolj zgodnji fazi, ko je materialna škoda še relativno majhna in ko še niso ogrožena človeška življenja.

Javljalnik za dim oz. sistem za odkrivanje in javljanje požara ter alarmiranje je obvezna oprema v točno določenih, na podlagi zakonodaje in študije o požarni ogroženosti, opredeljenih objektih. Uporabo naprave za odkrivanje in javljanje požara, katera se sproži ob dimu, plamenu ali toploti, kot tudi javljalnika za ogljikov dioksid, se priporoča v vseh bivalnih objektih, tudi zasebnih. Javljalnik za ogljikov monoksid pa je od 1. 1. 2017 obvezen v prostorih s kurilnimi napravami v zasebnih in javnih objektih. Vsi javljalniki morajo izpolnjevati minimalne varnostne zahteve v skladu s slovenskimi predpisi in standardi.

Priporočila za izbiro in varno uporabo javljalnika za dim si lahko preberete na spletni strani:

Preprečevanje poškodb (otrok od rojstva do starosti 6 mesecev, od 6 mesecev do 3 let), *Otroška oprema: izbira in varna uporaba:*

<http://www.zdaj.net/sl/gradiva/priprava-na-porod-in-starsevstvo-nasveti-in-pogovori-o-dojencku-gradivo-za-strokovnjake/>.

Zakon o varstvu pred požarom (Uradni list RS, št. 3/07 – uradno prečiščeno besedilo, 9/11 in 83/12):
<http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO302>.

Pravilnik o požarni varnosti v stavbah (Uradni list RS, št. 31/04, 10/05, 83/05, 14/07 in 12/13):
<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV5628>.

Pravilnik o zasnovi in študiji požarne varnosti (Uradni list RS, št. 12/13 in 49/13):
<http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV11385>.

Pravilnik o spremembi Pravilnika o zasnovi in študiji požarne varnosti (Uradni list RS, št. 49/13):
<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV11654>.

Pravilnik o pregledovanju in preizkušanju vgrajenih sistemov aktivne požarne zaščite:
<http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?sop=2007-01-2468>.

Tehnična smernica TSG - 1 - 001:2010 *Požarna varnost v stavbah:*
<http://www.szpv.si/assets/attachments/18/TSG-2010.pdf?1350217754>.

Zakon o splošni varnosti proizvodov (ZSVP-1) (Uradni list RS, št. 101/2003) določa, da se na trg lahko dajejo samo varni proizvodi: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO3707>.

Zakon o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti (Uradni list RS, št. 99/04 – uradno prečiščeno besedilo in 17/11):
<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO1599>.

SIST EN 54-2:1997 *Sistemi za odkrivanje in javljanje požara:*
<http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=6cacb1d2-6c1f-4f3d-b5d6-59e76d5c4a30>.

SIST EN 50291-1:2010 *Električne naprave za odkrivanje ogljikovega monoksida v gospodinjstvih – 1. del: Preskusne metode in zahtevane lastnosti:*

<http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=8b567553-b5cd-42c9-a33a-31a7d222e7c4>.

SIST EN 50291-1:2010/A1:2012 *Električne naprave za odkrivanje ogljikovega monoksida v gospodinjstvih – 1. del: Preskusne metode in zahtevane lastnosti:*

<http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=7e2c9349-f3e1-4255-8b8d-f4713a50ab1b>.

SIST EN 50194-1:2009 *Električne naprave za zaznavanje vnetljivega plina v gospodinjstvih – 1. del: Preskusne metode in zahtevane lastnosti:*

<http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=00705e91-7acf-41c2-92d5-957a5f388fa8>.

KONTAKT

Ministrstvo za obrambo, Uprava RS za zaščito in reševanje: <http://www.sos112.si/slo/>

E-mail: urszr@urszr.si

Inšpektorat RS za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami:

http://www.mo.gov.si/si/o_ministrstvu/organizacija/inspektorat_rs_za_varstvo_pred_naravnimi_in_drugi_mi_nesrecami/

E-mail: irsvndn@mors.si

Ministrstvo za okolje in prostor: <http://www.mop.gov.si/>

E-mail: gp.mop@gov.si

Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo, Direktorat za notranji trg: <http://www.mgrt.gov.si/si/>

E-mail: gp.mgrt@gov.si

Tržni inšpektorat: <http://www.ti.gov.si/si/>

E-mail: gp.tirs@gov.si

VARNOST PROIZVODOV

PIROTEHNIČNA SREDSTVA

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna

PRISTOP Izvajanje zakonodaje in nadzor
Spreminjanje proizvodov

KRAJ IZVAJANJA Industrija, trgovina

CILJNA POPULACIJA Otroci, mladostniki, odrasli

CILJNA JAVNOST Starši, splošna javnost, proizvajalci, trgovci

VSEBINA

Pirotehnični izdelek je vsak izdelek, ki vsebuje eksplozivne, pirotehnične snovi ali eksplozivne mešanice snovi, ki proizvajajo toploto, svetlobo, zvok, plin ali dim ali kombinacijo takih učinkov, ki so posledica eksotermnih kemičnih reakcij. Njihova nepravilna uporaba je lahko zelo nevarna.

Ognjemetni izdelki (pirotehnični izdelki za zabavo) se delijo v kategorije:

- kategorija 1 (tipični izdelki so bengalske vžigalice, pokajoči vložki za cigarete, pasje bombice, vžigalice s pokom itd.);
- kategorija 2 (tipični izdelki so rimske svečke, majhna ognjemetna kolesa, bengalične bakle, baterije in kombinacije, rakete itd.);
- kategorija 3 (tipični izdelki so rimske svečke, ognjemetna kolesa, bengalične bakle, baterije in kombinacije itd.);
- kategorija 4 (za poklicno uporabo).

Prodaja pirotehničnih izdelkov je zakonsko omejena za fizične osebe, ki so mlajše od 14 let za kategorijo 1, mlajše od 16 let za kategorijo 2 in mlajše od 18 let za kategorijo 3. Prodaja in uporaba pirotehničnih izdelkov sta dovoljeni vse leto, razen izdelkov, katerih glavni učinek je pok. Prodaja letih je dovoljena od 19. do 31. decembra, njihova uporaba pa je dovoljena samo v času od 26. decembra do vključno 1. januarja.

Vsak pirotehnični izdelek mora biti označen v slovenskem jeziku in mora imeti navodila za varno uporabo.

Vsebine o eksplozivih in pirotehniko si lahko preberete na spletni strani:

http://www.mnz.gov.si/si/mnz_zasvas/civilno_oroze_in_eksplozivi/eksplozivi_in_pirotehnika/.

Zakon o eksplozivih in pirotehničnih izdelkih (Uradni list RS, št. 35/08 in 19/15):

<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO4983>.

Zakon o splošni varnosti proizvodov (ZSVP-1) (Uradni list RS, št. 101/2003) določa, da se na trg lahko dajejo samo varni proizvodi. <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO3707>.

Zakon o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti (Uradni list RS, št. 99/04 – uradno prečiščeno besedilo in 17/11):

<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO1599>.

SIST EN 15947-1:2016 *Pirotehnični izdelki – Ognjemetni izdelki, kategorije 1, 2 in 3 – 1. del: Izrazje:*

<http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=c3b15046-022e-4824-9bc5-811cdaa71f29>.

SIST EN 15947-2:2016 *Pirotehnični izdelki – Ognjemetni izdelki, kategorije 1, 2 in 3 – 2. del: Kategorije in vrste ognjemetnih izdelkov:*

<http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=0ebda2eb-49c4-49d2-ae6c-252644a89581>.

SIST EN 15947-3:2016 *Pirotehnični izdelki – Ognjemetni izdelki, kategorije 1, 2 in 3 – 3. del: Minimalne zahteve za označevanje:*

<http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=dcfe56dd-da69-4c30-8040-9d7b2847000b>.

SIST EN 15947-4:2016 *Pirotehnični izdelki – Ognjemetni izdelki, kategorije 1, 2 in 3 – 4. del: Preskusne metode:*

<http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=0dd899cd-320b-4e62-9bb0-d1f9d1d12d6c>.

SIST EN 15947-5:2016 *Pirotehnični izdelki – Ognjemetni izdelki, kategorije 1, 2 in 3 – 5. del: Zahteve za izdelavo in delovanje:*

<http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=badd903a-e57d-4074-9ec5-3055c12a7003>.

SIST EN 16265:2016 *Pirotehnični izdelki – Drugi pirotehnični izdelki – Vžigalne naprave:*

<http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=36ed3967-d244-4e9e-8362-e3f71a8e7bfc>.

SIST EN 16263-1:2015 *Pirotehnični izdelki – Drugi pirotehnični izdelki – 1. del: Terminologija:*

<http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=ae3e4f98-922d-458c-a3f7-1aab73e7169>.

SIST EN 16263-2:2015 *Pirotehnični izdelki – Drugi pirotehnični izdelki – 2. del: Zahteve:*

<http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=b0742f1a-c4cb-4724-a7ba-a7cf9387733d>.

SIST EN 16263-3:2015 *Pirotehnični izdelki – Drugi pirotehnični izdelki – 3. del: Razredi in tipi:*

<http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=e3d1eb86-0e4d-4faf-9fdb-b8004e0a326e>.

SIST EN 16263-4:2015 *Pirotehnični izdelki – Drugi pirotehnični izdelki – 4. del: Preskusne metode:*

<http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=6f0fa65b-53cc-4c26-9277-4b92562f18f1>.

SIST EN 16263-5:2015 *Pirotehnični izdelki – Drugi pirotehnični izdelki – 5. del: Minimalne zahteve za označevanje in navodila za uporabo:*

<http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=9dbd35fa-d89e-4e59-8303-0ce7f86d3161>.

KONTAKT

Policija: <http://www.policija.si>

E-mail: gp.policija@policija.si

Inšpektorat RS za notranje zadeve: <http://www.mnz.gov.si/si/>

E-mail: inz.mnz@gov.si

Finančna uprava Republike Slovenije, Carina: <http://www.fu.gov.si/>

E-mail: gfu.fu@gov.si

Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo, Direktorat za notranji trg: <http://www.mgrt.gov.si/si/>

E-mail: gp.mgrt@gov.si

Tržni inšpektorat: <http://www.ti.gov.si/si/>

E-mail: gp.tirs@gov.si

OTROKOM MANJ NEVARNI VŽIGALNIKI

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna

PRISTOP Izvajanje zakonodaje, standardov in nadzor
Spreminjanje proizvodov

KRAJ IZVAJANJA Industrija, trgovina

CILJNA POPULACIJA Otroci

CILJNA JAVNOST Splošna javnost, proizvajalci, trgovci

VSEBINA

Vžigalniki so vir plamena in toplote. Sami po sebi so nevarni proizvodi (vsebujejo vnetljivo tekočino), ker predstavljajo resno nevarnost za nastanek požara in poškodb, posebej kadar jih napačno uporabijo otroci. Otrokom nevarni vžigalniki so t.i. »neobičajni/fantazijski vžigalniki«, katerih značilnosti so oddajanje zvoka ali animacije, utripajoče luči, gibljiv predmet ali druge zabavne funkcije. Njihova oblika je običajno privlačna, so npr. v obliki igrače, hrane ali dela človeškega telesa.

Da bi zagotovila enotno raven zaščite otrok na celotnem notranjem trgu EU, je Evropska komisija leta 2006 sprejela uredbo o zahtevi, da države članice sprejmejo ukrepe, da se dajo na trg samo vžigalniki, ki so varni za otroke, in ukrepe za prepoved dajanja neobičajnih vžigalnikov na trg.

Vžigalniki morajo izpolnjevati minimalne varnostne zahteve v skladu s slovenskimi predpisi in standardi.

Pravila varne uporabe vžigalnikov za potrošnika, primere neobičajnih vžigalnikov idr. si lahko preberete na spletni strani:

http://www.mgrt.gov.si/si/delovna_podrocja/notranji_trg/sekto_r_za_proizvode_in_blagovne_rezerve/direktiva_o_splosni_varnosti_proizvodov/vzIGNALNIKI/.

Uredba o izvajanju Odločbe Komisije o zahtevi, da države članice sprejmejo ukrepe za zagotovitev, da se dajo na trg samo vžigalniki, ki so varni za otroke, in za prepoved dajanja neobičajnih vžigalnikov na trg (Uradni list RS, št. 98/06, 56/07, 57/08, 36/09, 37/10, 34/11, 35/12, 40/13, 33/14 in 35/1):

<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=URED4265>.

Zakon o splošni varnosti proizvodov (ZSVP-1) (Uradni list RS, št. 101/2003) določa, da se na trg lahko dajejo samo varni proizvodi: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO3707>.

Zakon o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti (Uradni list RS, št. 99/04 – uradno prečiščeno besedilo in 17/11):

<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO1599>.

SIST EN 13869:2016 *Vžigalniki – Vžigalniki, varni za otroke – Varnostne zahteve in preskusne metode:* <http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=9b741b82-440f-4fd6-b242-00bf31d0a7d>.

oSIST prEN ISO 9994:2015 *Vžigalniki – Varnostna specifikacija (ISO/DIS 9994:2015) (varnostne zahteve, ki se nanašajo na višino plamena, odpornost na visoke temperature, čas ugasnitve plamena, maksimalno polnjenje itd.):*

<http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=c39dd786-d8b9-42e7-a0f5-b3142e535e91>.

KONTAKT

Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo, Direktorat za notranji trg: <http://www.mgrt.gov.si/si/>

E-mail: gp.mgrt@gov.si

Tržni inšpektorat: <http://www.ti.gov.si/si/>

E-mail: gp.tirs@gov.si

CIGARETE, KI SO MANJ NEVARNE ZA VŽIG

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna

PRISTOP Izvajanje zakonodaje, standardov in nadzor
Spreminjanje proizvodov

KRAJ IZVAJANJA Industrija, trgovina

CILJNA POPULACIJA Otroci, mladostniki, odrasli

CILJNA JAVNOST Splošna javnost, proizvajalci, trgovci

VSEBINA

V vseh državah članicah se po letu 2011 ocenjuje požarno varnost cigaret z upoštevanjem dveh standardov (SIST EN 16156:2011 ter SIST EN ISO 12863:2010), vključno na ravni prodaje cigaret potrošnikom. Navedena mednarodna standarda določata zahtevo za požarno varnost za cigarete oz. zagotavljata standardno ocenjevanje sposobnosti cigarete, da ugasne ali da ustvari zadostno toploto, da gori še naprej in tako morebiti povzroči vžig posteljne opreme (vzmetnice in posteljnine) ali oblažjenega pohištva. Standarda se nanašata na industrijsko izdelane cigarete, medtem ko cigarete, ki si jih kadilci zvijajo sami, ne sodijo v področje standardov.

Zakon o splošni varnosti proizvodov (ZSVP-1) (Uradni list RS, št. 101/2003) določa, da se na trg lahko dajejo samo varni proizvodi: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO3707>.

Zakon o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti (Uradni list RS, št. 99/04 – uradno prečiščeno besedilo in 17/11): <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO1599>.

SIST EN 16156:2011 *Cigarete – Ocenjevanje nagnjenosti k vžigu – Varnostne zahteve:*
<http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=c3baf704-1a3f-45be-8f89-6b15b03f0a11>.

SIST EN ISO 12863:2010/AC:2014 *Standardna preskusna metoda za ocenjevanje nagnjenosti k vžigu cigaret (ISO 12863:2010 / Cor 1:2011):*
<http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=b44ee0b5-2234-4cc9-a623-76e1b1c21457>.

KONTAKT

Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo, Direktorat za notranji trg: <http://www.mgrt.gov.si/si/>
E-mail: gp.mgrt@gov.si

Tržni inšpektorat: <http://www.ti.gov.si/si/>

E-mail: gp.tirs@gov.si

SISTEM RAPEX

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna

PRISTOP Informiranje
Spremljanje podatkov

KRAJ IZVAJANJA

CILJNA POPULACIJA Splošna javnost, potrošniki

CILJNA JAVNOST Splošna javnost, potrošniki, proizvajalci, trgovci

VSEBINA

RAPEX (Rapid Alert System for Non-food Consumer Products) je vseevropski sistem za hitro izmenjavo informacij o proizvodih, za katere je bilo ugotovljeno, da bi pri uporabi v skladu s svojim namenom lahko predstavljali resno nevarnost za potrošnike v skladu s predpisi o splošni varnosti proizvodov. Več informacij o sistemu si lahko ogledate na spletni strani:

http://www.ti.gov.si/si/delovna_podrocja/varnost_proizvodov/rapex/.

Podatki o vrsti proizvoda, nevarnosti, povezani z njegovo uporabo in sprejetih ukrepih, ki so na voljo organom držav članic ali Evropski komisiji, so praviloma dosegljivi javnosti. Evropska komisija pri tem sodeluje s strokovnjaki, ki preverjajo varnost, pa tudi s proizvajalci, uvozniki, trgovci in nacionalnimi nadzornimi organi držav članic. Seznam nevarnih proizvodov si lahko ogledate na spletnih straneh varstva potrošnikov EU:

<http://ec.europa.eu/consumers/safety/rapex/alerts/main/index.cfm?event=main.listNotifications>.

Tržni inšpektorat RS je nacionalna RAPEX kontaktna točka za sprejem in posredovanje tovrstnih informacij. Posledica objave v tem sistemu je največkrat odpoklic in umik nevarnega izdelka s trga. V kolikor posedujete ali ste v prodajalni, pri znancih oziroma kje drugje opazili enega izmed proizvodov, ki je bil priglašen v sistem RAPEX in je objavljen na zgoraj navedenih spletnih straneh, to sporočite na naslov tirs.info@gov.si.

Uredba 765/2008 Evropskega parlamenta in Sveta o načinu mednarodne izmenjave informacij o ukrepih in dejanjih, ki omejujejo trgovanje s proizvodi (Uradni list EU L 218/30):

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:218:0030:0047:sl:PDF>.

Zakon o splošni varnosti proizvodov (ZSVP-1) (Uradni list RS, št. 101/2003) določa, da se na trg lahko dajejo samo varni proizvodi: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO3707>.

KONTAKT

Tržni inšpektorat RS: <http://www.ti.gov.si/si/>

E-mail: gp.tirs@gov.si

ZVEZA POTROŠNIKOV SLOVENIJE

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna

PRISTOP Informiranje

KRAJ IZVAJANJA

CILJNA POPULACIJA Splošna javnost, potrošniki

CILJNA JAVNOST Splošna javnost, potrošniki

VSEBINA

Zveza potrošnikov Slovenije je neodvisna, neprofitna in mednarodno priznana nevladna organizacija, ki že od leta 1990 dalje varuje in zastopa izključno interese potrošnikov. Njihovo poslanstvo so informirani in osveščeni potrošniki, ki poznajo in uveljavljajo svoje pravice ter na drugi strani potrošnikom naklonjena družba, ki spoštuje in varuje pravice potrošnikov.

V sodelovanju z neodvisnimi strokovnjaki in akreditiranimi laboratoriji preverjajo kakovost izdelkov in storitev, članom svetujejo pri pomembnih potrošniških vprašanjih, nudijo pa tudi strokovno pravno pomoč. Na spletni strani objavljajo informacije o aktualnih potrošniških temah, primerjalnike izdelkov in storitev, rezultate testiranj, informacije o odpoklicih ... Nekaj zanimivih in koristnih video vsebin o otroškem sedežu, varnih igračah, reklamaciji blaga ... si lahko ogledate na spletni strani:

<https://www.youtube.com/user/ZPSslo>.

Redno izhaja tudi **revija ZPStest**, ki je neodvisni vir v tržnem gospodarstvu in zagotavlja praktične informacije za sodobnega potrošnika:

<https://www.zps.si/index.php/revija-vip-top>.

Zakon o varstvu potrošnikov (Uradni list RS, št. 98/04 – uradno prečiščeno besedilo, 114/06 – ZUE, 126/07, 86/09, 78/11, 38/14 in 19/15):

<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO513>.

KONTAKT

Zveza potrošnikov Slovenije: www.zps.si

E-mail: zps@zps.si

E-mail uredništva spletne strani: web@zps.si

E-mail primerjalno testiranje: zpstest@zps.si

VARNOST BIVALNEGA OKOLJA

VARNOST V VRTCU

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna

PRISTOP Izvajanje zakonodaje in nadzor
Spreminjanje okolja

KRAJ IZVAJANJA Vrtci

CILJNA POPULACIJA Predšolski otroci

CILJNA JAVNOST Starši, načrtovalci bivalnega okolja, arhitekti, gradbeniki, lokalne skupnosti (občine)

VSEBINA

Temeljne naloge vrtcev so pomoč staršem pri celoviti skrbi za otroke, izboljšanje kakovosti življenja družin in otrok ter ustvarjanje pogojev za razvoj otrokovih telesnih in duševnih sposobnosti. V Sloveniji imamo kakovostne vrtce, ki otrokom nudijo možnosti za vsestranski razvoj. K temu pripomore izvajanje kakovostnih dejavnosti in organizacija dela z opremo, igrali, delovnimi pripomočki in drugimi orodji.

Občina je dolžna načrtovati in opredeliti tudi ustrezne površine za dejavnost predšolske vzgoje, pri čemer morajo biti prostori, namenjeni igri, ustrezno prilagojeni potrebam otrok kot tudi varnostnim zahtevam.

Poleg ostalih varnostnih zahtev, temperatura tople vode pri umivalnikih za otroke ter pri kadicah in prhah za nego otrok ne sme presegati 35 stopinj Celzija, v vsaki umivalnici mora biti vsaj ena pipa s hladno vodo.

Nadzor nad izvajanjem varnostnih zahtev izvajata šolski in zdravstveni inšpektorat.

Zakon o vrtcih: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO447>.

Pravilnik o normativih in minimalnih tehničnih pogojih za prostor in opremo vrtca (Uradni list RS, št. 73/00, 75/05, 33/08, 126/08, 47/10, 47/13 in 74/16):

<http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV3140>.

KONTAKT

Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport: <http://www.mizs.gov.si/si/>

E-mail: gp.mizs@gov.si

Inšpektorat Republike Slovenije za šolstvo in šport: <http://www.iss.gov.si/>

E-mail: inspektorat-solstvo.mss@gov.si

Zdravstveni inšpektorat: <http://www.zi.gov.si/>

E-mail: gp.zirs@gov.si

Skupnost občin Slovenije: <https://skupnostobcin.si>

E-mail: info@skupnostobcin.si

PRVA POMOČ

TEČAJI PRVE POMOČI

RAVEN IZVAJANJA Lokalna

PRISTOP Izobraževanje, razvoj veščin, sprememba vedenja

KRAJ IZVAJANJA Območne enote Rdečega križa Slovenije

CILJNA POPULACIJA Otroci, mladostniki, odrasli

CILJNA JAVNOST Mladostniki, starši, splošna javnost

VSEBINA

Iz analize vzrokov nastanka poškodb in možnosti za ukrepanje izhaja, da je treba hkrati uporabiti več strategij, če želimo izboljšati preživetje in zmanjšati posledice zaradi poškodb, pri čemer je prva pomoč tudi ena od strategij. Poznavanje nudenja prve pomoči je v vsakdanjem življenju izredno pomembno, saj le tako lahko na kraju dogodka izvedemo nekatere pomembnejše ukrepe še pred prihodom nujne medicinske pomoči in sočloveku s tem morda celo rešimo življenje.

Vpišite se v tečaj prve pomoči, kjer se boste naučili pravih tehnik, s katerimi lahko rešite življenje svojemu otroku ali drugemu bližnjemu. Poučevanje laikov iz prve pomoči je eno temeljnih poslanstev Rdečega križa Slovenije, izvajajo pa ga območna združenja Rdečega križa, ki so razporejena po posameznih občinah v Sloveniji.

Priročnike Rdečega križa o prvi pomoči si lahko ogledate na spletni strani: <http://www.rks.si/sl/Knjige/>.

Zakon o Rdečem križu Slovenije (Uradni list RS, št. 7/93 in 79/10):
<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO250>.

KONTAKT

Rdeči križ Slovenije: <http://www.rks.si/>

E-mail: rdecikriz@rks.si

Območna združenja Rdečega križa: http://www.rks.si/sl/Lokacije_RKS/

PRIPOROČILA ZA UKREPANJE V VRTCU OB NUJNIH STANJIH

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna

PRISTOP Izobraževanje, razvoj veščin, sprememba vedenja
Spreminjanje okolja

KRAJ IZVAJANJA Vrtci

CILJNA POPULACIJA Predšolski otroci

CILJNA JAVNOST Pedagoški delavci, zaposleni v vrtcu, pediatri, starši

VSEBINA

Ob sodelovanju Ministrstva za šolstvo in šport, Ministrstva za zdravje in Inštituta za varovanje zdravja so bila leta 2011 (dopolnjena izdaja 2012) izdelana *Priporočila za ukrepanje v vrtcu ob nujnih stanjih in nenadno nastalih bolezenskih znakih* ter posredovana v uporabo vsem slovenskim vrtcem. Dokument je prinesel v vrtce enoten algoritem ravnanja ob življenje ogrožajočih in drugih nenadno nastalih bolezenskih stanjih, ki zahtevajo ukrepanje in/ali zdravniško pomoč. V njem so opredeljena načela, kako je treba pravilno ukrepati, in navedeni pogoji za nemoteno ukrepanje, npr. priprava potrebnih seznamov imen in telefonskih števil, podatkov o zdravstvenih posebnostih otrok, usposobljenost osebja za nudenje prve pomoči, zagotavljanje opreme za prvo pomoč ...

Priporočila za vrtce si lahko ogledate na spletni strani:

http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/podrocje/vrtci/pdf/Priporocila_ukrepanje_nujna_stanja_18_6_12.pdf.

KONTAKT

Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport: <http://www.mizs.gov.si/>

E-mail: gp.mizs@gov.si

ŠPORT IN REKREACIJA

STRATEGIJE, AKCIJSKI NAČRTI, SPREMLJANJE PODATKOV

NACIONALNI PROGRAM ŠPORTA V RS 2014–2023

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna

PRISTOP Izvajanje zakonodaje in nadzor

KRAJ IZVAJANJA Ministrstva, inštitucije

CILJNA POPULACIJA Otroci, mladostniki

CILJNA JAVNOST Vladni resorji, drugi deležniki

VSEBINA

Z nacionalnim programom športa 2014–2023 država soustvarja pogoje za razvoj športa in prispeva k zmanjšanju neenakosti v dostopnosti do športne vadbe. Program posveča posebno pozornost varni in strokovno vodeni športni vzgoji ter usposabljanju izvajalcev/strokovnih kadrov v športu. Načrtuje ukrepe za izgradnjo kakovostnih športnih objektov in površin, njihovo vzdrževanje ter ukrepe za preprečevanje poškodb športnikov.

Vsem otrokom in mladim zagotavlja najmanj 180 minut kakovostnega pouka športne vzgoje tedensko, vključno z brezplačnim učenjem plavanja in opravljanjem kolesarskega izpita ter ustvarja pogoje za kakovostno zunajšolsko športno udejstvovanje. Predvidene športne dejavnosti bodo otrokom in mladim omogočile izboljšanje gibalnih sposobnosti in zmogljivosti, kar zagotavlja večjo varnost pri športu in zmanjšanje števila športnih poškodb, učenje plavanja pa zmanjšuje tveganje za utopitve.

Športna rekreacija je smiselno nadaljevanje obvezne in prostočasne športne vzgoje, obštudijskih športnih dejavnosti in programov tekmovalnega športa. Predstavlja dejavno, koristno in prijetno izpopolnjevanje dnevnega, tedenskega in letnega prostega časa.

Izvajanje nacionalnega programa se določi z letnim programom, ki ga sprejme vlada in letnimi programi, ki jih sprejmejo lokalne skupnosti.

Nacionalni program športa v RS 2014–2023 si lahko ogledate na spletni strani:

http://www.zdus-veza.si/docs/KOMISIJA%20ZA%20%C5%A0PORT,%20REKR/NACIONALNI_PROGRAM_SPORTA_V_RS_2014-2023.pdf.

Zakon o športu (Uradni list RS, št. 22/98, 97/01 – ZSDP in 15/03 – ZOPA):

<http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO515>.

KONTAKT

Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport: <http://www.mizs.gov.si/>

E-mail: gp.mizs@gov.si

Inšpektorat RS za šolstvo in šport: <http://www.iss.gov.si/>

E-mail: inspektorat-solstvo.mss@gov.si

STRATEGIJA IN AKCIJSKI NAČRT ZA ZDRAVJE OTROK IN MLADOSTNIKOV V POVEZAVI Z OKOLJEM 2012–2020

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna

PRISTOP Izvajanje zakonodaje in nadzor

KRAJ IZVAJANJA Ministrstva, inštitucije

CILJNA POPULACIJA Otroci, mladostniki

CILJNA JAVNOST Vladni resorji, drugi deležniki

VSEBINA

Leta 2010 je bila na 5. ministrski konferenci sprejeta *Parmska deklaracija o okolju in zdravju otrok* v evropski regiji, ki je določila glavne prednostne cilje, katerim naj bi države sledile. Na tej podlagi je Vlada Republike Slovenije sprejela *Strategijo za zdravje otrok in mladostnikov v povezavi z okoljem 2012–2020*. Za izvajanje strategije je bil izdelan akcijski načrt, ki opredeljuje konkretne naloge resorjev in deležnikov do leta 2020, pristojni resorji pa bodo zagotovili potrebna sredstva. V akcijskem načrtu je med prednostnimi cilji tudi reševanje problema poškodb otrok in mladostnikov z osveščanjem, zagotavljanjem varnega okolja, upoštevanjem potreb otrok pri načrtovanju in oblikovanju ustanov, stanovanj, načrtih mobilnosti in prometne infrastrukture ter spodbujanjem varnosti izdelkov. Med drugim so posebej izpostavljene aktivnosti na področju preprečevanja utopitev, zagotavljanja varnosti igral in igrišč ter izgradnja mreže varnih peš in kolesarskih poti, ki so hkrati tudi šolske poti.

Strategijo si lahko ogledate na spletni strani:

http://www.mz.gov.si/uploads/media/strategija_zdravje_otrok_040212.pdf.

Akcijski načrt:

http://www.mz.gov.si/fileadmin/mz.gov.si/pageuploads/javno_zdravje_2015/okolje_in_otroci/_akcijski_nacrt_strategija_okolje_in_otroci_090715_.pdf.

KONTAKT Ministrstvo za zdravje: <http://www.mz.gov.si/si/>

E-mail: gp.mz@gov.si

PROGRAM ZA OTROKE IN MLADINO 2006–2016 – POSODOBITEV ZA OBDOBJE 2013–2016

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna

PRISTOP Izvajanje zakonodaje in nadzor

KRAJ IZVAJANJA Ministrstva, inštitucije

CILJNA POPULACIJA Otroci, mladostniki

CILJNA JAVNOST Vladni resorji, drugi deležniki

VSEBINA

Leta 2006 je vlada sprejela *Program za otroke in mladino v RS 2006–2016*, leta 2013 pa *Posodobitev programa za otroke in mladino 2006–2016 za obdobje 2013–2016*, ki postavlja okvir za usklajeno medsektorsko in interdisciplinarno sodelovanje (M. za delo, družino in socialne zadeve, M. za zdravje, M. za notranje zadeve, M. za okolje in prostor, M. za šolstvo in šport, M. za kulturo). Med prioritetskimi področji predvideva tudi preprečevanje poškodb in zastrupitev, glavni cilj pa je spodbujanje izvajanja z dokazi podprtih preventivnih aktivnosti in ukrepov za preprečevanje poškodb in promocijo varnosti ter zmanjševanje neenakosti zaradi poškodb. Za izvajanje programa so bili sprejeti dvoletni akcijski načrti.

Posodobitev programa za otroke in mladino 2006–2016 za obdobje 2013–2016 si lahko ogledate na spletni strani: http://www.mddsz.gov.si/nc/si/medijsko_sredisce/novica/article/1966/7253/.

KONTAKT

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti: <http://www.mddsz.gov.si/>

E-mail: gp.mddsz@gov.si

STATISTIČNI PODATKI O NEZGODAH NA SMUČIŠČU

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna

PRISTOP Informiranje
Spremljanje podatkov

KRAJ IZVAJANJA Smučišča, Inšpektorat RS za notranje zadeve

CILJNA POPULACIJA Splošna javnost

CILJNA JAVNOST Splošna javnost, strokovna javnost, nadzorniki in upravitelji smučišč, vladni resorji, drugi deležniki

VSEBINA

V Sloveniji podatke o nezgodah na smučišču spremlja Inšpektorat RS za notranje zadeve. Pri nezgodah, kjer je nastala materialna škoda ali lahka telesna poškodba, mora nadzornik izpolniti zapisnik na predpisanem obrazcu. Zapisnik o ogledu nesreče na smučišču, ki ga izdela nadzornik, shrani upravljavec smučišča. Izvod zapisnika najpozneje v osmih dneh pošlje inšpektoratu, pristojnemu za notranje zadeve, ali pa podatke vnese neposredno v spletni program inšpektorata, pristojnega za notranje zadeve in potrdi vnos z varnim elektronskim podpisom.

Evidenco nezgod na slovenskih smučiščih v zimskih sezonah od 2013/2014 do 2015/2016 si lahko ogledate na spletni strani:

http://www.mnz.gov.si/si/varnost_in_nadzor/inspektorat_rs_za_notranje_zadeve/pomembna_pojasnila_in_odgovori_organov/.

Zakon o varnosti na smučiščih (Uradni list RS, št. 3/06 – uradno prečiščeno besedilo, 17/08, 52/08 – popr. in 44/16 – ZVSmuč-1): <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO3426>.

KONTAKT

Inšpektorat RS za notranje zadeve: <http://www.mnz.gov.si/>

E-mail: inz.mnz@gov.si

Ministrstvo za notranje zadeve: <http://www.mmnz.gov.si/>

E-mail: gp.mnz@gov.si

ZDRAVSTVENI STATISTIČNI PODATKI

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna

PRISTOP Informiranje
Spremljanje podatkov

KRAJ IZVAJANJA Zdravstvene ustanove, Nacionalni inštitut za javno zdravje

CILJNA POPULACIJA Splošna javnost

CILJNA JAVNOST Splošna javnost, strokovna javnost, vladni resorji, drugi deležniki

VSEBINA

V Sloveniji podatke o poškodbah in zastrupitvah spremlja Nacionalni inštitut za javno zdravje v več zdravstvenih statističnih sistemih, in sicer registrsko v *Bazi umrlih*, v *sistemu spremljanja bolnišničnih obravnav (SBO)*, *zunajbolnišnični zdravstveni statistiki (ZUBSTAT)* in drugih. Poleg tega se specifični podatki o okoliščinah nastanka poškodb spremljajo v bazi urgentnih obravnav zaradi poškodb in zastrupitev na vzorcu slovenskih bolnišnic *Injury Data Base (IDB)*, načrtuje pa se tudi zagon prenovljenega *sistema spremljanja zunajbolnišničnih obravnav (SZBO)* z zajemom podatkov o poškodbah in zastrupitvah v urgentnih ambulantah v vseh slovenskih bolnišnicah skladno z evropsko metodologijo.

Nacionalno spremljanje podatkov omogoča izračun nekaterih kazalnikov zdravstvenega stanja, kot je incidenca poškodb in zastrupitev v prometu, doma, v šoli in pri delu, med športnimi in prostočasnimi aktivnostmi ter analizo informacij o kraju in aktivnosti v času nastanka poškodbe/zastrupitve, predmetih, ki so povzročili nezgodo oziroma poškodbo, predvsem za potrebe načrtovanja in razvoja programov in ukrepov za preprečevanje poškodb in zastrupitev ter promocijo varnosti.

Več informacij o podatkovnih zbirkah in raziskavah ter dostopu do podatkov si lahko ogledate na spletni strani: <http://www.nijz.si/sl/podatki>.

Zakon o zbirkah podatkov s področja zdravstvenega varstva (Uradni list RS, št. 65/00 in 47/15):
<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO1419>.

KONTAKT

Nacionalni inštitut za javno zdravje: <http://www.nijz.si/sl>

E-mail: info@nijz.si

PROGRAMI PROMOCIJE VARNOSTI

PROGRAM NIJZ ZA PREPREČEVANJE POŠKODB PRI OTROCIH

RAVEN IZVAJANJA

Nacionalna

PRISTOP

Izobraževanje, razvoj veščin, sprememba vedenja
Spreminjanje okolja

KRAJ IZVAJANJA

Ambulante zdravstvenega varstva otrok, osnovne šole

CILJNA POPULACIJA

Otroci, mladostniki

CILJNA JAVNOST

Starši, zdravstveni delavci, pedagoški delavci

VSEBINA

Program NIJZ vključuje vzgojo za zdravje na področju preprečevanja poškodb in promocijo varnosti (promet, utopitve, zadržitve, padci na igrišču, pri kolesarjenju, rolanju in kotalkanju, zastrupitve, stik z vročo tekočino/predmeti ...) za bodoče starše, za predšolske otroke in njihove starše ter za šolske otroke in mladostnike. Namen programa je zmanjšati breme otrok in mladostnikov zaradi poškodb ter zmanjšati neenakosti v zdravju otrok zaradi poškodb. Aktivnosti potekajo v zdravstvu v obliki svetovanja staršem ob sistematskih preventivnih pregledih, pa tudi v vrtcih in šolah. Program predvideva obiske patronažne medicinske sestre s svetovanjem staršem na domu, usposabljanje zdravstvenega in pedagoškega osebja ter razvoj zdravstveno vzgojnih gradiv in priročnikov, ki so dosegljivi na spletni strani NIJZ. Gradiva si lahko ogledate na spletni strani:

Preprečevanje poškodb – otrok od rojstva do starosti 6 mesecev

(za strokovnjake): <http://www.zdaj.net/assets/Gradiva/Gradivo-za-strokovnjake/Preprecevanje-poskodb-otrok-0-6-mesecev-za-strokovnjake.pdf>,

(za starše): <http://www.zdaj.net/assets/Gradiva/Gradivo-za-starse-Nasveti-in-pogovori-o-dojencku/Preprecevanje-poskodb-in-izbira-otroske-opreme-otrok-od-rojstva-do-6-mesecev-za-starse.pdf>.

Preprečevanje poškodb – otrok v starosti od 6 mesecev do 3 let

(za strokovnjake): <http://www.zdaj.net/assets/Gradiva/Gradivo-za-strokovnjake/Preprecevanje-poskodb-otrok-6-mesecev-3-leta-za-strokovnjake.pdf>,

(za starše): <http://www.zdaj.net/assets/Gradiva/Gradivo-za-starse-Nasveti-in-pogovori-o-dojencku/Preprecevanje-poskodb-in-izbira-otroske-opreme-otrok-od-6-mesecev-do-3-let-za-starse.pdf>.

Preprečevanje poškodb – otrok v starosti od 3 do 6 let

(za strokovnjake): <http://www.zdaj.net/assets/Gradiva/Gradivo-za-strokovnjake/Preprecevanje-poskodb-otrok-3-6-let-za-strokovnjake.pdf>,

(za starše): <http://www.zdaj.net/assets/Gradiva/Gradivo-za-starse-Nasveti-in-pogovori-o-dojencku/Preprecevanje-poskodb-in-izbira-otroske-opreme-otrok-od-starosti-3-do-6-let-za-starse.pdf>.

Otroška oprema: izbira in varna uporaba (za strokovnjake)

<http://www.zdaj.net/assets/Gradiva/Gradivo-za-strokovnjake/Otroska-oprema-izbira-in-varna-uporaba-za-strokovnjake.pdf>.

Pravilnik za izvajanje preventivnega zdravstvenega varstva na primarni ravni:

<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=NAVO59>.

KONTAKT

Nacionalni inštitut za javno zdravje: <http://www.nijz.si/sl>

E-mail: info@nijz.si

PROGRAM NAUČIMO SE PLAVATI

RAVEN IZVAJANJA	Nacionalna, regionalna, lokalna
PRISTOP	Izobraževanje, razvoj veščin, sprememba vedenja
KRAJ IZVAJANJA	Šole
CILJNA POPULACIJA	Otroci, mladostniki
CILJNA JAVNOST	Pedagoški delavci
VSEBINA	<p>Znanje plavanja ima velik nacionalni pomen, kar se odraža tudi v državnem sofinanciranju nekaterih plavalnih vsebin in programov, s čimer imajo slovenski otroci v obdobju odraščanja kar nekaj možnosti naučiti se plavati.</p> <p>V predšolskem obdobju in v 1. razredu osnovne šole je otrokom na voljo:</p> <ul style="list-style-type: none">– 10-urni plavalni tečaj za vrctce, ki so vključeni v program <i>Mali sonček</i> ali prve razrede osnovnih šol, ki so vključene v program <i>Zlati sonček</i>. <p>Izvedba plavalnih tečajev v osnovnih šolah je zakonsko predpisana s strani Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport:</p> <ul style="list-style-type: none">– 20-urni plavalni tečaj v 2. ali 3. razredu osnovnih šol;– 28-urna šola plavanja v 5. razredu, izvaja se v šoli v naravi;– preverjanje plavalne pismenosti v 6. razredu. V primeru, da je rezultat učenca slab, Ministrstvo takšnemu učencu ponovno financira plavalni tečaj (15-urni plavalni tečaj za neplavalce);– 15-urni plavalni tečaji za neplavalce v šestem razredu in zadnjem triletju osnovne šole ter za srednješolce, če kakšen dijak še ni dosegel kriterija za znanje plavanja. <p>Zavod za šport RS Planica prispeva približno 90 % sredstev pri 15-urnih tečajih za neplavalce in pri njihovem preverjanju ter 20 % v 10-urnih plavalnih tečajih. Druga potrebna finančna sredstva prispevajo lokalne skupnosti, starši, donatorji in sponzorji.</p> <p><i>Zakon o varstvu pred utopitvami</i> (ZVU, Uradni list RS, št. 42/07 – uradno prečiščeno besedilo in 9/11): http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO2067.</p> <p><i>Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja</i> (ZOFVI) (Uradni list RS, št. 12/1996, 23/1996 (popr.) in spremembe (zadnja sprememba): Uradni list RS, št. 20/2011): http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO445#.</p> <p><i>Pravilnik o normativih in standardih za izvajanje programa osnovne šole</i> (Uradni list RS, št. 57/07, 65/08, 99/10, 51/14 in 64/15): http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV7973.</p> <p><i>Zakon o športu</i> (Uradni list RS, št. 22/98, 97/01 – ZSDP in 15/03 – ZOPA): http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO515.</p> <p><i>Nacionalni program športa v RS 2014–2023</i>: http://www.zdus-veza.si/docs/KOMISIJA%20ZA%20C5%A0PORT,%20REKR/NACIONALNI_PROGRAM_SPORT_A_V_RS_2014-2023.pdf.</p>
KONTAKT	Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport: http://www.mizs.gov.si/ E-mail: gp.mizs@gov.si Šport mladih: http://www.sportmladih.net/ E-mail: bostjan.vintar@sport.si

ŠOLA SMUČANJA

RAVEN IZVAJANJA

Nacionalna, lokalna

PRISTOP

Izobraževanje, razvoj veščin, sprememba vedenja

KRAJ IZVAJANJA

Smučišča

CILJNA POPULACIJA

Otroci, mladostniki, odrasli

CILJNA JAVNOST

Učitelji in trenerji smučanja, smučarska društva in klubi

VSEBINA

Učenje smučanja je hitrejše in manj naporno pod vodstvom učitelja smučanja, težave pri obvladovanju osnovnih elementov (hoja, drsenje, vlečenje na smučeh, snemanje in ponovno natikanje smuči, lovljenje) in postopno prehajanje k težjim (vzpon, spuščanje, prehajanje iz visoke v nizko prežo, zavijanje, ustavljanje, vožnja z vlečnico) pa so manjše. V smučarski šoli je otrok med svojimi vrstniki, ki imajo enako znanje kot on, kar mu poveča motivacijo za učenje.

V Sloveniji tečaje smučanja v 15 smučarskih središčih izvaja 17 šol povezanih v Združenje šol smučanja Slovenije. Vodijo jih usposobljeni učitelji smučanja z opravljenim izpitom in mentorsko pedagoško prakso. Nosilec, predlagatelj in izvajalec usposabljanja kadrov na področju smučanja je Združenje učiteljev in trenerjev smučanja Slovenije (ZUTS), ki deluje pod okriljem Smučarske zveze Slovenije – Združenja smučarskih panog. Na nižjih stopnjah pa usposabljanja izvajajo smučarska društva in klubi, v okviru katerih delujejo strokovno usposobljeni učitelji oziroma trenerji smučanja in so kot osnovne organizacije povezani v ZUTS Slovenije, na višjih stopnjah pa ZUTS Slovenije pri organizaciji in izvajanju programov sodeluje s Fakulteto za šport.

Programne usposabljanja za pridobitev strokovnih nazivov alpskega smučanja si lahko ogledate na spletni strani:

http://www.sloski.si/resources/files/pdf/zuts/tecaji/Programi_usposabljanja_alpsko_smučanje_2011-2015_skupaj.pdf.

Pravilnike o usposabljanju kadrov na področju smučanja si lahko ogledate na spletni strani:

Pravilnik šole smučanja Slovenije:

http://www.sloski.si/resources/files/pdf/zuts/Pravilnik_šole_smučanja_Slovenije.pdf;

Pravila o usposabljanju strokovnih delavcev v športu:

http://www.sloski.si/resources/files/pdf/zuts/PRAVILA_O_USPOSABLJANJU_STROK_DEL_19_11_2013.pdf;

Pravilnik o licenciranju strokovnih delavcev v športu:

http://www.sloski.si/resources/files/pdf/zuts/Pravilnik_o_licenciranju_strokovnih_delavcev_v_sportu_KONCNA_POTRJENA_VERZIJA_dopolnjena.pdf;

Pravilnik o licenciranju strokovnih kadrov SZS:

http://www.sloski.si/resources/files/pdf/zuts/tecaji/ZUTS-licenciranje_pravilnik_17_06_2015.pdf;

Pravilnik demonstratorskih vrst ZUTS:

http://www.sloski.si/resources/files/pdf/zuts/Pravilnik_demonstratorskih_vrst_ZUTS.pdf.

Zakon o športu (Uradni list RS, št. 22/98, 97/01 – ZSDP in 15/03 – ZOPA):

<http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO515>.

KONTAKT

Smučarska zveza Slovenije: <http://www.sloski.si/>

E-mail: szs@sloski.si

Združenje učiteljev in trenerjev smučanja: <http://www.zuts.si>

E-mail: zuts@sloski.si

Združenje šol smučanja Slovenije: <http://www.sloski.si/ZUTS/Sole-smucanja>

E-mail: zuts@sloski.si

MEDNARODNA FIS VEDENJSKA PRAVILA

RAVEN IZVAJANJA	Mednarodna, nacionalna, lokalna
PRISTOP	Informiranje Izobraževanje, sprememba vedenja
KRAJ IZVAJANJA	Smučišča
CILJNA POPULACIJA	Otroci, mladostniki, odrasli
CILJNA JAVNOST	Nadzorniki in upravitelji smučišč, splošna javnost

VSEBINA

Mednarodna smučarska organizacija (International Ski Federation) je krovna panožna organizacija, ki povezuje že 101 članico in od ustanovitve dalje skrbi za vsa zimska športna tekmovanja. V okviru njenega delovanja so bila leta 1967 sprejeta in leta 2001 dopolnjena Mednarodna FIS vedenjska pravila namenjena smučarjem in upravljavcem smučišč. FIS vedenjska pravila za smučarje in deskarje na snegu se nanašajo na hitrost, način vožnje in ustavljanje; vožnjo zadaj; prehitavanje; umikanje s proge in vključevanje nanjo; ustavljanje; peš vzpon in spust; upoštevanje znakov in signalizacije; pomoč ob nezgodi; odgovornost udeležencev in prič nezgod. Zaradi posebnosti hoje in teka na smučeh veljajo za to panogo dodatna FIS pravila, ki se nanašajo na signalizacijo, smer in tehniko teka; izbiro smučine in proge; prehitavanje; nasprotni "promet" oziroma srečevanje; izpraznitev smučine in proge (tudi ob ustavljanju ali padcu). Poleg tega se morajo vsi smučarji (tudi deskarji, telemark smučarji, »fun carverji«, tekači na smučeh in drugi) zavedati razlik med seboj in smučati tako, da lahko pravočasno reagirajo glede na tip in značilnost smuči.

Mednarodna FIS vedenjska pravila si lahko ogledate na spletni strani:
http://www.sloski.si/resources/files/pic/10_fis_pravil.pdf.

KONTAKT

Mednarodna smučarska organizacija: <http://www.fis-ski.com/>

E-mail: mail@fisski.com

Smučarska zveza Slovenije: <http://www.sloski.si/>

E-mail: szs@sloski.si

PROGRAMA CICIBAN PLANINEC IN MLADI PLANINEC

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna, lokalna

PRISTOP Izobraževanje, razvoj veščin, sprememba vedenja

KRAJ IZVAJANJA Vrtci, šole, družine

CILJNA POPULACIJA Otroci in mladostniki

CILJNA JAVNOST Starši, pedagoški delavci

VSEBINA

Mladinska komisija Planinske zveze Slovenije je leta 2008 prenovila programa *Ciciban Planinec* in *Mladi planinec*, preko katerih mladi pohodniki na izletih spoznavajo pomen telesne pripravljenosti in primerne opreme, orientacijo v naravi in vremenske razmere, osnove prve pomoči ter ostale varnostne ukrepe v gorah. V obeh programih se uporablja sintezni pristop prepletanja in povezovanja različnih planinskih vsebin (*Planinska šola*, *Državno tekmovanje Mladina in gore*, planinsko orientacijo, delo planinskih skupin šolah ...) z izletniško dejavnostjo v nedeljivo in smiselno celoto.

Izvajanje posameznih dejavnosti v okviru programa poteka v okviru organiziranih planinskih skupin v vrtcih in šolah ali neformalno v družinah, vedno pa je prilagojeno posameznikovega znanju, izkušnjam, telesni pripravljenosti in opremljenosti, pa tudi posebnostim planinskega okolja. Z udeležbo na različnih dejavnostih otroci in mladostniki pridobijo uporabno gorniško znanje, veščine in izkušnje, kar jim bo omogočilo varnejše in doživetij polnejše gibanje v gorah, kakovosten osebni gorniški razvoj, zavedanje o pomenu prostovoljnega delovanja ter odgovornost do ljudi in narave.

Več informacij o programih in si lahko preberete na spletni strani:

<http://mk.pzs.si/mpcp/>.

Program *Ciciban Planinec*:

<http://mk.pzs.si/vsebina.php?pid=106>.

Program *Mladi planinec*:

<http://mk.pzs.si/vsebina.php?pid=113>.

Pravilnik programov Ciciban planinec in Mladi planinec:

<http://mk.pzs.si/mpcp/wp-content/uploads/2011/09/Pravilnika-obeh-programov.pdf>.

KONTAKT

Planinska zveza Slovenije: <http://www.pzs.si/>

E-mail: info@pzs.si

Mladinska komisija Planinske zveze Slovenije:

mladinska.komisija@pzs.si

Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport: <http://www.mizs.gov.si/>

E-mail: gp.mizs@gov.si

PRAVILA VARNEGA VEDENJA PRI ŠPORTNIH AKTIVNOSTIH

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna, lokalna

PRISTOP Izobraževanje, razvoj veščin, sprememba vedenja

KRAJ IZVAJANJA Športni objekti

CILJNA POPULACIJA Otroci, mladostniki, odrasli

CILJNA JAVNOST Otroci, mladostniki, odrasli, pedagoški delavci, trenerji

VSEBINA

Spodbujanje telesne vadbe je pomembna strategija promocije zdravja mladih. Splošno sprejeta priporočila za vadbo mladih vključujejo 1 uro ali več dnevno, starosti primerne, prijetne aerobne vadbe in intenzivno vadbo vsaj 3-krat na teden. Žal pa so športne poškodbe v tej starostni skupini med pogostejšimi, zato je za preprečevanje športnih poškodb pomembno upoštevati pravila varnega vedenja, npr.:

- Nosimo primerno obutev in pravilno uporabljamo zaščitno opremo (npr. ščitniki vratu, ramen in komolcev, prsnega koša, kolen; čelada, ustnik, obrazna maska in/ali očala ...).
- Vedno se pred vadbo ogrejemo in po vadbi ohladimo. Vadbo začnemo z nekaj lahke dinamične aerobne dejavnosti kot je lažji tek ali hitra hoja. Po kratki ogrevalni vadbi naj sledi primerno dinamično in statično raztezanje.
- Uporabljamo pravilno tehniko vadbe.
- Med vadbo ali igro si večkrat vzemimo premor, ker to zmanjša tveganje za poškodbe in preprečuje pregretje telesa.
- Poznati in upoštevati moramo pravila igre. Pravila igre in predpisi obstajajo z razlogom, niso omejitve, temveč so namenjeni spodbujanju varnosti.
- Pazimo drug na drugega. Nekatera pravila so namenjena za zaščito drug drugega, npr. komuniciranje na igrišču, da bi se izognili trčenju z nasprotnim igralcem; varuje nas tudi poslušanje trenerja med treningom in/ali tekmo.
- Ne vadimo ob bolečini in/ali poškodbi, pa naj bo še tako težko zapustiti igrišče. Tudi prehitro povratek lahko privede do še hujše poškodbe. Spoštujemo nasvete zdravnika o tem, kako in kdaj se lahko vrnemo v igro oz. na trening.
- Pregretje telesa preprečimo tako, da pred, med in po vadbi pijemo dovolj tekočine, v hudi vročini ali vlagi pa zmanjšamo ali prekinemo vadbo.

Vir: <https://www.cdc.gov/healthcommunication/toolstemplates/entertainmenttips/sportsinjuries.html>
<https://www.aap.org/en-us/about-the-aap/aap-press-room/news-features-and-safety-tips/Pages/Sports-Injury-Prevention-Tip-Sheet.aspx>.

KONTAKT

Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport: <http://www.fakultetazasport.si/>

E-mail: dekanat@fsp.uni-lj.si

VADBA TEHNIKE PRAVILNEGA PADANJA

RAVEN IZVAJANJA Lokalna

PRISTOP Izobraževanje, razvoj veščin, sprememba vedenja

KRAJ IZVAJANJA Športni objekti

CILJNA POPULACIJA Predšolski otroci

CILJNA JAVNOST Starši, pedagoški delavci

VSEBINA

Vzrok za večino poškodb otrok so padci na ravnem pri hoji, ko jim spodrsne, se spotaknejo ali zapletejo, pri igri, vožnji s kolesom ali rolerji ..., zato jih je treba naučiti pravilnega padanja in obvladovanja položaja telesa v prostoru. Z aktivnim učenjem padanja otroci usvojijo znanje, s katerim lahko sami zmanjšajo tveganje za poškodbe, ki nastanejo pri padcih s kolesa, smučanju, rolanju in pri igri nasploh. Tehniko pravilnega padanja otroci ponavljajo in utrjujejo na treningih, da si pridobijo sposobnost pravilnega odločanja tudi brez razmišljanja. Pri vadbi padanja se otroci naučijo, kako ravnati pri padcu s svojim telesom, da se ne bi poškodovali, naučijo se varovati predvsem glavo, telo postane spretnейše, hitreje se lahko dvigajo s tal, razvijajo si orientacijo telesa v prostoru, pridobijo si zaupanje v svoje sposobnosti ter se znebijo strahu pred padanjem.

Več informacij o vadbi pravilnega padanja za otroke si lahko preberete na spletni strani *Rekreacija za razgibano življenje*: http://www.rekreacija.si/vadba/_16569.

KONTAKT

Rekreacija za razgibano življenje: <http://www.rekreacija.si/>

E-mail: info@rekreacija.si

Športna zveza Ljubljane: <http://www.szlj.si/>

E-mail: info@szlj.si

INŠTRUKTORJI VODENE VADBE

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna

PRISTOP Izvajanje zakonodaje in nadzor
Izobraževanje, razvoj veščin, sprememba vedenja

KRAJ IZVAJANJA Športni objekti

CILJNA POPULACIJA Otroci, mladostniki, odrasli

CILJNA JAVNOST Pedagoški delavci, splošna javnost

VSEBINA

Kdor želi opravljati delo v športu, mora imeti ustrezno strokovno usposobljenost, ki jo pridobi na tečajih po programu, potrjenem s strani Strokovnega Sveta RS za šport pri Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport, oziroma ustrezno izobrazbo športne smeri. Strokovno usposabljanje izvajajo nacionalne panožne športne zveze, katerih seznam si lahko ogledate na spletni strani:

<http://www.zsrs-planica.si/2010/04/14/seznam-nacionalnih-panoznih-sportnih-zvez/>.

Na slovenskem prostem trgu so prisotna tudi različna strokovna usposabljanja za »Zumbo, Les Mills programe, pilatese raznih blagovnih znamk, TRX ...«, ki izdajajo mednarodne franšizne licence za vodenje tovrstne vadbe. Vsi, ki želijo izvajati in voditi programe, za katere so pridobili tovrstne licence, si morajo zagotoviti tudi ustrezno uradno strokovno usposobljenost na področju fitnesa, skupinskih fitnes vadb in pilatesa, za katero je odgovorna in zadolžena Fakulteta za šport in licenco, kar lahko na spisku potrjenih kadrov preveri tudi tržni inšpektor. Licenco Fakultete za šport lahko pridobijo tudi tisti delavci na področju športa, ki so strokovno usposabljanje opravili pri kakšni drugi nacionalni panožni zvezi v Sloveniji ali tujini, ki ima veljavne programe usposabljanja (Gimnastična zveza Slovenije, Športna unija Slovenije ...) za enako področje in primerljive športne vsebine.

Pregled imetnikov licence OKS si lahko ogledate na spletni strani:

<http://stara.olympic.si/sportna-kariera/licenciranje/pregled-imetnikov-licence-oks/>.

Zakon o športu (Uradni list RS, št. 22/98, 97/01 – ZSDP in 15/03 – ZOPA):

<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO515>.

Pravilnik o licenciranju strokovnih delavcev v športu:

http://www.sloski.si/resources/files/pdf/zuts/Pravilnik_o_licenciranju_strokovnih_delavcev_v_sportu_KONCNA_POTRJENA_VERZIJA_dopolnjena.pdf.

Pravilnik FZS o usposabljanju:

<http://www.fitnes-zveza.si/wp-content/uploads/2014/01/PRAVLNIK-O-USPOSABLJANJU-FZS.pdf>.

Pravilnik FZS o licencah:

<http://www.fitnes-zveza.si/wp-content/uploads/2014/01/PRAVLNIK-O-LICENCAH-FZS.pdf>.

KONTAKT

Fitnes zveza Slovenije: <http://www.fitnes-zveza.si/>

E-mail: fzs@fitnes-zveza.si

Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport: <http://www.fakultetazasport.si/>

E-mail: dekanat@fsp.uni-lj.si

Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, Strokovni svet RS za šport:

http://www.mizs.gov.si/si/delovna_podrocja/direktorat_za_sport/strokovni_svet_republike_slovenije_za_sport/

E-mail: gp.mizs@gov.si

Inšpektorat Republike Slovenije za šolstvo in šport: <http://www.iss.gov.si/>

E-mail: inspektorat-solstvo.mss@gov.si

Tržni inšpektorat: <http://www.ti.gov.si/si/>

E-mail: gp.tirs@gov.si

SLOVENSKA MREŽA ZDRAVIH ŠOL

RAVEN IZVAJANJA	Nacionalna, regionalna, lokalna
PRISTOP	Izobraževanje, razvoj veščin, sprememba vedenja
KRAJ IZVAJANJA	Šole
CILJNA POPULACIJA	Otroci in mladostniki
CILJNA JAVNOST	Pedagoški delavci

VSEBINA

Zdrave šole skušajo s strukturiranim in sistematičnim pristopom, ki zajema različna vsebinska področja in metode dela, izboljševati zdravje učencev, zaposlenih in staršev. Zasnovane so kot okolja s celostnim pristopom k zdravju. Pri tem iščejo različne poti vplivanja: vnašanje vsebin zdravja v učni načrt, kontinuirano izobraževanje učiteljev, ponudbo zdravju naklonjenih dejavnosti na šoli, dobro organizacijo in jasna pravila, kakovostno komunikacijo med zaposlenimi, učenci in starši, sodelovanje z lokalno skupnostjo ter diseminacijo dobrih praks.

Med najbolj razširjenimi programi, ki jih izvajajo šole članice Slovenske mreže zdravih šol so *Varno s soncem* (program osveščanja o škodljivosti sončnih žarkov ter pomenu pravilne zaščite kože in hidracije pri telesni dejavnosti na prostem, za otroke v vrtcih in osnovnih šolah, pa tudi starše in vzgojitelje/učitelje), *Alkohol in mladi* (negativne posledice pitja v sodelovanju z mladinskim združenjem Brez izgovora na delavnicah in tematskih razrednih urah za dijake, predavanjih za učitelje in roditeljskih sestankih za starše) in *Prva pomoč* (interesne dejavnosti in naravoslovni dnevi v sodelovanju z zdravstvenim domom in lokalno skupnostjo za spoznavanje intervencijskih služb, osnove ukrepanja ob nezgodah, uporaba defibrilatorja, tekmovanja).

Vsebine in informacije o Slovenski mreži zdravih šol si lahko preberete na spletni strani:

<http://www.nijz.si/sl/slovenska-mreza-zdravih-sol>.

KONTAKT

Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport: <http://www.mizs.gov.si/>

E-mail: gp.mizs@gov.si

Nacionalni inštitut za javno zdravje: <http://www.nijz.si/>

E-mail: info@nijz.si

VAROVALNA OPREMA

ČELADA ZA UPORABNIKE KOLES, ROLK, ROLERJEV IN KOTALK

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna

PRISTOP Izvajanje zakonodaje, standardov in nadzor
Spreminjanje proizvodov

KRAJ IZVAJANJA Bivalno okolje, industrija, trgovina

CILJNA POPULACIJA Otroci, mladostniki, odrasli

CILJNA JAVNOST Starši, splošna javnost, proizvajalci, trgovci

VSEBINA

Z otrokom se dogovorimo o pravih vožnje s kolesom, rolko, rolerji, kotalkami in skirojem v bližnji okolici doma; ne dovolimo, da bi se vozil s kolesom ali rolal ... po ulici, dovozu, neograjenem dvorišču ali na parkirišču. Otrok se sme do 6. leta starosti voziti s kolesom le na pešpoti ali v območju za pešce, na območju umirjenega prometa pa le v spremstvu polnoletne osebe.

Med vožnjo s kolesom, rolko, rolerji, kotalkami, skirojem naj otrok/mladostnik vedno nosi pripeto zaščitno čelado; pri rolanju, rolkanju in kotalkanju pa tudi ostalo zaščitno opremo (ščitnike za zapestja, dlani, komolce in kolena). Čelade morajo izpolnjevati minimalne varnostne zahteve v skladu s slovenskimi predpisi in standardi.

Več o osebni varovalni opremi pri športnih aktivnostih si lahko preberete na spletni strani:

http://www.zvd.si/media/medialibrary/2013/10/RDV_2013_01_Osebna_varovalna_oprema_pri_sportnih_aktivnostih.pdf.

Priporočila za izbiro in uporabo čelade si lahko preberete na spletni strani:

Preprečevanje poškodb (otrok v starosti od 6 mesecev do 3 let, od 3 do 6 let):

<http://www.zdaj.net/sl/gradiva/priprava-na-porod-in-starsevstvo-nasveti-in-pogovori-o-dojencku-gradivo-za-strokovnjake/>.

Zakon o pravilih cestnega prometa (Uradni list RS, št. 82/2013 – uradno prečiščeno besedilo in 68/16):
<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO5793>.

Zakon o splošni varnosti proizvodov (ZSVP-1) (Uradni list RS, št. 101/2003) določa, da se na trg lahko dajejo samo varni proizvodi: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO3707>.

Zakon o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti (Uradni list RS, št. 99/04 – uradno prečiščeno besedilo in 17/11): <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO1599>.

Pravilnik o osebni varovalni opremi (Uradni list RS, št. 29/05, 23/06, 17/11 – ZTZPUS-1 in 76/11):
<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV5922>.

SIST EN 1080:2013 *Varovalne čelade za mlajše otroke:*

<http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=7d607a5a-76bd-41fa-8d63-4eef5dd591>.

SIST EN 1078:2012 + A1:2012 *Čelade za kolesarje in uporabnike rolk in kotalk:*

<http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=5477bfcd-716c-4f6a-bbc3-ff63cdda1e>.

KONTAKT

Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo, Direktorat za notranji trg: <http://www.mgrt.gov.si/si/>

E-mail: gp.mgrt@gov.si

Tržni inšpektorat: <http://www.ti.gov.si/si/>

E-mail: gp.tirs@gov.si

Policija: <http://www.policija.si/>

E-mail: gp.policija@policija.si

ŠČITNIKI ZA ZAPESTJA, DLANI, KOMOLCE IN KOLENA

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna

PRISTOP Izvajanje zakonodaje, standardov in nadzor
Spreminjanje proizvodov

KRAJ IZVAJANJA Industrija, trgovina

CILJNA POPULACIJA Otroci, mladostniki, odrasli

CILJNA JAVNOST Starši, splošna javnost, proizvajalci, trgovci

VSEBINA

Najbolje je, da otroci rolajo, kotalkajo, rolkajo ali se vozijo s skirojem le na igriščih ali posebnih površinah, kjer ni prometa in veliko pešcev. Drugače pa za otroke na rolerjih in rolkah veljajo ista prometna pravila kot za pešce, kar pomeni, da morajo v spremstvu odrasle osebe rolati po pločnikih in uporabljati prehode za pešce.

Med vožnjo z rolko, rolerji, kotalkami, skirojem mora otrok/mladostnik vedno nositi pripeto zaščitno čelado in ostalo zaščitno opremo (ščitnike za zapestja, dlani, komolce in kolena). Ščitniki morajo izpolnjevati minimalne varnostne zahteve v skladu s slovenskimi predpisi in standardi.

Več o osebni varovalni opremi pri športnih aktivnostih si lahko preberete na spletni strani:

http://www.zvd.si/media/medialibrary/2013/10/RDV_2013_01_Osebna_varovalna_oprema_pri_sportnih_aktivnostih.pdf.

Priporočila za uporabo varnostne opreme si lahko preberete na spletni strani:

Preprečevanje poškodb (otrok v starosti od 3 do 6 let):

<http://www.zdaj.net/sl/gradiva/priprava-na-porod-in-starsevstvo-nasveti-in-pogovori-o-dojencku-gradivo-za-strokovnjake/>.

Zakon o splošni varnosti proizvodov (ZSVP-1) (Uradni list RS, št. 101/2003) določa, da se na trg lahko dajejo samo varni proizvodi: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO3707>.

Zakon o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti (Uradni list RS, št. 99/04 – uradno prečiščeno besedilo in 17/11):

<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO1599>.

Pravilnik o osebni varovalni opremi (Uradni list RS, št. 29/05, 23/06, 17/11 – ZTZPUS-1 in 76/11):

<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV5922>.

SIST EN 14120:2003 + A1:2007 *Varovalna obleka – Ščitniki zapestja, dlani, kolena in komolca za uporabnike opreme za športe na kolesčkih – Zahteve in preskusne metode*:

<http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=2ad3da71-a0ee-4baa-a1f0-a6a924a65494>.

KONTAKT

Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo, Direktorat za notranji trg: <http://www.mgrt.gov.si/si/>

E-mail: gp.mgrt@gov.si

Tržni inšpektorat: <http://www.ti.gov.si/si/>

E-mail: gp.tirs@gov.si

ČELADA ZA ALPSKE SMUČARJE IN DESKARJE NA SNEGU

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna

PRISTOP Izvajanje zakonodaje, standardov in nadzor
Spreminjanje proizvodov

KRAJ IZVAJANJA Smučišča, industrija, trgovina

CILJNA POPULACIJA Otroci, mladostniki, odrasli

CILJNA JAVNOST Starši, splošna javnost, proizvajalci, trgovci

VSEBINA

Osebno varovalno opremo se pri športu uporablja prostovoljno, izjema pri nas je le obvezna uporaba smučarske čelade za otroke do vključno 14. leta starosti in kolesarske čelade za otroke in mladostnike do 18. leta starosti. Različne tuje raziskave kažejo, da uporaba smučarske čelade zmanjša verjetnost za poškodbo glave za najmanj 30 %.

Čelada mora biti primerna velikosti glave. Če sprednji del čelade sega pre nizko, zmanjša vidno polje, če preveč razkriva čelo, pa le-to ni zaščiten. Čelado dopolnjujejo smučarska očala tako, da skupaj ščitijo obraz in čelo. Čelado je treba zamenjati vsake tri do pet let, saj v tem času pena v njeni notranjosti otrdi ali postane krhka, kar pomeni, da slabše ublaži sile udarca. V primeru trka, ali če ima razpoke ali vdrtine, jo je potrebno takoj nadomestiti z novo. Čelade morajo izpolnjevati minimalne varnostne zahteve v skladu s slovenskimi predpisi in standardi.

Več o osebni varovalni opremi pri športnih aktivnostih si lahko preberete na spletni strani:

http://www.zvd.si/media/medialibrary/2013/10/RDV_2013_01_Osebna_varovalna_oprema_pri_sportnih_aktivnostih.pdf.

Zakon o varosti na smučiščih (ZVSmuč, Uradni list RS, št. 3/06 – uradno prečiščeno besedilo, 17/08 in 52/08 – popr.), 24. člen:

<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO3426>.

Zakon o splošni varosti proizvodov (ZSVP-1) (Uradni list RS, št. 101/2003) določa, da se na trg lahko dajejo samo varni proizvodi: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO3707>.

Zakon o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti (Uradni list RS, št. 99/04 – uradno prečiščeno besedilo in 17/11):

<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO1599>.

Pravilnik o osebni varovalni opremi (Uradni list RS, št. 29/05, 23/06, 17/11 – ZTZPUS-1 in 76/11):

<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV5922>.

SIST EN 1077:2007 *Čelade za alpske smučarje in deskarje na snegu*:

<http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=307f88de-e946-42f2-95c5-3ddcdf35e7c5>.

KONTAKT

Ministrstvo za notranje zadeve: <http://www.mmnz.gov.si/>

E-mail: gp.mnz@gov.si

Policija: <http://www.policija.si/>

E-mail: gp.policija@policija.si

Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo, Direktorat za notranji trg: <http://www.mgrt.gov.si/si/>

E-mail: gp.mgrt@gov.si

Tržni inšpektorat: <http://www.ti.gov.si/si/>

E-mail: gp.tirs@gov.si

SMUČARSKA OČALA

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna

PRISTOP Izvajanje zakonodaje, standardov in nadzor

KRAJ IZVAJANJA Industrija, trgovina

CILJNA POPULACIJA Otroci, mladostniki, odrasli

CILJNA JAVNOST Starši, splošna javnost, proizvajalci, trgovci

VSEBINA

Smučarska očala ščitijo oči, ki so eden najbolj občutljivih delov telesa, tako pred naletavanjem snega, mrazom in vetrom, kot tudi pred škodljivimi vplivi sončnih žarkov in učinka njihovega odboja na snežni površini. Z njimi bolje razločimo relief proge, ker izostrijo in poglobijo sence. Vidljivost lahko dodatno izboljšamo z vremenu najbolj primernimi barvami leč (jantarna, rjava, rožnata), kar zmanjša tveganje za nastanek nezgod in posledično poškodb. Priporočljiva so očala iz polikarbonata, z mehкими in upogljivimi okvirji, ki se dobro prilegajo strukturi obraza. Smučarska očala morajo izpolnjevati minimalne varnostne zahteve v skladu s slovenskimi predpisi in standardi.

Več o osebni varovalni opremi pri športnih aktivnostih si lahko preberete na spletni strani:

http://www.zvd.si/media/medialibrary/2013/10/RDV_2013_01_Osebna_varovalna_oprema_pri_sportnih_aktivnostih.pdf.

Zakon o splošni varosti proizvodov (ZSVP-1) (Uradni list RS, št. 101/2003) določa, da se na trg lahko dajejo samo varni proizvodi: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO3707>.

Zakon o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti (Uradni list RS, št. 99/04 – uradno prečiščeno besedilo in 17/11): <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO1599>.

Pravilnik o osebni varovalni opremi (Uradni list RS, št. 29/05, 23/06, 17/11 – ZTZPUS-1 in 76/11): <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV5922>.

SIST EN 174:2001 *Osebno varovanje oči – Smučarska očala*:

<http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=fcd8a6b-4359-4630-82e5-7b6a1f902ec11>.

KONTAKT

Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo, Direktorat za notranji trg: <http://www.mgrt.gov.si/si/>

E-mail: gp.mgrt@gov.si

Tržni inšpektorat: <http://www.ti.gov.si/si/>

E-mail: gp.tirs@gov.si

ZAŠČITA ZA HRBET (»ŽELVA«)

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna

PRISTOP Izvajanje zakonodaje, standardov in nadzor
Spreminjanje proizvodov

KRAJ IZVAJANJA Industrija, trgovina

CILJNA POPULACIJA Otroci, mladostniki, odrasli

CILJNA JAVNOST Starši, splošna javnost, proizvajalci, trgovci

VSEBINA

Tveganje v športu lahko precej zmanjšamo z uporabo ustrezne osebne varovalne opreme, kot so čelade, očala, posebna varovalna oprema in pripomočki, namenska oblačila in obutev ... Pri deskanju na snegu so pogosti hudi padci na hrbet, zato je nujna uporaba ustrezne varovalne opreme, ki jo zaradi njene oblike imenujemo »želva«. Želva je prav tako pomembna kot čelada, ker ščiti hrbtenico, trtico, lopatici, dodatno pa nudi idealno podporo ledvenemu delu hrbtenice. Mehke zaščitne plošče so izdelane iz visokotehnoloških plastičnih materialov in gume, kar zagotavlja visoko stopnjo absorpcije šoka, plošče pa so povezane v mrežni sistem, ki razporedi udarec po celi površini želve. V osnovi želvo uporabljajo motoristi, a je primerna tudi za številne športe, predvsem za deskanje na snegu, smučanje, gorsko kolesarjenje. Želva mora izpolnjevati minimalne varnostne zahteve v skladu s slovenskimi predpisi in standardi.

Več o osebni varovalni opremi pri športnih aktivnostih si lahko preberete na spletni strani:

http://www.zvd.si/media/medialibrary/2013/10/RDV_2013_01_Osebna_varovalna_oprema_pri_sportnih_aktivnostih.pdf.

Zakon o splošni varnosti proizvodov (ZSVP-1) (Uradni list RS, št. 101/2003) določa, da se na trg lahko dajejo samo varni proizvodi: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO3707>.

Zakon o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti (Uradni list RS, št. 99/04 – uradno prečiščeno besedilo in 17/11): <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO1599>.

Pravilnik o osebni varovalni opremi (Uradni list RS, št. 29/05, 23/06, 17/11 – ZTZPUS-1 in 76/11): <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV5922>.

SIST EN 1621-2:2014 *Varovalne obleke za motoriste pred mehanskimi vplivi – 2. del: Ščitniki hrbta za motoriste – Zahteve in preskusne metode*: <http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=64c14b4b-d926-429d-a4eb-6404ca6a973f>.

KONTAKT

Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo, Direktorat za notranji trg: <http://www.mgrt.gov.si/si/>
E-mail: gp.mgrt@gov.si

Tržni inšpektorat: <http://www.ti.gov.si/si/>
E-mail: gp.tirs@gov.si

VARNOSTNE VEZI ZA ALPSKE SMUČI

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna

PRISTOP Izvajanje zakonodaje, standardov in nadzor

KRAJ IZVAJANJA Industrija, trgovina

CILJNA POPULACIJA Otroci, mladostniki, odrasli

CILJNA JAVNOST Splošna javnost, starši, proizvajalci, trgovci

VSEBINA

Smučarske vezi so ključen del opreme vsakega smučarja in pomembno vplivajo na varnost in stabilnost smučarja na smučeh. Izberemo jih glede na težo smučarja. Vezi imajo glavo in peto, ki ju povezuje nastavljivo ogrodje. Opremljene so z varnostnimi zavorami, ki morajo biti tik ob peti vezi. Pred odločitvijo za nakup vezi preverimo, ali nastavitveni elementi ustrezajo izbranim smučem in obratno. Pritrjene so lahko neposredno na smuči, na podložno ploščo ali pa so vezi del v smuči integriranega sistema, ki pripomore k boljšemu upogibu pod čevljem. Pravilno montažo vezi preverimo tako, da pogledamo, ali se označena sredina čevljev ujema z označeno sredino smuči. Varnostne vezi morajo izpolnjevati minimalne varnostne zahteve v skladu s slovenskimi predpisi in standardi.

Zakon o splošni varnosti proizvodov (ZSVP-1) (Uradni list RS, št. 101/2003) določa, da se na trg lahko dajejo samo varni proizvodi: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO3707>.

Zakon o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti (Uradni list RS, št. 99/04 – uradno prečiščeno besedilo in 17/11): <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO1599>.

SIST ISO 8364:2011 *Alpske smuči in varnostne vezi – Področje montaže varnostnih vezi – Zahteve in preskusne metode*:

<http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=3f4d94ba-e853-44e1-aedb-c95c69c53004>.

SIST ISO 9462:2011/A1:2011 *Varnostne vezi za alpske smuči – Zahteve in preskusne metode*:

<http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=84ffe0d3-e50b-4e39-966e-35b5357fa641>.

SIST ISO 9465:2013 *Varnostne vezi za alpske smuči – Bočno odpiranje pri udarni obremenitvi – Preskusna metoda*:

<http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=bb32adcc-9166-466b-b704-edab3025f3d9>.

SIST ISO 9838:2011 *Varnostne vezi za alpske smuči – Preskusni vložek za preskušanje varnostnih vezi*: <http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=d80fe8f4-a096-4e09-b027-bdd2d9d286c6>.

SIST ISO 8061:2005/A1:2011 *Varnostne vezi za alpske smuči – Metode za izbor mejnih vrednosti navora odpenjanj – Dopnilo A1* (ISO 8061:2004/Amd 1:2006):

<http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=dc9925aa-aa3a-420b-ae72-a783d66b1c2a>.

SIST ISO 6005:1995 *Alpske smuči – Vijaki za varnostne vezi – Preskusne metode*:

<http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=07c7bc83-cd5a-4770-8102-4006ade90910>.

KONTAKT

Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo, Direktorat za notranji trg: <http://www.mgrt.gov.si/si/>

E-mail: gp.mgrt@gov.si

Tržni inšpektorat: <http://www.ti.gov.si/si/>

E-mail: gp.tirs@gov.si

VARNOST PROIZVODOV

KOLO, SKIRO, ROLERJI, ROLKE IN KOTALKE

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna

PRISTOP Izvajanje zakonodaje, standardov in nadzor

KRAJ IZVAJANJA Industrija, trgovina

CILJNA POPULACIJA Otroci, mladostniki, odrasli

CILJNA JAVNOST Splošna javnost, starši, proizvajalci, trgovci

VSEBINA

Vožnja s kolesom, rolerji, rolkami, kotalkami ali skirojem je pogosta oblika rekreacije otrok in odraslih. Pri tem naj otrok vozi le kolo oziroma drugo opremo na kolesčških, ki je primerna za njegovo starost in velikost.

Kolo mora imeti vso potrebno opremo: brezhibno sprednjo in zadnjo zavoro, belo luč spredaj za osvetljevanje ceste ter rdečo luč zadaj, odsevnike na pedalih ali na boku, zvonec, pnevmatike morajo biti ustrezno napolnjene, višina krmila in sedeža primerno nastavljeni. Na kolesu za otroke naj bodo zavore nožne, ker mlajši otroci še ne morejo primerno uporabljati ročnih zavor. Kolesa, rolerji, rolke, kotalke in skiroji morajo izpolnjevati minimalne varnostne zahteve v skladu s slovenskimi predpisi in standardi.

Zakon o splošni varnosti proizvodov (ZSVP-1) (Uradni list RS, št. 101/2003) določa, da se na trg lahko dajejo samo varni proizvodi: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO3707>.

Zakon o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti (Uradni list RS, št. 99/04 – uradno prečiščeno besedilo in 17/11): <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO1599>.

SIST EN ISO 8098:2014 *Kolesa – Varnostne zahteve za kolesa za mlajše otroke*:
<http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=0a7171eb-a2c3-4f0d-8d1c-8a96017a0645>.

SIST EN ISO 11243:2016 *Kolesa – Prtljažniki za kolesa – Zahteve in preskusne metode*:
<http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=a98ec58b-f0ee-42e9-8687-2b69c0cf4a12>.

SIST EN ISO 4210-1:2014 *Kolesa – Varnostne zahteve za kolesa – 1. del: Izrazi in definicije*:
<http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=ba11e52f-5b1d-4f55-b053-4ff7e6a8610e>.

SIST EN ISO 4210-2:2015 *Kolesa – Varnostne zahteve za kolesa – 2. del: Zahteve za mestna in trekning kolesa, kolesa za mlade, gorska in tekmovalna kolesa*:
<http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=0496cfb4-cf62-4f0c-9623-b5caa81423e5>.

SIST EN ISO 4210-3:2014 *Kolesa – Varnostne zahteve za kolesa – 3. del: Splošne preskusne metode*:
<http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=68e2b49a-90e8-4e82-ace7-7ad6adec5d8b>.

SIST EN ISO 4210-4:2014 *Kolesa – Varnostne zahteve za kolesa – 4. del: Preskusne metode za zavore*:
<http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=6ba9ccb5-5bbb-4b19-a3fc-769a3d3927c4>.

SIST EN ISO 4210-5:2014 *Kolesa – Varnostne zahteve za kolesa – 5. del: Preskusne metode za krmila*:
<http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=389d65f1-1925-4c8d-a764-54d8f4034ae1>.

SIST EN ISO 4210-6:2015 *Kolesa – Varnostne zahteve za kolesa – 6. del: Preskusne metode za okvirje in vilice koles*: <http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=bf742425-ee15-4a14-8ce3-b8b9a6319455>.

SIST EN ISO 4210-7:2014 *Kolesa – Varnostne zahteve za kolesa – 7. del: Preskusne metode za kolesa in obroče*: <http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=7a83b7ab-acd9-4f4f-ae40-ec76f5964327>.

SIST EN ISO 4210-8:2014 *Kolesa – Varnostne zahteve za kolesa – 8. del: Preskusne metode za pedala in gonilke*: <http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=7dc7eb7e-1bcb-47b0-bb18-dc5a0f1d5271>.

SIST EN 13843:2009 *Oprema za športe na kolesčkih – Rolerji – Varnostne zahteve in preskusne metode*: <http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=ae798b7c-4a17-4308-8a2b-c78e6d973b13>.

SIST EN 13613: 2009 *Oprema za športe na kolesčkih – Rolke – Varnostne zahteve in preskusne metode*: <http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=f415f9af-9e01-4752-a321-cc6c4022029f>.

SIST EN 13899:2003 *Oprema za športe na kolesčkih – Kotalke – Varnostne zahteve in preskusne metode*: <http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=e65ca189-5699-4504-840b-e3f0b475270b>.

SIST EN 14619: 2005 *Oprema za športe na kolesčkih – Skiroji s poganjanjem – Varnostne zahteve in preskusne metode*: <http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=5ffc053d-4f0a-4d6a-a4b4-213807a70fc0>.

KONTAKT

Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo, Direktorat za notranji trg: <http://www.mgrt.gov.si/si/>

E-mail: gp.mgrt@gov.si

Tržni inšpektorat: <http://www.ti.gov.si/si/>

E-mail: gp.tirs@gov.si

TRAMPOLIN

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna

PRISTOP Izvajanje zakonodaje, standardov in nadzor

KRAJ IZVAJANJA Industrija, trgovina

CILJNA POPULACIJA Otroci, mladostniki, splošna javnost

CILJNA JAVNOST Splošna javnost, starši, proizvajalci, trgovci

VSEBINA

Trampolin ni igrača za brezskrbno in nekontrolirano skakanje, temveč pripomoček za športno in zabavno rekreacijo. Poškodbe, ki se zgodijo zaradi uporabe trampolina, so večinoma zvini, izpahi, udamine in druge poškodbe mehkih tkiv, pri mlajših otrocih pa so pogosti tudi zlomi goleni, nadlakti in podlakti ter poškodbe glave in vratu. Otroci, mlajši od 6 let, pogosteje utrpijo težke poškodbe (zlomi, poškodbe glave) kot starejši otroci, ker še niso dovolj telesno razviti, da bi ustrezno obvladovali svoje skakanje. Mnogi strokovnjaki uporabo trampolina odsvetujejo, sploh za otroke mlajše od 6 let.

Trampolin mora imeti zaščitno mrežo, ki preprečuje udarce ob vzmeti in ogrodje ter padce s trampolina, in zaščitno blazinasto obrobo v drugi barvi, ki prekrije vzmeti, odprtine ob robu ogrodja in ogrodje trampolina. Preveriti je treba, ali je ponjava iz trpežnih materialov, sestavljanje in razstavljanje pa enostavno. Trampolin mora izpolnjevati minimalne varnostne zahteve v skladu s slovenskimi predpisi in standardi.

Priporočila za uporabo trampolina si lahko ogledate v *Vodniku Evropske zveze za varnost otrok* na spletni strani: <http://www.childsafetyeurope.org/injurytopics/productshome/index.html>.

Zakon o splošni varnosti proizvodov (ZSVP-1) (Uradni list RS, št. 101/2003) določa, da se na trg lahko dajejo samo varni proizvodi: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO3707>.

Zakon o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti (Uradni list RS, št. 99/04 – uradno prečiščeno besedilo in 17/11): <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO1599>.

SIST EN 13219:2009 *Gimnastična oprema – Prožne ponjave – Funkcionalne in varnostne zahteve, preskusne metode*: <http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=6baa12d3-329c-459d-9890-37634125e9ed>.

KONTAKT

Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo, Direktorat za notranji trg: <http://www.mgrt.gov.si/si/>
E-mail: gp.mgrt@gov.si

Tržni inšpektorat: <http://www.ti.gov.si/si/>
E-mail: gp.tirs@gov.si

ALPSKE SMUČI, SMUČARSKI ČEVLJI IN PALICE

RAVEN IZVAJANJA	Nacionalna
PRISTOP	Izvajanje zakonodaje, standardov in nadzor
KRAJ IZVAJANJA	Industrija, trgovina
CILJNA POPULACIJA	Otroci, mladostniki, odrasli
CILJNA JAVNOST	Splošna javnost, starši, proizvajalci, trgovci

VSEBINA

Za varnost na smučišču in užitek ob smučanju je potrebna primerna oprema.

Smuči izbiramo glede na način in hitrost smučanja, pri čemer so pomembni smučarsko znanje, telesne značilnosti in motorične sposobnosti smučarja. Sodobne smuči za alpsko smučanje se lahko razlikujejo tako po obliki (dolžina in stranski lok) kot tudi po trdnostnih značilnostih, ki so vezane predvsem na materiale, iz katerih so smuči sestavljene. Smučarski čevlji omogočajo obremenitev celega stopala in večji nagib kolen, bokov ter celega telesa vstran oziroma v zavoj. Model smučarskega čevlja (trdoto plastike) izberemo glede na naše smučarsko znanje in sposobnosti. Sodobne smučarske palice so iz aluminija ali karbonske s plastičnim ročajem in krpjico. Pomembna je pravilna izbira dolžine. Smučarska oprema mora izpolnjevati minimalne varnostne zahteve v skladu s slovenskimi predpisi in standardi.

Priporočila za pravilno izbiro smuči, smučarskih čevljev in palic si lahko ogledate na spletni strani:

<http://www.solasmucanja.si/pomoc-pri-izbiri-smucarske-opreme>.

Zakon o splošni varnosti proizvodov (ZSVP-1) (Uradni list RS, št. 101/2003) določa, da se na trg lahko dajejo samo varni proizvodi: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO3707>.

Zakon o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti (Uradni list RS, št. 99/04 – uradno prečiščeno besedilo in 17/11): <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO1599>.

SIST ISO 8783:2003 *Alpske smuči – Smernice za opravljanje preskusov voznih lastnosti na snegu*: <http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=aa7c8f2b-be64-4cfe-8169-6f84615ed691>.

SIST ISO 6265:1995 *Alpske smuči – Določevanje deformacijske in zlomne sile*: <http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=ed6b20fc-0f6a-4222-b264-78e484746353>.

SIST ISO 6266:1995 *Alpske smuči – Določevanje utrujenosti – Preskus s cikličnim obremenjevanjem*: <http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=1c137656-7a35-40b4-b7d3-28d8e9db2480>.

SIST ISO 6267:1995 *Alpske smuči – Meritve upogibnih nihanj*: <http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=fdfbfa0-6ad7-4545-9fcb-d07b2c905906>.

SIST ISO 6003:1995 *Alpske smuči – Določevanje mase in polarnega vztrajnostnega momenta – Metoda za laboratorijsko merjenje*: <http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=27c0221e-e4b9-467b-9938-4d5ee57a969e>.

SIST ISO 7331:2013 *Palice za alpsko smučanje – Zahteve in preskusne metode*: <http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=bd4888c0-c00b-49da-b0cd-72dd61bd635d>.

SIST ISO 9523:2011 *Turni smučarski čevlji za odrasle – Vmesnik z varnostnimi vezmi – Zahteve in preskusne metode*: <http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=bb07250d-5121-492f-87c3-82f216144c37>.

KONTAKT

Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo, Direktorat za notranji trg: <http://www.mgrt.gov.si/si/>

E-mail: gp.mgrt@gov.si

Tržni inšpektorat: <http://www.ti.gov.si/si/>

E-mail: gp.tirs@gov.si

SISTEM RAPEX

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna

PRISTOP Informiranje
Spremljanje podatkov

KRAJ IZVAJANJA

CILJNA POPULACIJA Splošna javnost, potrošniki

CILJNA JAVNOST Splošna javnost, potrošniki, proizvajalci, trgovci

VSEBINA

RAPEX (Rapid Alert System for Non-food Consumer Products) je vseevropski sistem za hitro izmenjavo informacij o proizvodih, za katere je bilo ugotovljeno, da bi pri uporabi v skladu s svojim namenom lahko predstavljali resno nevarnost za potrošnike v skladu s predpisi o splošni varnosti proizvodov. Več informacij o sistemu si lahko ogledate na spletni strani:

http://www.ti.gov.si/si/delovna_podrocja/varnost_proizvodov/rapex/.

Podatki o vrsti proizvoda, nevarnosti, povezani z njegovo uporabo in sprejetih ukrepih, ki so na voljo organom držav članic ali Evropski komisiji, so praviloma dosegljivi javnosti. Evropska komisija pri tem sodeluje s strokovnjaki, ki preverjajo varnost, pa tudi s proizvajalci, uvozniki, trgovci in nacionalnimi nadzornimi organi držav članic. Seznam nevarnih proizvodov si lahko ogledate na spletnih straneh varstva potrošnikov EU:

<http://ec.europa.eu/consumers/safety/rapex/alerts/main/index.cfm?event=main.listNotifications>.

Tržni inšpektorat RS je nacionalna RAPEX kontaktna točka za sprejem in posredovanje tovrstnih informacij. Posledica objave v tem sistemu je največkrat odpoklic in umik nevarnega izdelka s trga. V kolikor posedujete ali ste v prodajalni, pri znancih oziroma kje drugje opazili enega izmed proizvodov, ki je bil priglašen v sistem RAPEX in je objavljen na zgoraj navedenih spletnih straneh, to sporočite na naslov tirs.info@gov.si.

Uredba 765/2008 Evropskega parlamenta in Sveta o načinu mednarodne izmenjave informacij o ukrepih in dejanjih, ki omejujejo trgovanje s proizvodi (Uradni list EU L 218/30):

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:218:0030:0047:sl:PDF>.

Zakon o splošni varnosti proizvodov (ZSVP-1) (Uradni list RS, št. 101/2003) določa, da se na trg lahko dajejo samo varni proizvodi: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO3707>.

KONTAKT

Tržni inšpektorat RS: <http://www.ti.gov.si/si/>

E-mail: gp.tirs@gov.si

ZVEZA POTROŠNIKOV SLOVENIJE

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna

PRISTOP Informiranje

KRAJ IZVAJANJA

CILJNA POPULACIJA Splošna javnost, potrošniki

CILJNA JAVNOST Splošna javnost, potrošniki

VSEBINA

Zveza potrošnikov Slovenije je neodvisna, neprofitna in mednarodno priznana nevladna organizacija, ki že od leta 1990 dalje varuje in zastopa izključno interese potrošnikov. Njihovo poslanstvo so informirani in osveščeni potrošniki, ki poznajo in uveljavljajo svoje pravice ter na drugi strani potrošnikom naklonjena družba, ki spoštuje in varuje pravice potrošnikov.

V sodelovanju z neodvisnimi strokovnjaki in akreditiranimi laboratoriji preverjajo kakovost izdelkov in storitev, članom svetujejo pri pomembnih potrošniških vprašanjih, nudijo tudi pa strokovno pravno pomoč. Na spletni strani objavljajo informacije o aktualnih potrošniških temah, primerjalnike izdelkov in storitev, rezultate testiranj, informacije o odpoklicih ... Nekaj zanimivih in koristnih video vsebin o otroškem sedežu, varnih igračah, reklamaciji blaga ... si lahko ogledate na spletni strani:

<https://www.youtube.com/user/ZPSslo>.

Redno izhaja tudi **revija ZPStest**, ki je neodvisni vir v tržnem gospodarstvu in zagotavlja praktične informacije za sodobnega potrošnika: <https://www.zps.si/index.php/revija-vip-top>.

Zakon o varstvu potrošnikov (Uradni list RS, št. 98/04 – uradno prečiščeno besedilo, 114/06 – ZUE, 126/07, 86/09, 78/11, 38/14 in 19/15): <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO513>.

KONTAKT

Zveza potrošnikov Slovenije: www.zps.si

E-mail: zps@zps.si

E-mail uredništva spletne strani: web@zps.si

E-mail primerjalno testiranje: zpstest@zps.si

VARNOST BIVALNEGA OKOLJA

VARNOST KOPALIŠČ

RAVEN IZVAJANJA

Nacionalna

PRISTOP

Izvajanje zakonodaje in nadzor
Spreminjanje okolja

KRAJ IZVAJANJA

Kopališča

CILJNA POPULACIJA

Otroci, mladostniki, splošna javnost

CILJNA JAVNOST

Upravitelji kopališč, arhitekti, gradbeniki

VSEBINA

Zakon o varstvu pred utopitvami (ZVU, Uradni list RS, št. 42/07 – uradno prečiščeno besedilo in 9/11) ureja varstvo pred utopitvami v morju, jezerih, rekah in drugih vodah, kjer se izvajajo športne dejavnosti, kopanje in druge dejavnosti v prostem času, ter na javnih kopališčih. Varstvo pred utopitvami obsega načrtovanje, organiziranje, izvajanje, nadzor ter financiranje ukrepov in dejavnosti za varstvo pred utopitvami.

<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO2067>.

Pravilnik o ukrepih za varstvo pred utopitvami na kopališčih (Uradni list RS, št. 84/07 in 22/13 – na podlagi ZVU) določa vrste kopališč, organizacijo in red na kopališčih, dovoljeno število obiskovalcev, potrebno število reševalcev iz vode na kopališčih, opremo in sredstva za reševanje iz vode, oblačila z oznakami reševalcev iz vode in redarjev ter kopališke znake.

<http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV7995>.

Pravilnik o ukrepih za varstvo pred utopitvami pri organiziranih športnih dejavnostih (Uradni list RS, št. 17/11) določa ukrepe za zagotavljanje varstva pred utopitvami, ki so potrebni v času izvajanja organiziranih športnih dejavnosti na, v in ob vodi.

<http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV10529>.

Pravilnik o tehničnih ukrepih in zahtevah za varno obratovanje kopališč in za varstvo pred utopitvami na kopališčih (Uradni list RS, št. 88/03, 56/06, 26/07 – ZVU-A in 84/07) določa prostorske, gradbene in druge tehnične ukrepe (v nadaljnjem besedilu: tehnični ukrepi) za varstvo pred utopitvami ter zahteve za naprave, opremo in sredstva za varno obratovanje kopališč, ki jih je treba upoštevati pri graditvi objektov, namenjenih bazenskim ali naravnim kopališčem. Določa tudi dovoljeno število obiskovalcev in predvideno število kopalcev.

<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV4426>.

SIST EN 13451-1:2011 Oprema za plavalne bazene – 1. del: Splošne varnostne zahteve in preskusne metode: <http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=a25c1b98-524b-4261-94ed-ee8f8e88d2c6>.

Zakon o graditvi objektov (Uradni list RS, št. 102/04 – uradno prečiščeno besedilo, 14/05 – popr., 92/05 – ZJC-B, 93/05 – ZVMS, 111/05 – odl. US, 126/07, 108/09, 61/10 – Zrud-1, 20/11 – odl. US, 57/12, 101/13 – ZdavNepr, 110/13 in 19/15): <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO3490>.

KONTAKT

Ministrstvo za obrambo, Uprava RS za zaščito in reševanje: <http://www.sos112.si/slo/>

E-mail: urszr@urszr.si

Ministrstvo za zdravje: <http://www.mz.gov.si/>

E-mail: gp.mz@gov.si

Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport: <http://www.mizs.gov.si/>

E-mail: gp.mizs@gov.si

Ministrstvo za okolje in prostor: <http://www.mop.gov.si/>

E-mail: gp.mop@gov.si

VARNOST SMUČIŠČ

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna

PRISTOP Izvajanje zakonodaje in nadzor
Spreminjanje okolja

KRAJ IZVAJANJA Smučišča

CILJNA POPULACIJA Otroci, mladostniki, odrasli

CILJNA JAVNOST Nadzorniki in upravitelji smučišč, splošna javnost

VSEBINA

Zakon o varnosti na smučiščih (Uradni list RS, št. 3/06 – uradno prečiščeno besedilo, 17/08, 52/08 – popr. in 44/16 – ZVSmuč-1) določa temeljna pravila za uporabo smučišč in za zagotavljanje varnosti in reda na smučiščih ter določbe o ravnanju smučarjev in drugih oseb na smučiščih, pristojnosti posameznih organov za zagotavljanje varnosti na smučiščih in pooblastila nadzornika smučišč.

<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO3426>.

Pravilnik o tehničnih zahtevah za obratovanje smučišč (Uradni list RS, št. 116/08 in 44/16 – ZVSmuč-1):

<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV9125>.

Pravilnik o znakih in označbah na smučišču (Uradni list RS, št. 116/08 in 44/16 – ZVSmuč-1):

<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV9130>.

Zakon o žičniških napravah za prevoz oseb (ZŽNPO, Uradni list RS, št. 126/03, 56/13 in 33/14) določa zahteve glede varnosti konstrukcije žičniških naprav, pogoje za graditev žičniških naprav, zahteve glede načina in varnosti obratovanja žičniških naprav, pogoje javnega prevoza oseb po žičniških napravah. <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO3259>.

Pravilnik o žičnicah in vlečnicah (Uradni list SRS, št. 7/84, 14/84 – popr., 16/87, Uradni list RS, št. 6/97, 126/03 – ZŽNPO, 111/06, 57/07 in 63/11): <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV3304>.

Pravilnik o žičniških napravah za prevoz oseb (Uradni list RS, št. 36/05, 106/05, 57/07 in 87/11):

<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV5793#>.

Pravilnik o tehničnih pregledih žičniških naprav (Uradni list RS, št. 63/11, 63/12, 59/13 in 72/14):

<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV9918>.

Pravilnik o programu primernega teoretičnega in praktičnega znanja smučanja za inšpektorje (Uradni list RS, št. 14/09 in 44/16 – ZVSmuč-1): <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV9618>.

Pravilnik o programu in načinu opravljanja preizkusa usposobljenosti nadzornikov smučišč in o primernem teoretičnem ter praktičnem znanju smučanja (Uradni list RS, št. 109/08 in 44/16 – ZVSmuč-1):

<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV8670>.

Pravilnik o obrazcu vloge za podelitev pooblastila, obrazcu službene izkaznice ter oznakah nadzornika smučišča (Uradni list RS, št. 72/10 in 44/16 – ZVSmuč-1):

<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV10235>.

Zloženko *Naloge nadzornika smučišča*, v kateri so povzete dolžnosti in posebna pooblastila, ki jih ima nadzornik smučišča pri spremljanju varnosti na smučišču, si lahko ogledate na spletni strani:

http://www.mnz.gov.si/fileadmin/mnz.gov.si/pageuploads/DPDVN/Smucanje/2012/Link_-_zlozenka_nadzornik_05012012.pdf.

Pravilnik o strokovnem usposabljanju osebja za obratovanje žičniških naprav (Uradni list RS, št. 111/06, 29/07, 13/08, 7/09, 109/13 in 56/16):

<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV7260>.

Pravilnik o zdravstvenih pogojih, ki jih morajo izpolnjevati delavci, ki opravljajo dela na žičniških napravah (Uradni list SRS, št. 21/86, Uradni list RS, št. 126/03 – ZŽNPO in 26/16):

<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV3303>.

KONTAKT

Ministrstvo za notranje zadeve: <http://www.mnz.gov.si/>

E-mail: gp.mnz@gov.si

Inšpektorat RS za notranje zadeve: <http://www.mnz.gov.si/>

E-mail: inz.mnz@gov.si

Policija: <http://www.policija.si/>

E-mail: gp.policija@policija.si

Ministrstvo za infrastrukturo: <http://www.mzi.gov.si/>

E-mail: gp.mzi@gov.si

Inšpektorat za infrastrukturo: <http://www.ii.gov.si/>

E-mail: gp.irsi@gov.si

PRVA POMOČ

TEČAJI PRVE POMOČI

RAVEN IZVAJANJA Lokalna

PRISTOP Izobraževanje, razvoj veščin, sprememba vedenja

KRAJ IZVAJANJA Območne enote Rdečega križa Slovenije

CILJNA POPULACIJA Otroci, mladostniki, odrasli

CILJNA JAVNOST Mladostniki, starši, splošna javnost

VSEBINA

Iz analize vzrokov nastanka poškodb in možnosti za ukrepanje izhaja, da je treba hkrati uporabiti več strategij, če želimo izboljšati preživetje in zmanjšati posledice zaradi poškodb, pri čemer je prva pomoč tudi ena od strategij. Poznavanje nudenja prve pomoči je v vsakdanjem življenju izredno pomembno, saj le tako lahko na kraju dogodka izvedemo nekatere pomembnejše ukrepe še pred prihodom nujne medicinske pomoči in sočloveku s tem morda celo rešimo življenje.

Vpišite se v tečaj prve pomoči, kjer se boste naučili pravih tehnik, s katerimi lahko rešite življenje svojemu otroku ali drugemu bližnjemu. Poučevanje laikov iz prve pomoči je eno temeljnih poslanstev Rdečega križa Slovenije, izvajajo pa ga območna združenja Rdečega križa, ki so razporejena po posameznih občinah v Sloveniji.

Priročnike Rdečega križa o prvi pomoči si lahko ogledate na spletni strani:

<http://www.rks.si/sl/Knjige/>.

Zakon o Rdečem križu Slovenije (Uradni list RS, št. 7/93 in 79/10):

<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO250>.

KONTAKT

Rdeči križ Slovenije: <http://www.rks.si/>

E-mail: rdecikriz@rks.si

Območna združenja Rdečega križa: http://www.rks.si/sl/Lokacije_RKS/

REŠEVALNA SLUŽBA NA KOPALIŠČIH

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna

PRISTOP Izvajanje zakonodaje in nadzor
Izobraževanje, razvoj veščin, sprememba vedenja

KRAJ IZVAJANJA Kopališča

CILJNA POPULACIJA Otroci, mladostniki, splošna javnost

CILJNA JAVNOST Reševalci, upravitelji kopališč

VSEBINA

Zakon o varstvu pred utopitvami (ZVU, Uradni list RS, št. 42/07 – uradno prečiščeno besedilo in 9/11) ureja varstvo pred utopitvami v morju, jezerih, rekah in drugih vodah, kjer se izvajajo športne dejavnosti, kopanje in druge dejavnosti v prostem času, ter na javnih kopališčih. Varstvo pred utopitvami obsega načrtovanje, organiziranje, izvajanje, nadzor ter financiranje ukrepov in dejavnosti za varstvo pred utopitvami. <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO2067>.

Pravilnik o ukrepih za varstvo pred utopitvami na kopališčih (Uradni list RS, št. 84/07 in 22/13 – na podlagi ZVU) določa vrste kopališč, organizacijo in red na kopališčih, dovoljeno število obiskovalcev, potrebno število reševalcev iz vode na kopališčih, opremo in sredstva za reševanje iz vode, oblačila z oznakami reševalcev iz vode in redarjev ter kopališke znake.

<http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV7995>.

Pravilnik o reševalcih iz vode (Uradni list RS, št. 103/11) določa psihofizične sposobnosti, ki jih mora izpolnjevati reševalec iz vode oziroma oseba, ki se želi usposobiti za reševanje iz vode, vrste programov usposabljanja za reševanje iz vode ter obseg in način izvajanja preizkusa usposobljenosti za reševanje iz vode. <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV10471>.

Pravilnik o opremi in sredstvih za dajanje prve pomoči, usposabljanju in preizkusih iz prve pomoči ter zdravniških pregledih reševalcev iz vode (Uradni list RS, št. 70/03, 34/04 – popr. in 26/07 – ZVU-A):

<http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV3146>.

KONTAKT

Ministrstvo za obrambo, Uprava RS za zaščito in reševanje:

<http://www.sos112.si/slo/page.php?src=os41.htm>

E-mail: urszr@urszr.si

Ministrstvo za zdravje: <http://www.mz.gov.si/>

E-mail: gp.mz@gov.si

Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport: <http://www.mizs.gov.si/>

E-mail: gp.mizs@gov.si

REŠEVALNA SLUŽBA NA SMUČIŠČIH

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna

PRISTOP Izvajanje zakonodaje in nadzor
Izobraževanje, razvoj veščin, sprememba vedenja

KRAJ IZVAJANJA Smučišča

CILJNA POPULACIJA Otroci, mladostniki, odrasli

CILJNA JAVNOST Reševalci, upravitelji smučišč

VSEBINA

Nezgode na smučiščih se najpogosteje pripetijo zaradi utrujenosti, slabe prilagojenosti na višinske razmere, precejevanja telesne pripravljenosti in spretnosti, dehidracije, neprimerne opreme, smučanja zunaj proge in prezrtih opozorilnih znakov. Upravljevec smučišča mora v primeru nezgode na smučišču zagotoviti hitro in strokovno pomoč poškodovancem. Helikopterska nujna medicinska pomoč se uporablja, kadar je helikopterski prevoz pacienta hitrejši oziroma primernejši od prevoza z nujnimi reševalnimi vozili ali drugimi načini prevoza, ali je mesto dogodka na težko dostopnem terenu ali oddaljeno od najbližje enote nujne medicinske pomoči. Izvajata jo enota HNMP in helikopterski prevoznik, katerega določi Vlada RS na predlog ministra, pristojnega za zdravje.

Zakon o varosti na smučiščih (Uradni list RS, št. 3/06 – uradno prečiščeno besedilo, 17/08, 52/08 – popr. in 44/16 – ZVSmuč-1) določa za smučarje varne tehnične pogoje in vremenske razmere, v katerih sme smučišče obratovati ter dolžnosti upravljavca, ki je dolžan zagotoviti primerne prostore za strokovno pomoč in kapaciteti smučišča ustrezno število usposobljenih reševalcev, ki v primeru nesreče nudijo pomoč. Usposobljenost reševalcev predpiše minister, pristojen za zdravje, v sodelovanju z Gorsko reševalno zvezo Slovenije in pristojno nacionalno panožno športno zvezo. Prostori za strokovno pomoč morajo biti vidno označeni in primerno opremljeni. Reševalci morajo imeti vidne oznake.

<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO3426>.

Pravilnik o zapisniku o ogledu kraja nesreče na smučišču (Uradni list RS, št. 90/08 in 44/16 – ZVSmuč-1):
<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV9007>.

Pravilnik o službi nujne medicinske pomoči (Uradni list RS, št. 106/08, 118/08 – popr., 31/10, 94/10 in 81/15): <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV9142>.

Pravilnik o reševalni službi in o službi prve pomoči na smučiščih (Uradni list SRS, št. 5/78, 1/79, 1/80 – ZZV, Uradni list RS, št. 110/02 – ZVSmuč in 17/08 – ZVSmuč-B):

<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV3319>.

Pravilnik o pogojih izvajanja helikopterske nujne medicinske pomoči (Uradni list RS, št. 81/16):

<http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?sop=2016-01-3442>.

KONTAKT

Ministrstvo za obrambo, Uprava RS za zaščito in reševanje:

<http://www.sos112.si/slo/page.php?src=os41.htm>

E-mail: urszr@urszr.si

Ministrstvo za zdravje: <http://www.mz.gov.si/>

E-mail: gp.mz@gov.si

Zdravstveni inšpektorat: <http://www.zi.gov.si/>

E-mail: gp.zirs@gov.si

Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport: <http://www.mizs.gov.si/>

E-mail: gp.mizs@gov.si

Policija: <http://www.policija.si/>

E-mail: gp.policija@policija.si

PRIPOROČILA ZA UKREPANJE V VRTCU OB NUJNIH STANJIH

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna

PRISTOP Izobraževanje, razvoj veščin, sprememba vedenja
Spreminjanje okolja

KRAJ IZVAJANJA Vrtci

CILJNA POPULACIJA Predšolski otroci

CILJNA JAVNOST Pedagoški delavci, zaposleni v vrtcu, pediatri, starši

VSEBINA Ob sodelovanju Ministrstva za šolstvo in šport, Ministrstva za zdravje in Inštituta za varovanje zdravja so bila leta 2011 (dopolnjena izdaja 2012) izdelana *Priporočila za ukrepanje v vrtcu ob nujnih stanjih in nenadno nastalih bolezenskih znakih* ter posredovana v uporabo vsem slovenskim vrtcem. Dokument je prinesel v vrtce enoten algoritem ravnanja ob življenje ogrožajočih in drugih nenadno nastalih bolezenskih stanjih, ki zahtevajo ukrepanje in/ali zdravniško pomoč. V njem so opredeljena načela, kako je treba pravilno ukrepati in navedeni pogoji za nemoteno ukrepanje, npr. priprava potrebnih seznamov imen in telefonskih števil, podatkov o zdravstvenih posebnostih otrok, usposobljenost osebja za nudenje prve pomoči, zagotavljanje opreme za prvo pomoč ...

Priporočila za vrtce si lahko preberete na spletni strani:

http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/podrocje/vrtci/pdf/Priporocila_ukrepanje_nujna_stanja_18_6_12.pdf.

KONTAKT

Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport: <http://www.mizs.gov.si/>

E-mail: gp.mizs@gov.si

UTOPIVE

STRATEGIJE, AKCIJSKI NAČRTI, SPREMLJANJE PODATKOV

STRATEGIJA IN AKCIJSKI NAČRT ZA ZDRAVJE OTROK IN MLADOSTNIKOV V POVEZAVI Z OKOLJEM 2012–2020

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna

PRISTOP Izvajanje zakonodaje in nadzor

KRAJ IZVAJANJA Ministrstva, inštitucije

CILJNA POPULACIJA Otroci, mladostniki

CILJNA JAVNOST Vladni resorji, drugi deležniki

VSEBINA

Leta 2010 je bila na 5. ministrski konferenci sprejeta *Parnska deklaracija o okolju in zdravju otrok v evropski regiji*, ki je določila glavne prednostne cilje, katerim naj bi države sledile. Na tej podlagi je Vlada Republike Slovenije sprejela *Strategijo za zdravje otrok in mladostnikov v povezavi z okoljem 2012–2020*. Za izvajanje strategije je bil izdelan akcijski načrt, ki opredeljuje konkretne naloge resorjev in deležnikov do leta 2020, pristojni resorji pa bodo zagotovili potrebna sredstva. V akcijskem načrtu je med prednostnimi cilji tudi reševanje problema poškodb otrok in mladostnikov z osveščanjem, zagotavljanjem varnega okolja, upoštevanjem potreb otrok pri načrtovanju in oblikovanju ustanov, stanovanj, načrtih mobilnosti in prometne infrastrukture ter spodbujanjem varnosti izdelkov. Med drugim so posebej izpostavljene tudi aktivnosti na področju preprečevanja utopitev in promocije prve pomoči.

Strategijo si lahko ogledate na spletni strani:

http://www.mz.gov.si/uploads/media/strategija_zdravje_otrok_040212.pdf.

Akcijnski načrt:

http://www.mz.gov.si/fileadmin/mz.gov.si/pageuploads/javno_zdravje_2015/okolje_in_otroci/_akcijski_nacrt_strategija_okolje_in_otroci_090715_.pdf.

KONTAKT Ministrstvo za zdravje: <http://www.mz.gov.si/si/>

E-mail: gp.mz@gov.si

PROGRAM ZA OTROKE IN MLADINO 2006–2016 – POSODOBITEV ZA OBDOBJE 2013–2016

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna

PRISTOP Izvajanje zakonodaje in nadzor

KRAJ IZVAJANJA Ministrstva, inštitucije

CILJNA POPULACIJA Otroci, mladostniki

CILJNA JAVNOST Vladni resorji, drugi deležniki

VSEBINA

Leta 2006 je vlada sprejela *Program za otroke in mladino v RS 2006–2016*, leta 2013 pa *Posodobitev programa za otroke in mladino 2006–2016 za obdobje 2013–2016*, ki postavlja okvir za usklajeno medsektorsko in interdisciplinarno sodelovanje (M. za delo, družino in socialne zadeve, M. za zdravje, M. za notranje zadeve, M. za okolje in prostor, M. za šolstvo in šport, M. za kulturo). Med prioritetskimi področji predvideva tudi preprečevanje poškodb in zastrupitev, glavni cilj pa je spodbujanje izvajanja z dokazi podprtih preventivnih aktivnosti in ukrepov za preprečevanje poškodb in promocijo varnosti ter zmanjševanje neenakosti zaradi poškodb. Za izvajanje programa so bili sprejeti dvoletni akcijski načrti.

Posodobitev programa za otroke in mladino 2006–2016 za obdobje 2013–2016 si lahko ogledate na spletni strani: http://www.mddsz.gov.si/nc/si/medijsko_sredisce/novica/article/1966/7253/.

KONTAKT

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti: <http://www.mddsz.gov.si/>

E-mail: gp.mddsz@gov.si

NACIONALNI PROGRAM ŠPORTA V RS OD 2014–2023

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna

PRISTOP Izvajanje zakonodaje in nadzor

KRAJ IZVAJANJA Ministrstva, inštitucije

CILJNA POPULACIJA Otroci, mladostniki

CILJNA JAVNOST Vladni resorji, drugi deležniki

VSEBINA

Z nacionalnim programom športa 2014–2023 država soustvarja pogoje za razvoj športa in prispeva k zmanjševanju neenakosti v dostopnosti do športne vadbe. Program posveča posebno pozornost varni in strokovno vodeni športni vzgoji ter usposabljanju izvajalcev/strokovnih kadrov v športu. Načrtuje ukrepe za izgradnjo kakovostnih športnih objektov in površin, njihovo vzdrževanje ter ukrepe za preprečevanje poškodb športnikov.

Vsem otrokom in mladim zagotavlja najmanj 180 minut kakovostnega pouka športne vzgoje tedensko, vključno z brezplačnim učenjem plavanja in opravljanjem kolesarskega izpita ter ustvarja pogoje za kakovostno zunajšolsko športno udejstvovanje. Predvidene športne dejavnosti bodo otrokom in mladim omogočile izboljšanje gibalnih sposobnosti in zmogljivosti, kar zagotavlja večjo varnost pri športu in zmanjšanje števila športnih poškodb, učenje plavanja pa zmanjšuje tveganje za utopitve.

Športna rekreacija je smiselno nadaljevanje obvezne in prostočasne športne vzgoje, občudijskih športnih dejavnosti in programov tekmovalnega športa. Predstavlja dejavno, koristno in prijetno izpopolnjevanje dnevnega, tedenskega in letnega prostega časa.

Izvajanje nacionalnega programa se določi z letnim programom, ki ga sprejme vlada, in letnimi programi, ki jih sprejmejo lokalne skupnosti.

Nacionalni program športa v RS 2014–2023 si lahko ogledate na spletni strani:

http://www.zdus-veza.si/docs/KOMISIJA%20ZA%20%C5%A0PORT,%20REKR/NACIONALNI_PROGRAM_SPORTA_V_RS_2014-2023.pdf.

Zakon o športu (Uradni list RS, št. 22/98, 97/01 – ZSDP in 15/03 – ZOPA):

<http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO515>.

KONTAKT

Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport: <http://www.mizs.gov.si/>

E-mail: gp.mizs@gov.si

Inšpektorat RS za šolstvo in šport: <http://www.iss.gov.si/>

E-mail: inspektorat-solstvo.mss@gov.si

ZDRAVSTVENI STATISTIČNI PODATKI

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna

PRISTOP Informiranje
Spremljanje podatkov

KRAJ IZVAJANJA Zdravstvene ustanove, Nacionalni inštitut za javno zdravje

CILJNA POPULACIJA Splošna javnost

CILJNA JAVNOST Splošna javnost, strokovna javnost, vladni resorji, drugi deležniki

VSEBINA

V Sloveniji podatke o poškodbah in zastrupitvah spremlja Nacionalni inštitut za javno zdravje v več zdravstvenih statističnih sistemih, in sicer registrsko v *Bazi umrlih*, v *sistemu spremljanja bolnišničnih obravnav (SBO)*, *zunajbolnišnični zdravstveni statistiki (ZUBSTAT)*, *zbirki podatkov o poškodbah pri delu* in drugih. Poleg tega se specifični podatki o okoliščinah nastanka poškodb spremljajo v bazi urgentnih obravnav zaradi poškodb in zastrupitev na vzorcu slovenskih bolnišnic *Injury Data Base (IDB)*, načrtuje pa se tudi zagon prenovljenega *sistema spremljanja zunajbolnišničnih obravnav (SZBO)* z zajemom podatkov o poškodbah in zastrupitvah v urgentnih ambulantah v vseh slovenskih bolnišnicah skladno z evropsko metodologijo.

Nacionalno spremljanje podatkov omogoča izračun nekaterih kazalnikov zdravstvenega stanja, kot je incidenca poškodb in zastrupitev v prometu, doma, v šoli in pri delu, med športnimi in prostočasnimi aktivnostmi ter analizo informacij o kraju in aktivnosti v času nastanka poškodbe/zastrupitve, predmetih, ki so povzročili nezgodo oziroma poškodbo, predvsem za potrebe načrtovanja in razvoja programov in ukrepov za preprečevanje poškodb in zastrupitev ter promocijo varnosti.

Več informacij o podatkovnih zbirkah in raziskavah ter dostopu do podatkov si lahko ogledate na spletni strani: <http://www.nijz.si/sl/podatki>.

Zakon o zbirkah podatkov s področja zdravstvenega varstva (Uradni list RS, št. 65/00 in 47/15):
<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO1419>.

KONTAKT

Nacionalni inštitut za javno zdravje: <http://www.nijz.si/sl>

E-mail: info@nijz.si

PROGRAMI PROMOCIJE VARNOSTI

PROGRAM NIJZ ZA PREPREČEVANJE POŠKODB PRI OTROCIH

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna

PRISTOP Izobraževanje, razvoj veščin, sprememba vedenja
Spreminjanje okolja

KRAJ IZVAJANJA Ambulante zdravstvenega varstva otrok, osnovne šole

CILJNA POPULACIJA Otroci, mladostniki

CILJNA JAVNOST Starši, zdravstveni delavci, pedagoški delavci

VSEBINA

Program NIJZ vključuje vzgojo za zdravje na področju preprečevanja poškodb in promocijo varnosti (promet, utopitve, zadušitve, padci na igrišču, pri kolesarjenju, rolanju in kotalkanju, zastrupitve, stik z vročo tekočino/predmeti ...) za bodoče starše, predšolske otroke in njihove starše ter za šolske otroke in mladostnike. Namen programa je zmanjšati breme otrok in mladostnikov zaradi poškodb ter zmanjšati neenakosti v zdravju otrok zaradi poškodb. Aktivnosti potekajo v zdravstvu v obliki svetovanja staršem ob sistematskih preventivnih pregledih, pa tudi v vrtcih in šolah. Program predvideva obiske patronažne medicinske sestre s svetovanjem staršem na domu, usposabljanje zdravstvenega in pedagoškega osebja ter razvoj zdravstveno vzgojnih gradiv in priročnikov, ki so dosegljivi na spletni strani NIJZ. Gradiva si lahko ogledate na spletni strani:

Preprečevanje poškodb – otrok od rojstva do starosti 6 mesecev

(za strokovnjake): <http://www.zdaj.net/assets/Gradiva/Gradivo-za-strokovnjake/Preprecevanje-poskodb-otrok-0-6-mesecev-za-strokovnjake.pdf>,

(za starše): <http://www.zdaj.net/assets/Gradiva/Gradivo-za-starse-Nasveti-in-pogovori-o-dojencku/Preprecevanje-poskodb-in-izbira-otroske-opreme-otrok-od-rojstva-do-6-mesecev-za-starse.pdf>.

Preprečevanje poškodb – otrok v starosti od 6 mesecev do 3 let

(za strokovnjake): <http://www.zdaj.net/assets/Gradiva/Gradivo-za-strokovnjake/Preprecevanje-poskodb-otrok-6-mesecev-3-leta-za-strokovnjake.pdf>,

(za starše): <http://www.zdaj.net/assets/Gradiva/Gradivo-za-starse-Nasveti-in-pogovori-o-dojencku/Preprecevanje-poskodb-in-izbira-otroske-opreme-otrok-od-6-mesecev-do-3-let-za-starse.pdf>.

Preprečevanje poškodb – otrok v starosti od 3 do 6 let

(za strokovnjake): <http://www.zdaj.net/assets/Gradiva/Gradivo-za-strokovnjake/Preprecevanje-poskodb-otrok-3-6-let-za-strokovnjake.pdf>,

(za starše): <http://www.zdaj.net/assets/Gradiva/Gradivo-za-starse-Nasveti-in-pogovori-o-dojencku/Preprecevanje-poskodb-in-izbira-otroske-opreme-otrok-od-starosti-3-do-6-let-za-starse.pdf>.

Otroška oprema: izbira in varna uporaba (za strokovnjake):

<http://www.zdaj.net/assets/Gradiva/Gradivo-za-strokovnjake/Otroska-oprema-izbira-in-varna-uporaba-za-strokovnjake.pdf>.

Pravilnik za izvajanje preventivnega zdravstvenega varstva na primarni ravni:

<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=NAVO59>.

KONTAKT

Nacionalni inštitut za javno zdravje: <http://www.nijz.si/sl>

E-mail: info@nijz.si

PROGRAM NAUČIMO SE PLAVATI

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna, lokalna

PRISTOP Izobraževanje, razvoj veščin, sprememba vedenja

KRAJ IZVAJANJA Šole

CILJNA POPULACIJA Otroci, mladostniki

CILJNA JAVNOST Pedagoški delavci

VSEBINA

Znanje plavanja ima velik nacionalni pomen, kar se odraža tudi v državnem sofinanciranju nekaterih plavalnih vsebin in programov, s čimer imajo slovenski otroci v obdobju odraščanja kar nekaj možnosti naučiti se plavati.

V predšolskem obdobju in 1. razredu osnovne šole je otrokom na voljo:

- **10-urni plavalni tečaj za vrtce**, ki so vključeni v program *Mali sonček* ali prve razrede osnovnih šol, ki so vključene v program *Zlati sonček*.

Izvedba plavalnih tečajev v osnovnih šolah je zakonsko predpisana s strani Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport:

- **20-urni plavalni tečaj** v 2. ali 3. razredu osnovnih šol;
- **28-urna šola plavanja** v 5. razredu, izvaja se v šoli v naravi;
- **preverjanje plavalne pismenosti** v 6. razredu. V primeru, da je rezultat učenca slab, Ministrstvo takšnemu učencu ponovno financira plavalni tečaj (15-urni plavalni tečaj za neplavalce);
- **15-urni plavalni tečaji za neplavalce** v šestem razredu in zadnjem triletju osnovne šole ter za srednješolce, če kakšen dijak še ni dosegel kriterija za znanje plavanja.

Zavod za šport RS Planica prispeva približno 90 % sredstev pri 15-urnih tečajih za neplavalce in pri njihovem preverjanju ter 20 % v 10-urnih plavalnih tečajih. Druga potrebna finančna sredstva prispevajo lokalne skupnosti, starši, donatorji in sponzorji.

Zakon o varstvu pred utopitvami (ZVU, Uradni list RS, št. 42/07 – uradno prečiščeno besedilo in 9/11): <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO2067>.

Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (ZOFVI) (Uradni list RS, št. 12/1996, 23/1996 (popr.) in spremembe (zadnja sprememba): Uradni list RS, št. 20/2011): <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO445#>.

Pravilnik o normativih in standardih za izvajanje programa osnovne šole (Uradni list RS, št. 57/07, 65/08, 99/10, 51/14 in 64/15): <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV7973>.

Zakon o športu (Uradni list RS, št. 22/98, 97/01 – ZSDP in 15/03 – ZOPA): <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO515>.

Nacionalni program športa v RS 2014–2023:

http://www.zdus-veza.si/docs/KOMISIJA%20ZA%20C5%A0PORT,%20REKR/NACIONALNI_PROGRAM_SPORT_A_V_RS_2014-2023.pdf.

KONTAKT

Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport: <http://www.mizs.gov.si/>

E-mail: gp.mizs@gov.si

Šport mladih: <http://www.sportmladih.net/>

E-mail: bostjan.vintar@sport.si

VAROVALNA OPREMA

REŠILNI JOPIČI NA PLOVILIH

RAVEN IZVAJANJA

Nacionalna

PRISTOP

Izvajanje zakonodaje, standardov in nadzor
Spreminjanje proizvodov

KRAJ IZVAJANJA

Plovila, industrija, trgovina

CILJNA POPULACIJA

Otroci, mladostniki, odrasli

CILJNA JAVNOST

Starši, splošna javnost, proizvajalci, trgovci

VSEBINA

Čoln za »oceansko« in »odprto« območje plovbe mora imeti rešilne jopiče, opremljene s piščalko in odsevnimi trakovi, ustrezne velikosti, v tolikšnem številu, kolikor oseb sme prevažati čoln. Čoln v »obalnem« območju plovbe in »območju zavečja« mora imeti rešilne jopiče v tolikšnem številu, kolikor oseb sme prevažati. V primeru izrednih razmer, kot so slabe vremenske razmere, prodor vode in podobno, mora voditelj čolna poskrbeti, da imajo vse osebe na čolnu, katerega del opreme so rešilni jopiči, na sebi rešilni jopič. Tudi osebe na vodnem skuterju morajo vedno imeti na sebi rešilni jopič. Rešilni jopiči morajo izpolnjevati minimalne varnostne zahteve v skladu s slovenskimi predpisi in standardi.

Priporočila za uporabo rešilnega jopiča si lahko preberete na spletni strani:

Preprečevanje poškodb (otrok v starosti od 6 mesecev do 3 let, od 3 do 6 let):

<http://www.zdaj.net/sl/gradiva/priprava-na-porod-in-starsevstvo-nasveti-in-pogovori-o-dojencku-gradivo-za-strokovnjake/>.

Zakon o splošni varosti proizvodov (ZSVP-1) (Uradni list RS, št. 101/2003) določa, da se na trg lahko dajejo samo varni proizvodi: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO3707>.

Zakon o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti (Uradni list RS, št. 99/04 – uradno prečiščeno besedilo in 17/11): <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO1599>.

Pravilnik o čolnih in plavajočih napravah (Uradni list RS, št. 25/08 in 3/10):

<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV7946>.

SIST EN 393:1996. *Rešilni jopiči in osebni plavalni pripomočki – Plavalni pripomočki – 50 N:*

<http://www.sist.si/ecommerce/catalog/project.aspx?id=6db98d8b-de25-45ad-b26d-78359290945b>.

SIST EN ISO 12402-3:2006. *Osebni plavajoči pripomočki – 3. del: Rešilni jopiči, zahteve za stopnjo 150 – Varnostne zahteve:*

<http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=92f0fb55-e6fc-4001-bc1f-469a79b5c1d4>.

KONTAKT

Ministrstvo za infrastrukturo: <http://www.mzi.gov.si/>

E-mail: gp.mzi@gov.si

Uprava Republike Slovenije za pomorstvo: <http://www.up.gov.si/>

E-mail: ursp.box@gov.si

Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo, Direktorat za notranji trg: <http://www.mgrt.gov.si/si/>

E-mail: gp.mgrt@gov.si

Tržni inšpektorat: <http://www.ti.gov.si/si/>

E-mail: gp.tirs@gov.si

VARNOST PROIZVODOV

PRIPOMOČKI ZA PLAVANJE, UPORABO V VODI (ROKAVČKI, PLAVALNI JOPIČI, FREDOV OBROČ, NAPIHLJIVE BLAZINE, ČOLNI, BAZENI ...) IN VODNE IGRAČE

RAVEN IZVAJANJA

Nacionalna

PRISTOP

Izvajanje zakonodaje, standardov in nadzor
Spreminjanje proizvodov

KRAJ IZVAJANJA

Industrija, trgovina

CILJNA POPULACIJA

Otroci

CILJNA JAVNOST

Starši, splošna javnost, proizvajalci, trgovci

VSEBINA

Pripomočki za plavanje in uporabo v vodi ne nudijo zaščite pred utopitvami, otrok pa jih lahko uporablja le pod stalnim nadzorom odrasle osebe (npr. rokavčki, plavalni jopiči ...). Drugi proizvodi za uporabo v vodi za otroke, starejše od 3. let, prav tako ne varujejo pred utopitvami in so namenjeni le plavalcem (npr. velike plavajoče blazine, veliki napihljivi pripomočki v obliki živali, napihljivi čolni ...). Med te pripomočke ne spadajo igrače, ki jih urejata pravilnik in uredba o varnosti igrač (npr. napihljive vodne igrače v obliki živali, na katerih otrok sedi ali jih jezdi). Pripomočki za plavanje in uporabo v vodi ter igrače morajo izpolnjevati minimalne varnostne zahteve v skladu s slovenskimi predpisi in standardi.

Preglednico z opisom in slikovnim materialom nekaterih značilnih proizvodov za uporabo v vodi si lahko ogledate na spletni strani: http://www.tzslo.si/pic/pdf/nezivila/proizvodi_voda_julij_2012.pdf.

Zakon o splošni varnosti proizvodov (ZSVP-1) (Uradni list RS, št. 101/2003) določa, da se na trg lahko dajejo samo varni proizvodi: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO3707>.

Zakon o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti (Uradni list RS, št. 99/04 – uradno prečiščeno besedilo in 17/11): <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO1599>.

Pravilnik o osebni varovalni opremi (Uradni list RS, št. 29/05, 23/06, 17/11 – ZTZPUS-1 in 76/11): <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV5922>.

Pravilnik o varnosti igrač (velja za igrače, dane na trg do 20. 7. 2011) (Uradni list RS, št. 62/03, 35/04, 47/07, 24/10, 17/11 – ZTZPUS-1): <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=DRUG59>.

Uredba o varnosti igrač (velja za igrače, dane na trg po 20. 7. 2011) (Uradni list RS, št. 34/2011): <http://www.uradni-list.si/1/content?id=103616>.

SIST EN 13138-1:2014. *Plavajoči pripomočki za učenje plavanja – 1. del: Varnostne zahteve in preskusne metode za plavajoče pripomočke, ki se oblečejo*: <http://www.sist.si/ecommerce/catalog/project.aspx?id=c403a629-6b0d-43a9-8a40-74aaa0161a25>.

SIST EN 13138-2:2015 *Plavajoči pripomočki za učenje plavanja – 2. del: Varnostne zahteve in preskusne metode za plavajoče pripomočke, ki se držijo z rokam*: <http://www.sist.si/ecommerce/catalog/project.aspx?id=beecdd21-5e9f-4d8e-86b1-2ea67fd37f37>.

SIST EN 13138-3:2015 *Plavajoči pripomočki za učenje plavanja – 3. del: Varnostne zahteve in preskusne metode za plavajoče sedeže, ki se oblečejo*: <http://www.sist.si/ecommerce/catalog/project.aspx?id=3296eb32-fcc2-47ee-9213-1059a7e3a929>.

SIST EN 15649-1:2010 + A2:2014 *Plavajoči pripomočki za prosti čas, ki se uporabljajo na vodi in v njej – 1. del: Razvrstitev, materiali, splošne zahteve in preskusne metode*: <http://www.sist.si/ecommerce/catalog/project.aspx?id=e35357bd-3311-4c14-ac42-a22b6e509837>.

SIST EN 71-1:2015 *Varnost igrač – 1. del: Mehanske in fizikalne lastnosti*: <http://www.sist.si/ecommerce/catalog/project.aspx?id=441c37de-1fb1-4a70-8c3d-e61be3c8742c>.

KONTAKT

Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo,
Direktorat za notranji trg: <http://www.mgrt.gov.si/si/>
E-mail: gp.mgrt@gov.si

Tržni inšpektorat: <http://www.ti.gov.si/si/>
E-mail: gp.tirs@gov.si

Zdravstveni inšpektorat: http://www.zi.gov.si/si/delovna_podrocja/
E-mail: gp.zirs@gov.si

KOPALNI STOLČEK IN KOPALNI LEŽALNIK

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna

PRISTOP Izvajanje zakonodaje in nadzor
Spreminjanje proizvodov

KRAJ IZVAJANJA Industrija, trgovina

CILJNA POPULACIJA Predšolski otroci

CILJNA JAVNOST Splošna javnost, starši, proizvajalci, trgovci

VSEBINA

Uporabo kopalnega stolčka ali ležalnika odsvetujemo. Kopalni stolček/ležalnik NI varnostni pripomoček in ne preprečuje, da bi se otrok v kopalni kadi utopil, temveč celo poveča tveganje za utopitev otroka, ker starši zaradi lažnega občutka varnosti pustijo otroka v kopalnem stolčku ali ležalniku samega v kopalni kadi. Otrok mora biti v kopalni kadi vedno pod nadzorom odrasle osebe in ves čas na dosegu rok, tudi ko je nameščen v kopalnem stolčku ali ležalniku. Kopalni stolček/ležalnik mora izpolnjevati minimalne varnostne zahteve v skladu s slovenskimi predpisi.

Priporočila za izbiro in uporabo kopalnega stolčka si lahko preberete na spletni strani:

Preprečevanje poškodb (otrok v starosti od 6 mesecev do 3 let), *Otroška oprema: izbira in varna uporaba*: <http://www.zdaj.net/si/gradiva/priprava-na-porod-in-starsevstvo-nasveti-in-pogovori-o-dojencku-gradivo-za-strokovnjake/>.

Zakon o splošni varnosti proizvodov (ZSVP-1) (Uradni list RS, št. 101/2003) določa, da se na trg lahko dajejo samo varni proizvodi: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO3707>.

Zakon o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti (Uradni list RS, št. 99/04 – uradno prečiščeno besedilo in 17/11): <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO1599>.

Sklep komisije o varnostnih zahtevah, ki jim v skladu z *Direktivo 2001/95/ES Evropskega parlamenta in Sveta* morajo ustrezati *Evropski standardi za kopalne obroče, kopalne pripomočke ter kopalne kadi in stojala za kadi za dojenčke in male otroke*. Uradni list EU 2010/9/EU.

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32010D0009&from=SL>.

KONTAKT

Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo, Direktorat za notranji trg: <http://www.mgrt.gov.si/si/>
E-mail: gp.mgrt@gov.si

Tržni inšpektorat: <http://www.ti.gov.si/si/>
E-mail: gp.tirs@gov.si

SISTEM RAPEX

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna

PRISTOP Informiranje
Spremljanje podatkov

KRAJ IZVAJANJA

CILJNA POPULACIJA Splošna javnost, potrošniki

CILJNA JAVNOST Splošna javnost, potrošniki, proizvajalci, trgovci

VSEBINA

RAPEX (Rapid Alert System for Non-food Consumer Products) je vseevropski sistem za hitro izmenjavo informacij o proizvodih, za katere je bilo ugotovljeno, da bi pri uporabi v skladu s svojim namenom lahko predstavljali resno nevarnost za potrošnike v skladu s predpisi o splošni varnosti proizvodov. Več informacij o sistemu si lahko ogledate na spletni strani:

http://www.ti.gov.si/si/delovna_podrocja/varnost_proizvodov/rapex/.

Podatki o vrsti proizvoda, nevarnosti, povezani z njegovo uporabo in sprejetih ukrepih, ki so na voljo organom držav članic ali Evropski komisiji, so praviloma dosegljivi javnosti. Evropska komisija pri tem sodeluje s strokovnjaki, ki preverjajo varnost, pa tudi s proizvajalci, uvozniki, trgovci in nacionalnimi nadzornimi organi držav članic. Seznam nevarnih proizvodov si lahko ogledate na spletnih straneh varstva potrošnikov EU:

<http://ec.europa.eu/consumers/safety/rapex/alerts/main/index.cfm?event=main.listNotifications>.

Tržni inšpektorat RS je nacionalna RAPEX kontaktna točka za sprejem in posredovanje tovrstnih informacij. Posledica objave v tem sistemu je največkrat odpoklic in umik nevarnega izdelka s trga. V kolikor posedujete ali ste v prodajalni, pri znancih oziroma kje drugje opazili enega izmed proizvodov, ki je bil priglašen v sistem RAPEX in je objavljen na zgoraj navedenih spletnih straneh, to sporočite na naslov tirs.info@gov.si.

Uredba 765/2008 Evropskega parlamenta in Sveta o načinu mednarodne izmenjave informacij o ukrepih in dejanjih, ki omejujejo trgovanje s proizvodi (Uradni list EU L 218/30):

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:218:0030:0047:sl:PDF>.

Zakon o splošni varnosti proizvodov (ZSVP-1) (Uradni list RS, št. 101/2003) določa, da se na trg lahko dajejo samo varni proizvodi: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO3707>.

KONTAKT

Tržni inšpektorat RS: <http://www.ti.gov.si/si/>

E-mail: gp.tirs@gov.si

ZVEZA POTROŠNIKOV SLOVENIJE

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna

PRISTOP Informiranje

KRAJ IZVAJANJA

CILJNA POPULACIJA Splošna javnost, potrošniki

CILJNA JAVNOST Splošna javnost, potrošniki

VSEBINA

Zveza potrošnikov Slovenije je neodvisna, neprofitna in mednarodno priznana nevladna organizacija, ki že od leta 1990 dalje varuje in zastopa izključno interese potrošnikov. Njihovo poslanstvo so informirani in osveščeni potrošniki, ki poznajo in uveljavljajo svoje pravice ter na drugi strani potrošnikom naklonjena družba, ki spoštuje in varuje pravice potrošnikov.

V sodelovanju z neodvisnimi strokovnjaki in akreditiranimi laboratoriji preverjajo kakovost izdelkov in storitev, članom svetujejo pri pomembnih potrošniških vprašanjih, nudijo pa tudi strokovno pravno pomoč. Na spletni strani objavljajo informacije o aktualnih potrošniških temah, primerjalnike izdelkov in storitev, rezultate testiranj, informacije o odpoklicih ... Nekaj zanimivih in koristnih video vsebin o otroškem sedežu, varnih igračah, reklamaciji blaga ... si lahko ogledate na spletni strani:

<https://www.youtube.com/user/ZPSslo>.

Redno izhaja tudi **revija ZPStest**, ki je neodvisni vir v tržnem gospodarstvu in zagotavlja praktične informacije za sodobnega potrošnika: <https://www.zps.si/index.php/revija-vip-top>.

Zakon o varstvu potrošnikov (Uradni list RS, št. 98/04 – uradno prečiščeno besedilo, 114/06 – ZUE, 126/07, 86/09, 78/11, 38/14 in 19/15): <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO513>.

KONTAKT

Zveza potrošnikov Slovenije: www.zps.si

E-mail: zps@zps.si

E-mail uredništva spletne strani: web@zps.si

E-mail primerjalno testiranje: zpstest@zps.si

VARNOST BIVALNEGA OKOLJA

VARNOST KOPALIŠČ

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna

PRISTOP Izvajanje zakonodaje in nadzor
Spreminjanje okolja

KRAJ IZVAJANJA Kopališča

CILJNA POPULACIJA Otroci, mladostniki, splošna javnost

CILJNA JAVNOST Upravitelji kopališč, arhitekti, gradbeniki

VSEBINA

Zakon o varstvu pred utopitvami (ZVU, Uradni list RS, št. 42/07 – uradno prečiščeno besedilo in 9/11) ureja varstvo pred utopitvami v morju, jezerih, rekah in drugih vodah, kjer se izvajajo športne dejavnosti, kopanje in druge dejavnosti v prostem času, ter na javnih kopališčih. Varstvo pred utopitvami obsega načrtovanje, organiziranje, izvajanje, nadzor ter financiranje ukrepov in dejavnosti za varstvo pred utopitvami. <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO2067>.

Pravilnik o ukrepih za varstvo pred utopitvami na kopališčih (Uradni list RS, št. 84/07 in 22/13 – na podlagi ZVU) določa vrste kopališč, organizacijo in red na kopališčih, dovoljeno število obiskovalcev, potrebno število reševalcev iz vode na kopališčih, opremo in sredstva za reševanje iz vode, oblačila z oznakami reševalcev iz vode in redarjev ter kopališke znake.

<http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV7995>.

Pravilnik o ukrepih za varstvo pred utopitvami pri organiziranih športnih dejavnostih (Uradni list RS, št. 17/11) določa ukrepe za zagotavljanje varstva pred utopitvami, ki so potrebni v času izvajanja organiziranih športnih dejavnosti na, v in ob vodi.

<http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV10529>.

Pravilnik o tehničnih ukrepih in zahtevah za varno obratovanje kopališč in za varstvo pred utopitvami na kopališčih (Uradni list RS, št. 88/03, 56/06, 26/07 – ZVU-A in 84/07) določa prostorske, gradbene in druge tehnične ukrepe (v nadaljnjem besedilu: tehnični ukrepi) za varstvo pred utopitvami ter zahteve za naprave, opremo in sredstva za varno obratovanje kopališč, ki jih je treba upoštevati pri graditvi objektov, namenjenih bazenskim ali naravnim kopališčem. Določa tudi dovoljeno število obiskovalcev in predvideno število kopalcev. <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV4426>.

SIST EN 13451-1:2011 Oprema za plavalne bazene – 1. del: Splošne varnostne zahteve in preskusne metode: <http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=a25c1b98-524b-4261-94ed-ee8f8e88d2c6>.

Zakon o graditvi objektov (ZGO-1-UPB1) ureja pogoje za graditev vseh objektov, določa bistvene zahteve in njihovo izpolnjevanje glede lastnosti objektov. <http://www.uradni-list.si/1/content?id=51265>.

KONTAKT

Ministrstvo za obrambo, Uprava RS za zaščito in reševanje: <http://www.sos112.si/slo/>

E-mail: urszr@urszr.si

Ministrstvo za zdravje: <http://www.mz.gov.si/>

E-mail: gp.mz@gov.si

Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport: <http://www.mizs.gov.si/>

E-mail: gp.mizs@gov.si

Ministrstvo za okolje in prostor: <http://www.mop.gov.si/>

E-mail: gp.mop@gov.si

PRVA POMOČ

TEČAJI PRVE POMOČI

RAVEN IZVAJANJA Lokalna

PRISTOP Izobraževanje, razvoj veščin, sprememba vedenja

KRAJ IZVAJANJA Območne enote Rdečega križa Slovenije

CILJNA POPULACIJA Otroci, mladostniki, odrasli

CILJNA JAVNOST Mladostniki, starši, splošna javnost

VSEBINA

Iz analize vzrokov nastanka poškodb in možnosti za ukrepanje izhaja, da je treba hkrati uporabiti več strategij, če želimo izboljšati preživetje in zmanjšati posledice zaradi poškodb, pri čemer je prva pomoč tudi ena od strategij. Poznavanje nujenja prve pomoči je v vsakdanjem življenju izredno pomembno, saj le tako lahko na kraju dogodka izvedemo nekatere pomembnejše ukrepe še pred prihodom nujne medicinske pomoči in sočloveku s tem morda celo rešimo življenje.

Vpišite se v tečaj prve pomoči, kjer se boste naučili pravih tehnik, s katerimi lahko rešite življenje svojemu otroku ali drugemu bližnjemu. Poučevanje laikov iz prve pomoči je eno temeljnih poslanstev Rdečega križa Slovenije, izvajajo pa ga območna združenja Rdečega križa, ki so razporejena po posameznih občinah v Sloveniji.

Priročnike Rdečega križa o prvi pomoči si lahko ogledate na spletni strani:

<http://www.rks.si/sl/Knjige/>.

Zakon o Rdečem križu Slovenije (Uradni list RS, št. 7/93 in 79/10):

<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO250>.

KONTAKT

Rdeči križ Slovenije: <http://www.rks.si/>

E-mail: rdecikriz@rks.si

Območna združenja Rdečega križa: http://www.rks.si/sl/Lokacije_RKS/

REŠEVALNA SLUŽBA NA KOPALIŠČIH

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna

PRISTOP Izvajanje zakonodaje in nadzor
Izobraževanje, razvoj veščin, sprememba vedenja

KRAJ IZVAJANJA Kopališča

CILJNA POPULACIJA Otroci, mladostniki, splošna javnost

CILJNA JAVNOST Reševalci, upravitelji kopališč

VSEBINA

Zakon o varstvu pred utopitvami (ZVU, Uradni list RS, št. 42/07 – uradno prečiščeno besedilo in 9/11) ureja varstvo pred utopitvami v morju, jezerih, rekah in drugih vodah, kjer se izvajajo športne dejavnosti, kopanje in druge dejavnosti v prostem času, ter na javnih kopališčih. Varstvo pred utopitvami obsega načrtovanje, organiziranje, izvajanje, nadzor ter financiranje ukrepov in dejavnosti za varstvo pred utopitvami. <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO2067>.

Pravilnik o ukrepih za varstvo pred utopitvami na kopališčih (Uradni list RS, št. 84/07 in 22/13 – na podlagi ZVU) določa vrste kopališč, organizacijo in red na kopališčih, dovoljeno število obiskovalcev, potrebno število reševalcev iz vode na kopališčih, opremo in sredstva za reševanje iz vode, oblačila z oznakami reševalcev iz vode in redarjev ter kopališke znake.

<http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV7995>.

Pravilnik o reševalcih iz vode (Uradni list RS, št. 103/11) določa psihofizične sposobnosti, ki jih mora izpolnjevati reševalec iz vode oziroma oseba, ki se želi usposobiti za reševanje iz vode, vrste programov usposabljanja za reševanje iz vode ter obseg in način izvajanja preizkusa usposobljenosti za reševanje iz vode. <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV10471>.

Pravilnik o opremi in sredstvih za dajanje prve pomoči, usposabljanju in preizkusih iz prve pomoči ter zdravniških pregledih reševalcev iz vode (Uradni list RS, št. 70/03, 34/04 – popr. in 26/07 – ZVU-A):

<http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV3146>.

KONTAKT

Ministrstvo za obrambo, Uprava RS za zaščito in reševanje: <http://www.sos112.si/slo/page.php?src=os41.htm>
E-mail: urszr@urszr.si

Ministrstvo za zdravje: <http://www.mz.gov.si/>
E-mail: gp.mz@gov.si

Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport: <http://www.mizs.gov.si/>
E-mail: gp.mizs@gov.si

PRIPOROČILA ZA UKREPANJE V VRTCU OB NUJNIH STANJIH

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna

PRISTOP Izobraževanje, razvoj veščin, sprememba vedenja
Spreminjanje okolja

KRAJ IZVAJANJA Vrtci

CILJNA POPULACIJA Predšolski otroci

CILJNA JAVNOST Pedagoški delavci, ostali zaposleni v vrtcu, pediatri, starši

VSEBINA

Ob sodelovanju Ministrstva za šolstvo in šport, Ministrstva za zdravje in Inštituta za varovanje zdravja so bila leta 2011 (dopolnjena izdaja 2012) izdelana *Priporočila za ukrepanje v vrtcu ob nujnih stanjih in nenadno nastalih bolezenskih znakih* ter posredovana v uporabo vsem slovenskim vrtcem. Dokument je prinesel v vrtce enoten algoritem ravnanja ob življenje ogrožajočih in drugih nenadno nastalih bolezenskih stanjih, ki zahtevajo ukrepanje in/ali zdravniško pomoč. V njem so opredeljena načela, kako je treba pravilno ukrepati in navedeni pogoji za nemoteno ukrepanje, npr. priprava potrebnih seznamov imen in telefonskih števil, podatkov o zdravstvenih posebnostih otrok, usposobljenost osebja za nudenje prve pomoči, zagotavljanje opreme za prvo pomoč ...

Priporočila za vrtce si lahko preberete na spletni strani:

http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/podrocje/vrtci/pdf/Priporocila_ukrepanje_nujna_stanja_18_6_12.pdf.

KONTAKT

Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport: <http://www.mizs.gov.si/>

E-mail: gp.mizs@gov.si

ZADUŠITVE

STRATEGIJE, AKCIJSKI NAČRTI, SPREMLJANJE PODATKOV

STRATEGIJA IN AKCIJSKI NAČRT ZA ZDRAVJE OTROK IN MLADOSTNIKOV V POVEZAVI Z OKOLJEM 2012–2020

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna

PRISTOP Izvajanje zakonodaje in nadzor

KRAJ IZVAJANJA Ministrstva, inštitucije

CILJNA POPULACIJA Otroci, mladostniki

CILJNA JAVNOST Vladni resorji, drugi deležniki

VSEBINA

Leta 2010 je bila na 5. ministrski konferenci sprejeta *Parnska deklaracija o okolju in zdravju otrok v evropski regiji*, ki je določila glavne prednostne cilje, katerim naj bi države sledile. Na tej podlagi je Vlada Republike Slovenije sprejela *Strategijo za zdravje otrok in mladostnikov v povezavi z okoljem 2012–2020*. Za izvajanje strategije je bil izdelan akcijski načrt, ki opredeljuje konkretne naloge resorjev in deležnikov do leta 2020, pristojni resorji pa bodo zagotovili potrebna sredstva. V akcijskem načrtu je med prednostnimi cilji tudi reševanje problema poškodb otrok in mladostnikov z osveščanjem, zagotavljanjem varnega okolja, upoštevanjem potreb otrok pri načrtovanju in oblikovanju ustanov, stanovanj, načrtih mobilnosti in prometne infrastrukture ter spodbujanjem varnosti izdelkov. Med drugim so posebej izpostavljene tudi aktivnosti na področju preprečevanja zadušitev in promocije prve pomoči.

Strategijo si lahko ogledate na spletni strani:

http://www.mz.gov.si/uploads/media/strategija_zdravje_otrok_040212.pdf.

Akcijski načrt:

http://www.mz.gov.si/fileadmin/mz.gov.si/pageuploads/javno_zdravje_2015/okolje_in_otroci/_akcijski_nacrt_strategija_okolje_in_otroci_090715_.pdf.

KONTAKT Ministrstvo za zdravje: <http://www.mz.gov.si/si/>

E-mail: gp.mz@gov.si

PROGRAM ZA OTROKE IN MLADINO 2006–2016 – POSODOBITEV ZA OBDOBJE 2013–2016

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna

PRISTOP Izvajanje zakonodaje in nadzor

KRAJ IZVAJANJA Ministrstva, inštitucije

CILJNA POPULACIJA Otroci, mladostniki

CILJNA JAVNOST Vladni resorji, drugi deležniki

VSEBINA

Leta 2006 je vlada sprejela *Program za otroke in mladino v RS 2006–2016*, leta 2013 pa *Posodobitev programa za otroke in mladino 2006–2016 za obdobje 2013–2016*, ki postavlja okvir za usklajeno medsektorsko in interdisciplinarno sodelovanje (M. za delo, družino in socialne zadeve, M. za zdravje, M. za notranje zadeve, M. za okolje in prostor, M. za šolstvo in šport, M. za kulturo). Med prioritetskimi področji predvideva tudi preprečevanje poškodb in zastrupitev, glavni cilj pa je spodbujanje izvajanja z dokazi podprtih preventivnih aktivnosti in ukrepov za preprečevanje poškodb in promocijo varnosti ter zmanjševanje neenakosti zaradi poškodb.

Program izpostavlja tudi upoštevanje potreb otrok pri načrtovanju in oblikovanju stanovanj, vrtcev, šol in drugih javnih ustanov.

Za izvajanje programa so bili sprejeti dvoletni akcijski načrti.

Posodobitev programa za otroke in mladino 2006–2016 za obdobje 2013–2016 si lahko ogledate na spletni strani: http://www.mddsz.gov.si/nc/si/medijsko_sredisce/novica/article/1966/7253/.

KONTAKT

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti: <http://www.mddsz.gov.si/>

E-mail: gp.mddsz@gov.si

ZDRAVSTVENI STATISTIČNI PODATKI

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna

PRISTOP Informiranje
Spremljanje podatkov

KRAJ IZVAJANJA Zdravstvene ustanove, Nacionalni inštitut za javno zdravje

CILJNA POPULACIJA Splošna javnost

CILJNA JAVNOST Splošna javnost, strokovna javnost, vladni resorji, drugi deležniki

VSEBINA

V Sloveniji podatke o poškodbah in zastrupitvah spremlja Nacionalni inštitut za javno zdravje v več zdravstvenih statističnih sistemih, in sicer registrsko v *Bazi umrlih*, v *sistemu spremljanja bolnišničnih obravnav (SBO)*, *zunajbolnišnični zdravstveni statistiki (ZUBSTAT)*, *zbirki podatkov o poškodbah pri delu* in drugih. Poleg tega se specifični podatki o okoliščinah nastanka poškodb spremljajo v bazi urgentnih obravnav zaradi poškodb in zastrupitev na vzorcu slovenskih bolnišnic »*Injury Data Base*« (*IDB*), načrtuje pa se tudi zagon prenovljenega *sistema spremljanja zunajbolnišničnih obravnav (SZBO)* z zajemom podatkov o poškodbah in zastrupitvah v urgentnih ambulantah v vseh slovenskih bolnišnicah skladno z evropsko metodologijo.

Nacionalno spremljanje podatkov omogoča izračun nekaterih kazalnikov zdravstvenega stanja, kot je incidenca poškodb in zastrupitev v prometu, doma, v šoli in pri delu, med športnimi in prostočasnimi aktivnostmi ter analizo informacij o kraju in aktivnosti v času nastanka poškodbe/zastrupitve, predmetih, ki so povzročili nezgodo oziroma poškodbo, predvsem za potrebe načrtovanja in razvoja programov in ukrepov za preprečevanje poškodb in zastrupitev ter promocijo varnosti.

Več informacij o podatkovnih zbirkah in raziskavah ter dostopu do podatkov si lahko ogledate na spletni strani: <http://www.nijz.si/sl/podatki>.

Zakon o zbirkah podatkov s področja zdravstvenega varstva (Uradni list RS, št. 65/00 in 47/15):
<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO1419>.

KONTAKT Nacionalni inštitut za javno zdravje: <http://www.nijz.si/sl>
E-mail: info@nijz.si

PROGRAMI PROMOCIJE VARNOSTI

PROGRAM NIJZ ZA PREPREČEVANJE POŠKODB PRI OTROCIH

RAVEN IZVAJANJA

Nacionalna

PRISTOP

Izobraževanje, razvoj veščin, sprememba vedenja
Spreminjanje okolja

KRAJ IZVAJANJA

Ambulante zdravstvenega varstva otrok, osnovne šole

CILJNA POPULACIJA

Otroci, mladostniki

CILJNA JAVNOST

Starši, zdravstveni delavci, pedagoški delavci

VSEBINA

Program NIJZ vključuje vzgojo za zdravje na področju preprečevanja poškodb in promocijo varnosti (promet, utopitve, zadušitve, padci na igrišču, pri kolesarjenju, rolanju in kotalkanju, zastrupitve, stik z vročo tekočino/predmeti ...) za bodoče starše, za predšolske otroke in njihove starše ter za šolske otroke in mladostnike. Namen programa je zmanjšati breme otrok in mladostnikov zaradi poškodb ter zmanjšati neenakosti v zdravju otrok zaradi poškodb. Aktivnosti potekajo v zdravstvu v obliki svetovanja staršem ob sistematskih preventivnih pregledih, pa tudi v vrtcih in šolah. Program predvideva obiske patronažne medicinske sestre s svetovanjem staršem na domu, usposabljanje zdravstvenega in pedagoškega osebja ter razvoj zdravstveno vzgojnih gradiv in priročnikov, ki so dosegljivi na spletni strani NIJZ. Gradiva si lahko ogledate na spletni strani:

Preprečevanje poškodb – otrok od rojstva do starosti 6 mesecev

(za strokovnjake): <http://www.zdaj.net/assets/Gradiva/Gradivo-za-strokovnjake/Preprecevanje-poskodb-otrok-0-6-mesecev-za-strokovnjake.pdf>,

(za starše): <http://www.zdaj.net/assets/Gradiva/Gradivo-za-starse-Nasveti-in-pogovori-o-dojencku/Preprecevanje-poskodb-in-izbira-otroske-opreme-otrok-od-rojstva-do-6-mesecev-za-starse.pdf>.

Preprečevanje poškodb – otrok v starosti od 6 mesecev do 3 let

(za strokovnjake): <http://www.zdaj.net/assets/Gradiva/Gradivo-za-strokovnjake/Preprecevanje-poskodb-otrok-6-mesecev-3-leta-za-strokovnjake.pdf>,

(za starše): <http://www.zdaj.net/assets/Gradiva/Gradivo-za-starse-Nasveti-in-pogovori-o-dojencku/Preprecevanje-poskodb-in-izbira-otroske-opreme-otrok-od-6-mesecev-do-3-let-za-starse.pdf>.

Preprečevanje poškodb – otrok v starosti od 3 do 6 let

(za strokovnjake): <http://www.zdaj.net/assets/Gradiva/Gradivo-za-strokovnjake/Preprecevanje-poskodb-otrok-3-6-let-za-strokovnjake.pdf>,

(za starše): <http://www.zdaj.net/assets/Gradiva/Gradivo-za-starse-Nasveti-in-pogovori-o-dojencku/Preprecevanje-poskodb-in-izbira-otroske-opreme-otrok-od-starosti-3-do-6-let-za-starse.pdf>.

Otroška oprema: izbira in varna uporaba (za strokovnjake):

<http://www.zdaj.net/assets/Gradiva/Gradivo-za-strokovnjake/Otroska-oprema-izbira-in-varna-uporaba-za-strokovnjake.pdf>.

Pravilnik za izvajanje preventivnega zdravstvenega varstva na primarni ravni:

<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=NAVO59>.

KONTAKT

Nacionalni inštitut za javno zdravje: <http://www.nijz.si/sl>

E-mail: info@nijz.si

VAROVALNA OPREMA

VARNOSTNI MEHANIZEM – ZATIČ ZA PREDALE IN OMARE

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna

PRISTOP Izvajanje zakonodaje, standardov in nadzor
Spreminjanje proizvodov in okolja

KRAJ IZVAJANJA Bivalno okolje, industrija, trgovina

CILJNA POPULACIJA Predšolski otroci

CILJNA JAVNOST Starši, splošna javnost, proizvajalci, trgovci

VSEBINA

V obdobju, ko se začne otrok intenzivno gibati in raziskovati okolje, pride v stik z različnimi predmeti, s katerimi se igra in jih nosi v usta, kar predstavlja nevarnost za zadušitev. Majhni otroci se najpogosteje zadušijo s hrano ali različnimi drobnimi predmeti. Zato iz dosega otrok odstranimo vse predmete, katerih premer je manjši od 3 cm, na primer gumbice, frnikole, kovance, koralde, okrogle baterije, drobne igrače, dele pokvarjenih igrač in druge drobne predmete, ki lahko zaprejo dihalne poti. Omare in predale, kjer hranimo drobne predmete, pa tudi plastične vrečke (vrečke za smeti, nakupovalne vrečke, vrečke od kupljenih igrač ...), zaklenemo s ključem ali opremimo z varnostnim mehanizmom – zatičem tako, da jih otrok ne more odpreti. Zatič lahko uporabljamo le do približno 3. leta starosti otroka oziroma dokler otrok ne zmore premakniti zatiča in odpreti omare ali predala. Varnostni mehanizem – zatič mora izpolnjevati minimalne varnostne zahteve v skladu s slovenskimi predpisi in standardi.

Priporočila za uporabo varnostnih mehanizmov – zatičev za predale in omare si lahko preberete na spletni strani:

Preprečevanje poškodb (otrok v starosti od 6 mesecev do 3 let, od 3 do 6 let):

<http://www.zdaj.net/sl/gradiva/priprava-na-porod-in-starsevstvo-nasveti-in-pogovori-o-dojencku-gradivo-za-strokovnjake/>.

Zakon o splošni varnosti proizvodov (ZSVP-1) (Uradni list RS, št. 101/2003) določa, da se na trg lahko dajejo samo varni proizvodi: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO3707>.

Zakon o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti (Uradni list RS, št. 99/04 – uradno prečiščeno besedilo in 17/11):

<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO1599>.

KONTAKT

Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo, Direktorat za notranji trg: <http://www.mgrt.gov.si/si/>
E-mail: gp.mgrt@gov.si

Tržni inšpektorat: <http://www.ti.gov.si/si/>

E-mail: gp.tirs@gov.si

VARNOST PROIZVODOV

NOTRANJA IN ZUNANJA SENČILA

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna

PRISTOP Izvajanje zakonodaje, standardov in nadzor
Spreminjanje proizvodov in okolja

KRAJ IZVAJANJA Bivalno okolje, industrija, trgovina

CILJNA POPULACIJA Otroci

CILJNA JAVNOST Starši, splošna javnost, proizvajalci, trgovci

VSEBINA

Vrvice na notranjih in zunanjih senčilih predstavljajo nevarnost za zadavitev otroka, saj se otrok lahko zaplete v vrvice za dvig senčil in se zadavi. Še posebej so nevarne vrvice v obliki zanke, zato se priporoča nakup zaves, rolet ali žaluzij brez vrvic in zank. Notranja in zunanja senčila morajo izpolnjevati minimalne varnostne zahteve v skladu s slovenskimi predpisi in standardi.

Priporočila za varno uporabo senčil si lahko preberete na spletni strani:

Preprečevanje poškodb (otrok v starosti od 6 mesecev do 3 let):

<http://www.zdaj.net/sl/gradiva/priprava-na-porod-in-starsevstvo-nasveti-in-pogovori-o-dojencku-gradivo-za-strokovnjake/>.

Zakon o splošni varnosti proizvodov (ZSVP-1) (Uradni list RS, št. 101/2003) določa, da se na trg lahko dajejo samo varni proizvodi: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO3707>.

Zakon o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti (Uradni list RS, št. 99/04 – uradno prečiščeno besedilo in 17/11): <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO1599>.

SIST EN 13659:2015 *Polkna in zunanje žaluzije – Zahtevane lastnosti, vključno z varnostjo*:
<http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=436f7510-dc9b-40a2-a19c-8e58a2195a34>.

SIST EN 13120:2009 + A1:2014 *Notranja senčila – Zahtevane lastnosti, vključno z varnostjo*:
<http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=19182b47-c58c-4141-8323-736e7351da33>.

SIST EN 13120:2009 + A1:2014/AC:2015 *Notranja senčila – Zahtevane lastnosti, vključno z varnostjo*:
<http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=d891b07f-bf43-4398-876c-99eed65d5958>.

SIST EN 16433:2014 *Notranja senčila – Zaščita pred nevarnostjo zadušitve – Preskusne metode*:
<http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=7cea9cf1-8d61-4afe-811c-c6907520c67d>.

SIST EN 16434:2014 *Notranja senčila – Zaščita pred nevarnostjo zadušitve – Zahteve in preskusne metode za varnostne naprave*:
<http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=13654b5f-16d6-431e-89b0-24f114166331>.

KONTAKT

Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo, Direktorat za notranji trg: <http://www.mgrt.gov.si/si/>
E-mail: gp.mgrt@gov.si

Tržni inšpektorat: <http://www.ti.gov.si/si/>

E-mail: gp.tirs@gov.si

POHIŠTVO

RAVEN IZVAJANJA	Nacionalna
PRISTOP	Izvajanje zakonodaje, standardov in nadzor Spreminjanje proizvodov in okolja
KRAJ IZVAJANJA	Bivalno okolje, industrija, trgovina
CILJNA POPULACIJA	Otroci
CILJNA JAVNOST	Starši, splošna javnost, proizvajalci, trgovci

VSEBINA

Proizvodi v bivalnem in spalnem okolju morajo zadostiti splošnim varnostnim zahtevam in ne smejo ogroziti varnosti ali zdravja otrok. Ustrezati morajo kriterijem za kemijske lastnosti (preprečitev zastrupitve), požarne in toplotne lastnosti (gorljivost, strupenost plinov itd.), fizikalne in mehanske lastnosti (preprečitev padca, zagozditve, zadavitve, zadušitve ...).

OTROŠKA POSTELJICA

Otroška posteljica lahko predstavlja nevarnost za poškodbe majhnih otrok, če ni izdelana skladno z varnostnimi zahtevami. Otrok se lahko zaduši ali zadavi, če konstrukcijska zasnova posteljice ni ustrezna, npr. stranice posteljice imajo okrasne odprtine, v katerih se lahko zagozdi dojenčkova glava, posteljna ograja nima navpičnih letvic z razmikom od 4,5 do 6,0 cm, vzmetnica se ne prilega tesno posteljnemu okvirju po dolžini in po širini, posteljna ograja se lahko dviga in spušča ... Otroška posteljica mora izpolnjevati minimalne varnostne zahteve v skladu s slovenskimi predpisi in standardi.

Priporočila za izbiro in varno uporabo otroške posteljice si lahko preberete na spletni strani:

Preprečevanje poškodb (otrok od rojstva do starosti 6 mesecev, od 6 mesecev do 3 let), *Otroška oprema: izbira in varna uporaba*: <http://www.zdaj.net/sl/gradiva/priprava-na-porod-in-starsevstvo-nasveti-in-pogovori-o-dojencku-gradivo-za-strokovnjake/>.

SIST EN 716-1:2008 + A1:2013 *Pohišstvo – Otroške postelje in zložljive postelje za domačo uporabo – 1. del: Varnostne zahteve*:

<http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=9264ec56-b88d-40b3-935c-bdefc7ddcd1e>.

SIST EN 716-2:2008 + A1:2013 *Pohišstvo – Otroške postelje in zložljive postelje za domačo uporabo – 2. del: Preskusne metode*:

<http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=16f75027-317c-4019-9d60-014997b0636a>.

POGRAD

Spanje na zgornji postelji pograda za otroke, mlajše od 6 let, ni varno, ker so varnostni standardi za pograd določeni na osnovi povprečnih meritev telesa šestletnih otrok, zato so razmiki med letvicami varnostne ograjice, okrog vzmetnice ter med ograjico in vzmetnico taki, da za otroke, starejše od 6 let, ni nevarnosti za zadavitve, medtem ko za mlajše otroke ta nevarnost obstaja. Pograd mora imeti privijačeno varnostno ograjico okrog celotnega obsega zgornje postelje, drugače se otrok lahko skotali s postelje proti steni, se z vratom in glavo zagozdi med steno in okvir postelje ter se zaduši. Ograjico, ki se samo natakne na vodila na posteljnem okvirju, lahko otrok premakne in se zagozdi z glavo med vzmetnico in ograjico. Dno na zgornji postelji pograda mora biti dobro pritrjeno na posteljni okvir s številnimi prečnimi vezmi ali mrežo, saj so se na spodnji postelji otroci zadušili, ko je nanje padlo zgornje dno skupaj z vzmetnico. Pograd mora izpolnjevati minimalne varnostne zahteve v skladu s slovenskimi predpisi in standardi.

Priporočila za izbiro in varno uporabo pograda si lahko preberete na spletni strani:

Preprečevanje poškodb (otrok v starosti od 6 mesecev do 3 let, od 3 do 6 let), *Otroška oprema: izbira in varna uporaba*: <http://www.zdaj.net/sl/gradiva/priprava-na-porod-in-starsevstvo-nasveti-in-pogovori-o-dojencku-gradivo-za-strokovnjake/>.

SIST EN 747-2:2012 + A1:2015 *Pohišтво – Pogradi in visoke postelje – 2. del: Preskusne metode*:
<http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=1250934f-be96-4413-a442-aface42d1573>.

Zakon o splošni varosti proizvodov (ZSVP-1) (Uradni list RS, št. 101/2003) določa, da se na trg lahko dajejo samo varni proizvodi: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO3707>.

Zakon o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti (Uradni list RS, št. 99/04 – uradno prečiščeno besedilo in 17/11): <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO1599>.

KONTAKT

Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo, Direktorat za notranji trg: <http://www.mgrt.gov.si/si/>
E-mail: gp.mgrt@gov.si

Tržni inšpektorat: <http://www.ti.gov.si/si/>
E-mail: gp.tirs@gov.si

OTROŠKA OPREMA

RAVEN IZVAJANJA	Nacionalna
PRISTOP	Izvajanje zakonodaje, standardov in nadzor Spreminjanje proizvodov in okolja
KRAJ IZVAJANJA	Industrija, trgovina
CILJNA POPULACIJA	Predšolski otroci
CILJNA JAVNOST	Starši, splošna javnost, proizvajalci, trgovci

VSEBINA

Proizvodi v bivalnem in spalnem okolju morajo zadostiti splošnim varnostnim zahtevam in ne smejo ogroziti varnosti ali zdravja otrok. Ustrezati morajo kriterijem za kemijske lastnosti (preprečitev zastrupitve), požarne in toplotne lastnosti (gorljivost, strupenost plinov itd.), fizikalne in mehanske lastnosti (preprečitev padca, zagozditve, zadavitve, zadušitve ...).

STAJICA

V primeru, da smo sami doma in moramo za kratek čas zapustiti otroka, ga zaradi njegove varnosti postavimo v stajico. Vendar se otrok lahko poškoduje tudi v stajici, zato morajo imeti stranice stajice navpične letvice z razmikom od 4,5 do 6,0 cm, da otrok ne more potisniti glave skozi odprtino, ker se lahko zadavi. Podloga na dnu stajice se mora tesno prilegati stranicam, ker se lahko dojenček zagozdi v špranjo med podlogo in stranico stajice in se zaduši. Tudi uporaba zložljive stajice s stranicami iz napete mreže povečuje tveganje otroka za zadušitve. Stajica mora izpolnjevati minimalne varnostne zahteve v skladu s slovenskimi predpisi in standardi.

Priporočila za izbiro in varno uporabo stajice si lahko preberete na spletni strani:

Preprečevanje poškodb (otrok od rojstva do starosti 6 mesecev, od 6 mesecev do 3 let), *Otroška oprema: izbira in varna uporaba*: <http://www.zdaj.net/sl/gradiva/priprava-na-porod-in-starsevstvo-nasveti-in-pogovori-o-dojencku-gradivo-za-strokovnjake/>.

SIST EN 12227:2011 *Stajice za domačo uporabo – Varnostne zahteve in preskusne metode*:
<http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=4853823a-50f5-4e92-a799-18a3a1be2bab>.

STOLČEK ZA HRANJENJE

Zabeleženi so bili smrtni primeri, ko je otrok zdrsnil skozi odprtino med sedalom in premično mizico stolčka za hranjenje, pri čemer se mu je glava v odprtini zataknila in se je zadavil. V večini primerov otrok ni bil pripet ali ni bil pravilno pripet z varnostnimi pasovi in ni bil pod nadzorom odrasle osebe. Izberemo stolček, ki ima 5-točkovni sistem varnostnih pasov, kar pomeni, da ima obvezno pas za med noge, ki preprečuje, da bi otrok zdrsnil s stolčka; pokrovčki in čepi na ogrodju so pritrjeni tako, da jih otrok ne more odtrgati in se z njimi zadušiti. Stolček za hranjenje mora izpolnjevati minimalne varnostne zahteve v skladu s slovenskimi predpisi in standardi.

Priporočila za izbiro in varno uporabo stolčka si lahko preberete na spletni strani:

Preprečevanje poškodb (otrok v starosti od 6 mesecev do 3 let), *Otroška oprema: izbira in varna uporaba*: <http://www.zdaj.net/sl/gradiva/priprava-na-porod-in-starsevstvo-nasveti-in-pogovori-o-dojencku-gradivo-za-strokovnjake/>.

SIST EN 14988-1:2006 + A1:2012 *Otroški visoki stoli – 1. del: Varnostne zahteve*:
<http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=75d798b4-36ef-4fb2-a017-b475ae9273ca>.

SIST EN 14988-2:2006 + A1:2012 *Otroški visoki stoli – 2. del: Preskusne metode*:
<http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=d5404bbe-d017-4265-9b3a-93e884808ffa>.

OTROŠKI VOZIČEK

Dojenček se lahko v športnem vozičku zaduši, če ga pustimo spati v vozičku brez nadzora odrasle osebe in neprijetega z varnostnimi pasovi. Med spanjem lahko dojenček zaradi svojega gibanja zdrsne skozi odprtino med sedalom vozička in naslonjalom za roke, pri čemer se mu glava v odprtini zatakne in se zadavi. Izberemo otroški voziček, ki ima 5-točkovni sistem varnostnih pasov, kar pomeni, da ima obvezno pas za med noge in ramenske pasove, ki preprečujejo, da bi otrok zdrsnil z vozička. Nevarne za zadavitev so tudi igrače na vrvi, ki so razpete preko vozička, zato jih odstranimo takoj, ko se začne dojenček dvigovati na roke in kolena, ali je že star 5 mesecev. Otroški voziček mora izpolnjevati minimalne varnostne zahteve v skladu s slovenskimi predpisi in standardi.

Priporočila za izbiro in varno uporabo vozička si lahko preberete na spletni strani:

Preprečevanje poškodb (otrok od rojstva do starosti 6 mesecev, od 6 mesecev do 3 let), *Otroška oprema: izbira in varna uporaba*: <http://www.zdaj.net/si/gradiva/priprava-na-porod-in-starsevstvo-nasveti-in-pogovori-o-dojencku-gradivo-za-strokovnjake/>.

SIST EN 1888:2012 *Izdelki za otroke – Otroški vozički – Varnostne zahteve in preskusne metode*: <http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=1abcc262-94ec-4fea-babd-6e3b204bd665>.

Zakon o splošni varnosti proizvodov (ZSVP-1) (Uradni list RS, št. 101/2003) določa, da se na trg lahko dajejo samo varni proizvodi: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO3707>.

Zakon o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti (Uradni list RS, št. 99/04 – uradno prečiščeno besedilo in 17/11): <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO1599>.

KONTAKT

Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo, Direktorat za notranji trg: <http://www.mgrt.gov.si/si/>
E-mail: gp.mgrt@gov.si

Tržni inšpektorat: <http://www.ti.gov.si/si/>
E-mail: gp.tirs@gov.si

OTROŠKA OBLAČILA

RAVEN IZVAJANJA	Nacionalna
PRISTOP	Izvajanje zakonodaje, standardov in nadzor Spreminjanje proizvodov
KRAJ IZVAJANJA	Industrija, trgovina
CILJNA POPULACIJA	Otroci
CILJNA JAVNOST	Starši, splošna javnost, proizvajalci, trgovci

VSEBINA

Dolge vrvice ali vezalke na kapucah ali okrog vratu na otroškem oblačilu predstavljajo nevarnost, da se otrok zaduši. Dolge vrvice se lahko zataknejo, npr. na igralih, ko je otrok na višini in ne doseže tal, ali se premika navzdol po toboganu, ali se giba na gugalnici, pri čemer se vrvica lahko zaplete okrog otrokovega vratu in pride do (za)davitve. Pri majhnih otrocih pa dolge vrvice na otroških oblačilih lahko povzročijo davljenje v primeru, da se otrok med spanjem vanje zaplete. Oblačila, za otroke v starosti 0–14 let, morajo izpolnjevati minimalne varnostne zahteve v skladu s slovenskimi predpisi in standardi.

Priporočila in zahteve za otroška oblačila v povezavi z dolžino vrvic in vezalk lahko preberete na spletni strani:

Otroška oblačila – vrvice in vezalke:

http://www.ti.gov.si/fileadmin/ti.gov.si/pageuploads/slike/OdprtaVrata/15_OTROSKA_OBLACILA-_VRVICE_IN_VEZALKE.pdf.

Priporočilo o varnosti otroških oblačil – vrvice in vezalke na otroških oblačilih:

<http://www.ti.gov.si/fileadmin/ti.gov.si/pageuploads/PriporociloVarnostOtroškihOblacil.pdf>.

Preprečevanje poškodb (otrok od rojstva do starosti 6 mesecev, od 3 do 6 let):

<http://www.zdaj.net/sl/gradiva/priprava-na-porod-in-starsevstvo-nasveti-in-pogovori-o-dojencku-gradivo-za-strokovnjake/>.

Zakon o splošni varnosti proizvodov (ZSVP-1) (Uradni list RS, št. 101/2003) določa, da se na trg lahko dajejo samo varni proizvodi: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO3707>.

Zakon o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti (Uradni list RS, št. 99/04 – uradno prečiščeno besedilo in 17/11): <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO1599>.

SIST EN 14682:2015 *Varnost otroških oblačil – Vrvice in vezalke na otroških oblačilih – Specifikacije:*

<http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=e014fce3-c89d-4f31-b2f4-5eb3dba78b78>.

KONTAKT

Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo,
Direktorat za notranji trg: <http://www.mgrt.gov.si/si/>
E-mail: gp.mgrt@gov.si

Tržni inšpektorat: <http://www.ti.gov.si/si/>
E-mail: gp.tirs@gov.si

DUDA

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna

PRISTOP Izvajanje zakonodaje, standardov in nadzor
Spreminjanje proizvodov

KRAJ IZVAJANJA Industrija, trgovina

CILJNA POPULACIJA Predšolski otroci

CILJNA JAVNOST Starši, splošna javnost, proizvajalci, trgovci

VSEBINA

Otrok se lahko zadavi, če ima okrog vratu obešeno dudo na vrvici. Ko se dojenček začne dvigovati na roke in kolena, ali je že star 5 mesecev, se mu lahko vrvica z dudo zatakne ob igrače, ki so razpete preko posteljice, ali ob ročaj na pohištvo in pride do zadavitve. Izberemo dudo, ki ima trdi ščitnik dovolj velik in trden, da otrok dude ne more povleči v usta skupaj s ščitnikom in držalom. Na trdem ščitniku naj ima luknje za pretok zraka. Doma naj dojenček uporablja dudo brez vrvic in trakov, kadar pa gremo od doma, uporablja dudo na kratkem širokem traku s sponko, ki jo pripravimo na otrokovo obleko. Duda mora izpolnjevati minimalne varnostne zahteve v skladu s slovenskimi predpisi in standardi.

Priporočila za izbiro in varno uporabo dude si lahko preberete na spletni strani:

Preprečevanje poškodb (otrok od rojstva do starosti 6 mesecev), *Otroška oprema: izbira in varna uporaba*: <http://www.zdaj.net/si/gradiva/priprava-na-porod-in-starsevstvo-nasveti-in-pogovori-o-dojencku-gradivo-za-strokovnjake/>.

Zakon o splošni varnosti proizvodov (ZSVP-1) (Uradni list RS, št. 101/2003) določa, da se na trg lahko dajejo samo varni proizvodi: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO3707>.

Zakon o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti (Uradni list RS, št. 99/04 – uradno prečiščeno besedilo in 17/11): <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO1599>.

SIST EN 1400:2013 + A1:2014 *Izdelki za otroke – Dude za dojenčke in mlajše otroke – Varnostne zahteve in preskusne metode*:
<http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=8dfbc195-d67d-4ad1-8844-797af24a3963>.

KONTAKT

Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo, Direktorat za notranji trg: <http://www.mgrt.gov.si/si/>

E-mail: gp.mgrt@gov.si

Tržni inšpektorat: <http://www.ti.gov.si/si/>

E-mail: gp.tirs@gov.si

IGRAČE

RAVEN IZVAJANJA	Nacionalna
PRISTOP	Izvajanje zakonodaje, standardov in nadzor Spreminjanje proizvodov
KRAJ IZVAJANJA	Industrija, trgovina
CILJNA POPULACIJA	Otroci
CILJNA JAVNOST	Starši, splošna javnost, proizvajalci, trgovci

VSEBINA

Igrače in njihovi deli morajo biti takšnih dimenzij, da ne predstavljajo tveganja za zadušitve zaradi onemogočenega pretoka zraka, ki ga povzroči zapora ustnih in nosnih dihalnih poti.

IGRAČE ZA OTROKE, MLAJŠE OD 3 LET

Otroci se lahko zadušijo z drobnimi deli pokvarjenih igrač ali z igračkami, ki so neprimerne za njihovo starost, zato bodimo pozorni na oznako na igrači, na kateri piše, za katero starost otroka je ta primerna. Pomemben je opozorilni simbol, da igrača ni primerna za otroke mlajše od 36 mesecev, saj pomeni, da lahko vsebuje dele, s katerimi bi se lahko zelo majhen otrok zadušil, ali vrvice, s katerimi bi se lahko zadavil.

BALONI IZ LATEKSA

Baloni morajo biti izdelani iz lateksa in opremljeni z opozorilom, da lahko otrok prazen balon pogoltne ali pa se zaduši z delci balona, ko le-ta počí. Zato naj otroci, mlajši od 8 let, balone napihujejo le v prisotnosti odraslih, počene balone pa je treba takoj zavreči.

IGRAČE V HRANI

Igrače v živilu ali združene z živilom morajo biti pakirane v ločeni embalaži. Ta embalaža mora v svoji dobavljeni obliki biti takšnih dimenzij, da je otroci ne morejo pogoltniti oziroma vdihniti. Na igračah v živilu ali združenih z živilom mora biti navedeno opozorilo, da je v živilu igrača, zato je priporočen nadzor odrasle osebe. Embalaža igrač, ki je okrogle, jajčaste ali elipsoidne oblike, in njeni odstranljivi deli, morajo biti takšnih dimenzij, da ne morejo zapreti dihalnih poti (se zagozdijo v ustih ali grlu oziroma v hodu v spodnje dihalne poti). Igrače, trdno pritrjene na živilo v trenutku zaužitja, tako da je treba živilo zaužiti za neposreden dostop do igrače, so prepovedane.

Izberemo igračo, ki ima priložena jasna navodila za sestavljanje, uporabo in varno ravnanje. Igrače, ki so dostopne na trgu, morajo biti opremljene z oznako CE in morajo izpolnjevati minimalne varnostne zahteve v skladu s slovenskimi predpisi in standardi.

Priporočila za izbiro in varno uporabo igrač si lahko preberete na spletni strani:

Preprečevanje poškodb (otrok od rojstva do starosti 6 mesecev, od 6 mesecev do 3 let, od 3 do 6 let), *Otroška oprema: izbira in varna uporaba*:

<http://www.zdaj.net/sl/gradiva/priprava-na-porod-in-starsevstvo-nasveti-in-pogovori-o-dojencku-gradivo-za-strokovnjake/>.

Zakon o splošni varnosti proizvodov (ZSVP-1) (Uradni list RS, št. 101/2003) določa, da se na trg lahko dajejo samo varni proizvodi: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO3707>.

Zakon o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti (Uradni list RS, št. 99/04 – uradno prečiščeno besedilo in 17/11): <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO1599>.

Direktiva 2009/48/ES o varnosti igrač – Obrazložitevna pisna navodila:

http://www.zi.gov.si/fileadmin/zi.gov.si/pageuploads/lgrace/obrazlozitevna_navodila_nova_direktiva_i_grace.pdf.

Uredba o varnosti igrač (2011). Uradni list RS, št. 34/11, 84/11 – popr., 102/12 in 62/15):

<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=URED5326>.

Uredba o spremembah Uredbe o varnosti igrač (Uradni list RS, št. 62/15):
<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=URED6932>.

Seznam standardov, katerih uporaba ustvari domnevo o skladnosti z *Uredbo o varnosti igrač*:
http://www.mz.gov.si/si/zakonodaja_in_dokumenti/veljavni_predpisi/igrace/.

KONTAKT

Ministrstvo za zdravje: <http://www.mz.gov.si/>

E-mail: gp.mz@gov.si

Zdravstveni inšpektorat Republike Slovenije: <http://www.zi.gov.si/>

E-mail: gp.zirs@gov.si

Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo, Direktorat za notranji trg: <http://www.mgrt.gov.si/si/>

E-mail: gp.mgrt@gov.si

Tržni inšpektorat: <http://www.ti.gov.si/si/>

E-mail: gp.tirs@gov.si

SISTEM RAPEX

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna

PRISTOP Informiranje
Spremljanje podatkov

KRAJ IZVAJANJA

CILJNA POPULACIJA Splošna javnost, potrošniki

CILJNA JAVNOST Splošna javnost, potrošniki, proizvajalci, trgovci

VSEBINA

RAPEX (Rapid Alert System for Non-food Consumer Products) je vseevropski sistem za hitro izmenjavo informacij o proizvodih, za katere je bilo ugotovljeno, da bi pri uporabi v skladu s svojim namenom lahko predstavljali resno nevarnost za potrošnike v skladu s predpisi o splošni varnosti proizvodov. Več informacij o sistemu si lahko ogledate na spletni strani:

http://www.ti.gov.si/si/delovna_podrocja/varnost_proizvodov/rapex/.

Podatki o vrsti proizvoda, nevarnosti, povezani z njegovo uporabo in sprejetih ukrepov, ki so na voljo organom držav članic ali Evropski komisiji, so praviloma dosegljivi javnosti. Evropska komisija pri tem sodeluje s strokovnjaki, ki preverjajo varnost, pa tudi s proizvajalci, uvozniki, trgovci in nacionalnimi nadzornimi organi držav članic. Seznam nevarnih proizvodov si lahko ogledate na spletnih straneh varstva potrošnikov EU:

<http://ec.europa.eu/consumers/safety/rapex/alerts/main/index.cfm?event=main.listNotifications>.

Tržni inšpektorat RS je nacionalna RAPEX kontaktna točka za sprejem in posredovanje tovrstnih informacij. Posledica objave v tem sistemu je največkrat odpoklic in umik nevarnega izdelka s trga. V kolikor posedujete ali ste v prodajalni, pri znancih oziroma kje drugje opazili enega izmed proizvodov, ki je bil priglašen v sistem RAPEX in je objavljen na zgoraj navedenih spletnih straneh, to sporočite na naslov tirs.info@gov.si.

Uredba 765/2008 Evropskega parlamenta in Sveta o načinu mednarodne izmenjave informacij o ukrepih in dejanjih, ki omejujejo trgovanje s proizvodi (Uradni list EU L 218/30):

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:218:0030:0047:sl:PDF>.

Zakon o splošni varnosti proizvodov (ZSVP-1) (Uradni list RS, št. 101/2003) določa, da se na trg lahko dajejo samo varni proizvodi: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO3707>.

KONTAKT

Tržni inšpektorat RS: <http://www.ti.gov.si/si/>

E-mail: gp.tirs@gov.si

ZVEZA POTROŠNIKOV SLOVENIJE

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna

PRISTOP Informiranje

KRAJ IZVAJANJA

CILJNA POPULACIJA Splošna javnost, potrošniki

CILJNA JAVNOST Splošna javnost, potrošniki

VSEBINA

Zveza potrošnikov Slovenije je neodvisna, neprofitna in mednarodno priznana nevladna organizacija, ki že od leta 1990 dalje varuje in zastopa izključno interese potrošnikov. Njihovo poslanstvo so informirani in osveščeni potrošniki, ki poznajo in uveljavljajo svoje pravice ter na drugi strani potrošnikom naklonjena družba, ki spoštuje in varuje pravice potrošnikov.

V sodelovanju z neodvisnimi strokovnjaki in akreditiranimi laboratoriji preverjajo kakovost izdelkov in storitev, članom svetujejo pri pomembnih potrošniških vprašanjih, nudijo pa tudi strokovno pravno pomoč. Na spletni strani objavljajo informacije o aktualnih potrošniških temah, primerjalnike izdelkov in storitev, rezultate testiranj, informacije o odpoklicih ... Nekaj zanimivih in koristnih video vsebin o otroškem sedežu, varnih igračah, reklamaciji blaga ... si lahko ogledate na spletni strani:

<https://www.youtube.com/user/ZPSslo>.

Redno izhaja tudi **revija ZPStest**, ki je neodvisni vir v tržnem gospodarstvu in zagotavlja praktične informacije za sodobnega potrošnika:

<https://www.zps.si/index.php/revija-vip-top>.

Zakon o varstvu potrošnikov (Uradni list RS, št. 98/04 – uradno prečiščeno besedilo, 114/06 – ZUE, 126/07, 86/09, 78/11, 38/14 in 19/15):

<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO513>.

KONTAKT

Zveza potrošnikov Slovenije: www.zps.si

E-mail: zps@zps.si

E-mail uredništva spletne strani: web@zps.si

E-mail primerjalno testiranje: zpstest@zps.si

PRVA POMOČ

TEČAJI PRVE POMOČI

RAVEN IZVAJANJA Lokalna

PRISTOP Izobraževanje, razvoj veščin, sprememba vedenja

KRAJ IZVAJANJA Območne enote Rdečega križa Slovenije

CILJNA POPULACIJA Otroci, mladostniki, odrasli

CILJNA JAVNOST Mladostniki, starši, splošna javnost

VSEBINA

Iz analize vzrokov nastanka poškodb in možnosti za ukrepanje izhaja, da je treba hkrati uporabiti več strategij, če želimo izboljšati preživetje in zmanjšati posledice zaradi poškodb, pri čemer je prva pomoč tudi ena od strategij. Poznavanje nudenja prve pomoči je v vsakdanjem življenju izredno pomembno, saj le tako lahko na kraju dogodka izvedemo nekatere pomembnejše ukrepe še pred prihodom nujne medicinske pomoči in sočloveku s tem morda celo rešimo življenje.

Vpišite se v tečaj prve pomoči, kjer se boste naučili pravih tehnik, s katerimi lahko rešite življenje svojemu otroku ali drugemu bližnjemu. Poučevanje laikov iz prve pomoči je eno temeljnih poslanstev Rdečega križa Slovenije, izvajajo pa ga območna združenja Rdečega križa, ki so razporejena po posameznih občinah v Sloveniji.

Priročnike Rdečega križa o prvi pomoči si lahko ogledate na spletni strani:

<http://www.rks.si/sl/Knjige/>.

Zakon o Rdečem križu Slovenije (Uradni list RS, št. 7/93 in 79/10):

<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO250>.

KONTAKT

Rdeči križ Slovenije: <http://www.rks.si/>

E-mail: rdecikriz@rks.si

Območna združenja Rdečega križa: http://www.rks.si/sl/Lokacije_RKS/

PRIPOROČILA ZA UKREPANJE V VRTCU OB NUJNIH STANJIH

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna

PRISTOP Izobraževanje, razvoj veščin, sprememba vedenja
Spreminjanje okolja

KRAJ IZVAJANJA Vrtci

CILJNA POPULACIJA Predšolski otroci

CILJNA JAVNOST Pedagoški delavci, zaposleni v vrtcu, pediatri, starši

VSEBINA

Ob sodelovanju Ministrstva za šolstvo in šport, Ministrstva za zdravje in Inštituta za varovanje zdravja so bila leta 2011 (dopolnjena izdaja 2012) izdelana *Priporočila za ukrepanje v vrtcu ob nujnih stanjih in nenadno nastalih bolezenskih znakih* ter posredovana v uporabo vsem slovenskim vrtcem. Dokument je prinesel v vrtce enoten algoritem ravnanja ob življenje ogrožajočih in drugih nenadno nastalih bolezenskih stanjih, ki zahtevajo ukrepanje in/ali zdravniško pomoč. V njem so opredeljena načela, kako je treba pravilno ukrepati in navedeni pogoji za nemoteno ukrepanje, npr. priprava potrebnih seznamov imen in telefonskih števil, podatkov o zdravstvenih posebnostih otrok, usposobljenost osebja za nudenje prve pomoči, zagotavljanje opreme za prvo pomoč ...

Priporočila za vrtce si lahko preberete na spletni strani:

http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/podrocje/vrtci/pdf/Priporocila_ukrepanje_nujna_stanja_18_6_12.pdf.

KONTAKT

Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport: <http://www.mizs.gov.si/>

E-mail: gp.mizs@gov.si

ZASTRUPITVE

STRATEGIJE, AKCIJSKI NAČRTI, SPREMLJANJE PODATKOV

AKCIJSKI NAČRT ZA IZVAJANJA MEDNARODNE STRATEGIJE RAVNANJA S KEMIKALIJAMI (SAICM) V REPUBLIKI SLOVENIJI

RAVEN IZVAJANJA Mednarodna, nacionalna

PRISTOP Izvajanje zakonodaje in nadzor

KRAJ IZVAJANJA Ministrstva, inštitucije

CILJNA POPULACIJA Otroci, mladostniki, odrasli

CILJNA JAVNOST Vladni resorji, drugi deležniki

VSEBINA *Mednarodna strategija ravnanja s kemikalijami (SAICM)* je bila sprejeta na prvem zasedanju Mednarodne konference o ravnanju s kemikalijami leta 2006. Vzrok za vzpostavitev mednarodne strategije je bilo spoznanje, da obstajajo velike razlike v nivoju oziroma načinu varovanja zdravja ljudi in okolja pred vplivi nevarnih kemikalij med različnimi državami, predvsem med razvitimi in nerazvitimi državami. Izkazalo se je, da obstaja potreba po izboljšanju obstoječih orodij in postopkov za varovanje zdravja ljudi in okolja, da bomo do leta 2020 lahko dosegli cilj, da se kemikalije uporabljajo in proizvajajo tako, da čim bolj zmanjšamo večje škodljive vplive na človekovo zdravje in okolje.

Na Uradu Republike Slovenije za kemikalije so pripravili *Akcijski načrt za izvajanje mednarodne strategije ravnanja s kemikalijami v Republiki Sloveniji*, v katerem so identificirali ukrepe, ki so bili predvideni v *Nacionalnem programu kemijske varnosti 2006–2010*, ali smo jih v Sloveniji že izvajali, ali jih še nismo pričeli izvajati, pa bi jih morali, ali pa za Slovenijo niso bili relevantni saj se nanašajo na specifične, ki pri nas niso bile pereče (npr. ilegalna trgovina s strupenimi kemikalijami). K izvajanju navedenih ukrepov so bili povabljeni vsi pristojni resorji in drugi deležniki v Sloveniji. Vlada Republike Slovenije je sprejela akcijski načrt leta 2008.

Akcijski načrt si lahko ogledate na spletni strani:

http://www.uk.gov.si/fileadmin/uk.gov.si/pageuploads/pdf/Akcijski_nact_izvajanja_SAICM_v_RS.pdf.

Zakon o kemikalijah (ZKem) (Uradni list RS, št. 110/03 – uradno prečiščeno besedilo, 47/04 – ZdZPZ, 61/06 – ZBioP, 16/08, 9/11 in 83/12 – ZFS-1):

<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO1391>.

Pravilnik o omejitvi dajanja v promet ali uporabe določenih nevarnih snovi in pripravkov (Uradni list RS, št. 85/06, 137/06, 51/07, 70/08, 126/08 in 87/09):

<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV7330>.

KONTAKT Ministrstvo za zdravje, Urad Republike Slovenije za kemikalije: <http://www.uk.gov.si/si/>

E-mail: gp-ursk.mz@gov.si

STRATEGIJA IN AKCIJSKI NAČRT ZA ZDRAVJE OTROK IN MLADOSTNIKOV V POVEZAVI Z OKOLJEM 2012–2020

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna

PRISTOP Izvajanje zakonodaje in nadzor

KRAJ IZVAJANJA Ministrstva, inštitucije

CILJNA POPULACIJA Otroci, mladostniki

CILJNA JAVNOST Vladni resorji, drugi deležniki

VSEBINA

Leta 2010 je bila na 5. ministrski konferenci sprejeta *Parmska deklaracija o okolju in zdravju otrok v evropski regiji*, ki je določila glavne prednostne cilje, katerim naj bi države sledile. Na tej podlagi je Vlada Republike Slovenije sprejela *Strategijo za zdravje otrok in mladostnikov v povezavi z okoljem 2012–2020*. Za izvajanje strategije je bil izdelan akcijski načrt, ki opredeljuje konkretne naloge resorjev in deležnikov do leta 2020, pristojni resorji pa bodo zagotovili potrebna sredstva. V akcijskem načrtu je med prednostnimi cilji tudi reševanje problema poškodb otrok in mladostnikov z osveščanjem, zagotavljanjem varnega okolja, upoštevanjem potreb otrok pri načrtovanju in oblikovanju ustanov, stanovanj, načrtih mobilnosti in prometne infrastrukture ter spodbujanjem varnosti izdelkov. Med drugim so posebej izpostavljene tudi aktivnosti na področju preprečevanja zastrupitev in promocije prve pomoči.

Strategijo si lahko ogledate na spletni strani:

http://www.mz.gov.si/uploads/media/strategija_zdravje_otrok_040212.pdf.

Akcijski načrt:

http://www.mz.gov.si/fileadmin/mz.gov.si/pageuploads/javno_zdravje_2015/okolje_in_otroci/_akcijski_nacrt_strategija_okolje_in_otroci_090715_.pdf.

KONTAKT Ministrstvo za zdravje: <http://www.mz.gov.si/si/>

E-mail: gp.mz@gov.si

PROGRAM ZA OTROKE IN MLADINO 2006–2016 – POSODOBITEV ZA OBDOBJE 2013–2016

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna

PRISTOP Izvajanje zakonodaje in nadzor

KRAJ IZVAJANJA Ministrstva, inštitucije

CILJNA POPULACIJA Otroci, mladostniki

CILJNA JAVNOST Vladni resorji, drugi deležniki

VSEBINA

Leta 2006 je vlada sprejela *Program za otroke in mladino v RS 2006–2016*, leta 2013 pa *Posodobitev programa za otroke in mladino 2006–2016 za obdobje 2013–2016*, ki postavlja okvir za usklajeno medsektorsko in interdisciplinarno sodelovanje (M. za delo, družino in socialne zadeve, M. za zdravje, M. za notranje zadeve, M. za okolje in prostor, M. za šolstvo in šport, M. za kulturo). Med prioritetskimi področji predvideva tudi preprečevanje poškodb in zastrupitev, glavni cilj pa je spodbujanje izvajanja z dokazi podprtih preventivnih aktivnosti in ukrepov za preprečevanje poškodb in promocijo varnosti ter zmanjševanje neenakosti zaradi poškodb. Za izvajanje programa so bili sprejeti dvoletni akcijski načrti.

Posodobitev programa za otroke in mladino 2006–2016 za obdobje 2013–2016 si lahko ogledate na spletni strani: http://www.mddsz.gov.si/nc/si/medijsko_sredisce/novica/article/1966/7253/.

KONTAKT

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti: <http://www.mddsz.gov.si/>

E-mail: gp.mddsz@gov.si

ZDRAVSTVENI STATISTIČNI PODATKI

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna

PRISTOP Informiranje
Spremljanje podatkov

KRAJ IZVAJANJA Zdravstvene ustanove, Nacionalni inštitut za javno zdravje

CILJNA POPULACIJA Splošna javnost

CILJNA JAVNOST Splošna javnost, strokovna javnost, vladni resorji, drugi deležniki

VSEBINA

V Sloveniji podatke o poškodbah in zastrupitvah spremlja Nacionalni inštitut za javno zdravje v več zdravstvenih statističnih sistemih, in sicer registrsko v *Bazi umrlih*, v *sistemu spremljanja bolnišničnih obravnav (SBO)*, *zunajbolnišnični zdravstveni statistiki (ZUBSTAT)*, *zbirki podatkov o poškodbah pri delu* in drugih. Poleg tega se specifični podatki o okoliščinah nastanka poškodb spremljajo v bazi urgentnih obravnav zaradi poškodb in zastrupitev na vzorcu slovenskih bolnišnic *Injury Data Base (IDB)*, načrtuje pa se tudi zagon prenovljenega *sistema spremljanja zunajbolnišničnih obravnav (SZBO)* z zajemom podatkov o poškodbah in zastrupitvah v urgentnih ambulantah v vseh slovenskih bolnišnicah skladno z evropsko metodologijo.

Nacionalno spremljanje podatkov omogoča izračun nekaterih kazalnikov zdravstvenega stanja, kot je incidenca poškodb in zastrupitev v prometu, doma, v šoli in pri delu, med športnimi in prostočasnimi aktivnostmi ter analizo informacij o kraju in aktivnosti v času nastanka poškodbe/zastrupitve, predmetih, ki so povzročili nezgodo oziroma poškodbo, predvsem za potrebe načrtovanja in razvoja programov in ukrepov za preprečevanje poškodb in zastrupitev ter promocijo varnosti.

Več informacij o podatkovnih zbirkah in raziskavah ter dostopu do podatkov si lahko ogledate na spletni strani: <http://www.nijz.si/sl/podatki>.

Zakon o zbirkah podatkov s področja zdravstvenega varstva (Uradni list RS, št. 65/00 in 47/15):
<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO1419>.

KONTAKT Nacionalni inštitut za javno zdravje: <http://www.nijz.si/sl>
E-mail: info@nijz.si

PROGRAMI PROMOCIJE VARNOSTI

OZAVEŠČANJE IN IZOBRAŽEVANJE O KEMIJSKI VARNOSTI

RAVEN IZVAJANJA

Nacionalna

PRISTOP

Izobraževanje, razvoj veščin, sprememba vedenja
Spreminjanje proizvodov in okolja

KRAJ IZVAJANJA

Šolstvo, industrija, trgovina, lokalne skupnosti

CILJNA POPULACIJA

Otroci, mladostniki, odrasli

CILJNA JAVNOST

Vladni resorji, drugi deležniki, občine

VSEBINA

Resolucija o nacionalnem programu za kemijsko varnost z akcijskimi načrti za prednostna področja v obdobju 2006–2010, Resolucija o nacionalnem planu zdravstvenega varstva 2008–2013 in Akcijski načrt za izvajanje mednarodne strategije ravnanja s kemikalijami (SAICM) določajo pravno podlago in opredeljujejo naloge za izboljšanje kemijske varnosti tudi prek celostnega ozaveščanja. V Akcijskem načrtu za izvajanje mednarodne strategije ravnanja s kemikalijami je ozaveščanje določeno na več ravneh in v več aktivnostih, in sicer: vključitev kemijske varnosti v kurikulum – vsebine za vrtnice, v učne načrte na šolah in univerzah; zagotoviti ustrezno usposabljanje iz kemijske varnosti za vse, ki so izpostavljeni kemikalijam na vseh ravneh od proizvodnje do odlaganja (kmetovalci, industrija, organi pregona itd.); ozaveščanje javnosti in spodbujanje za varno uporabo kemikalij; zagotovitev širokega in smiselnega sodelovanja vseh interesnih skupin.

Uresničitev tako zahtevne naloge je mogoča le s pomočjo širše družbene podpore, s sodelovanjem vseh resorjev in deležnikov ter lokalnih skupnosti. Medresorsko sodelovanje je potrebno na vseh ravneh od načrtovanja, prek izvedbe, do poročanja o izvedenih aktivnostih. Država mora prek svojih institucij, predvsem organa za zagotavljanje kemijske varnosti v RS, Urada Republike Slovenije za kemikalije (URSK) pripraviti nacionalno strategijo ozaveščanja o kemijski varnosti in nuditi podporo lokalnim skupnostim pri pripravi in izvedbi njihovih strategij.

Osnove za ozaveščanje in izobraževanje o kemijski varnosti za področje dela URSK si lahko ogledate na spletni strani:

http://www.uk.gov.si/fileadmin/uk.gov.si/pageuploads/pdf/Osnove_za_ozavesecanje_in_izobrazevanje_o_kemijski_varnost.pdf.

Akcijski načrt za izvajanje mednarodne strategije ravnanja s kemikalijami (SAICM) v Republiki Sloveniji:
http://www.uk.gov.si/fileadmin/uk.gov.si/pageuploads/pdf/Akcijski_nactr_izvajanja_SAICM_v_RS.pdf.

Resolucija o nacionalnem programu za kemijsko varnost z akcijskimi načrti za prednostna področja v obdobju 2006–2010:

http://www.uk.gov.si/fileadmin/uk.gov.si/pageuploads/pdf/Nacionalni_program_za_kemijsko_varnost_2006-2010_FINAL.pdf.

Resolucija o nacionalnem planu zdravstvenega varstva 2008–2013 "Zadovoljni uporabniki in izvajalci zdravstvenih storitev"

<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=NACP51>.

KONTAKT

Ministrstvo za zdravje, Urad Republike Slovenije za kemikalije: <http://www.uk.gov.si/si/>

E-mail: gp-ursk.mz@gov.si

PROGRAM NIJZ ZA PREPREČEVANJE POŠKODB PRI OTROCIH

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna

PRISTOP Izobraževanje, razvoj veščin, sprememba vedenja
Spreminjanje okolja

KRAJ IZVAJANJA Ambulante zdravstvenega varstva otrok, osnovne šole

CILJNA POPULACIJA Otroci, mladostniki

CILJNA JAVNOST Starši, zdravstveni delavci, pedagoški delavci

VSEBINA

Program NIJZ vključuje vzgojo za zdravje na področju preprečevanja poškodb in promocijo varnosti (promet, utopitve, zadušitve, padci na igrišču, pri kolesarjenju, rolanju in kotalkanju, zastrupitve, stik z vročo tekočino/predmeti ...) za bodoče starše, za predšolske otroke in njihove starše ter za šolske otroke in mladostnike. Namen programa je zmanjšati breme otrok in mladostnikov zaradi poškodb ter zmanjšati neenakosti v zdravju otrok zaradi poškodb. Aktivnosti potekajo v zdravstvu v obliki svetovanja staršem ob sistematskih preventivnih pregledih, pa tudi v vrtcih in šolah. Program predvideva obiske patronažne medicinske sestre s svetovanjem staršem na domu, usposabljanje zdravstvenega in pedagoškega osebja ter razvoj zdravstveno vzgojnih gradiv in priročnikov, ki so dosegljivi na spletni strani NIJZ. Gradiva si lahko ogledate na spletni strani:

Preprečevanje poškodb – otrok od rojstva do starosti 6 mesecev

(za strokovnjake): <http://www.zdaj.net/assets/Gradiva/Gradivo-za-strokovnjake/Preprecevanje-poskodb-otrok-0-6-mesecev-za-strokovnjake.pdf>,

(za starše): <http://www.zdaj.net/assets/Gradiva/Gradivo-za-starse-Nasveti-in-pogovori-o-dojencku/Preprecevanje-poskodb-in-izbira-otroske-opreme-otrok-od-rojstva-do-6-mesecev-za-starse.pdf>.

Preprečevanje poškodb – otrok v starosti od 6 mesecev do 3 let

(za strokovnjake): <http://www.zdaj.net/assets/Gradiva/Gradivo-za-strokovnjake/Preprecevanje-poskodb-otrok-6-mesecev-3-leta-za-strokovnjake.pdf>,

(za starše): <http://www.zdaj.net/assets/Gradiva/Gradivo-za-starse-Nasveti-in-pogovori-o-dojencku/Preprecevanje-poskodb-in-izbira-otroske-opreme-otrok-od-6-mesecev-do-3-let-za-starse.pdf>.

Preprečevanje poškodb – otrok v starosti od 3 do 6 let

(za strokovnjake): <http://www.zdaj.net/assets/Gradiva/Gradivo-za-strokovnjake/Preprecevanje-poskodb-otrok-3-6-let-za-strokovnjake.pdf>,

(za starše): <http://www.zdaj.net/assets/Gradiva/Gradivo-za-starse-Nasveti-in-pogovori-o-dojencku/Preprecevanje-poskodb-in-izbira-otroske-opreme-otrok-od-starosti-3-do-6-let-za-starse.pdf>.

Otroška oprema: izbira in varna uporaba (za strokovnjake):

<http://www.zdaj.net/assets/Gradiva/Gradivo-za-strokovnjake/Otroska-oprema-izbira-in-varna-uporaba-za-strokovnjake.pdf>.

Pravilnik za izvajanje preventivnega zdravstvenega varstva na primarni ravni:

<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=NAVO59>.

KONTAKT

Nacionalni inštitut za javno zdravje: <http://www.nijz.si/sl>

E-mail: info@nijz.si

PROGRAM UVAJANJA VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU V VZGOJO IN IZOBRAŽEVANJE

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna

PRISTOP Izobraževanje, razvoj veščin, sprememba vedenja

KRAJ IZVAJANJA Šola

CILJNA POPULACIJA Otroci, mladostniki

CILJNA JAVNOST Otroci, mladostniki, pedagoški delavci

VSEBINA

Program vodi Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti v sodelovanju z Ministrstvom za izobraževanje, znanost in šport, Zavodom RS za šolstvo ter Nacionalnim inštitutom za javno zdravje. Namen programa je seznaniti otroke, učence, dijake in študente z osnovnimi pravili varnega dela in hkrati vzgojiteljem in učiteljem ponuditi različna orodja in pripomočke, s pomočjo katerih bodo lahko na zanimiv način mladim približali varnost in zdravje pri delu.

Serijski Napo filmov o osnovah varnosti in zdravja pri delu (Napo je animiran junak in predstavlja delavca v katerikoli gospodarski dejavnosti). Napo animirane filme si lahko ogledate na spletni strani:

https://www.napofilm.net/sl/napos-films/films?view_mode=page_grid,

ali jih naročite (brezplačno) po e-pošti: gp.mddsz@gov.si.

Napo spletno orodje za učitelje, ki ga lahko uporabljajo kot pripomoček pri pripravi in izvedbi učnih ur. Na voljo so gradiva *Napovi najboljši varnostni znaki*, *Pazi na svoje telo z Napom* in *Napov lov na nevarnosti*, ki si jih lahko ogledate na spletni strani:

<https://www.napofilm.net/sl/using-napo/napo-for-teachers>.

Izobraževalne predstave za vrtce in osnovne šole o osnovah varnosti in zdravja pri delu: *Napo v kraljestvu nevarnih snovi*, *Napo, pazi na varnost, zdravje in kapo!* ter *Hrup je za ušesa strup*.

Brezplačni seminarji *Varnost in zdravje pri delu v vrtcih in osnovnih šolah*. Program seminarjev si lahko ogledate na spletni strani:

<http://www.osha.mddsz.gov.si/varnost-in-zdravje-pri-delu/informacije-po-dejavnostih/solstvo>.

Priročnik Varen začetek, ki je namenjen mladim delavcem, študentom in dijakom, pa tudi učencem višjih razredov osnovne šole. V priročniku so na kratko predstavljene osnove varnega dela: obveznosti delodajalca in pravice ter dolžnosti delavca v zvezi z varnostjo in zdravjem pri delu, pravilno ravnanje z rezili in ostrimi predmeti, vročimi tekočinami, kemičnimi snovmi, stroji, pravilna raba osebne varovalne opreme, prva pomoč in drugi koristni nasveti. Priročnik si lahko ogledate na spletni strani:

<http://www.osha.mddsz.gov.si/resources/files/pdf/varen-zacetek.pdf>.

Resolucija o nacionalnem programu varnosti in zdravja pri delu (Uradni list RS, št. 126/03):

<https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina?urlid=2003126&stevilka=5394>.

KONTAKT

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti: <http://www.mddsz.gov.si/>

E-mail: gp.mddsz@gov.si

Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport: <http://www.mizs.gov.si/si/>

E-mail: gp.mizs@gov.si

Zavod RS za šolstvo: <http://www.zrss.si/>

E-mail: info@zrss.si

Nacionalni inštitut za javno zdravje: <http://www.nijz.si/sl>

E-mail: info@nijz.si

VAROVALNA OPREMA

JAVLJALNIK ZA OGLJIKOV MONOKSID (CO)

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna

PRISTOP Izvajanje zakonodaje, standardov in nadzor
Spreminjanje proizvodov in okolja

KRAJ IZVAJANJA Zasebni in javni objekti, industrija, trgovina

CILJNA POPULACIJA Otroci, mladostniki, odrasli

CILJNA JAVNOST Splošna javnost, starši, načrtovalci bivalnega okolja, proizvajalci, trgovci

VSEBINA

Javljalik za CO zgodaj zazna ogljikov monoksid, smrtno nevaren plin, ki ga človek s svojimi čutili ne zazna niti pri zelo visokih koncentracijah, ker je popolnoma brez vonja. V bivalnih prostorih raven ogljikovega monoksida lahko naraste zaradi nepravilne namestitve, vgradnje, delovanja ali vzdrževanja peči na drva in premog, kaminov ter plinskih gorilnikov za ogrevanje prostorov in vode, ali pri nepravilno zgrajenem, pokvarjenem ali slabo vzdrževanem dimniku ali ventilacijskem sistemu. V stanovanje lahko prodre tudi iz kleti, v kateri je peč, ali iz garaže, kjer je prižgan avtomobilski motor, nastaja pa tudi med požarom.

Namen javljalnikov je zgodaj opozoriti na kopičenje ogljikovega monoksida, tako da lahko stanovalec ukrepa, še preden je izpostavljen tveganju za zastrupitev, ne morejo pa nadomestiti funkcije, ki jo imajo redno pregledovanje in vzdrževanje kurilnih naprav ter prezračevanje bivalnih prostorov. Če vrednost CO hitro naraste (na primer če se plinski gorilnik zlomi in začne spuščati), ali če je prisotno stalno puščanje CO (na primer nepopolno izgorevanje kurilnega olja), naprava sproži alarm ter nas s tem opozori na nevarnost. V zasebnih in javnih objektih je treba imeti v prostorih s kurilnimi napravami, odvisnimi od zraka v prostoru, javljalnike za CO od 1.1.2017 v skladu s Pravilnikom o zahtevah za vgradnjo kurilnih naprav. V zasebnih objektih se priporoča tudi uporaba naprave za odkrivanje in javljanje požara, katera se sproži ob dimu, plamenu ali toploti, in javljalnika za ogljikov dioksid. Vsi javljalniki morajo izpolnjevati minimalne varnostne zahteve v skladu s slovenskimi predpisi in standardi.

Priporočila za izbiro in vamo uporabo javljalnika za ogljikov monoksid si lahko preberete na spletni strani: Preprečevanje poškodb (otrok v starosti od 6 mesecev do 3 let), *Otroška oprema: izbira in varna uporaba:*

<http://www.zdaj.net/sl/gradiva/priprava-na-porod-in-starsevstvo-nasveti-in-pogovori-o-dojencku-gradivo-za-strokovnjake/>.

Zakon o varstvu pred požarom (Uradni list RS, št. 3/07 – uradno prečiščeno besedilo, 9/11 in 83/12):
<http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO302>.

Pravilnik o zahtevah za vgradnjo kurilnih naprav (Uradni list RS, št. 100/13):
<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV11409>.

Pravilnik o požarni varnosti v stavbah (Uradni list RS, št. 31/04, 10/05, 83/05, 14/07 in 12/13):
<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV5628>.

Pravilnik o oskrbi malih kurilnih naprav, dimnih vodov in zračnikov pri opravljanju javne službe izvajanja meritev, pregledovanja in čiščenja kurilnih naprav, dimnih vodov in zračnikov (Uradni list RS, št. 128/04 in 18/05 – popr.):
<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV6284>.

Zakon o splošni varnosti proizvodov (ZSVP-1) (Uradni list RS, št. 101/2003) določa, da se na trg lahko dajejo samo varni proizvodi: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO3707>.

Zakon o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti (Uradni list RS, št. 99/04 – uradno prečiščeno besedilo in 17/11): <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO1599>.

SIST EN 50291-1:2010 *Električne naprave za odkrivanje ogljikovega monoksida v gospodinjstvih – 1. del: Preskusne metode in zahtevane lastnosti:*

<http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=8b567553-b5cd-42c9-a33a-31a7d222e7c4>.

SIST EN 50291-1:2010/A1: 2012 *Električne naprave za odkrivanje ogljikovega monoksida v gospodinjstvih – 1. del: Preskusne metode in zahtevane lastnosti:*

<http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=7e2c9349-f3e1-4255-8b8d-f4713a50ab1b>.

SIST EN 50194-1:2009 *Električne naprave za zaznavanje vnetljivega plina v gospodinjstvih – 1. del: Preskusne metode in zahtevane lastnosti:*

<http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=00705e91-7acf-41c2-92d5-957a5f388fa8>.

SIST EN 54-2:1997 *Sistemi za odkrivanje in javljanje požara:*

<http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=6cacb1d2-6c1f-4f3d-b5d6-59e76d5c4a30>

KONTAKT

Ministrstvo za okolje in prostor: <http://www.mop.gov.si/>

E-mail: gp.mop@gov.si

Ministrstvo za obrambo, Uprava RS za zaščito in reševanje: <http://www.sos112.si/slo/>

E-mail: urszr@urszr.si

Inšpektorat RS za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami:

http://www.mo.gov.si/si/o_ministrstvu/organizacija/inspektorat_rs_za_varstvo_pred_naravnimi_in_drugimi_nesrecami/

E-mail: irsvndn@mors.si

Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo, Direktorat za notranji trg: <http://www.mgrt.gov.si/si/>

E-mail: gp.mgrt@gov.si

Tržni inšpektorat: <http://www.ti.gov.si/si/>

E-mail: gp.tirs@gov.si

VARNOSTNI MEHANIZEM – ZATIČ ZA PREDALE IN OMARE

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna

PRISTOP Izvajanje zakonodaje, standardov in nadzor
Spreminjanje proizvodov in okolja

KRAJ IZVAJANJA Bivalno okolje, industrija, trgovina

CILJNA POPULACIJA Predšolski otroci

CILJNA JAVNOST Starši, splošna javnost, proizvajalci, trgovci

VSEBINA

V obdobju, ko se začne otrok intenzivno gibati in raziskovati okolje, lahko pride v stik z različnimi predmeti in snovmi, s katerimi se igra in jih nosi v usta, kar predstavlja nevarnost za zastrupitve. Zato iz dosega otrok odstranimo vsa zdravila, šampone, barvila za lase, lake za nohte, detergente za ročno in strojno pranje, kocke za pomivalne stroje, čistila za odtočne cevi in pečice, dišeča eterična olja in druge kemikalije. Pospravimo jih zunaj dosega otrok, na primer v predale ali omare, katere zaklenemo s ključem ali opremimo z varnostnim mehanizmom – zatičem tako, da jih otrok ne more odpreti. Zatič lahko uporabljamo le do približno 3. leta starosti otroka oziroma dokler otrok ne zmore premakniti zatiča in odpreti omare ali predala. Varnostni mehanizem – zatič mora izpolnjevati minimalne varnostne zahteve v skladu s slovenskimi predpisi in standardi.

Priporočila za uporabo varnostnih mehanizmov – zatičev za predale in omare si lahko preberete na spletni strani:

Preprečevanje poškodb (otrok v starosti od 6 mesecev do 3 let):

<http://www.zdaj.net/sl/gradiva/priprava-na-porod-in-starsevstvo-nasveti-in-pogovori-o-dojencku-gradivo-za-strokovnjake/>.

Zakon o splošni varnosti proizvodov (ZSVP-1) (Uradni list RS, št. 101/2003) določa, da se na trg lahko dajejo samo varni proizvodi: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO3707>.

Zakon o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti (Uradni list RS, št. 99/04 – uradno prečiščeno besedilo in 17/11):

<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO1599>.

KONTAKT

Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo, Direktorat za notranji trg: <http://www.mgrt.gov.si/si/>
E-mail: gp.mgrt@gov.si

Tržni inšpektorat: <http://www.ti.gov.si/si/>

E-mail: gp.tirs@gov.si

VARNOST PROIZVODOV

OTROKOM VARNA EMBALAŽA ZA KEMIKALIJE

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna

PRISTOP Izvajanje zakonodaje, standardov in nadzor
Spreminjanje proizvodov

KRAJ IZVAJANJA Industrija, trgovina

CILJNA POPULACIJA Otroci, splošna javnost

CILJNA JAVNOST Starši, splošna javnost, proizvajalci, trgovci

VSEBINA

Doma hranimo številne nevarne snovi, ki se uporabljajo v gospodinjstvu. Otroci ne znajo brati napisov in opozoril na embalaži, zato lahko snov zaužijejo in se zastrupijo, če snovi niso varno shranjene skladno z navodili proizvajalca.

Nevarni pripravki (vključno s fitofarmaceutskimi sredstvi), ki so zelo strupeni, strupeni, jedki, ali so nevarni, če jih vdihavamo, morajo biti pakirani v embalaži, ki je zaprta s posebnim, otrokom varnim zapiralom. Običajno so gospodinjske kemikalije shranjene v embalaži s posebnim dvofaznim zapiranjem. Tovrstne plastenke odrasli odpremo tako, da zamašek hkrati potisnemo navzdol in ga zavrtimo, česar pa majhni otroci ne zmorejo. Embalaža z dvofaznim zapiranjem je učinkovita za varno shranjevanje nevarnih snovi le do približno 3. leta starosti oziroma dokler otrok ne zmore takšne embalaže odpreti sam.

Embalaža, ki je zaprta s posebnim, otrokom varnim zapiralom, je obvezna za pakiranje nevarnih pripravkov (vključno s fitofarmaceutskimi sredstvi), medtem ko za pakiranje zdravil tovrstne zakonske določbe v Sloveniji še nimamo.

Poleg tega embalaža z nevarnim pripravkom, ki je v splošni uporabi, ne sme imeti oblike in grafičnih dekoracij, ki bi utegnile privabljati ali vzbujati dejavno radovednost otrok; ali oblike, grafičnih dekoracij in označb, ki se navadno uporabljajo za živila, zdravila in kozmetične proizvode ipd. ali nanje spominjajo.

Priporočila za varno shranjevanje zdravil in gospodinjskih kemikalij si lahko preberete na spletni strani:

Preprečevanje poškodb (otrok v starosti od 6 mesecev do 3 let):

<http://www.zdaj.net/sl/gradiva/priprava-na-porod-in-starsevstvo-nasveti-in-pogovori-o-dojencku-gradivo-za-strokovnjake/>.

Zakon o kemikalijah (Uradni list RS, št. 110/03 – uradno prečiščeno besedilo, 47/04 – ZdZPZ, 61/06 – ZBioP, 16/08, 9/11 in 83/12 – ZFFS-1):

<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO1391>.

Pravilnik o razvrščanju, pakiranju in označevanju nevarnih pripravkov (Uradni list RS, št. 67/05, 137/06, 88/08, 81/09 in 6/14):

<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV6966>.

SIST EN ISO 8317:2016 *Embalaža, varna za otroke – Zahteve in preskusni postopki za embalažo, ki jo je mogoče večkrat zapreti* (ISO 8317:2015):

<http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=4459e0d4-9f9f-49c3-8d70-4ca67a4d372f>.

SIST EN ISO 13127:2013/AC:2013 *Embalaža – Embalaža, varna za otroke – Mehanske preskusne metode za embalažo, ki jo je mogoče večkrat zapreti in je varna za otroke – Tehnični popravek 1* (ISO 13127:2012/Cor 1:2012):

<http://ecommerce.sist.si/catalog/project.aspx?id=80d602a8-4a2c-419d-8c15-cdf5b6fe0b50>.

KONTAKT

Ministrstvo za zdravje, Urad Republike Slovenije za kemikalije: <http://www.uk.gov.si/si/>

E-mail: gp-ursk.mz@gov.si

Zdravstveni inšpektorat Republike Slovenije: <http://www.zi.gov.si/>

E-mail: gp.zirs@gov.si

IGRAČE

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna

PRISTOP Izvajanje zakonodaje, standardov in nadzor
Spreminjanje proizvodov

KRAJ IZVAJANJA Industrija, trgovina

CILJNA POPULACIJA Otroci

CILJNA JAVNOST Starši, splošna javnost, proizvajalci, trgovci

VSEBINA

Otroci prihajajo v stik s kemikalijami v igrači prek kože (z dotikanjem), sline (z lizanjem ali grizenjem), sluznice (ob vdihavanju) ali z zaužitjem. Na ta način škodljive snovi prehajajo v otrokov organizem in povzročajo alergije (nekateri igrače, predvsem tekstilne in gumijaste, lahko vsebujejo alergene dišavne snovi), se v organizmu kopičijo in trajno vplivajo na otrokovo zdravje. Zato morajo biti igrače načrtovane in izdelane tako, da ne predstavljajo tveganja škodljivih učinkov na zdravje ljudi zaradi izpostavljenosti kemičnim snovem ali zmesem, iz katerih so igrače sestavljene, ali ki jih vsebujejo, kadar se uporabijo na predvideni ali predvidljivi način, ob upoštevanju vedenja otrok.

Proizvajalci pred dajanjem igrače na trg izvedejo analizo kemijskih, fizikalnih, mehanskih, električnih, vnetljivih, higienskih in radioaktivnih nevarnosti, ki jih lahko predstavlja igrača, ter oceno možne izpostavljenosti tem nevarnostim. V igračah, v sestavnih delih igrač ali različnih mikrostrukturnih delih igrač se ne uporabljajo snovi, ki so razvrščene kot rakotvorne, mutagene ali strupene za razmnoževanje.

Izberemo igračo, ki ima priložena jasna navodila za sestavljanje, uporabo in varno ravnanje. Igrače, ki so dostopne na trgu, morajo biti opremljene z oznako CE in morajo izpolnjevati minimalne varnostne zahteve v skladu s slovenskimi predpisi in standardi.

Priporočila za izbiro in varno uporabo igrač si lahko preberete na spletni strani:

Preprečevanje poškodb (otrok v starosti od 6 mesecev do 3 let), *Otroška oprema: izbira in varna uporaba*:

<http://www.zdaj.net/sl/gradiva/priprava-na-porod-in-starsevstvo-nasveti-in-pogovori-o-dojencku-gradivo-za-strokovnjake/>.

Zakon o splošni varnosti proizvodov (ZSVP-1) (Uradni list RS, št. 101/2003) določa, da se na trg lahko dajejo samo varni proizvodi: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO3707>.

Zakon o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti (Uradni list RS, št. 99/04 – uradno prečiščeno besedilo in 17/11): <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO1599>.

Direktiva 2009/48/ES o varnosti igrač – Obrazložitevna pisna navodila:

http://www.zi.gov.si/fileadmin/zi.gov.si/pageuploads/lgrace/obrazlozitevna_navodila_nova_direktiva_igrace.pdf.

Uredba o varnosti igrač (2011). Uradni list RS, št. 34/11, 84/11 – popr., 102/12 in 62/15):

<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=URED5326>.

Uredba o spremembah Uredbe o varnosti igrač (Uradni list RS, št. 62/15):

<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=URED6932>.

Pravilnik o razvrščanju, pakiranju in označevanju nevarnih pripravkov (Uradni list RS, št. 67/05, 137/06, 88/08, 81/09 in 6/14): <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV6966>.

Seznam standardov, katerih uporaba ustvari domnevo o skladnosti z *Uredbo o varnosti igrač*:

http://www.mz.gov.si/si/zakonodaja_in_dokumenti/veljavni_predpisi/lgrace/.

KONTAKTMinistrstvo za zdravje: <http://www.mz.gov.si/>E-mail: gp.mz@gov.siZdravstveni inšpektorat Republike Slovenije: <http://www.zi.gov.si/>E-mail: gp.zirs@gov.siMinistrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo, Direktorat za notranji trg: <http://www.mgrt.gov.si/si/>E-mail: gp.mgrt@gov.siTržni inšpektorat: <http://www.ti.gov.si/si/>E-mail: gp.tirs@gov.si

SISTEM RAPEX

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna

PRISTOP Informiranje
Spremljanje podatkov

KRAJ IZVAJANJA

CILJNA POPULACIJA Splošna javnost, potrošniki

CILJNA JAVNOST Splošna javnost, potrošniki, proizvajalci, trgovci

VSEBINA

RAPEX (Rapid Alert System for Non-food Consumer Products) je vseevropski sistem za hitro izmenjavo informacij o proizvodih, za katere je bilo ugotovljeno, da bi pri uporabi v skladu s svojim namenom lahko predstavljali resno nevarnost za potrošnike v skladu s predpisi o splošni varnosti proizvodov. Več informacij o sistemu si lahko ogledate na spletni strani:

http://www.ti.gov.si/si/delovna_podrocja/varnost_proizvodov/rapex/.

Podatki o vrsti proizvoda, nevarnosti, povezani z njegovo uporabo in sprejetih ukrepih, ki so na voljo organom držav članic ali Evropski komisiji, so praviloma dosegljivi javnosti. Evropska komisija pri tem sodeluje s strokovnjaki, ki preverjajo varnost, pa tudi s proizvajalci, uvozniki, trgovci in nacionalnimi nadzornimi organi držav članic. Seznam nevarnih proizvodov si lahko ogledate na spletnih straneh varstva potrošnikov EU:

<http://ec.europa.eu/consumers/safety/rapex/alerts/main/index.cfm?event=main.listNotifications>.

Tržni inšpektorat RS je nacionalna RAPEX kontaktna točka za sprejem in posredovanje tovrstnih informacij. Posledica objave v tem sistemu je največkrat odpoklic in umik nevarnega izdelka s trga. V kolikor posedujete ali ste v prodajalni, pri znancih oziroma kje drugje opazili enega izmed proizvodov, ki je bil priglašen v sistem RAPEX in je objavljen na zgoraj navedenih spletnih straneh, to sporočite na naslov tirs.info@gov.si.

Uredba 765/2008 Evropskega parlamenta in Sveta o načinu mednarodne izmenjave informacij o ukrepih in dejanjih, ki omejujejo trgovanje s proizvodi (Uradni list EU L 218/30):

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:218:0030:0047:sl:PDF>.

Zakon o splošni varnosti proizvodov (ZSVP-1) (Uradni list RS, št. 101/2003) določa, da se na trg lahko dajejo samo varni proizvodi: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO3707>.

KONTAKT

Tržni inšpektorat RS: <http://www.ti.gov.si/si/>

E-mail: gp.tirs@gov.si

ZVEZA POTROŠNIKOV SLOVENIJE

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna

PRISTOP Informiranje

KRAJ IZVAJANJA

CILJNA POPULACIJA Splošna javnost, potrošniki

CILJNA JAVNOST Splošna javnost, potrošniki

VSEBINA

Zveza potrošnikov Slovenije je neodvisna, neprofitna in mednarodno priznana nevladna organizacija, ki že od leta 1990 dalje varuje in zastopa izključno interese potrošnikov. Njihovo poslanstvo so informirani in osveščeni potrošniki, ki poznajo in uveljavljajo svoje pravice ter na drugi strani potrošnikom naklonjena družba, ki spoštuje in varuje pravice potrošnikov.

V sodelovanju z neodvisnimi strokovnjaki in akreditiranimi laboratoriji preverjajo kakovost izdelkov in storitev, članom svetujejo pri pomembnih potrošniških vprašanjih, nudijo pa tudi strokovno pravno pomoč. Na spletni strani objavljajo informacije o aktualnih potrošniških temah, primerjalnike izdelkov in storitev, rezultate testiranj, informacije o odpoklicih ... Nekaj zanimivih in koristnih video vsebin o otroškem sedežu, varnih igračah, reklamaciji blaga ... si lahko ogledate na spletni strani:

<https://www.youtube.com/user/ZPSslo>.

Redno izhaja tudi **revija ZPStest**, ki je neodvisni vir v tržnem gospodarstvu in zagotavlja praktične informacije za sodobnega potrošnika:

<https://www.zps.si/index.php/revija-vip-top>.

Zakon o varstvu potrošnikov (Uradni list RS, št. 98/04 – uradno prečiščeno besedilo, 114/06 – ZUE, 126/07, 86/09, 78/11, 38/14 in 19/15):

<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO513>.

KONTAKT

Zveza potrošnikov Slovenije: www.zps.si

E-mail: zps@zps.si

E-mail uredništva spletne strani: web@zps.si

E-mail primerjalno testiranje: zpstest@zps.si

VARNOST BIVALNEGA OKOLJA

VARNOST V VRTCU

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna

PRISTOP Izvajanje zakonodaje in nadzor
Spreminjanje okolja

KRAJ IZVAJANJA Vrtci

CILJNA POPULACIJA Predšolski otroci

CILJNA JAVNOST Starši, načrtovalci bivalnega okolja, krajski arhitekti, lastniki in upravitelji igrišč, lokalne skupnosti (občine)

VSEBINA

Temeljne naloge vrtcev so pomoč staršem pri celoviti skrbi za otroke, izboljšanje kakovosti življenja družin in otrok ter ustvarjanje pogojev za razvoj otrokovih telesnih in duševnih sposobnosti. V Sloveniji imamo kakovostne vrtce, ki otrokom nudijo možnosti za vsestranski razvoj. K temu pripomore izvajanje kakovostnih dejavnosti in organizacija dela z opremo, igrali, delovnimi pripomočki in drugimi orodji.

Občina je dolžna načrtovati in opredeliti tudi ustrezne površine za dejavnost predšolske vzgoje, pri čemer morajo biti prostori, namenjeni igri, ustrezno prilagojeni potrebam otrok kot tudi varnostnim zahtevam.

Poleg ostalih varnostnih zahtev, na igrišču ne smejo biti posajeni strupeni grmi in rastline. Izgibati se je treba rastlinam, pri katerih so plodovi, listje ali lubje škodljivi ali strupeni, npr. navadni volčin, navadna bodika, navadni nagnoj, navadna tisa, navadna rožmarinka, navadna trdoleska, bršljan, brin, čistilna kozja češnja, robinija; ter rastlinam, pri katerih so škodljivi cvetovi, npr. šmarnica, vrtni ostrožnik, teloh, vrtni mak, pasje zelišče. Nevarne so tudi številne eksotične rastline. Do zastrupitve lahko pride tudi z okrasnimi tujerodnimi rastlinami, npr. oleander, rododendron, glicinija ...

Nadzor nad izvajanjem varnostnih zahtev izvajata šolski in zdravstveni inšpektorat.

Priporočila za zagotavljanje varnosti na otroških igriščih si lahko preberete na spletni strani:

Varno otroško igrišče (za lastnike, vzdrževalce igrišč, odgovorne pristojne organe, proizvajalce, dobavitelje igral): <http://www.ti.gov.si/fileadmin/ti.gov.si/pageuploads/IgralaBrosura.pdf>.

Izbrane strupene rastline si lahko ogledate na spletni strani: http://www.ktf.si/?toxi_index=strupene-rastline#id=menu-item-598.

Zakon o vrtcih: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO447>.

Pravilnik o normativih in minimalnih tehničnih pogojih za prostor in opremo vrtca (Uradni list RS, št. 73/00, 75/05, 33/08, 126/08, 47/10, 47/13 in 74/16):

<http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV3140>.

KONTAKT

Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport: <http://www.mizs.gov.si/si/>

E-mail: gp.mizs@gov.si

Inšpektorat Republike Slovenije za šolstvo in šport: <http://www.iss.gov.si/>

E-mail: inspektorat-solstvo.mss@gov.si

Zdravstveni inšpektorat: <http://www.zi.gov.si/>

E-mail: gp.zirs@gov.si

Skupnost občin Slovenije: <https://skupnostobcin.si>

E-mail: info@skupnostobcin.si

PRVA POMOČ

TEČAJI PRVE POMOČI

RAVEN IZVAJANJA Lokalna

PRISTOP Izobraževanje, razvoj veščin, sprememba vedenja

KRAJ IZVAJANJA Območne enote Rdečega križa Slovenije

CILJNA POPULACIJA Otroci, mladostniki, odrasli

CILJNA JAVNOST Mladostniki, starši, splošna javnost

VSEBINA

Iz analize vzrokov nastanka poškodb in možnosti za ukrepanje izhaja, da je treba hkrati uporabiti več strategij, če želimo izboljšati preživetje in zmanjšati posledice zaradi poškodb, pri čemer je prva pomoč tudi ena od strategij. Poznavanje nujenja prve pomoči je v vsakdanjem življenju izredno pomembno, saj le tako lahko na kraju dogodka izvedemo nekatere pomembnejše ukrepe še pred prihodom nujne medicinske pomoči in sočloveku s tem morda celo rešimo življenje.

Vpišite se v tečaj prve pomoči, kjer se boste naučili pravih tehnik, s katerimi lahko rešite življenje svojemu otroku ali drugemu bližnjemu. Poučevanje laikov iz prve pomoči je eno temeljnih poslanstev Rdečega križa Slovenije, izvajajo pa ga območna združenja Rdečega križa, ki so razporejena po posameznih občinah v Sloveniji.

Priročnike Rdečega križa o prvi pomoči si lahko ogledate na spletni strani:

<http://www.rks.si/sl/Knjige/>.

Zakon o Rdečem križu Slovenije (Uradni list RS, št. 7/93 in 79/10):

<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO250>.

KONTAKT

Rdeči križ Slovenije: <http://www.rks.si/>

E-mail: rdecikriz@rks.si

Območna združenja Rdečega križa: http://www.rks.si/sl/Lokacije_RKS/

CENTER ZA ZASTRUPITVE

RAVEN IZVAJANJA

Nacionalna

PRISTOP

Izobraževanje, razvoj veščin, sprememba vedenja
Zdravstvena oskrba
Spremljanje podatkov

KRAJ IZVAJANJA

Center za klinično toksikologijo in farmakologijo

CILJNA POPULACIJA

Otroci, mladostniki, odrasli

CILJNA JAVNOST

Splošna javnost, zdravniki, drugi strokovnjaki, vladne in nevladne organizacije s področja klinične toksikologije

VSEBINA

Center za zastrupitve je organiziran na Univerzitetnem kliničnem centru Ljubljana (Center za klinično toksikologijo in farmakologijo) in je edina tovrstna ustanova v Sloveniji. V njem zdravijo vse vrste akutnih in kroničnih zastrupitev, nudijo 24-urno informacijsko konzultativno službo s področja klinične toksikologije vsem zdravnikom in drugim strokovnjakom v Sloveniji, na primer farmacevtom, veterinarjem, policistom itd. ter oblikujejo strokovne smernice za zdravljenje zastrupitev. V centru imajo tudi depo pomembnejših antidotov, s katerim lahko pomagajo zdravnikom po celi Slovenije, ko se ti srečajo z redko zastrupitvijo in nimajo ustreznih zdravil.

Seznam antidotov si lahko ogledate na spletni strani: http://www.ktf.si/?page_id=172166.

V centru redno vzdržujejo podatkovne zbirke o toksičnem delovanju zdravil, drog, kemikalij, fitofarmaceutskih sredstvih, strupenih rastlin, gob in živali; vodijo *Register zastrupitev Republike Slovenije*; v Nacionalnem centru za farmakovigilanco, ki tudi deluje v sklopu centra, pa vodijo *Register neželenih učinkov zdravil*.

Več o *Registru zastrupitev Republike Slovenije* si lahko preberete na spletni strani: http://www.ktf.si/?page_id=14.

Več o Nacionalnem centru za farmakovigilanco, in prijavljanju neželenih učinkov zdravil si lahko preberete na spletni strani: http://www.ktf.si/?page_id=560/.

Center sodeluje pri preprečevanju zastrupitev v številnih preventivnih akcijah vladnih in nevladnih organizacij, pripravljajo zloženke o preprečevanju in prvi pomoči pri zastrupitvah ter vzdržujejo spletno stran o zastrupitvah.

Več informacij o prvi pomoči, strupenih rastlinah in živalih si lahko preberete na spletnih straneh:

http://www.ktf.si/?page_id=12,

http://www.ktf.si/?toxi_index=strupene-rastline#id=menu-item-598,

http://www.ktf.si/?toxi_index=c#id=menu-item-595.

Zakon o zdravstveni dejavnosti (Uradni list RS, št. 23/05 – uradno prečiščeno besedilo, 15/08 – ZPacP, 23/08, 58/08 – ZZdrS-E, 77/08 – ZDZdr, 40/12 – ZUJF in 14/13):

<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO214>.

Pravilnik o službi nujne medicinske pomoči (Uradni list RS, št. 106/08, 118/08 – popr., 31/10, 94/10 in 81/15): <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV9142>.

KONTAKT

Univerzitetni klinični center Ljubljana, Interna klinika, Center za klinično toksikologijo in farmakologijo:

http://www.kclj.si/index.php?dir=/pacienti_in_obiskovalci/klinike_in_oddelki/interna_klinika/center_za_klinicno_toksikologijo_in_farmakologijo/o_nas

E-mail: miran.brvar@kclj.si

PRIPOROČILA ZA UKREPANJE V VRTCU OB NUJNIH STANJIH

RAVEN IZVAJANJA Nacionalna

PRISTOP Izobraževanje, razvoj veščin, sprememba vedenja
Spreminjanje okolja

KRAJ IZVAJANJA Vrtci

CILJNA POPULACIJA Predšolski otroci

CILJNA JAVNOST Pedagoški delavci, zaposleni v vrtcu, pediatri, starši

VSEBINA

Ob sodelovanju Ministrstva za šolstvo in šport, Ministrstva za zdravje in Inštituta za varovanje zdravja so bila leta 2011 (dopolnjena izdaja 2012) izdelana *Priporočila za ukrepanje v vrtcu ob nujnih stanjih in nenadno nastalih bolezenskih znakih* ter posredovana v uporabo vsem slovenskim vrtcem. Dokument je prinesel v vrtce enoten algoritem ravnanja ob življenje ogrožajočih in drugih nenadno nastalih bolezenskih stanjih, ki zahtevajo ukrepanje in/ali zdravniško pomoč. V njem so opredeljena načela, kako je treba pravilno ukrepati, in navedeni pogoji za nemoteno ukrepanje, npr. priprava potrebnih seznamov imen in telefonskih števil, podatkov o zdravstvenih posebnostih otrok, usposobljenost osebja za nudenje prve pomoči, zagotavljanje opreme za prvo pomoč ...

Priporočila za vrtce si lahko preberete na spletni strani:

http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/podrocje/vrtci/pdf/Priporocila_ukrepanje_nujna_stanja_18_6_12.pdf.

KONTAKT

Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport: <http://www.mizs.gov.si/>

E-mail: gp.mizs@gov.si

STVARNO KAZALO

A

akcijski načrt 21, 28, 37, 64, 101, 122, 155, 172, 191, 192

alkohol 13, 63, 70, 78, 79, 86, 134
MOSA 78

C

Center za zastrupitve 20, 208
antidoti 208

Center za klinično toksikologijo in farmakologijo, glej Center za zastrupitve

ciljna javnost 30

ciljna populacija 27, 30

Č

čelada 19, 20, 28, 29, 131
Bistro glavo varuje čelada 80
Kolesarji 81
kolesarska 19, 20, 28, 29, 47, 80, 87, 92, 131, 135
motoristična 89
za smučarje in deskarje 137

D

deklaracija
Združenih narodov o otrokovih pravicah 17
Parmaska 21, 37, 64, 101, 122, 155, 172, 192

F

fazno faktorska matrika 19

H

Haddon
matrika 19

hospitalizacija, glej obravnava v bolnišnici

I

igrišče, otroško 16, 17, 20, 29
lokalna skupnost 57
poslovna dejavnost 57
varnost 37, 57
vrtec 57, 206

infrastruktura 16, 21, 23, 28, 30
cestna 95
območje omejene hitrosti 97
območje umirjenega prometa 97
presoja varnosti 95

igrače 113, 176, 181, 202
baloni iz lateksa 184
v hrani 184
za otroke, mlajše od 3 let 184
vodne 162

interdisciplinarno

sodelovanje 18, 20, 21, 29, 38, 41, 61, 63, 75, 76, 77, 96, 99, 102, 105, 119, 123, 134, 152, 153, 156, 170, 173, 189, 193, 195, 197, 209

K

kemijska varnost 21, 49, 51, 178, 180, 191, 202
ozaveščanje 195
izobraževanje 195

kolesar

Bistro glavo varuje čelada 80
čelada 19, 20, 28, 29, 47, 80, 87, 92, 131, 135
Kolesarji 81
kolesarski izpit 71, 87
kolesarski sedež za otroka 91

M

matrika
fazno faktorska 19
Haddonova 19

medsektorsko

sodelovanje 18, 20, 21, 29, 38, 41, 61, 63, 75, 77, 99, 102, 105, 119, 123, 134, 152, 153, 156, 170, 173, 189, 193, 195, 197, 209

motorist

čelada 89
preventivne delavnice za motoriste 79
umrljivost 13
zaščitna oprema za motoriste 90
zaščita za hrbet (želva) 139

N

nacionalni program

varnosti cestnega prometa 21, 22, 63
športa 21, 121, 127, 157, 160
za otroke in mladino 38, 102, 123, 156, 173, 193

Napo

animirani filmi 41, 105, 197
spletno orodje za učitelje 41, 105, 197

neenakosti 19, 22, 29, 38, 40, 67, 102, 104, 121, 123, 126, 156, 157, 159, 173, 175, 193, 196

nezgoda

padec 13, 15, 22, 26, 27, 36, 90, 132, 139
prometna 13, 22, 26, 27, 62
stik z vročo tekočino 13, 15, 27, 101
stik z ognjem 27, 101
utopitev 13, 20, 22, 26, 27, 127, 147, 151, 154
zadušitev 13, 20, 22, 26, 27, 57, 171
zastrupitev 13, 15, 20, 21, 22, 26, 27, 190

O

obravnava

v bolnišnici 13, 39, 66, 103, 125, 158, 174, 194
v službi nujne medicinske pomoči 13, 15, 39, 66, 103, 125, 158, 174, 194

oparine, glej opekline

opekline 22, 24, 26

cigarete 114
Bodi zvezda, ne meči petard 106
javljalik za dim 24, 109
obolevnost 15
ograjica za štedilnik 29, 108
pirotehnična sredstva 106, 111
pri delu 105
stik z vročimi tekočinami 13, 15, 27, 100
stik z ognjem 27, 100
termostat za nastavitev temperature vode 29, 107
varnost v vrtcu 117
vžigalniki 29, 113
zaščitna mreža za peč in kamin 107

otroški varnostni sedež 13, 20, 24, 29

Pasavček 73
pripetost 13
Prva vožnja, varna vožnja 74
skupina 0+ 88
skupina I 88
skupina I+II 88

P

padci 13, 15, 20, 22, 24, 26, 27, 36

čelada za smučarje in deskarje 137
folija za steklene površine 45
kolesarska čelada 47, 135
mehanizem za okna in balkonska vrata 42
obolevnost 15
ograjica za stopnice 43
podloga za kopalno kad 46
pri delu 41
ščitniki 48, 136
tehnike padanja 132
umrljivost 13
varnost otroških igrišč 57
varnost stanovanjskih objektov 56
vogalniki za pohištvo 44
varnost v vrtcu 59
zaščita za hrbet (želva) 139

Parmska deklaracija 21, 37, 64, 101, 122, 155, 172, 192

pešec

Bodi preViden 71, 75
območje omejene hitrosti 97
območje umirjenega prometa 97
umrljivost 13
Varne šolske poti 96, 122

politike 18, 78

ocena 22, 26, 28
pregled 23, 27

populacija

ciljna 27, 30

poškodba

nenamerna 13, 16, 22
smrtna 13, 16
zunanji vzrok 13, 15, 16

potnik v avtomobilu 13, 26, 27

Pasavček 73
Prva vožnja, varna vožnja 74
otroški varnostni sedež 13, 20, 24, 29, 73, 74, 88
umrljivost 13

prednostno področje 26, 28, 195

program

Bistro glavo varuje čelada 106
Bodi preViden 71, 75
Bodi zvezda, ne meči petard 106
Ciciban Planinec 130
Hvala, ker voziš zmerno! 77
Kaj veš o prometu 68, 71, 81
Kolesarji 81
kolesarski izpit 71, 87
Mentor prometne vzgoje 71
Mladi planinec 130
Naučimo se plavati 127, 160
NIJZ 40, 67, 104, 126, 159, 175, 196
Ne uporabljajte telefona med vožnjo 76
Pasavček 73
preventivne delavnice za motoriste 79
Prometni dnevi na šolah 69
prometne delavnice za mladostnike 70
Prva vožnja, varna vožnja 74
rehabilitacijski 86
Slovenska mreža zdravih šol 134
Šolska prometna služba 96
Varne šolske poti 96

proizvodi

alpske smuči 140, 144
cigarete 111, 114
duda 183
hojca 52
igračke 113, 162, 181, 184, 202
kolo 141

kopalni stolček 164
 kotalke 141
 otroški ležalnik 52
 otroška oblačila 182
 otroška posteljica 49, 178
 palice 144
 pirotehnična sredstva 106, 111
 pograd 50, 178
 previjalna miza 49
 pripomočki za plavanje 162
 RAPEX 54, 93, 115, 145, 165, 186, 204
 rolerji 141
 rolke 141
 senčila 177
 skiro 141
 smučarski čevlji 144
 stajica 51, 180
 stolček za hranjenje 51, 180
 trampolin 143
 voziček 52, 181
 vžigalniki 29, 113

promet

alkohol 13, 19, 70, 78, 79, 86
 Kaj veš o prometu 68, 71, 81
 Mentor prometne vzgoje 71
 občinski Sveti za preventivo in vzgojo v prometu 69, 70, 72, 80
 obolevnost 13, 16
 Prometni dnevi na šolah 69
 prometne delavnice za mladostnike 70
 Šolska prometna služba 96
 umrljivost 13
 varnost cestne infrastrukture 16, 95, 97

prva pomoč 28, 30, 41, 105, 134, 197

preventivne delavnice za motoriste 79
 reševalna služba na kopališčih 151, 169
 reševalna služba na smučiščih 152
 tečajji 60, 98, 118, 150, 168, 188, 207
 v vrtcu 61, 99, 119, 153, 170, 189, 209

publikacije

Otroška oprema: izbira in varna uporaba 40, 43, 49, 50, 51, 52, 57, 67, 104, 109, 126, 159, 164, 175, 178, 180, 181, 183, 184, 196, 198, 202
 Otroška igrala 57
 Priporočila za ukrepanje v vrtcu ob nujnih stanjih 61, 99, 119, 153, 170, 189, 209
 Red je vedno pas pripet 73, 74, 88
 Smernice za šolske poti 96
 Umirjanje hitrosti – problematika in izvajanje aktivnosti na lokalni ravni 97
 Varen začetek 41, 105, 197
 Varno otroško igrišče 57, 206

R

RAPEX 54, 93, 115, 145, 165, 186, 204

rehabilitacijski program 86

rekreacija, glej šport in rekreacija

revija

ZPStest 55, 94, 116, 146, 166, 187, 205

S

socialno ekonomski položaj 17, 20, 29

poškodbe 15, 16

šport in rekreacija 15, 16

sodelovanje

interdisciplinarno 18, 20, 21, 29, 38, 41, 61, 63, 75, 76, 77, 96, 99, 102, 105, 119, 123, 134, 152, 153, 156, 170, 173, 189, 193, 195, 197, 209
 medsektorsko 18, 20, 21, 29, 38, 41, 61, 63, 75, 77, 99, 102, 105, 119, 123, 134, 152, 153, 156, 170, 173, 189, 193, 195, 197, 209

spremljanje podatkov 28, 29

bolnišnične obravnave 39, 66, 103, 125, 158, 174, 194

nezgode na smučišču 124

neželeni učinki zdravil 208

prometne nezgode 65, 66

Register zastrupitev 208

zunajbolnišnične obravnave 39, 66, 103, 125, 158, 174, 194

stik z ognjem, glej opekline

stik z vročo tekočino, glej opekline

strategija 16, 18, 19, 20, 21, 22, 28, 29, 37, 38, 63, 64, 101, 102, 121, 122, 123, 155, 156, 172, 173, 191, 192, 193

Š

šola smučanja 128

FIS vedenjska pravila 129

šola vožnje 82

dovoljenja za učitelja vožnje 82

vozniški izpit 83, 85

vozniško dovoljenje 83, 84, 85

šport in rekreacija 13, 15, 16, 21, 26, 27

Ciciban Planinec 130

čelada za smučarje in deskarje 137

FIS vedenjska pravila 129

inštruktorji 133

kolesarska čelada 19, 20, 28, 29, 47, 131, 135

Mladi planinec 130

Naučimo se plavati 127, 160

obolevnost 15
padci 13, 15, 126, 132, 135, 136, 137, 139, 140
pravila varnega vedenja 129, 131
reševalna služba na kopališčih 151
reševalna služba na smučiščih 152
Slovenska mreža zdravih šol 134
smučarska očala 138
socialno ekonomski položaj 15, 16
ščitniki 136
šola smučanja 128
tehnike pravilnega padanja 132
usposabljanje strokovnih delavcev 133
varnost kopališč 147
varnost smučišč 148
varnostne vezi za smuči 140
vodena vadba 133
zaščita za hrbet (želva) 139

U

ukrepi 19, 20, 21, 28, 30

ocena 22

pregled 23, 24

umrljivost 13, 16

usposabljanje

dovoljenja za učitelja vožnje 82

kolesarski izpit 71, 81, 87

strokovnih delavcev v športu 128, 133

šola smučanja 128

šola vožnje 82

voznikov začetnikov 83, 85

vozniški izpit 83, 85

vozniško dovoljenje 83, 84, 85

vožnja s spremljevalcem 84

utopitve

kopalni stolček 164

Naučimo se plavati 127, 160

ripomočki za plavanje 162

reševalna služba na kopališčih 151

rešilni jopič 161

varnost kopališč 147

V

varnost

bivalno okolje 29, 56, 117, 147, 167, 206

cestna infrastruktura 16, 95, 97

kemijska 21, 191, 195

kopališča 147, 167

otroška igrišča 16, 29, 57, 206

pri delu 41, 105, 197

proizvodi 26, 29, 49, 111, 141, 162, 177, 201

smučišča 148

stanovanjski objekti 56

šolske poti 96

v vrtcu 59, 117, 206

varnostno področje 27

kolesar 80

mopedist / motorist 79

padci 37

pešec 75

potnik 73

promet 62

stik z vročo tekočino in ognjem 100

šport in rekreacija 120

utopitve 154

voznik 76

zadužitve 171

zastrupitve 190

varovalna oprema 29

čelada za smučarje in deskarje 137

embalaža, otrokom varna 201

folija za steklene površine 45

javljalnik za dim 109

javljalnik za ogljikov monoksid 109, 198

kolesarska čelada 47, 92, 135

kolesarski sedež za otroka 91

mehanizem za okna in balkonska vrata 42

motoristična čelada 89

ograjica za stopnice 43

ograjica za štedilnik 108

oprema za motoriste 90

otroški varnostni sedež 88

podloga za kopalno kad 46

rešilni jopič 161

smučarska očala 138

socialno ekonomski položaj 16

ščitniki 48, 136

termostat za nastavitev temperature vode 107

varnostni mehanizem – zatič 176, 200

varnostne vezi za smuči 140

vogalniki za pohoštvo 44

zaščitna mreža za peč in kamin 108

zaščita za hrbet (želva) 139

voznik 13, 27, 76

alkohol 78

Hvala, ker voziš zmerno! 77

Ne uporabljajte telefona med vožnjo 76

prometne delavnice za mladostnike 70

rehabilitacijski programi 86

šola vožnje 82

umrljivost 13

usposabljanje voznikov začetnikov 83, 85

vozniški izpit 83, 85

vozniško dovoljenje 83, 84, 85

vožnja s spremljevalcem 84

vozniško dovoljenje 83, 84, 85

vozniški izpit 83, 85

vožnja s spremljevalcem 84

vrtec

igrišče 57, 206
prva pomoč 61, 119, 153, 170, 209
varnost 59, 117, 206

Z**zadavitve, glej zadužitve in zadavitve****zadužitve in zadavitve** 24, 26

duda 183
igrače 184
otroška oblačila 182
pohištvo 178
senčila 177
umrljivost 13
varnostni mehanizem – zatič 176

zastрупitve 24, 26

antidoti 208
Center za zastрупitve 208
embalaža, otrokom varna 201
igrače 202
javljalik za ogljikov monoksid 198
kemijska varnost 195
obolevnost 13, 15
pri delu 197
umrljivost 13
varnostni mehanizem – zatič 200
varnost v vrtcu 206, 209

zaščita za hrbet (želva) 139**zveza**

fitnes 133
gimnastična 133
planinska 130
potrošnikov 55, 94, 116, 146, 166, 187, 205
smučarska 128, 129
športna 132

Ž**želva, glej zaščita za hrbet**

NIJZ Nacionalni inštitut
za **javno zdravje**

Nacionalni inštitut za javno zdravje

Trubarjeva 2, 1000 Ljubljana

Telefon: + 386 1 2441 400

E-pošta: info@nijz.si

Gradivo je dostopno na:

<http://www.nijz.si>

